

שאלות ותשובות ממרנא ורננא רבינו יצחק אלפסי זצוק"ל א שאלה מפני מה אמרו חכמים יש אם למקרא ולמסורת ולא אמרו אב.

ואמרו בגין אב זה בנה אב ולא אמרו אם. ואמרו בת קול ולא אמרו בן קול: תשובה לא שמענו בזאת פלוגא אלא פעמים שאומרים לשון זכר ואומרים אב כגון בגין אב משגי פתובים ובגין אב וכתוב אהד.

וכגון ההוא דאמרינו אבנהו דכולהו דם אלא יש לומר שבמקום שעושה אותו דבר עיקר ללמוד ממנו דבר אחר קורין אותו אב. וזה שאמר יש אם למקרא הואיל ואין למדין ממנו לדברים אחרים.

אלא להודיע על מה סומכים על הקריאה או על המסורת קרא להם אם שהקריאה אינה ל' זכר אלא ל' נקבה: ב שאלה ראובן נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ואחר כך נפלה קטטה ומריבה ביניהם עד שכתב על עצמו כתב וזהו תופסו.

בפנינו אנו מקבלי עדות במוטב תלתא כחדא הוינא העידו בפנינו פלוני ופלוני שפלוני העידנו על עצמו בקנין שלם לא אנוס ולא שוגג. שנתן לאשתו פלונית בת פלוני כל מה שקיים עליו בכתובתה מתוספת זהב המקום עליו במתנה גמורה.

היא מתנה גמורה ושלימה מעכשיו ולעולם ינתן לה עד שתבקש כל התוספת מן הגדוניהא אימתי שתתעלה ולתת במתנה לכל מי שתתעלה ותעשה בו כל חפצת נפשה ולא יהא רשאי לערער עליה בכלום ממה שתעשה בשום ערעור שבעולם.

ואפילו אם אמרה אינו רוצה בי בשביל מום שתטעון עלי אע"כ תהיה הפל שלה. לפי שהאמין דבריה על עצמו כשני עדים ברוחים.

ועוד נתן לה רשות לתבוע אותו שאם יפסיד פלוגא פתובתה ומבגדי גדוניהא שהביאה מבית אביה וממה שנתן לה הוא מבגדים ותכשיטין עליו לשלם הפל בלא שבועה חמורה ואפילו קלה וקנינו ממנו בכל מה דכתיב ומפונרש לעילא.

ומה שהעידו לפנינו אנו מקבלי עדות פלוני ופלוני קבלנו עדותן נאמנה ועמדה האשה הזאת ונתנה לאביה במתנה מהיום ולעולם המתנה שנתן לה בעלה וכשידע הבעל בזה כפר כל מה שקיים עליו לתת לה.

יורנו אדוננו: תשובה עינית בזה השטר ומצאתי אותו דברי הבאי ולדברי שטות ודבר שלא יתכן להתקיים על עצמו שום אדם בהפצרת נפשו. אלא עשה זה כדי לפייס את אשתו ולעשות לה נחת רוח ולא על שום מתנה גמורה.

שכל העולם מעידים שאלו הנה יודע זה הבעל שתתעלה היא בזו המתנה (היא המקנה מתנה) ולא הנה עושה מכל מה שעושה פלוגא וכמו שיכולה היא לומר נחת רוח עשיתי לבעלי בדבר שנתנה לו כך הוא יכול לומר נחת רוח עשיתי לה ולא יתקיים ממה שעושה ואנו מוצאים בדברי רז"ל שבטלו מה שדנעה לזה.

והוא שאמר' והוא גברא דאמר לית לההיא אתתא מנסכת לי. א"ל לא מנסכתא לה עד דכתבת לי לכולהו נכסיה ולא קנתה מזה פלוגא דאמרינו מוכחא מלתא דמשום אונסא הוא דכתב.

הָכָא נָמִי מוֹכַחַא מִלְתָּא דְמִשׁוּם אֲוֹנָסָא הוּא דְכָתַב לֵה: ג שְׁאַלְהָ עַל מִתְנָה לְחוּד שְׁיִכְתַּב הַבְעַל לְאַשְׁתּוֹ וְאִין בְּרִשׁוּתוֹ בְּעַת הַמִּתְנָה כְּלוּם שְׁיִכְתַּב לֵה תְתַקְיָיִם הַמִּתְנָה אוֹ לֹא. תְּשׁוּבָה כָּל מִתְנָה שְׁנוּתָן אָדָם לֹא תְתַקְיָיִם מִמֶּנָּה כְּלוּם אֵלָא מַה שְׁהִיָּה בְּרִשׁוּתוֹ בְּעַת כְּתִיבַת הַמִּתְנָה אֲבָל מַה שְׁלֹא הִיָּה בְּרִשׁוּתוֹ בְּעַת הַמִּתְנָה לֹא תְתַקְיָיִם מִמֶּנָּה כְּלוּם וְאַפִּילוּ אִם קָנָה אַחַר כֶּף אֲמָרִינָן אִין אָדָם מִקְנָה דְבָר שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם וְאִין אוֹמְרִים בְּזַה קְנָתָה וְאִין הַבְעַל אוֹכַל פִּירוֹת לְפִי שְׁזָה הוּא אֲמוֹר בְּזַה שְׁהִיָּה בְּרִשׁוּתוֹ: ד שְׁאַלְהָ רְאוּבֵן הִיָּה לוֹ אֲבָל שְׁמַעוֹן מָמוֹן וְכִינּוֹן שְׁתַּבַּע מָמוֹנוֹ אָמַר לוֹ כְּבָר בָּא אֵלַי לְוִי עַל שְׁמָךְ וְנִטְלַמְמַנִּי כֶּף וְכֶף מִמָּה שְׁנִטְלַ צְפַנְיִיו וְהִגִּיעַ הַכֹּל לִיד רְאוּבֵן וְרְאוּבֵן אָמַר כִּן הוּא שְׁשַׁגְרְתִּי אֵת לְוִי אֵלָא שְׁלֹא שַׁגְרְתִּיו עַל כֶּף וְכֶף אֵלָא פְּחוֹת מִכֵּן הִיאָךְ הַדִּין: תְּשׁוּבָה יִשְׁבַּע רְאוּבֵן שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה שְׁלֹא שַׁגַּר לְוִי אֵלָא עַל כְּדִי מַה שְׁטוּעֵן וְשְׁלֹא הִגִּיעַ לִידוֹ מֵאֵת לְוִי יוֹתֵר מִכֵּן וַיִּפְרַע שְׁמַעוֹן הַנְּשָׂאָר.

וְלְוִי יִשְׁבַּע שְׁבוּעַת הַיִּסָּת שְׁכָל מַה שְׁנִטְלַ מַה שְׁנִטְלַ לֹא נִטְלַ אֵלָא בְּשְׁלִיחוֹת רְאוּבֵן וּמַה שְׁנִטְלַ הִגִּיעַ לִיד רְאוּבֵן וַיִּפְטֹר לְוִי וַיִּפְסִיד שְׁמַעוֹן: ה שְׁאַלְהָ רְאוּבֵן הִיָּה לוֹ עֶבֶד וּנְתָנוּ בְּמִתְנָה לְשְׁמַעוֹן וְהִקְנָה אוֹתוֹ לוֹ וּלְאַחַר זְמַן בְּקִשׁ לְחַזֵּר בּוֹ וְהוֹצִיא שְׁטֵר מוֹדְעָא בְּאוֹתָהּ מִתְנָה וְהוֹצִיא שְׁמַעוֹן שְׁטֵר הַמִּתְנָה וְכָתוּב בֵּיהּ שְׁשַׁמְעוֹן זֶה הִיָּה בְּיָדוֹ שְׁטֵר מִתְנַת רְאוּבֵן שְׁנָתָן לוֹ הָעֶבֶד אֵלָא שְׁהִיָּה הַשְׁטֵר בְּנִייר שְׁאִינוֹ חֲזַק שְׁלֵשָׁה עֲדִים וְכָתְבוּ בְּנִייר חֲזַק אוֹת בְּאוֹת וְהַעֲמִידוּ אוֹתָם עֲדִים עַל אוֹתוֹ שְׁטֵר הַמְּחַנְדֵּשׁ וְנִתְקַיְמַת אֲצֵלָם עֲדוֹת הָעֲדִים תְּהִיָּו בְּאוֹתוֹ שְׁטֵר הָרֵאשׁוֹן וְנִמְצָאת זְמַן זֶה הַשְׁטֵר קְוֹדָם זְמַן הַמּוֹדְעָא וְטַעַן רְאוּבֵן וְאָמַר שְׁפִינּוֹן שְׁהַעֲתִיקוּ הָעֲדִים אֵת הַשְׁטֵר הַנּוֹחֵלֵף זְמַן זֶה וְהַקּוֹדָם זְמַן הַמּוֹדְעָא שְׁלוֹ וְשְׁמַעוֹן אָמַר לֹא הָעֲדִיו עַל הַשְׁטֵר עַד שְׁהִגִּיהוּ אוֹתוֹ עִם הַשְׁטֵר הָרֵאשׁוֹן וְלֹא נִמְצָא בֵּינֵיהֶם הַפְּרָשׁ אוֹת אַחַת: תְּשׁוּבָה אִם זְמַן הַמּוֹדְעָא אַחַר זְמַן הַמִּתְנָה אִין הַמּוֹדְעָא מוֹעֵלֵת כְּלוּם וְזֶה שְׁטוּעֵן שְׁהַנּוֹחֵלֵף הַזְּמַן אִינָם וּבְלִבָּד שְׁהִיָּו אֵלּוֹ שְׁלֵשׁ הָעֲדִים שְׁהַחֲלִיפוּ הַשְׁטֵר בְּקִיָּאִים בְּשְׁטֵרוֹת וּבַעֲנִינִים כְּדִי שְׁלֹא יוֹכַל אָדָם לְרַמּוֹת לָהֶם וְאִם אִינָם בְּקִיָּאִים בְּשְׁטֵרוֹ וּבְמִקּוּם הַמְּחַק וְהַגָּרֵר יִשְׁבַּע בַּעַל הַמִּתְנָה שְׁבוּעַת הַיִּסָּת שְׁלֹא הַחֲלִיף בְּשְׁטֵר אוֹת אַחַת וְלֹא רָמָה וַיִּחְזִיק בְּעֶבֶד: ו שְׁאַלְהָ רְאוּבֵן נָתַן מְשׁוֹדוֹתָיו לְהַקְדֵּשׁ וְנִפְטֹר וְעַמְדָּה הַקְּהֵלָה וּמְכָרָה אוֹתָהּ שְׁזָה וְהוֹצִיאָה דְמִיָּה בְּכֶף וְכֶף וּבְצָרְכֵי צְבוּר וְהַחֲזִיק בָּהּ הַלּוֹקֵם שְׁנַיִם הַרְבֵּה וְעַמְדַּ עַכְשָׁיו אֶחָד מִהֶן וְתַבַּע אוֹתוֹ וְאָמַר שְׁאִין הַקְּהֵל רִשְׁאָה לְהוֹצִיא דְמִיָּה שְׁזָה זֹו אֵלָא בְּהַקְדֵּשׁ אָמַר לוֹ הַלּוֹקֵם אֵת לֹא בַּעַל דְבָר דִּידִי אֶת הָעֲדָה הִיא תְּתַבַּע אוֹתִי הִיָּשׁ מִן הַדִּין כֶּף וְצָרִי הַרְשָׁאָה מִהַקְּהֵל אִם לֹא: תְּשׁוּבָה עֵי שְׁהַקְדֵּשׁ כְּלוּם לְבֵית הַכְּנֶסֶת אִין אָדָם בְּעוֹל' רִשְׁאִי לְהַמִּיר אוֹתוֹ דְבָר וְלֹא לְמַכְרָנוּ כָּל זְמַן שְׁשָׁם בְּעֵלְיוֹ עֵלְיוֹ אֵלָא אִם יִמְכַר לְדַבַּר מְצָנָה כְּגוֹן פְּדִיוֹן שְׁבוּיִים וְכַדוּמָה לָהֶם מִן הַמְצָנָה כְּגוֹן כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה אִם הַנְּצָרָה אֵלְיוֹ וְאֵלּוֹ שְׁמַכְרוּ הַהַקְדֵּשׁ וְהוֹצִיאֻּ בְּעָרְכֵיהֶם שְׁלֹא כְּדִין עֲשׂוֹ וְשְׁלֹא כְּדִין נִהְגוּ וַיִּשׁ עֲלֵיהֶן לְפָדוֹתוֹ מִן הַלּוֹקֵם וּלְהַחֲזִירוֹ לְחֻזְקַת הַהַקְדֵּשׁ וּמִי שְׁתַּבַּע דְבָר זֶה צָרִיף הַקְּהֵל לְסִייעוֹ לְפִי שְׁהוּא דִין הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְדִין הַמֵּת שְׁהַקְדֵּשׁוֹ וְאִם הַלּוֹקֵם הַכִּיר בְּשַׁעַת הַלְקִיחָה שְׁהִיָּה לְהַקְדֵּשׁ אִין לוֹ אֵלָא דְמִים שְׁנָתָן בְּלִבָּד וַיַּעֲשׂוּ עִמּוֹ חֲשָׁבוֹן מִכָּל מַה שְׁאָכַל מִן הַפִּירוֹת לְאַחַר שְׁיִוְצִיא מַה שְׁהוֹצִיא בְּעַבְדוֹת הַשְׁזָה: ז שְׁאַלְהָ רְאוּבֵן חָלָה וְנָטָה לְמוֹת וְהִיָּה לוֹ אַח קָטָן שְׁלֹא מֵאִמוֹ וְהִיָּה לְרְאוּבֵן אַח שְׁמַעוֹן וּבְקִשׁ שְׁמַעוֹן זֶה שְׁיִצְנָה מִחַמַּת מִיתָה נְכָסִיו לְחַנוּף אַחִיו הַקָּטָן ע"מ שְׁכַשְׁיָמוֹת חַנוּף יִחְזָרוּ הַנְּכָסִים לְשְׁמַעוֹן אָמַר רְאוּבֵן דְבָר זֶה אִינוֹ מוֹעִיל לְפִי שְׁאִם הַחֲזִיק חַנוּף אַחִיף בְּנְכָסִים אֵלּוֹ וּמַת לֹא יְהֵא לְשְׁמַעוֹן כְּלוּם בָּהֶם שְׁאִין אוֹמְרִים נְכָסִי לָךְ וְאַחֲרִיף לְפָלוּגִי

אלא במי שאינו יורש אבל אחיה יורש הוא וכשמימות בנו יורשו עמד ראובן ואמר הרי נכסי נתונים לשמעון אחי מעכשיו ולאחר פטירת חנוה אחי היש בהקנאה זו תועלת אם לאו: תשובה זה שחשש ראובן מקום חשש הוא אע"פ שאמר נכסי לה ואחריה לפלוני הראשון ראוי לירשו ואין לשני במקום ראשון כלום שאין לשון מתנה אלא ל' ירושה וירושא אין לה הפסק אלא שזו ההקנאה שהקנה לו אח"כ הקנאה גמורה היא לחנוה ולשמעון שפנין שנותן מעכשיו ולאחר פטירת חנוה הנה ליה גופו של ממון קנוי לשמעון מאותה שעה והפירות לחנוה כל מי חזיו ולכשימות חנוה תשאר הגוף לשמעון: ח שאלה מאיזה טעם בטלה מתנתא טמירתא: תשובה שהמתנה פשהגיע ליד המקבל הרי היא מלתא דעבידא לאיגלוני וכינן שאמר הטמינו לא רצה להקנותו כלום הלא תראה שהגאונים ז"ל לא חשבו למתנתא אלא במצנה מחמת מיתה לפי שאין קונה אותה המקבל אלא לאחר מיתה ואם החביא את הדבר בטלה וכמו כן אם אמר אל תגלנה אלא לאחר מיתה הרי היא קיימת לפי שבשעה שרצה להקנות לו אמר לו לגלותה וזו ראיה שטעם מתנתא טמירתא משום דעבידא לאיגלוני בשעה שמקבלה ואם אמר הטמינו כבר פחתה: ט שאלה ראובן נשא אשה וכתב לה בזמן הנשואין פתצי חצר שהיתה לו בכלל מתנת פתובה ותנאי חצי זו כתנאי פתובה לכל דבר בין לאלמנות בין למורדת ולאחר זמן נתן במתנה מחצית החצר השני מתנה מוחזקת בכל חיזוק מתנות ולאחר כן הוליד בת ובקש לתת לה במתנה בית אחד מאותו מחצית החצר שנתן לאשתו לאחר זמן הנשואין וכשראה אשתו כן א"ל כי מחצית חצר זו נתת במתנת פרהסייא לאחר נישואי ואינה כשאר מתנות פתובה אלא הרי היא שלי גוף ופירות מהיום והרגי תובעת בפירוטיה וראובן טוען ואומר כי מחצית זו שנתתי לה במתנה אחר נישואין לא נתתי לה אלא בתנאי הפתובה והעדים שכתבו שלא כתבו כן בשטר ועוד שאף את בעצמה החזרת לי המתנה שנתתי לה ונתתי לי במתנה יוש לי בה יותר משני חזקה ואבדו לי השטרות.

תשובה עושין על פי מה שבשטר המתנה שביד האשה וזה שטוען ששכחו העדים ממנו כלום אין חוששין לו. ומה שטוען שיש לו בה שני חזקה אין בו ממש שאין לאיש חזקה בנכסי אשתו אלא שאין לאשה לתובעו בפירות מחצית חצר זו לשעבר לפי שלא התנה עמו בכך מתחלה אבל יש לה לתובעו לעתיד ואם טען הבעל שהתנה עם אשתו שתהנה המתנה כשאר מתנות הפתובה יש לו עליה שבועת היסת.

ואם אמרו העדים כי כן הנה הדבר כמו שטען הבעל אלא ששכחו לכתבו בשטר שומעין להם משום שלא חזרו בעדותם אלא הוסיפו על עדותן ואמרו רבותינו ז"ל תנאי היו דברינו נאמנים: י שאלה עיינו בשאלתם והרי אנו מדברים עליה מעיקרא כשאשר שאלתם עיקר הדבר הנה שאמר נכסי לה ואחריה לפלוני הוא על שני עניינים.

האחד במי שהוא ראוי לירשו. והשני למי שאינו ראוי לירשו וזה למי שהוא ראוי לירשו אין התנאי מועיל בו אפילו אמר בלשון מתנה משום שאמר שאין לשון מתנה אלא לשון ירושה וירושא אין לה הפסק ואם הנה זה התנאי כל מי שאינו ראוי לירשו הרי זה קיים במה ששייר הראשון אבל לא במה שמכר שאין למכור לכתחלה הילכך אם מכר או משכן או שהעביר המתנה לאחר מה שעשה עשוי אבל מי שהנה עליו מקודם לכן מחוב או מפתובת אשה אין להם לגבות כלום מזאת וכזאת אמר נכסי לה ואחריה לפלוני ומכרה

ונתנה הבעל מוציא מיד הלקוחות ואתריה מיד בעל ולוקח מיד אתריה ומוקמינו לה בידיא דלוקח.

ומקשינו עלה מדידה דאמר אבני נכסי לה ואתריה לפלוני ונשאת בעל לוקח ואין לאתריה במקום בעל פלום ופרקינן התם דאמר לה פשהיא נשואה ממי קאמר לה אתריה ליקני בעל לא ליקני אלו הו ענייני שמועות אלו.

וזו המתנה ששאלתם הדעת מכרעת שתולין אותה כדאמרין לה פשהיא נשואה. ואע"פ שהמתנה קודמת לנישואין שכיין שהמתנה בין שני יורשין שהן אחיו וידוע שכל אחד ואחד יורש את אחיו פשהיא הניח בן לירשו לא היה צריה לשיחה זו וא"כ י"ל שהאב לא אמר אלא לדבר אחר ולא הוציא דבריו לבטלה הלא אתה רואה מה שאמר פענין יהדות נכסים בכלל המכירה שהיא סתם אלא שהזכיר אותם ולא היה צריה להזכירה משפנו שלצורך אחר הזכירם.

וז"ש כיין דלא צריה לטפויי מלתא קא אתי וכן במתנה זו כיין דלא צריה לומר אם מת אחד מהן יחזור חלקו לאחיו. וקאמר אין אנו אומרים שלבטלה אמר אלא לצורך אמר דין ואיזה זה שאמר מת אחד מן האחין והניח אשה ולא הניח בנים שלא תטול אותם נכסים אלא יחזרו לאחיו וכאלו אמר לו על מנת שלא תקנה אותם אשתו בכתובתה ובזה נכנס אתריה ליקני שהוא תנאי קיים.

וכיין שהיתה מתנה זו מתנת בריא תנאי זה קיים ואין לאשתו פלום לפי שלא נשתעבד לה שהתנאי היה בשבילה. וזה ששאלתם על בעיא דרבא בכריא היא על ענין נכסי לה ואתריה לפלוני שהיא פשכיב מרע במי שראוי לירשו משום שאין תנאו קיים באתריה לפלוני לפי שאמר שאין לשון מתנה אלא לשון ירושה וירוששה אין לה הפסק והדבר ידוע בנכסי לה אינו במי שראוי לירשו.

ואם כן בעיא דרבא לא בא בענין זה אלא על מה שכתב המשנה האומר איש פלוני יירשני במקום שיש בת בתי תירשני במקום שיש בן לא אמר פלום. ר' יוחנן בן ברוקא אומר אם אמר על מי שראוי לירשו דבריו קיימין אמר ר' יוסי בנו של רבי יוחנן בן ברוקא לא נחלקו אבא ונחכמים על אחד במקום בת ובת במקום בן שלא אמר פלום על מה נחלקו על בן בין הבנים ובת בין הבנות שאבא אמר יירש ונחכמים אומרים לא יירש ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה פרבי יוחנן בן ברוקא ואמר רבה מאי טעמא דרבי יוחנן בן ברוקא ושמעינו מהכי דנפסקה הלכה פרבי יוחנן ברוקא.

ושאל רבא בכריא היא פלום זה שאמר רבי יוחנן בן ברוקא דוקא בשכיב מרע אבל לא בכריא או דילמא אפי' בכריא ולא איפשיט: יא שאלה מי שנתן נכסיו למי שראוי לירשו היכול להקנותו מה שלא בא לעולם: תשובה אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם בין למי שאינו ראוי לירשו בין למי שראוי לירשו ושלום יצחק בר יעקב ז"ל: יב שאלה על הכותב נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפטרופא שהעמדנוה דוקא הכותב כתובה זה כתיבה גרידת הוא כגון שטר בלא קנין או דילמא אפילו קנו ממנו לא עשאה אלא אפטרופא: תשובה הכותב כל נכסיו לאשתו בין בקנין בין שלא בקנין לא עשאה אלא אפטרופא ודוקא שישא כתוב בשטר וכך אמר לנא פלוני בן פלוני כתבו ותנו לפלונית

כתוב אשתי כל נכסי אבל אם היתה צנואה זו בלבד החזיקה בנכסים ואינה אפטרופא: יג שאלה ראינו שהורה רבינו שמתנה לחוד אם בה תנאי שתגבה מחיים נגבית מחיים אלא אם יהי מנהג המקו' שלא להגבותה וצריכין אנו לידע היאך יהיה עיקר המנהג לפי שיש מי שאומר לא נהגים במקומנו להגבותם מחיים לעולם הקלפה אינה נגבית ויש מי שאומר לפי שחשבו שאין מן הדין להגבותה אבל אלו ידעו שיש מן הדין להגבותה היתה נגבית: תשובה עיקר המנהג שעושין על פיו והוא שרוב הקהל יתייעצו עם זקני הקהל ויתקנו תקנה במה שיתקנו ויקיימו אותה זהו המנהג ואפילו לאחר שנים אם לא ידעו הך עקרו אלא שהיה מחזיק בכך והיה עומד בתוקפו: יד שאלה בענין מתנה לחוד הריני גימל לה עקר הדבר שתסמוך עליו והוא שרבותינו ז"ל אומרים תנאי כתובה פכתובה דמי מה שהתנה הממונה של האשה עם הבעל בשעת הקדושין כגון שאמר לו כמה אתה פותב לאשה זו על נפשך ומה שנתרצו שניהם עליו באותה שעה זהו כתנאי פתובה וכל שכן אם אמרה לו איני מתקדשת לך עד שתפסוק לי כך וכך ותכתוב לי כך וכך שהוא כתנאי פתובה ופלוני זה הרי הוא בכלל כמה אתה נותן לבנה כך וכך ואינו צריך קנין אלא באמירה נקנה בין שהוא מטבע בין שאינו מצוי בעולם זהו תנאו של פתובה דמי וכשם שאין אומרים בכתובה דבר שלא בא לעולם אלא חייב בין שלא היה מצוי בין שהיה מטבע ה"ה תנאי פתובה נמי פיוצא בהו.

אבל מה שלא היה על דרך תנאי אלא עשה אותו מעצמו שאלו לא עשאו לא היו מתנין עליו בו אינו כתנאי פתובה אלא כשאר מתנות דעלמא וצריך שיהא מצוי ושללא יהא בלשון אסמכתא וכך אנו דנין בדבר והדבר שו' בין נכתב בפטר הכתוב בין שנכתב בפטר אחר אם היה תנאי שהקדושין נגמרין בו הרי כתנאי פתוב וכן אם התנו עמו לגבות מחיים או ליתנו לכל מי שירצה תנאה קיים אעפ"י שאמר כל תנאי שבממון תנאו קיים: תשובה עמדנו על שאלתם ותשובה כי החמשים זהובים והשפחה שנתן ראובן לאמו כמתנה יש מן הדין לראות אם אלו הנהובים מטבע עובר בארצכם שקונין ומוכרין בו אין הקונה קונה בקנין פדאמור רבנן אין מטבע נקנית בחליפין ואין קונין ומוכרין בו אבל הם בפרקמטיאות נקנין בקנין אלא שצריך שיהו ברשות הנותן בעצמם הן ולא דמיהן וכן השפחה צריכה שתהיה ברשותו בשעת נתינה ובה הענין יתכן לקנותה בקנין גמור אבל אם לא היה הדבר הנקנה בקנין ברשות הנותן אינו נקנה ואין הקנין מועיל לו כלום פדאמור רבנן אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם וכן המזונות שפסק על עצמו לתת לאמו אפילו יהיו מצויין ברשותו אינו נקנה לפי שהוא מטבע ואין מטבע נקנה בחליפין כמו שאמרנו.

וכן כל מה שהזכרנו למעלה כי הוא נקנה בקנין אינו נקנה אלא אם פן אמר לו נתתי לך כך וכך ופסקתי על עצמי כך וכך אבל אם אמר לו אתן לך כך וכך אינו נקנה ואפילו יהיה ברשותו לפי שהוא אסמכתא שרבותינו קורין אותה קנין דברים בעלמא.

וכן מה שטוען ראובן זה באשתו שיש לה בגדים שהם שנים מאה זהובים יש מן הדין אם תודה לו בהם שיגבה אותם מסף פתובתה ואם כפרה בהן תשבע בהן שבועת התורה כי לא הגיע מהם כלום לידה ותטול כל מה שיש בכתובה פדיון כל מי שיש בידו שטר וטעין שפגדו שפרעו פלו או מקצתו והוא כופר שנשבע ונוטל.

ומה שטען כי הגדוּגְיָא הפתובה בכתובה הוּשְׂמ' בשעת פתיבת הכתובה ביותר עמה שהיתה שנה יש מן הדין בדבר זה שיחזרו למנהג המקום אם מנהגם שתטול האשה בשעת גירושין או לאחר מיתת הבעל כל מה שכתוב בכתובה וכל מה שנשואמה גדוּגְיָא בלא גרעון תגבה זאת כל מה שכתוב בכתובה בלא גרעון כפי המנהג.

ואם המנהג לגרוע מכל הכתובה העשו לפי מנהגם ומה שטוען הבעל שאין עמו פלוס כי הוא עני יש מן הדין שלא יגרשנה עד שיזמין לו המקום כל סך הפתובים כי כל מי שאין עמו ממון להגבות לאשתו כתובה אין מן הדין שיגרשנה ואם לא תחפץ האשה להשאר עמו ישבע לה שבועת התורה שאין עמו פלוס ויגרשנה ולאחר שיגרשנה ישא אחרת ואין מן הדין שיפרע לראשונה פלוס ממה שהכנסה לו השנייה כי אין לו למפרך גדוּגְיָא על פיה וכל שכן שיפרע ממנה את חובו ולאחר שישיבע לה אם יזמין לו המקום פלוס ונראה בידו ממון וטען שהוא לאשתו השנייה אינו נשבע על כך כי השבועה הראשונה שישיבע כך ישבע שאין עמו עכשיו פלוס וכל מה שיזמין המקום לו יפרע לה ולפיכך אינו צריך להשיבע לה פעם שנייה.

והמזונת ששאלת כך הדין שמי שמגרש את אשתו גירושין כדת אין לה עליו מזונות אבל יש לה מזונות למי שהיתה מגורשת ואינה מגורשת כדאמרי רבנן כל מקום שאמרו חכמים מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה ותלמוד ארץ ישראל שהורה בחלוק אין חוששין לו ואין דנין על פיו.

והשטר שכתבה לאה על בנה באו העולם אין מן הדין שתגבה בה פלוס כי מה שאמרו רבותינו ז"ל כל השטרות העולין בערפאו של עפו"ם אעפ"י שחותריהן עכו' כשרים אינו אלא בהיפר שהעדים גוים רואים נתינת הממון.

ולפיכך עדותן אכל זולתן ממכירות פגון מתנות והלואות שדיניהן בהם פדינו ואין אנו עושין מעשה בהן ואם עברה לאה וגבתה בדין אומות העולם יש מן הדין שתנידו אותה שתחזור אותה וכן הדין: טו שאלה שמעון יש עליו ועל אשתו שטר בזהובים מתה אשתו ונתנה במתנה לבניה כל מה שהניחה ונשאר הבעל עני בא בעל חוב ותבע את חוב אמרו היתומי' אנו נפרע החצי שהוא חלק אמנו ואבינו יפרע החצי שהוא חלקו ואמר בעלי חוב איני לוקח אלא מקם כי אביכם עני הוא: תשובה אם המתנה שנתנה האשה לבניה מטלטלין אין על היתומים לפרוע בשביל אמם פלוס כי מטלטלין אינן משועבדין לבעל חוב שנוציא אותם מידם ואלו היתומים שרצו לפרוע החצי בשביל אמם עשו לפנים משורת הדין ואם זו המתנה מקרקעי יש על הבני' לפרוע כל מה שבשטר אם הקרקעות שוין כל כך כי שנים שלוו מי שנמצא מהם פורע כמו שאמרו השותפין אחראין זה לזה: טו שאלה ראובן כתב מתנת בריא לשמעון בסך ידוע ונפטר ראובן והוציא שמעון השטר ותבעו ליתומי ראובן והוציאה האלמנה כתובתה ותבעה אותם ולא הניח ראובן בכדי כתובה ושטר המתנה ובקש בית דין להגבות כתובתה אמר שמעון אני אגבה תחלה שהמתנה שלי מוקדמת מן הכתובה השיב אפטרופוס דיתמי ואמר כי אמרו רבותינו ז"ל אין נזקקין לנכסי יתומים אלא לשטר שיש בו רבית או לכתובת אשה משם מזוני שמעון ואמר אין הפרש בין כתובה בין מתנה כל הקודם זכה והאפטרופוס אמר אילו הנה שטר חוב הכי נמי אכל שטר מתנה אין לה פלוס עד שיגדילו היתומים אבל

אני לא אִמְכֹר קַרְקַע הַיְתוּמִין וְתַגְבָּה יוֹרְנו רַבִּינוּ אִם הִיא מִן הַדִּין לַגְבוֹת אוֹתָהּ מִתְּנָה עִם הַפְתָּנָה וְהִיוּ שָׁם קַרְקַעוֹת מִקְנֵה אוֹתָם לְאַחַר זְמַן הַמִּתְנָה וְלֹא הַנִּיחַ נְכָסִים בְּכַדִּי שְׁתִּי הַשְּׁטָרוֹת גְּדוֹן בָּהֶם דִּין לְנֶה וְלָנֶה וְאַחַר כֵּן קָנָה יַחְלֹקוּ כְּשֶׁאֵר הַלְּנָאוֹת וְהִיאָה יַחְלֹקוּ בְּמַחְצָה אוֹ לְפִי הַמָּמוֹן שֶׁל שְׁטָרוֹתֵינוּ הָיוּ יוֹדְעִין שְׁנֵיהֶם שֶׁהִמְרָה הַהֲלָכָה אִין גְּזַקְקִין לְנִכְסֵי הַיְתוּמִים לֹא נֶאֱמָרָה עַל כָּל פְּנִים שֶׁהָרִי רַב אֲשֵׁי הוֹצִיא מִן הַכָּלָל תְּנוּ שְׂדֵה זוֹ לְפָלוּנִי וּמָנָה זוֹ לְפָלוּנִי וְעַל הַשְּׂאָר אָמַר אִין גְּזַקְקִין הַיְלָכָה רֹאִים אִם יֵשׁ בְּמִתְנָה תְּנוּ אוֹ כִּיּוֹצֵא בּוֹ יִגְבֶּה אוֹתָהּ בְּעֵלָה וּבְכַבֵּד שֶׁלֹּא תִּהְיֶה מְטֻבֵּעַ וְשִׁתְּהָא מְצוּיָה אֲצֵל הַנוֹתֵן בְּשַׁעַת הַמִּתְנָה.

וכִּיּוֹצֵא בָּהּ אוֹמְרִים יְתָמִי דְאֶכְלִי דְלֵאוּ דִּידְהוּ לִיזְלוּ בְּתַר שְׁבַקְיָדוּ יֵשׁ מִן הַדִּין שִׁיגְבֶּה קוֹדֵם וְאִם אוֹתָן נְכָסִים לֹא קִנְיָם אֲלֵא לְאַחַר זְמַן שְׁנֵי שְׁטָרוֹת אִם כֵּן הוּא אִין לְאַחַד מֵהֶן דִּין קַדִּימָה כְּמוֹ שֶׁאָמַר לְנֶה וְלָנֶה וְאַחַר כָּל קָנָה יַחְלֹקוּ כְּמוֹ שֶׁהַזְּכָרֵנוּ בְּפָרָק מִי שֶׁהִיא נְשׂוּי בְּפִירוּשׁ אוֹתָהּ הַהֲלָכָה וְאִם הִיא בְּשִׁטְר דְּבָר שְׁחוּשְׁשִׁין בּוֹ לְסַפֵּק בּוֹ אָמַר רַב אֲשֵׁי אָנּוּ מְזַדְּקִין לֹא מְזַדְּקִין יִשְׂאָר עַד שִׁיגְדִילוּ הַיְתוּמִים וְיִדוֹן עִמָּהֶם וְשְׁלוּם יִצְחָק ב"י אֶלְפָּאָס: יז שְׂאֵלָה עַל מִתְנָה לְחֹדֵד אִם קָבַל הַבַּעַל עַל עֲצָמוֹ עַל תְּנָאִי שֶׁלֹּא לְהַגְבוֹתָהּ כְּשֶׁהִיא תַּחַת יָדוֹ וְהִיא בְּקִשָּׁה לִיתְנָה בְּמִתְנָה לְמִי שֶׁתְּרַצָּה בְּהוֹן תַּחַת אוֹתָהּ בְּקִנְיָן וְדִיָּה אוֹ דִּילְמָא צְרִיכָה כְּתִיבָה וּמְסִירָה וּא"כ נִתְּנָה אוֹתָהּ כְּצִנּוּאָת שְׂכִיב מְרַע מְחַמַּת מִיָּתָה צִנּוּאָתָה קִינִית הוּא אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה אִין מִתְּנוֹת קִינִית עַד שֶׁתְּכַתֵּב שִׁטְר אַחַר וְתַמְסוֹר עַל פִּי שֶׁאָמַר אִין אוֹתִיוֹת נִקְנוֹת בְּמְסִירָה וְאִיתְּמַר בְּמִי לֹא קָנָה עַד שֶׁיִּכְתֹּב וְיִמְסֹר אֲבָל אִם נִתְּנָה אוֹתָהּ בְּמִתְנָת שְׂכִיב מְרַע אִינָה צְרִיכָה לֹא כְּתִיבָה וְלֹא מְסִירָה בְּדַבְרֵי שְׂכִיב מְרַע וְדַבְרֵי שְׂכִיב מְרַע כְּכַתוּבִים וְכַמְסוּרִים דְּמוֹ וְאָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ ו"ל הַלְּנָאוֹתִי לְפָלוּנִי הַלְּנָאוֹתִי לְפָלוּנִי וְאִין צְרִיף לְמַעַמַּד שֶׁלְשֵׁתוֹן לְפִי שֶׁהוּן כְּכַתוּבִין וְכַמְסוּרִין: יח שְׂאֵלָה אִם גְּבַתָּה הַאֲשָׁה מִתְּנָתָה מִבְּעֵלָה כְּשֶׁהִיא תַּחַתּוֹ וְקִנְתָּהּ בָּהּ קַרְקַע יֵשׁ לְבַעַל לְאַכּוֹל פִּירוֹת אוֹתוֹ קַרְקַע כְּמוֹ שֶׁאוֹכֵל פִּירוֹת נְכָסֵי מְלוֹג אוֹ דִּילְמָא מְכִינּוּן מֵאָמַר בְּמִתְנָה קִנְתָּה וְאִין הַבַּעַל אוֹכֵל פִּירוֹת לֹא אֲכוֹל: חֲשׁוּבָה אִין לְבַעַל בְּפִירוֹת כְּלוּם לְפִי שֶׁאִינָה הַפְּתוּבִין בְּנִכְסֵי מְלוֹג בֵּין שְׁנַתָּן לֵה קַרְקַע בֵּין שְׁנַתָּן לֵה א מְעוֹת לִיקַח בְּהוֹן קַרְקַע: יט שְׂאֵלָה אִם הִיָּתָה צִנּוּאָת שְׂכִיב מְרַע מְחַמַּת מִיָּתָה בְּשְׁנֵי עֲדִים וְהַעֲיֵד עַל עֲצָמוֹ הַעֲד בְּקִנְיָן וְהַשְּׁנֵי לֹא נִרְמַז וְלֹא נִכְתֵּב בְּצִנּוּאָה וּקְנִינָא מְנִיָּה מוֹסֵף עַל מִתְנָתָה דָּא כְּדִי שִׁיָּהָא מְנִפָּה אֶת כַּחוֹ צִנּוּאָה זוֹ בְּטֵלָה הִיא מְשׁוּם שֶׁהַעֲיֵד הַעֲד הָאֶחָד בְּקִנְיָן וְחִיִּישִׁינּוּ שְׂמָא לֹא גָמַר לְהַקְנוֹתוֹ אֲלֵא בְּשִׁטְר וּשְׁטָר לְאַחַר מִיָּתָה אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה אוֹתָהּ צִנּוּאָה נְכוּנָה הִיא וְאִינָה בְּטִיָּלָה מְשׁוּם שֶׁאִין אוֹמְרִים סְתָם קִנְיָן לְכְּתִיבָה וְשְׂמָא לֹא גָמַר אֲלֵא שֶׁהִיא קִנְיָן בְּפָנֵי שְׁנֵי עֲדִים אֲבָל אִם הִיא בְּפָנֵי עַד אֶחָד אִינּוּ עוֹמֵד לְכְּתִיבָה לֹא חִיִּישִׁינּוּ שְׂמָא לֹא גָמַר: כ שְׂאֵלָה שְׂכִיב מְרַע שֶׁאָמַר לְשְׁנֵי עֲדִים כְּתָבוּ וְחַתְמוּ וְנִתְּנוּ וְלֹא הִיָּתָה הַעֲדוֹת בְּקִנְיָן נְחֻשֵׁב כְּאִילוּ הוּא בְּקִנְיָן וְלֹא גָמַר לְהַקְנוֹתוֹ אֲלֵא בְּשִׁטְר אוֹ לֹא תְּשׁוּבָה אִי אָמַר לְשְׁנֵים כְּתָבוּ וְחַתְמוּ וְנִתְּנוּ זֶהוּ וְדָאִי שְׂאוֹמְרִים בּוֹ שְׂמָא לֹא גָמַר לְהַקְנוֹתוֹ אֲלֵא בְּשִׁטְר וְאִם כֵּן אָמַר לְהֵם אִף כְּתוּבוּ וְחַתְמוּ וְנִתְּנוּ הָרִי זֶה כְּמִנְפָּה אֶת כַּחוֹ: כא שְׂאֵלָה צְרִיף שִׁיאָמַר שֶׁכ"מ מִהִיוֹם וְלְאַחַר מִיָּתָה כְּמוֹ שֶׁצְרִיף בְּמִתְנָת בְּרִיא אִם לֹא: תְּשׁוּבָה אִם מִתְּנָת שְׂכִיב מְרַע מְחַמַּת מִיָּתָה הִיא צְרִיכָה מִהִיוֹם וְלְאַחַר מִיָּתָה: כב שְׂאֵלָה זֶה שֶׁאָמְרָה הַמְּשַׁנָּה בְּמִתְנִיתִין שְׂכִיב מְרַע שִׁיִּיר קַרְקַע כָּל מֵהוּא דוֹקָא קַרְקַע אֲבָל מְטֻלְטֵלִין לֹא אוֹ דִּילְמָא אֲפִילוּ מְטֻלְטֵלִין וְאִם הַמְּטֻלְטֵלִין הָיוּ שִׁיּוֹר הָאָמָה שְׁנַתְּנָה מִתְּנָה

לחוד במתנת שכיב מרע ולא שׁיירה ממנו כלום נחשב מה שׁנשאר אצלה מחוב פתובתה על בעלה שיור ואם עמדה אינה חוזרת או דילמא כיון שלא נתנה פתובתה מחיים לגבות לא הוי שיור: תשובה זה שאמר המשנה במתנת שכיב מרע שׁייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת לאו קרקע דוקא אלא אפילו מטלטלין על פי שאמר חמשה עד שׁכתבו כל נכסיהם ובכלהו מטלטלי הוי שיור לבד מפתובת אשה דמקרקעי תקינו רבנן מטלטלי לא תקינו רבנן ומה שׁשאלת האשה שׁנתנה מתנה לחוד פמתנת שכיב מרע שׁאלה זו אינה צריכה שׁכל מצוה מ' מיתה אם עמד חוזר בי' שׁיי' בין לא שׁייר ואע"ג דקנו מניה: כג שׁאלה ראובן נתן כל נכסיו לבית הפנסת וזהו טופס השטר אמר להם פלוני ופלוני קנו ממני מעכשיו שׁרציתי ברצון נפשי ונתתי כל נכסי שׁיש לי לב"ה מטלטלי ומקרקעי הקדש ושׁיירתי ליורשי עצמי מהן מדת כף וכף מן השדו' והפרכים נחצי בית מפלל התצירות וחמשה דינרים של אסימון והשאר הקדש גמור וכו' יורנו רבינו אם שטר זה מקוים או לא ואם מקוים הוא באיזה מקום יטלו מדה זו בשדות וכרמים: תשובה עיינו בשאלה זו וראינו כי השטר לא היה בו מהיום ולאחר מיתה ואע"פכ השטר מקוים שׁכיון שקנו ממנו אין צריך מהיום דאמר רב נחמן בהקנאה אינו צריך כלום אינו צריך מהיום ולאחר מיתה בין אקנייה וקניא מניה בין קניא מניה ואקנייה ואע"פ שלא היה בשטר קנין לא היינו צריכין לא לו ולא מהיום שהלכ' פרבי יום דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו אבל זה שנתן ליורשיו כף וכף מדה מפלל השדות והכרמים כיון שלא פירש חוזרין דומה זה למה שאמרו רבותינו ז"ל הוה דאמר לה נכסי לה ולבניה אמר רב יוסף קנה פלגא דכתיב והיתה לאהרן ולבניו מחצה לאהרן מחצה לבניו.

וכף זה אילו אמר מפלל הפרכים ולא מפלל השדות היינו לוקחין המדה מן הפרכים והשדות נותנין להם מחצה מן הפרכים ומחצה מן השדות אלא שנותנין להם בפחות שבנכסים שׁיד בעל השטר על התחתונה ועוד שלא נתנו להם אלא בעין רעה ומשום שיור: כד שאלה ראובן נתן כל מטלטליו שׁיש לו בעולם ללוי והניח השפחה הישנה בכלל המטלטלין ויטול אותה לוי או לא: תשובה ההלכה כבר נפסקה דעבדא פמטלטלי דמי הילכף אם נתן כל מטלטליו העבדים בכלל: כה שאלה לאה פתבה לאמה שטר מתנה וזהו תורפה.

שׁרציתי ברצון נפשי שאם חס ושלום יארע בה דבר מיתה מזמן שטר זה עד סוף ארבע שנים רצופות שתזכה בכל אותה מתנה שאני מוחזקת תוף שטר פתובתי על בעלי נתתי לאמי מתנה זו על תנאי זה הנזכ' למעלה מתנה גמורה ולא שׁיירתי לבאים מפחי שום זכות כלל לפי שברצון נפשי נתתי מתנה זו לאחר פטירתי וכו' יורנו רבינו אם מתנה זו קיימת או לא שׁמקצת בעלי הוראה אמרו שאינה קיימת לפי שלא היה כתוב בשטר מהיום או מעכשיו אלא הרי היא אסמכתא ועוד שלא מסר וקיימא לן אין אותיות נקבות אלא במסירה ובכתיבה: תשובה עיינו בשטר זה וראינו שאע"פ שכתבו מי שאינו בקי בשטרות אפילו הכי יש בו דברים שהמתנה קיימת בהן והן נתתי לאמי מתנה זה על תנאי זה הנזכר.

ובסוף נמי שברצון נפשי נתתי מתנה זו לאחר פטירתי ואלו הדברים מוכיחין שהמתנה מעכשיו הוא ואין זה לשון אסמכתא ועוד שהלכה פרבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח

עָלֵיו וְהוּא לֵה מִתְּנָה זֹו כְּמֵאן דְּאָמַר מֵהֵיוֹם וְלֵאחֶר פְּטִירְתִּי וְזֵהוּ שְׁאָמְרוּ אֵין אוֹתוּתִי נִקְנוֹת בְּמִסִּירָה רוֹאִין אִם מִתְּנָה זֹו קִרְקַע וּבְגָדִים אוּ פְּלִי זֵהָב יְדוּעִים וְאִיִּתְנוּהוּ בְּעֵינֵינוּהוּ הָרִי נִקְנוּ בְּקִנְיָנוּ וְאֵין צָרִיף פְּתִיבָה וּמִסִּירָה וְאִם הוּא מִטְּבַע אוּ מֵה שְׁאִינוּ בְּרִשׁוֹתוֹ צָרִיף לְכִתִּיבָה וּמִסִּירָה עַל עֵיקַר הַמוֹכַר שְׁטַר חוֹב לְחִבְרוֹ: כּוּ שְׁאֵלָה עַל צְנוּאָת שְׁכִיב מְרַע אִם צָרִיבָה מְעַכְשָׁיו אוּ א לֹא וַיֵּשׁ בָּהּ בֵּין לְשׁוֹן מִתְּנָה בֵּין לְשׁוֹן יְרוּשָׁה לְמִי שְׁרֵאוּי לִיּוֹרְשׁוֹ אוּ לֹא: תְּשׁוּבָה צְנוּאָת שְׁכִיב מְרַע אִינָה צָרִיבָה מְעַכְשָׁיו עַל פִּי שְׁאָמְרוּ דְּבָרֵי שְׁכִיב מְרַע כְּכַתוּבִין וְכְמִסוּרִין דְּמוּ וְאֵין בָּהּ הַפְּרֵשׁ בֵּין לְשׁוֹן מִתְּנָה בֵּין לְשׁוֹן יְרוּשָׁה אֵלֹא בְּאוֹתוֹ עֵנְיָן שְׁהַזְפִּירָה הַמְשָׁנָה כְּתוּב בֵּין בְּתַחֲלָה בֵּין בְּאַמְצַע בֵּין בְּסוֹף מְשׁוּם מִתְּנָה דְּבָרֵי קִיָּמִין אֲבָל בְּזוּלְתֵי זֵה כְּבָר אָמְרֵנוּ שְׁאִין לְשׁוֹן מִתְּנָה אֵלֹא לְשׁוֹן יְרוּשָׁה וְכוּ: כּוּ שְׁאֵלָה פְּתוּב וְזֵה לְזֵה פְּתוּב וְזֵה לְזֵה רַב אָמַר רֵאשׁוֹן קְנָה וְשְׁמוּאֵל אָמַר לֹא קְנָה וְקָא דִּיִּקְתָּ מִינָה טַעְמָא דְּלֹא קְנָה מְשׁוּם דְּזָכָה כְּמִי לְאַחֲרוֹן אֲבָל לֹא זָכָה וְלֹא קְנָה לְרֵאשׁוֹן בְּקִנְיָן אֵלֹא בְּזוּכְרֵי בְּלַבַּד מִי קְאָמַר מוֹדָה שְׁמוּאֵל לְרַב דְּרֵאשׁוֹן קְנָה אוּ לֹא א"נ אִיכָּא שְׁיִנּוּי בֵּין זְכוּי מְקַרְקַעֵי לְזְכוּי מְטַלְטְלֵי: תְּשׁוּבָה כְּפֵי נִרְאָה לְנוּ דְּלִיכָּא פְּתוּב בְּזוּכְרֵי לְאַפּוֹקֵי לְצְנוּאָת מִתּוֹרַת שְׁכִיב מְרַע עַד דְּקִנּוּ לְרֵאשׁוֹן וּמִזְכָּה לִיָּה אֲבָל זְכוּי בְּלֹא קִנְיָן לֹא: כּוּ שְׁאֵלָה רֵאוּבֵן נִשְׂא אִשָּׁה וּכְנֶסָה וְאַחֲרַי כְּפֵי הַנִּיחָה עֲגוּנָה בְּטָא אִשָּׁה אַחֲרַי בְּמִדֵּי אַחֲרַי וְהִרְשִׁיתִי זֹאת אֶת אַחִיָּה לְהִבִּיא לָהּ גִּט מִרֵאוּבֵן בְּעֵלָה וְלִקַּח הָאִחַ הֲגִט מִרֵאוּבֵן וְהִבִּיא אוֹתוֹ לִיד אַחֲוֹתוֹ וְנִתְּנוּ לָהּ בְּפָנֵי עַדֵי מִסִּירָה וְלֵאחֲרַי זְמַן בָּא רֵאוּבֵן וּבִקֵּשׁ לְחִזּוֹר עַל אִשְׁתּוֹ זֹו הִרְאִישׁוּנָה אָמַר שְׁגִט זֵה מְזוּנִיף הוּא וְאֵנִי לֹא צוּיִתִּי לְכַתְּבוּ מְעוּלָם וְהֲגִט יוֹצֵא מִתַּחַת יָדֵי הָאִשׁ אֵלֹא שְׁלֹא נִתְקַיָּים בְּחוֹתְמֵי וְהִיא אוֹמַר שְׁגִט זֵה קִבְּלִיתוּ מִיָּד ב' עַדִּים וְאָמְרוּ הָעַדִּים שְׁקִבְּלוּנוּהוּ מִיָּד אַחִיָּה שְׁהִיָּה שְׁלִיחַ לְקִבְּלָהּ וּמִסְרָנוּ אוֹתוֹ לָהּ וְאַחִיָּה אוֹמַר הַבְּעַל מְסָרוּ לִי עַל דַּעַת שְׁאֵנִי שְׁלִיחַ קִבְּלָהּ כְּמוֹ שְׁהִיִּתִי וְהִיָּה שֵׁם אֶחָד מִן הַתְּלִמִּידִים וְהוֹרָה שְׁהֲגִט בְּטַל מִכְּמָה פְּנִים.

הָאֶחָד שְׁהָרִי אָמַר הַמְשָׁנָה הָאִשָּׁה שְׁאָמַר הַתְּקַבֵּל לִי גִיטִי צָרִיבָה שְׁנֵי פִּתֵי עַדִּים וְעוֹד שְׁהָרִי הֲגִט לֹא נִתְקַיָּים בְּחוֹתְמֵי וְכִינּוּן שְׁאִין מִתְּבַרַר לָהּ וְלֹא לְעַדִּים מִמֵּי קִבְּלוּ הַשְּׁלִיחַ אִם מִיָּד בְּעֵלָה אוּ מִיָּד שְׁלוּחֹו שְׁל בְּעֵלָה אַע"פ שְׁיִצָּא מִתַּחַת יָדָהּ בְּטַל הוּא וְכ"ש שְׁהַשְּׁלִיחַ מוֹדָה שְׁלֹא נִעְקַר מְשָׁלִיחוֹת הָאִשָּׁה וְלֹא נִתְּנָה לָהּ הַבְּעַל גִּט אֵלֹא עַל דַּעַת שְׁהוּא שְׁלִיחַ הָאִשָּׁה וְהַבְּעַל בְּכָל זֵה טוֹעֵן וְאוֹמַר שְׁבִגִט זֵה מְזוּנִיף הוּא וְכִפְּהַ תְּלָמִיד זֵה אֶת הַבְּעַל לְכַתְּבוּב גִּט אַחֲרַי וְחִלַּק עָלָיו תְּלָמִיד אַחֲרַי וְאָמַר אֵין אַתָּה צָרִיף לְבַל כְּפֵי שְׁפָל גִּט שְׁנִמְסַר לְאִשָּׁה בְּעַדֵי מִסִּירָה וְהוּא יוֹצֵא מִתַּחַת יָדָהּ הָרִי הוּא כְּשֵׁר לֹא שְׁנָא נִתְקַיָּים בְּחוֹתְמֵי וְלֹא שְׁנָא הַג"ע לִיָּדָהּ מִיָּד שְׁלוּחָהּ וְלֹא שְׁנָא הַגִּיעַ לִיָּדָהּ מִיָּד שְׁלִיחַ בְּעֵלָה וְהִבִּיא רֵאָנָה מִמָּה שְׁפְתַב הַמְשָׁנָה הִבִּיא גִט מְמִדֵּינ' הִים צָרִיף שְׁיֵאמַר בְּפָנֵי נִכְתָּב וּבְפָנֵי נִחְתָּם וְאִתְּמַר לְאַלְתֵּר בְּפָנֵי כְּמָה נִתְּנוּ לָהּ הַשְּׁלִיחַ בְּפָנֵי שְׁנִים וְאָמַר אִזוּ הַמְשָׁנָה סִתָּם נִאֲמָרָה לֹא שְׁנָא שְׁלִיחַ לְהוֹלְכָהּ וְלֹא שְׁנָא שְׁלִיחַ לְקִבְּלָהּ כִּינּוּן שְׁנִים בְּפָנֵי עַדֵי מִסִּירָה אֵין צָרִיף שְׁיִתְקַיָּים בְּחוֹתְמֵי וְזֵה שְׁאָמַר הַמְשָׁנָה הָאִשָּׁה הַתְּקַבֵּל לִי גִיטִי צָרִיבָה שְׁנֵי פִּתֵי עַדִּים אֵין סוּמְכִין עָלֶיהָ מְפָנֵי שְׁהִיא חוֹלְקַת עַל הַמְשָׁנָה דְּהַמְבִּיא גִט שְׁאָמַר שְׁסוּמְכִין עַל זֵה הַשְּׁלִיחַ שְׁאָמַר בְּפָנֵי נִכְתָּב וּבְפָנֵי נִחְתָּם וְאֵין צָרִיף עִם כְּפֵי לְשִׁנֵּי עַדִּים שְׁיֵאמְרוּ קִבְּלוּ וְקִרְעוּ וְזֵה שְׁאָמַר הַבְּעַל מְזוּנִיף הוּא כִּינּוּן שְׁיִצָּא הֲגִט מִתַּחַת יָד הָאִשָּׁה אֵין חוֹשְׁשִׁין לוֹ.

וְעוֹד אִם תֵּאמַר שְׁגִט זֵה בְּטַל אַתָּה מוֹצִיא לְעַז עַל גִּטִּין הִרְאִישׁוּנִים וְתְּלָמִיד זֵה שְׁהוֹרָה בְּתַחֲלָה שְׁהֲגִט זֵה פְּסוּל הַשִּׁיב עַל כָּל דְּבָרֵי שְׁל מְכָשִׁיר וְאָמַר שְׁזֵה שְׁאָמַרְתָּ שְׁכִינּוּן שְׁיִצָּא

הגט מתחת ידה אין אתה צריף לכולם צריף וצריף שאע"פ שיוצא מתחת ידה אם לא יתקיים בחותמיו הרי זה פסול וזה שאמרת שפבר נמסר אליה בעדי מסירה כהוגן איזו זו המסירה כהוגן שאין עדי מסירה מעלין אלא אם נתנו בפניהם לאשה או אם נתנו ליד שלוחה או מיד בעלה ליד שלוחה בפני עדי מסיר' או מיד שליח בעלה אבל עוד שלוחה לא אם אין שם עדים שיאמרו בפנינו קבל לא שנא כשהגט יוצא מתחת יד השליח לא הגיע ליד האשה בעדי מסרה ויוצא אע"פ שיתקיים בחותמיו הרי זה אינו גט וכיון ששליח מודה שלא נפקד משליחות האשה והעדים מעידים שמסרוהו לאשה מיד שלוחה איתרע שטרך דגיטא שאילו יצא מתחת ידה סתם היה קרוב לכשרות והיינו מעמידין הגט בחזקת שהגיע אליה מיד שליח בעלה אבל מכיון שהשליח מודה שלא נעקר משליחותה והעדים מעידי בכך והאשה לא נתברר והאיש אומר מזוניף הוא הרי זה בטל מפמה פנים ואין לו תקנה עד שיביא השליח עדי מסירה שקיבל בפניהם כמהשאמר המשנה האשה שאמרה התקבל לי גיטי וכו'.

ומה שאמרת לא שכא הגיע גט לידה מיד שליח בעלה ולא שנא הגיע גט לידה מיד שלוחה דבר זה אינו נכון דמאי טעמא הוי גט כשמוסר בעדי מסירה משום שיד השליח כיד הבעל ושלוחו של אדם כמותו אבל שלוחו של אשה שידו כידה אם אין שם עדים שיאמרו בפנינו קבל מה תועל' יש בעדי מסירה אע"פ שהגט יוצא מתחת ידה כיון שלא נתברר להם שהגי' לידה לידה מיד בעלה או מיד שלוחו ומה שהבי' ראיה מן המשנ' שאמר המביא גט ממדינ' הים וכו'.

ובפני כמה נתנו לה בפני שנים ואמר שזו הממנה סתם נאמר ל"ש שליח לקבלה ולא שנא מליח להולכה ראיה זו אינה נכונה שבנדאי ששליח זה שלוח הבעל להולכה שאילו היה סתם אפילו שליח לקבלה לא סגיא בפני נכתב ובפני נחתם מפני שאמר האשה שאמר התקבל לי גיטי צריכה שתי פיתי עדים וכו' ואילו היתה משנה זו אפילו שליח לקבלה לא ששלוחה של אשה כמותה וכיון שמוסר לה בפני עדי קבלה והעידו שבפניהם קבל פאינו הגיע גט לידה והויא לה מגורשת ואילו היתה המשנה זו שהיא האשה שאמר התקבל לי גיטי וכו' דחוייה מפני המביא גט ממדינת הים כמו שאמרת שהיא חולקת עליה הנה רמינן מתני' אהדדו ודחינן לתדא מנייהו.

אי נמי הנה מתרצינן להו שפן דרף התלמוד לעשות פן וכיון שלא כן אין לנו ראיה להעמיד המביא גט אפי' בקבלה ולדחות המשנה האחרת וזה שאמרת אומר שאמרה מוציא לעז על גיטין הראשונים אין אומרים פן אלא במי שמחמיר בגט אמר לו אם אתה מחמיר בגט מה שאינו צריף אתה מוציא לעז.

יורנו רבינו עם מי הדין ויכריע אם הגט בטל או לא: תשובה עמדנו על שאלה זו וראינו עד"י מי שאמר שהגט בטל והוצר' גט אחר שהו דברי' נכוחים אע"פ שמקצת ראיות שהביא על ביטולו אינן נכוחות אלא שהגט בטל מכל מקום.

אבל זה שהורה שהגט כשר דברי הכל הן ואין כד' להשיב עליהן. וזה שאמר הגט בטל משום שהבעל אומר לא פתבתיו ולא נתתיו לה אלא מזוניף הוא טענה יפה היא ומבטלת הגט משום שלא נתקיים בחותמיו שאין השליח נאמן אלא כשהבעל מודה שכתבו אבל לא נתנו לו לשליח אלא בתורת פקדון אבל אם כפר בגט לגמרי ואבר לא פתבתיו אין

אותו הגט מתקיים אלא בעדי חתימה או בעדי מסירה משום שהקבלן ידו כיד האשה שהרשתיו וכשם שהיא אם טען הבעל עליה שהגט מזויף צריכה או עדי חתימה או עדי מסירה כן הקבלן וכשם שאם הודה הבעל שפכת הגט אבל אם טען שלא נתנו לאשה שאינו נאמן אלא היא נאמנת כן שלוחה פשהגט יוצא מתחת ידו וטען הבעל שלא נתנו אינו נאמן וראיה לדבר שהאשה נאמנת בכך יותר מן האיש זה שאמר ומודה רב הונא אי אמרה קמאי דידי יתביה ניהלי מהימנא מגו דאי בעיא אמרה לדידי יתביה ניהליה וקראיה שאם פפר הבעל בכתיבת הגט מעיקרו אע"פ שהגט יוצא מיד האשה שצריף או עדי חתימה או עדי מסירה הוא מה שאמר שאין העדים חותמים על הגט אלא מפני תיקון העולם דזמנין דמייתי עדי מסירה אי נמי זמנין דאזלי למדינת הים והצריכו עדי חתימה שיהיו במקום עדי מסירה וכיון שנתבררו אלו ראיות באשה ידוע הוא שלוחה כמותה מפני שהוא זוכה להם ושלוחו של אדם כמותו ומה שכתב המשנה האשה שאמרה התקבל לי גיטי וכו' אמרה מפל מקום צריכין אנו להם אבל ב' שאמרו בפנינו קבל וקרע אין צריכין להם אלא משום שאמר וקרע אבל אילו היה הגט יוצא בידי הקבלן לא היינו צריכין לאותן עדים שפשם שאין האשה צריכה לעדי מסירה פשהגט יוצא מתחת ידה אם הודה הבעל שפכתו כן אין שלוחה צריף עדים וכבר בררנו למעלה דבר זה בראיות ואמר נמי בשליח בעל אומר לפקדון ושליש אומר לגירושין מי נאמן רב חסדא אמר בעל נאמן והלכה כרב חסדא ואע"ג דרב הונא רבו דרב חסדא הנה ליה בכאן הלכה כרב חסדא וזו האשה שהגט יוצא מתחת ידה והעדים שהגיעו אות' לידה העידו שאותו שלוחה לקבלה נתנו להם שימסרו אותו אליה אילו אותו גט היה מתקיים בחותמיו לא היינו חוששין לדברי הבעל שאמר שהוא מזויף אלא השליח היה נאמן שיציאת הגט יוצא מתחת יד שלוחה אלא שהבעל פוזב בכתיבת הגט לגמרי ולא היה מקיים בחותמיו הרי זה גט בטל וזה שהורה הבן פדין הורה אלא שהראיות שהביא אינן נכוחות והלכתא פנותיהו ולא מטעמיה: כט שאלה על עסקי שליח שנמתן גט לאשה ולאחר פן אמר כי בתנאי היה נאמן הוא זה השליח או דילמא אינו נאמן אלא בזמן שהשליחות יוצא מתחת ידו: תשובה אינו נאמן אלא בזמן שהגט יוצא מתחת ידו אבל בזמן שהגט יצא כבר מתחת ידו אינו נאמן בין לקולא בין לחומרא: ל שאלה לפרש לנו דחורש רומז ונרמז קופץ ונקפץ.

פירוש שחורש לפי שאינו מדבר לא הצריכוהו לגט אלא ברמיזה פשם שפונס ברמיזה כן מוציא ברמיזה בן בתירא אומר קופץ ונקפץ במטלטלין כלומר פלקיחתו או במקירתו במטלטלין מכרה בקפיצה כלומר פיון שנמתן את המעות במטלטלין קנה לוקח ואמר רב נחמן מחלוקת בן בתירא ורבנן במטלטלין אבל בגיטין דברי הכל ברמיזה ואמרו פשיט' במטלטלין תנו והשבנו מהו דתימא אפי' במטלטלין כלומר שאין הדבר פשוט שיש לומר שזה שאמר בן בתירא במטלטלין לא בא לומר אלא אף במטלטלין קופץ ונקפץ ועל מנת שהקפיצה נמי בגיטין דבר' הכל ברמיזה דבמטלטלין מחלוק' אבל בגיטין דברי הכל ברמיזה שקפיצה בגיטין לא התירה אהד מהם אבל חלקו במטלטלין לחוד וההפך שיש בין רמיזה לקפיצה הוא שרמיזה פגון שרמזו בעיניו או פידיו ויתברר מאותה רמיז' אם רוצה למפור או לקנות וכן בגט יתברר מאותה רמיזה שרוצה בכתיבת הגט ובגתניתו לאשה אבל הקפיצה לא יתכן ממנה פלום משום שצריכין אנו שיאמר תחלה כתוב שאם

קָתְבוּ הַגֵּט וְלֹא יִרְמְזוּלָהֶם בְּכָף אֵינוֹ גֵּט זֶה הַהִפְרָשׁ שֶׁבֵּין רְמִיזָה לַקְפִּיצָה: לֹא שְׂאֵלָה עַל אֵלּוּ הַתְּנָאִים שֶׁהֵן בְּגִיטִין כְּגוֹן תְּנַאי כְּפֹל וְהֵן קוּדְם לְלֹא וּמַעֲשֵׂה קוּדְם לְתַנַּאי וּמִי שְׂאֵמַר עַל מְנַת וּמַעֲכָשִׁין אִם צָרִיךְ לְאֵלּוּ הַתְּנָאִים: תְּשׁוּבָה דִּין אֵלּוּ הַתְּנָאִים הֲרִי הֵן בְּגִיטִין בְּפֶרֶק מִי שְׂאֵחֲזוֹ וְהֵדִין פּוֹרֵשׁ עִם תְּנַאי כְּפֹל הִיא כְּמוֹ שְׂאֵמַר אִם תַּעֲשֶׂה אֶתְּךָ לֶךָ כֶּף וְכָף וְאִם לֹא תַעֲשֶׂה אֵינִי נוֹתֵן לֶךָ כְּלוּם זֶה תְּנַאי כְּפֹל וְהוּא תְּנַאי קוּדְם לְמַעֲשֵׂה וּמַעֲשֵׂה קוּדְם לְתַנַּאי הוּא אֶתְּךָ לֶךָ כֶּף וְכָף וְכָף וְכָף וְכָף וְכָף אִם יַעֲבְרוּ וְהַמַּעֲשֵׂה וְנִתְתַּם לָהֶם אֶת אֶרֶץ הַגִּלְעָד וּתְנַאי וּמַעֲשֵׂה בְּדָבָר אֶחָד הֲרִי זֶה גִּיטָה וְהַנִּייר שְׁלִי כְּתַנַּאי וּמַעֲשֵׂה בְּגֵט עֲצָמוֹ הֵן קוּדְם לְלֹא הוּא אִם מִתִּי יֵהָא גֵּט וְאִם לֹא לֹא יֵהָא גֵּט וְאֵלּוּ תְּנָאִים כְּלָם אֵין צָרִיכִים אֶלָּא בְּגִיטִין, וּבְקִדּוּשִׁין שֶׁהֵן אִיסוּרָא אַבְל עַל מְנַת נוֹהֵג בֵּין בְּאִיסוּרֵי בֵּין בְּמַמּוֹנָא שְׁכַל הָאוֹמֵר עַל מְנַת כְּאוֹמֵר מַעֲכָשִׁין דְּמִי וְאֵין צָרִיכִים עִמּוֹ לְכָל הַתְּנָאִים הָאֵלּוּ: לֵב שְׂאֵלָה מִי שְׂאֵמַר לְאִשְׁתּוֹ הֲרִי זֶה גִּיטָה מַעֲכָשִׁין אִם לֹא בְּאִתִּי מִכָּאֵן עַד שְׁנִי עֲשֶׂר חֹדֶשׁ הִיאָה כְּחוֹ יָפָה שִׁיתְּנוּ לָהּ בְּכַנֵּי עַדִּי מְסִירָה וְיִשְׂאָר תַּחַת יָדָהּ אוֹ יִמְסוֹר אוֹתוֹ לְשִׁלִּישׁ מְשׁוּם שְׂרָאִיתִי לְגַאוֹן שְׂאֵמַר מוּטָב שִׁימְסוֹר אוֹתוֹ לָהּ שְׂלֵא יוּכַל לְבַטְלוֹ שְׂאֵם נִתְּנוּ לְשִׁלִּי יְכוּל הוּא לְבַטְלוֹ וְיֵשׁ לְחֹוֹשׁ נְמִי שְׂאֵם יִתְּנוּ לָהּ תּוֹצִיא אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הַזְּמַן וְיִתְקַיֵּים בְּחֹוֹתְמֵי וְתַנְשֵׂא בּוֹ וְיִהְיֶה הַנִּלְד מְמִזֵּר וּלְכָף הַנִּזְכָּרְנוּ לְדַעַת רַבֵּינוּ וְכֵן אִם יִתְּנוּ לָהּ בְּעַדִּי מְסִירָה הַתְּנַאי לְשִׁלִּישׁ אוֹ יִשְׂאָר אֶצֶל הַבַּעַל מִי כְּתוּב הַתְּנַאי בְּאִחוּרֵי הַגֵּט וְאִם בָּא הַבַּעַל בְּתוֹךְ הַתְּנַאי צָרִיךְ קִדּוּשִׁין לְרַוּחָא דְּמַלְתָּא אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה זֶה שְׂאֵמַר הַגָּאוֹן ז"ל מוּטָב שִׁימְסוֹר לָהּ אוֹתוֹ הַגֵּט סְמוּךְ עֲלָיו שֶׁהוּא הָאֵמַת שְׂאֵם אָמַר לָהּ מַעֲכָשִׁין וּמְסוֹר לָהּ אֵינוֹ יְכוּל לְבַטְלוֹ וְאִם מְסוֹר לְשִׁלִּישׁ יְכוּל הוּא לְבַטְלוֹ וְתַנְשֵׂא עֲגוּנָה וְאֵין לְחֹוֹשׁ שְׂמָא תַנְשֵׂא בּוֹ בְּתוֹךְ הַזְּמַן דְּלֹא חֲצִיפָא כְּפֹלִי הָאֵי וְעוֹד שִׁישׁ לָהּ בְּדָבָר הַפְּסוּד גְּדוּל שְׂמָא מְזָה וּמְזָה וְאֵין לָהּ כְּתוּבָה וְלֹא פִירוֹת וְלֹא מְזוֹנוֹת עֲלָאָה וְעַל זֶה וְהַנִּלְד מְמִזֵּר דּוּמִיא דְּמָה שְׂאֵמַר מְלָנָה גּוֹפִיָה לֹא שְׁבִיק סִבֵּר שְׁמַעִי אֵינְשֵׁי וּמַפְסָדָא לִי וּמוּטָב שִׁישְׂאָר הַתְּנַאי אֶצֶל הַבַּעַל כְּדִי לְשִׁתְּנֵשׁ בְּתוֹךְ הַזְּמַן יַעֲרַעַר בּוֹ אַבְל אֵין רִשְׁאֵי לְכַתּוּב הַתְּנַאי בְּגֵט עֲצָמוֹ וּבְתַחֲתֵי אוֹ בְּאִחוּרֵי מְשׁוּם שְׂאֵם כְּתְבוּ בְּגֵט הַ יֵא לִּיהָ לְבַעַל זְכוּת בְּגוּיָה דְּגֵט וְאִם כֵּן אֵין זֶה גֵּט פְּרִיתוֹת וְאִם בָּא הַבַּעַל בְּתוֹךְ הַזְּמַן אֵינוֹ צָרִיךְ קִדּוּשִׁין לְפִי שְׂלֵא נִתְקַרְשָׂה מְמִנּוּ שֶׁהַגֵּט כְּטַל כְּבוֹאָה וְאֶפְרִי רִיחַ הַגֵּט אֵין בּוֹ וְזֶהוּ שְׁכַתְּב אֶפְרִילוֹ נִתְּנוּ הַגֵּט עַל תְּנַאי וְלֹא נִתְקַיֵּים אִם הַתְּנַאי לֹא פְּסָלָה מִן הַפְּקוּדָה: תְּשׁוּבָה לְפָרֵט לֶךָ כֹּל זְמַן שְׂאֵעֲבוֹר מִנְּגֵד פְּנִיךָ וְכוּ' וּמָה הִפְרָשׁ יֵשׁ בֵּינָה וּבֵין אִם לֹא בְּאִתִּי מִכָּאֵן עַד כֶּף וְכָף שְׂאֵמַרָה הַמְּשַׁנָּה הִנֵּה הוֹלֵךְ וּבָא הוֹלֵךְ וּבָא הוֹאִיל וְלֹא נִתְיַחַד עִמָּה הֲרִי זֶה גֵּט הַקְּשִׁינוּ בְּתַלְמוּד וְהָא לֹא עָבַר שְׁלִשִׁים וְאַמְּאֵי קִתְּנֵי הֲרִי זֶה גֵּט וּפְסוּק רַב הוֹנָא וְאָמַר מֵאֵי פְּנִיךָ תַּשְׁמִישׁ כְּלוּמַר אִם יַעֲבְרוּ עֲלֵי שְׁלִשִׁים יוֹם לֹא אֶזְדַּקֵּק לִיךָ יֵהָא הַגֵּט גֵּט וְכִינּוֹן שְׁהִיָּה הוֹלֵךְ וּבָא וְעָבְרוּ עֲלֵיהָ שְׁלִשִׁים יוֹם וְלֹא נִתְיַחַד עִמָּה הֲרִי זֶה גֵּט שְׁהִיָּה לֹא שְׁמֵשׁ עִמָּה וְרַבִּי יוֹחֲנָן אָמַר לְעוֹלָם פְּנִיךָ מִמֵּשׁ נְמִי קִתְּנֵי הֲרִי זֶה מְגוֹרְשֵׁת הֲרִי זֶה גֵּט כְּלוּמַר שְׂאֵע"פ שְׁהִיָּה הוֹלֵךְ וּבָא הוֹלֵךְ וּבָא כִּינּוֹן שְׂלֵא נִתְיַחַד עִמָּה הֲרִי זֶה גֵּט יִשְׁן וּלְכִי מְלֵא תְּלָתִין יוֹמִין וְלֹא בָּא נַעֲשֵׂה גֵּט וְאוֹמֵר הַתְּלָמוּד כִּינּוֹן שְׁהִיָּה הוֹלֵךְ וּבָא אַע"פ שְׂלֵא נִתְיַחַד גְּיחוּשׁ שְׂמָא פִּינִס כְּלוּמַר שְׂמָא פִּינִסָּה בְּדָבָרִים וּמְחַלָּה לוֹ הַתְּנַאי וְאָמְרִינוּ בְּשְׂאֵמַר לָהּ נֶאֱמַנְתְּ עָלֵי לוּמַר שְׂלֵא פִּינִסְתִּי וְזֶה שְׂאֵמַרְתָּ לָּמָּה לֹא חֲשַׁשְׁנוּ זֶה הַחֲשָׁשׁ בְּשְׂאֵר תְּנָאִים כְּגוֹן עַל מְנַת שְׁתַּתְּנֵי לִי מְאִתִּים זִוּוּ וְדַאי בְּכָאֵן יֵשׁ שְׂאֵם הַתְּנַאי עָלָיו הוּא שְׂמָא פִּינִס אוֹתָהּ וּמְחַלָּה לוֹ הַתְּנַאי וּבְטַל הַגֵּט וּנְמַצָּאת אִשְׁתְּ אֵישׁ

ונפיק מניה חורבא אבל אם התנה הוא עליה שתתן לו מאתים וזו או תשמש את אביו
אם פייסה אותו ומחלה לה התנאי הרי זה גט קינים ונעשי' מגורש' מאי איכפת לן בהכי
דניחוש לה ומאי חורבא דנפיק ביה הילכף ליכא למיחש: לג שאלה היא הדין על דעת
מאן דתני אמתני' כל שפן אבריינתא: תשובה פה הוא דינו שאם חשש לבוא למדינ' בתשאי
אע"פ שאילו בא היה נראה לבני אדם כל שפן שיחוש בתשאי יבטל הגט ונמצאת שהיא
אשת איש ומאן דחייש אבריינתא התם הוא דחייש משום דעבדי אינשי דמפייסי בצנעה
אבל אמתני' דלא עבדי אינשי דלא מפייסי למייתי בצנעה לא חייש שהרי לא בא שאילו
בא היו רואין בני אדם: לד שאלה היא בעלי התלמוד הקשו על רב חסדא זו המשנה
דהאשה שאמר התקבל לי גיטי וכו' ואמר המשנה לא דברה אלא בשליח בקבלה ומחלוקת
רב הונא ורב חסדא בשליח להולכה היא ומחלוקת רב הונא ורב חסדא כשהגט יוצא
מתחת ידי השליש או מתחת יד האשה ומה הפרט אם טען הבעל לפקדון נתתיו לשליש
או אמר מזוניך בין שיצא מתחת יד השליש או מיד האשה: תשובה זה שאמרת היא
הקשו בעלי התלמוד וכו' פינו שיצא הגט מתחת יד האשה בין לשליח לקבלה ובין לשליח
להולכה שזה משום ששם יוצא מידה והוא עודה שנתנו להשליח להולכה הרי זו מגורשת
ואין יכול לחזור בו הילכף זה וזה שנה ועל זה הקשו עליו מהו.

ומה ששאלת עלי מחלוקת רב הונא ורב חסדא אם היא כשהגט יוצא מיד האשה או מיד
השליש אין אתה צריך לשאלה זו שהגט יוצא בנדאי מתחת יד האשה דהא אמרי' בהדל'
ומודה רב הונא דאם אמרו קמאי דידי יהביה ניהליה מהימנא מגו דאי בעיא אמרה לדידי
יהביה ניהליה ואם אינו תחת האשה האיה יכולה למימר לדידי יהביה ניהליה.

ומה ששאלת מה הפרש יש בטענת הבעל בפקדון וכו' יש הפרש שאם יצא מתחת יד
השליש נאמן ואין צריך לדבר אחר אבל אם יצא מתחת יד האשה והבעל כופר בו והוא
הגיע לידה מיד השליח צריך שיתקיים וראיה לדבר שאמר חזא מצרכת תרי לא אתי
בעל ומערער ופסיל ליה: לה שאלה זה שאמר הגאון ז"ל שמתזיר גרושתו אין צריך
שבעה ברכות אלא ברפת אירוסין אם סומכין על דבר זה או לא: תשובה איני יודע איזה
גאון אמר דבר זה אף שאם צריך הוא לברכת אירוסין צריך הוא לברכת נישואין אם
אינו צריך לברכת נישואין למה הוא צריך לברכת אירוסין דבר זה אינו נכון שפיון
שנישואין הראשונים עקורים לגמרי הוו להו נישואין בתראי נישואין גומרים כדמעיקרא
וצריך אירוסין ונישואין.

לו שאלה מה הפרש בין אונס ומפתה: תשובה המפתה אם לא דצה לכנוס כופין אותו
האונס אם רצה אביה ולא רצה הוא כופין אותו אבל אם עכבה בין היא בין אביה אין
כופין אותה וכן אמר בין היא בין אביה יכולים לעכב היא מדכתוב ולו תהיה לאשה
מדעתה ואביה לרבא מקל וחומר לאבני שלא? היא חוטא נשפר.

מה ששאלת אם הוציא האונס והמפנתה משום דבר אם יפסידו כתובותיהן אם לא.
תשובה המזזרת אם נשאה מי שלא הפיר בה שהיא ממזרת יש לה כתובה אבל מנה
מאתים אין לה ואם הפיר בה שהיא ממזרת יש לה כתובה בין מנה בין מאתים בין תוספת
אם היא מפנתה אבל האנוסה אין לה כתובה בין מנה בין מאתים לפי שלא תקנו לה
חכמים כתובה כמו שאמר' כשתצא היא אין לה עליו כתובה ואמר' גמי מת יצא כסף

קנסה בכתובתה ואמר מאי טעמא תקינו רבנן כתובה שלא תהא קלה בעיניו להוציאה
הא לא מצוי מפיך אבל תוספת יש לה משום שהיא רוצה לכתוב לה על עצמו אבל היוצאה
משום דבר שזינתה תחתיו בין מן תהא בין אנוסה אין לה כלום משום שאמר בסוטה
מקרעת כתובתה ויוצאה.

וממה ששאלת ממה שאמר הברייתא פשהיא יוצאה אין לה עליו כלום אין לה עליו
ארבעה דברים אבל פתיב יש לה או הלכה למשה מסיני אפילו כתובה אין לה ארבעה
דברים אין להם זכר בכאן פי כפר נתן אותם מעיקרא משום שאמר אונס נותן מיד
כשתצא אין לה כלום עליו כתובה.

ופירוש הדבר אע"פ שדין אונס חמיר מן המפתה שהרי אונס נותן מיד ואם הפניסה
ורצתה לצאת מתחתיו אין לה עליו כלום כלומר יוצאה בלא כתובה ולא תאמר כשתצא
מעצמה בלבד אין לה כתובה אלא אפילו מת אין לה כלום שהרי יצא כסף קנסה
בכתובתה על פי מה שהקדמנו דלא תקינו לה רבנן כתובה וזהו שאמר הפסוק פמנהר
הבתולות הם חמשים כסף שהן זכורין באונס וזהו קנס פלו אין גובין אותו בכבל הילכף
אין גובין אותו בזמן הזה אלא שים על הזקנים ועל בית דין לקנס ולעשות סיג פפי מה
שהן רואין: לז שאלה איך חייבה התורה המפתה שלשה דברים לשלא הכניס והתורה
לא חייבתו אלא כשמאן אביה: תשובה התורה לא פטרנו בשמו אלא מהקנס לבדו אבל
מבןשית ופגם לא פטרנו והוא מה שכתוב המפתה נותן לכשלא יכנס ובןשית ופגם נותן
מיד ולא פטרנו התורה מן הקנס אלא אם פנס אבל אם לא פנס בין שהיה הוא מעכב
ובין שעכבה היא בין שעכב אביה חייב הוא בקנס כמו שאמר אין לי אלא אביה היא
עצמה ענין תלמוד אם מאן ימאן מפל מקום נאי כשמאנה היא או אביה והוא רוצה לכנס
נותן קנס כשמאן היא לא כל שפן שיתן קנס: לח שאלה אם הודית האנוסה והמפתה
שהיא מעוברת מהאי אונס יהיה הנלד אסור בקרובותו וראוי לירשו או לא: תשובה
שאלה זו אינה צריכה באונס ומפתה משום שאמרו אין אשה מתעברת מביאה ראשונה
אבל מי שאינה אנוסה ומפתה אם אמר' שהוא מפלוגי אינה נאמנת שהוא בנו בעצמו
אבל נאמנת היא שהוא פשר וראוי לבא בקהל משום שהלכה פרבן שמעון בן גמליאל
דאמר נאמנת וזה שאמרו נאמנת לא אמרו אלא להכשירו אבל לירשו לא אבל יש על
הבן אם הודיעתו אמו שהוא אביו שלא ישא מקרובותיו: לט שאלה היא דין האלמנה
והגרופשה באונס ופיתוי: תשובה אם שאלת על נערות בתולות שנתארסו ונתגרשו
ונתאלמנו מן האירוסין משנה שלמה היא דתנו נערה שנתארסה ונתגרשה רבי יוסי
הגלילי אומר אין לה קנס רבי עקיבא אומר יש וקנסה לעצמה ואמר נמי יתומה
שנתארסה ונתגרשה רבי אליעזר אומר האונס חייב והמפתה פטור והלכה פרבי אליעזר
דקאי פרבי עקיבא.

ואם שאלת על שאין נערות בתולות בודאי שאין להם דין אונס ומפתה פלל אבל יש להן
על האונס והמפתה דין הבנות פדין כל המביש את חברו: מ שאלה מי שקידש יתומה
והלך למקום רחוק ושגרה שליח ליטול לה גט ובא הגט לאחר זמן פתיבתו שמונה חדשים
כשיגיע גט זה לידה בפני עדי מסירה נתיר אותה להנשא לאלתר או דילמא אינה ניתרה
אלא לאחר שלשה חדשים וצריך שליח זה לומר בפני נכתב ובפני נחתם או לא: תשובה

מפיון שהגיע גט לידה מותרת להנשא לאלתר על פי מה שכתוב מאימתי מונין לגט רב
אמר משעת נתינה ושמואל אמר משעת פתיכה נפסק ההלכה משעת הפתיכה ואינו צריך
שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם שהכל בקיאים הם היום ויודעים שצריך פתיכה לשמה.

ואין הגט קיים עד שיאמר כתבו וחתמו ותנו וכן צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו
נחתם אלא כשאין דים מצויין לקיימו אבל אם יש אינו צריך: מא שאלה לפרש דין
מודעא במקח ובממכר ובמתנה ובגט: תשובה פה הוא דינו במקח ובממכר שאינה מודעא
לעולם עד שיתברר האונס של מודעא ואם אין אונס אין מודעא וכן אם בטל האונס
המודעא אינה נתבטלת עד שיבטלנה בלא אונס שההודאה באונס אינו הודאה כמו שאמר
אם לאו דאודי הוה ממטי ליה ולשמריה לשחנור שהיא בית הסהר אבל דין המתנה והגט
אינו כן אלא המודעא קיימת כמתנה ובגט ואפילו בשלא באונס שהטעם בדבר משום
גלוי דעתא דנותן מתנה והבעל פיו שנתגלה דעתו שאינו רוצה להשלים אותה בהכי
סגיא ואם חזר ובטל אותה מודעא הרי היא נתבטלת אלא שהמודעא דמתנה אינה
נתבטלת באונס כדיו מקח וממכר אבל מודעא דגט נתבטלת באונס ושלא באונס ובלבד
שיהיו הגירושין בדיני ישראל אבל אם היו בדיני אומות העולם אינו גט אפילו לא מסר
מודעא כמו שאמר גט מעושה בישר פשר ובעכ"ם פסול והטעם במודעא בגט שהיא
בטלה באונס משום שהוא חייב לגרש ואם לא גרש כופין אותו וכן נמי אם מסר מודעא
כופין אותו לבטלה: מב שאלה היא: יתכן לאשה שמחל' פתובה לבעלה והיא יושבת
תחתיו ונהי אמר אסור לאדם להשהות את אשתו בלא פתובה ואם רצה בעלה לחדש
לה פתובה אחרת כותב אחרת מזמן ראשון או דילמא מפיון שיש בדבר הפסד על
הלקוחות אינו כותב אחרת מזמן ראשון משום דפקע ליה שעבודא קמייתא כדאמר רבי יוחנן
שטר שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולנה בו שפכר נמחל שעבודו.

והיא דהדין בכתובה דמרכסא שלא נמחלה כשמחדש אותה מזמן ראשון הוא מחדש או
מזמן שני: תשובה פה דעתנו נוטה שזו המוחלת פתובה שדברו בה רבותינו ז"ל אינה
ביושב תחתיו אלא כשמת או לאחר מיתה מוחלת ליורשיו אבל אם מחלה כשהיה תחתיו
יש לה להשאיר לעצמה עיקר פתובה שלא תאסר על בעלה שהלכה כרבי מאיר דאמר
כל הפוחת לכתולה ממאמתי ולא למנה ממנה הרי זו בעילת זנות ואם מחלה כשהיא
תחתיו כותב לה אחרת מאותו זמן אבל לא מזמן ראשון שפכר נמחל שעבודו ומה
ששאלת על פתובה דמרכסא סא יש עדים שמעידים עליה ועל זמנה ועל כל מה שהיה
כתוב בה כותבין אותה כמה שהיתה מן זמן הראשון ואם לא היו יודעים אותה ולא זמנה
כותבין פתובה דמרכסא ומי שרוצה לכתוב כתוב למחל' כותב הכי איך פלונית אנתתי
כתבתי לה פתובה בשעת הנישואין ועכשיו מחלה אותה לי ולפי שאמרו רבותינו ז"ל
אסור לו לאדם שישהא את אשתו בלא פתובה הנצרכתי לכתוב לה אחרת ועכשיו הוי
עלי עדים וכתבו לה שנתתי לה כה וכה ויכתוב זמנה מאותה שעה.

מג שאלה היא דין באלמנה שנשאת ולא תבעה פתובה מן היורשין וכן גרושה שנשא
ולא תבעה פתובה מבעלה הפסידה פתובה או לא ואם יש הפרש בכה בין נישואין
ובין אירוסין תשובה דאלמנה והגרושה כל זמן ששטר פתובה יוצא מתחת ידה לא
הפסידה ובין נשאת ובין לא נשאת גובה לעולם ומה שאמרה הלכה כל זמן שלא נשאת

על היתומים להביא ראיה ותטול דבר זה לא נאמר שא במזונות לפי שאין לה במזונותן שטר אבל התובעת פתובה כל זמן שהפתובה יוצא מתחת ידה גובה לעולם: מד שאלה היא הדין במי שנפטר והניח ממון הרבה והניח אלמנה ויורשין וכשחזרה האלמנה מקבר בעלה תפשה המטלטלין של בעלה ולא רצתה להשבע ולא לגבות פתובה היש לה לתפוש הכל והוא ממון גדול כגון מעטה דהיא דתפשה דיסקינא מליאה מעות ולא היה פח בתכמים להוציא מידה או דילמא מפניו שהממון הרבה נותנין לה ממנו בכדי מזונותיה בהרחה יותר על מה שאפשר לה ועל מה שראוי לה ואפילו אם יהיו כל השנים הפירות ביוקר משערין לה על פי פנ ונותנין השאר ליורשין ואם יש הפרש בין שעשאה אפטרופוס ובין שלא עשאה אפטרופוס: תשובה אפילו תפשה כל ממון שבעולם אין מוציאין מידה משום דאמרינן מנה שתפשה מטלטלין במזונותיה מה שתפשה תפשה ואמרינן נמי מעשה בכלתו של ר' שבתי שתפשה דיסקינא מליאה מעות ולא היה פח בתכמים להוציא מידה שאילו היה בדבר תקנה שמשערין לה בכדי כל מזונותיה כמו שאמרת היו התכמים עושין אותה ואין הפרש בין שעשאה אפטרופוס ובין שלא עשאה: מה שאלה על אלמנה שתפשה מזונותיה מנכסי בעלה לזמן ארוך ואחר כך נשאת או תבעה פתובה בבית דין שהפסידה מזונות יש מן הדין שתפסיד כל מה שתפשה או לא: תשובה כל מה שנשתייר אצלה מן המזונות מפחיתין אותו מדמי פתובה וגובה את השאר: מו שאלה מי שהניח ממון תחת יד היורשים ולא רצתה להשבע ולגבות פתובה אלא רצתה לזון וחסשה על אותו ממון שתחת היורשים שמא יפסידו אותו ולא ישאר לה מה שתזון יש מן הדין להוציא מתחת ידיהם ולתת אותו בידי נאמן או לא: תשובה אין מוציאין אותו מתחת יד היורשים שאין האשה נזונת ממטלטלין אלא בתקנת ישיבות אבל לא מן התלמוד ואין בתקנת הישיבות פח להוציא ממון מתחת יד היורשין אלא הרי הם סותרים בו ומשפירין בו וזנין אותה ואם רצתה בכך מוטב ואם לאו תטול פתובה ושלום יצחק ב"י אלפאס: מז שאלה אם האלמנה תבע למזונותיה וטען היורש שיש תחת ידה ממון מנכסי בעלה כדי שתזון אם פח יורש זה בטענת בריא שוש לו להשביעה או יתרים סתם אם בטענת שמא או לא: תשובה אין להם להשביעה לא על טענת בריא ולא על טענת שמא וזהו מחלוקת חנן ובני פהנים גדולים אלא שתשבע לבסוף ותגבה פתובה: מח שאלה מי שגרש את אשתו ותבעתו בכתובה ואמר לה פרעתיה אי נמי אמר לה אתפשוה צררה קודם גירושין יש לו להשביעה על כך: תשובה טענת זו שטוען דאתפשה צררה לכתובה קודם גירושין אינה טענה לפי שלא ניתנה פתובה לגבות מחיים וכן אמר הקובע זמן לחבירו וכו' ולנאי שיפרע בזמנה אלא נותן לה פתובה ויתרים סתם מי שגבה ממנו בכתובה זו כלום שלא פדין שיודה אבל אם טען עליה פרעתיה לאחר גירושין טענה יפה שאפשר שפרעה הילכך תשבע ותטול פדין מי שיש בידי שטר וטען חברו שפרעו: מט שאלה אלמנה שאבדה שטר פתובה ותבעה לגבות מן היורשין מפנין שאמרו לא ניתנה פתובה לגבות מחיים בודאי שלא גבתה כלום מחיים אבל אבדה שטר פתובה או דילמא מפנין דאפשר דאתפשה צררה מחלה פתובה לבעלה ואין לה כלום עד שתביא ראיה או ישבעו לה היתומים ויפטרין פדין מלנה על פה: תשובה אלמנה שאין לה שטר פתובה אין לה פתובה שאפשר שמחלה לבעלה או תפשה צררה וקרעה פתובה אבל ישבעו היתומים שאין לה אצלם כלום ויפטרין: נ שאלה אלמנה

שְׁתַּבְּעָה מְזוֹנוֹת מִן הַיְתוּמִים וְאָמְרָה שְׁשֹׁטֵר כְּתוּבָתָהּ אֲבֵדָה יֵשׁ לָהּ מְזוֹנוֹת אוֹ דִּילְמָא
מִפִּינָן שְׁאָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ וְ"ל אֶלְמָנָה שְׁמַחְלָה כְּתוּבָתָהּ אֵין לָהּ מְזוֹנוֹת נְאֻמְרָא אֶפְשָׁר שְׁמַחְלָה
כְּתוּבָתָהּ וְאֵין לָהּ מְזוֹנוֹת תְּשׁוּבָה אֶלְמָנָה שְׁאֵין לָהּ כְּתוּבָה אֵין לָהּ מְזוֹנוֹת שְׁכִינָן שְׁאֵין לָהּ
לְגַבּוֹת אֵין לָהּ מְזוֹנוֹת וְאִם טְעֵנוּ הַיּוֹרְשִׁין עָלֶיהָ שְׁכָכְרָ גְבַתָּהּ כְּתוּבָתָהּ וְהִיא אֵין עִמָּה
כְּתוּבָה אֶלְא שְׁטוּעֵנָּה' כְּתוּבָתָהּ מְנַפְקֶדֶת הִיא אֵין נוֹתְנִין לָהּ מְזוֹנוֹת עַד שְׁמוּצִיא שְׁטֵר כְּתוּבָה
לְפִי שְׁאֵין אוֹמְרִים נְכָסִים בְּחֻזְקַת לְמָנָה קְיָיְמִי וְעַל הַיְתוּמִים לְהִבִּיא רְאִיָּה אֶלְא בְּשֵׁטֵר
כְּתוּבָה יוֹצֵא מִתַּחַת יָדָה אֶבְל כְּשֵׁאֵין שְׁטֵר יוֹצֵא מִתַּחַת יָדָה הָרִי הַנְּכָסִים בְּחֻזְקַת הַיְתוּמִים:
נָא שְׁאֵלָה אִם הָאֶלְמָנָה תּוֹבַעַת מְזוֹנוֹת וְטוּעֵן הִיתָו' עַל הָאֶלְמָנָה שְׁמַחְלָה כְּתוּבָתָהּ לְבַעֲלָהּ
וְאֵין לָהּ מְזוֹנוֹת וְשֵׁטֵר כְּתוּבָתָהּ תַּחַת יָדָה יֵשׁ לוֹ לְהַשְׁבִּיעַ שְׁבוּעַת הַקִּיסָת וְאַחַר כֹּף יִתֵּן
לָהּ מְזוֹנוֹת אוֹ אֵינָה נִשְׁבַּעַת אֶלְא לְבִסוּף: תְּשׁוּבָה פִּינָן שְׁנַתְּחִיב לָהּ הִיתָו' בְּמְזוֹנוֹת אֵין לוֹ
לְהַשְׁבִּיעַ אֶפְלִי בְּסֵתָם אֶלְא לְבִסוּף לְפִי שְׁחָרָם סֵתָם אֵין פּוֹטְרָה מִיַּדִּי שְׁבוּעָה וְעַל כֵּן אֵין
מִן הַדִּין לְהַחֲרִים עָלֶיהָ: נָב שְׁאֵלָה מִי שְׁנַפְטֵר וְהַנִּיחַ אֶלְמָנָה וְיֵשׁ לוֹ יוֹרֵשׁ וְאֵינוּ מְצוּי
בְּמִדְיָנָה וְתַבְּעָה הָאֶלְמָנָה מְזוֹנוֹת מְנַכְסִי בְּעֵלָהּ וְיֵשׁ בְּיָדָה אֲנֻמְנוֹת שְׁמִסְפָּקָת כְּדִי מְזוֹנוֹתֶיהָ
אִם יֵט מִן הַדִּין שְׁנֵאֻמְרָא לָהּ צְאִי מַעֲשֵׂה יָדֶיהָ לְמְזוֹנוֹתֶיהָ מִשׁוּם מְמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ לְיִוֹרְשִׁים אוֹ
לֹא וְאִם אָמְרָה תְּנוּ לִי מְזוֹנוֹת וְלִכְשִׁיבֵא הַיּוֹרֵשׁ יִתְבַּע מִמֶּנִּי מַעֲשֵׂה יָדִי מִהוּ שְׁיִתְנוּ לָהּ
מְזוֹנוֹת אוֹ דִּילְמָא מִפִּינָן שְׁאֵין הַיּוֹרֵשׁ מְצוּי טוּעֵנִין לוֹ: תְּשׁוּבָה שְׁאֵלָה זֹו הַנּוֹזְכָרָה בְּתַלְמוּד
וְחִלְקוּ בָּהּ רַב וְשְׁמוּאֵל רַב אָמַר פּוֹסְקִין מְזוֹנוֹת לְאִשָּׁת אִישׁ וְשְׁמוּאֵל אָמַר אֵין פּוֹסְקִין
וְהִלְכָה כְּרַב וְלֹא חִלְקוּ רַב וְשְׁמוּאֵל אֶלְא כְּשֵׁלֵא שְׁמַעוּ בּוֹ שְׁמַת הַבַּעַל פּוֹסְקִין מְזוֹנוֹת
לְדַבְרֵי רַב וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא יֹאמַר לָהּ הַיּוֹרֵשׁ צְאִי מַעֲשֵׂה יָדֶיהָ לְמְזוֹנוֹתֶיהָ תַּדַּע שְׁפָסְקָה
הַהִלְכָה שְׁפּוֹסְקִין מְזוֹנוֹת לְאִשָּׁה וְאֵין חוֹשְׁשִׁין לְצְאִי מַעֲשֵׂה יָדֶיהָ וְאִם בָּא הַיּוֹרֵשׁ וּמְצָא
אֶצְלָה פְּלוּם מְמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ נוֹטְלָן אֶבְל לְחֻשׁוֹב עִמָּה עַל מַה שְׁעָבַר וְכֵן דִּין הַבַּעַל כְּשִׁיבֵא
אִם מְצָא אֶצְלָה מְמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ הִיָּה נוֹטְלָן שְׁדִין הַבַּעַל וְדִין הַיּוֹרֵשׁ אֶחָד הוּא שְׁכָשָׁם שְׁאָמְרוּ
מַעֲשֵׂה יָדִי הָאִשָּׁה לְבַעֲלָהּ כֹּף אָמְרוּ אֶלְמָנָה נְזוּתָ מְנַכְסִי יְתוּמִים וּמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ שְׁלֵהֶם: נָג
שְׁאֵלָה מִי שְׁמַת וְהַנִּיחַ אֶלְמָנָה וְלֹא נִמְצָא לוֹ יוֹרֵשׁ תְּגַבֵּה כְּתוּבָתָהּ בְּלֹא שְׁבוּעָה מִשׁוּם שְׁאֵין
שָׁם יוֹרֵשׁ אוֹ דִּילְמָא בֵּית דִּין מְשַׁבִּיעִין אוֹתָם וְכֵן מִי שְׁנַפְטֵר וְיֵשׁ עָלָיו שְׁטֵר חוֹב וְאֵין לוֹ
יוֹרֵשׁ וְהָבֵא לְפָרַע מְנַכְסִי יְתוּמִים לֹא יִפְרַע אֶלְא בְּשְׁבוּעָה יִגְבֶּה זֹה בְּלֹא שְׁבוּעָה מִשׁוּם
שְׁאֵין שָׁם יוֹרֵשׁ אוֹ לֹא וּמַה שְׁנַשְׁתַּיֵּיר מִן הַנְּכָסִים לְאַחַר פְּרִיעַת בַּעַל חוֹב וְכְתוּבַת אִשְׁתּוֹ
מַה תְּהֵא עָלֶיהֶן וְכֵן כָּל מַה שְׁאָמְרָ' יְהֵא מְנוּחַ עַד שְׁיָבֵא אֶלְיָהוּ תְּשׁוּבָה אֵין בְּכָל יִשְׂרָאֵל
שְׁאֵין לוֹ יוֹרֵשׁ אֶלְא הַגֵּר שְׁכֵן אִמְרָ' נִחְלָה מִמְשַׁמְשֵׁת וְהוֹלֶכֶת עַד רְאוּבֵן וְלִימָא עַד יַעֲקֹב
גְּמִירֵי דְלֹא פְּלִי שְׁבֻטָא וְאִם כֵּן הוּא אֵין נוֹתְנִין מִמֶּנּוּ לְבַעַל חוֹב וְלֹא לְאֶלְמָנָה אֶלְא בְּשְׁבוּעָה
כַּמ"ש הַנְּפָרַעַת שְׁלֹא בְּפִנְיָו לֹא תִפְרַע אֶלְא בְּשְׁבוּעָה וּמַה שְׁיִשְׁתַּיֵּיר מִן הַנְּכָסִים יִפְקִידְנוּ
בֵּית דִּין אֶצְלָ גְּאָמֵן וְיִכְתוּב שְׁמוֹ שְׁל ב"ד עַד שְׁיָבֵא יוֹרֵשׁ וְאִם לֹא יְהֵא מְנוּחַ עַד שְׁיָבֵא
אֶלְיָהוּ וְיודִיעַ מִי הוּא הַיּוֹרֵשׁ וְזֵהוּ הַטַּעַם בְּכָל מַה שְׁאוֹמְרִים יְהֵא מְנוּחַ עַד שְׁיָבֵא אֶלְיָהוּ:
נָד שְׁאֵלָה מִי שְׁטַבַּע בָּיִם אוֹ בְּמִים שְׁאֵין לָהֶם סוּף וְהַנִּיחַ אֶלְמָנָה וְיִוֹרְשִׁים אִם תַּבְּעָה
הָאֶלְמָנָה כְּתוּבָתָהּ מִיּוֹרְשִׁים שְׁאָר נְכָסִים הֵיִשׁ מִן הַדִּין לְהַגְבּוֹתָהּ פְּלוּם אוֹ דִּילְמָא יִשְׁאָרוּ
הַנְּכָסִים עַד שְׁיִתְבָּרַר מִיתָתוֹ וְאִם בָּא עַד אֶחָד אוֹ עֲכוּ"ם אֶחָד מְסִיחַ לְפִי תְּנוּמוֹ יֵשׁ לְהַגְבּוֹתָן
עַל פִּיָּהֶן אוֹ נֵאמַ' שְׁאֵינוּ מוֹעִיל עַד אֶחָד אוֹ עֲכוּ"ם אֶחָד מְסִיחַ לְפִי תְּנוּמוֹ אֶלְא לְהַתֵּר אִשְׁתּוֹ
אֶבְל לִירַד לְנְכָסֵיו עַד שְׁיִתְבָּרַר בְּשְׁנֵי עֲדִים: תְּשׁוּבָה דַּעוּ כִּי מִי שְׁטַבַּע בְּמִים שְׁאֵין לָהֶם

סוף אין אשתו נותרת עד שיבא מי שיאמר אני ראיתיו בפעם שהשליכו הים ליבשה והכרתי בו ואם אומר ראיתיו שנפל לים או שנחבר לו שמת אבל לא ראיתיו מת אין אשתו נותרת ואע"פ כן אין עד אחד מועיל אלא להתרתעגונה בלבד וכשתהיה מותרת לינשא יש לה פתובה כמו שכתוב במשנה בית שמאי אומרים תנשא ותטול פתובה ובית הלל אומרים תנשא ולא תטול פתובה אמרו לו בית שמאי התרתם את הערוה החמורה לא תתירו את הממון הקל אמרו לו בית הלל מצינו שאין האחים נכנסין לנחלה על פיה אמרו לו בית שמאי והלא מספר פתובה נלמוד שהוא פותב לה לכשתנשא לאחור תטלי מה שכתוב לכתוב ונחורו בית הלל להורות פדברי בית שמאי אבל היורשין אין יורדין לנחלה אלא בעדות שני עדים כמ"ש בנזירות דאיבעו למיכת לנחלה בעד אחד לא מצו נחתי מזוני נמי לית להו: נה שאלה אם מכרה האלמנה קודם שבועתה או נתנה קרקע במתנה או מטלטלין ואחר כך נשבעה שבועת אלמנה נאמר פיו שנשבעה ונעשית ראויה לטול כל מה שהניח בעלה איגלאי מלתא למפרע שמכירתה ומתנתה קיימין או דילמא פיון שמכרה ונתנה בפעם שלא היתה ראויה לטול כלום מאותם נכסים יהיו מכירתה ומתנתה בטליו: תשובה פה אמר המשנה אלמנה בין מן הנשואין בין מן האירוסין מוכרת שלא בבית דין ואיתמר בגמ' בשלמא מן הנשואין משום מזונות וכו' ודבר זה בשלא נשבעה שאם תאמר כשנשבעה פיון שנשבעה אין לה מזונות לפי שלא תשבע עד שתגבה פתובה בבית דין ומשעה שתובע פתובה בבית דין אין לה מזונות ודין המכירה והמתנה בדבר זה שוין על פי שאמר' מכרה פתובה או מקצתה נתנה לאחר או מקצתה לא תמכור את השאר אלא בבית דין ואע"פ ששמועה זו אוקמוה פרי שמעון שאין הלכה כמותו אין לחוט לדין זה אין הלכה כמותו אינו אלא בשלא תמכור השאר אלא בבית דין משום שסובר ד' שמעון שפיון שמכרה מקצת פתובה אין לה מזונות אבל המתנה והמכירה קיימת היא לדברי הפל: נו שאלה על שבועה דרבנן פעין דאורייתא הישנה כשבועת היסט? הו פדין אותה עצמה ואם גלגל עליו ולא רצה לישבע תחייב כמו שמתחייב כשבועת התורה או לא: תשובה שבועה דרבנן פעין דאורייתא דנקיט חפצה בידיה אבל אין הופכין אותה כמי שהופכין שבועה דרבנן פדאמרינו בדרבנן אפכינו שבועה דאורייתא לא מפכינו וזו בדרבנן הויא שבועת היסט אבל טבועה דרבנן שהיא פעין דאורייתא אינו אלא בנשבעין ונוטלין ואין הופכין שבועתו כגון הפוגם שטרו והנפרע מנכסים ותומים או מנכסים משועבדים והשכיר והנגזל והנחבל ושכנגדו חשוד על השבועה וחנוני על פנקסו אלו כולם נשבעין ונוטלים ואין הופכים שבועתו לפי שאין הופכין שבועה אלא מן הנתבע לתובע אבל מן התובע לנתבע לא ויש אחרים שאע"פ שהו נתבעין והו דרבנן פעין דאורייתא ואין הופכין שבועתו שהו נשבעין בטענת שמה כגון השותפין והאריסין והאפיטרופין ואשה הנושאה והנותנת בתוך הבית וכן בן הבית שהמשיבוע אותן אין פריא לו עלמה שמשביע אותן ומשום הכי אין הופכין עליהם והגלגול שאמרת יש מן הדין לגלגל על כל שבועה ואם לא רצה לישבע משלם: נו שאלה ראוין שהיה לו אצל שמעון ממון וכיון שתבע ממנו אמר לו כבר בא אלי לוי על שמך ונטל ממני פה וכו' ולוי מודה שנטל בצוויי והגיע הפל ליד ראוין וראוין אמר כן הוא ששגרתי את לוי אלא שלא שגרתי על כך וכך אלא על פחות מכן היאך הדין תשובה ישבע ראוין שבועת התורה שלא שגר לוי אלא על פדי שטוען ושלא הגיע לידו מחוץ

ללוי יתר מכן ויפרע שמעון את השאר ולוי ישבע שבועת היסט שכל מה שנטל לא נטל
אלא בשליחות ראובן ומה שנטל הגיע ליד ראובן ויפטר לוי ויפסיד שמעון: נח שאלה
לאה הרשת' ראובן לתפוע את דינה בתה שטענה עליה שגנבה לה ממון וכלים אבל לא
נתנה לטענותיה שיעור הגיש על דינה זו שבועת היסט הגיש מן הדין שתתהפף את השבועה
או דילמא פיון שאינה יודעת שיעור מה שגנבה לה אין משביעין אותה בהיפוף השבועה
וכן אם יש על דינה זו שבועה כבן בית או לא: תשובה מה שטען טענת גנבה אין להשביע
את הנטען שבועת היסט לפי שלא נתברר לו אם הוא גנב או אחר אבל משביע שבועת
היסט מי שפא בטענת בריא שאם יהפוף בעל דינו השבועה וישבע ויטול וכן לאה פיון
שלא נתברר לה אין על דינה בתה כי אם חרם סתם ודין בן בית אינו במי ששרוי עמו
בחר אף זהו בן בית מי שהוא נושא ונותן באמונה במקח ובמכר בהוצאה כמו שאמרו
בן בית לא שיוציא ונכנס ברגליו אלא שמכנים פועלים א ומוציא לו פועלים: נט שאלה
על יורש שהוציא שטר גיש בו לפלוני מורישו של זה היורש אבל פלוני כף וכו' ויש
לו אצלו בהן ממוןשפן כף וכף פלים וטען היורש כי זה המשפון אבד מבית מורישו והורה
תלמיד אחד שתשבע אשת המוריש שהמשפון אבד שלא בפשיעה ויטול מה שבשטר
והביא ראיה מכל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד תשובה ראיה זו אינה נכונה
שאין אומרים כל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד אלא פשהיה אותו האיש
שנתן לו המשפון קיים ואמר שנתנו לאשתו שמשביע אותה אבל בכאן הדין שאין על
הנתבע לפרוע משטר זה כלום אלא אם המשפון מצוי ואם תאמר יורש נשבע שבועת
יורשין וגובה הכא ליכא למימר הכי מפני ששטר שאינו אומר בו יורשו נשבע שבועת
היורשין וגובה הוא ודאי ומוציא ידי ספק ששטר מלוה ודאי והפירעון ספק אבל הכא
כבר הגיע אליו המשפון כנגד הלואתוספק אבד ספק לא אבד ומשום הכי אינו דומה לדין
זה נאפילו אמר היורש לנתבע אני החזרתי לה את המשפון אפי הכי השטר בטל אלא
שמתחייב הנתבע שבועת היסט שלא הגיע המשפון לידו ונפטר: ס שאלה על ראובן
שקנה שתי שפחות משמעון ונתן לו מקצת הדמים ומשפן לו אצלו השפחה האחת במקצת
וברחה אותה הממשפנת: תשובה אין מתחייב אותה הממשפנת אצלו כלום כמו שמתחייב
כל שומר שכר משום שאמרו אלו דברים שאין נשבעין עליהם וכו' עד שומר שכר אינו
משלם: סא שאלה מי שנתחייב שבועה שהוא נשבע ונוטל כגון אותן הנזכרים במשנה
ושפנגדו אין לו כלום מה שישלם ונתחייב שבועה שאין לו כלום מי מהם ישבע תחלה
אם אמרנו ישבע הנתבע שאין לו כלום עדיין אינו מתחייב עד שישבע חבירו ואם אמרנו
ישבע התובע תחלה אין מתחייב שבועה עד שיהא ממונו מזומן: תשובה אין אחד מהם
נשבע משום הענין שהזכרת אלא אם רצה התובע ישבע אם יתן הנתבע פולם מוטב ואם
לאו ישבע שאין לו כלום לפרוע בחובו: ק סב שאלה אשה שמת בעלה ואמרו לה תשבעי
וטול כתובתיך ולא רצתה ואמרו לה הגיש לה לזון אלא כדי כתובתיך השבעי וטול
כתובתיך והיא אומרת איני נשבעת עכשיו כלל: תשובה אין להשביעה כל זמן שאינה
רוצה שיכולה לומר קודם שתשלים לזון בכדי כתובתה שפא תמות ולא תשבע ועוד שזה
שאמר שאין לה לזון אלא כדי כתובתה ממכירת קרקעות אבל אם יש פירות נכסים הרי
היא נזונת והולכת כל זמן שהיא רוצה: סג שאלה הגיש ליתומים להשביע האלמנה על
מה שנשאה ונתנה בחיי בעלה בבית אם מת בעלה ולא השביעה או לא: תשובה דבר זה

חלוקה היא בין בעלי הוראה שמהם שאומרים הלכה כסתם משנה המושיב אשתו חנונית או שמנה אפטרופא הרי זה משביעה כל זמן שיירצה ומה' שפסק' הלכה פרבי שמעון דאמר כל זמן שתובעת פתובתה יורשין משביעים אותה אינה תובעת פתובתה אין היורשין משביעים אותה ועל דעת רבי שמעון יש ליורשים להשביע אותה על כף לאחר גביית פתובתה ולא קודם גביית פתובתה.

ודעתנו נטה שהלכה כסתם משנה שאם מתה ולא השביעה נתגלה דעתו שמחלה לה משום פן אמרו הלכה מקבר בעלה לבית אביה ולא נעשית אפטרופא היורשין משביעין אותה ואם נעשית אפטרופא יורשין משביעין אותה על העתיד לבא ואין משביעין אותה על שעבר משום שבעלה כבר מחלה לה ומשו' פן לא השביעה ולא צוה להשביעה: סד שאלה אשה תבעה פתובתה ואחר כך שתקה ואמר תנו לי מזוני שאיני רוצה לישבע והיורש אומר השביעי וטול: תשובה אם תבעה פתובתה בבית דין אין לה מזונות הלכך תשבע ותטול פתובה ואם לא תבעה פתובתה בבית דין אלא מן היורשין בלבד יש לה מזונות מן הקרקע עד כדי פתובתה ומן הפירות כל זמן שתירצה: סה שאלה מי שהיה עליו חוב והודה שיש לו עמון אלא שאין רוצה להגבותו אלא קרקע ה'יש לו מן הדין פן לפי מה שאמר רבינו בהלכות ביהוא דזבין תורא מחבריה וכו' עד ולישקול תורא בזווי וכו' ונראה לנו משום שאין בעל חוב גובה בחובו פרקמטיא לא עד שישבע הלנה שאין לו ממון: תשובה אין לו להגבותו קרקע כלל אלא כופין אותו ומגבהו ממון וכבר פירשנו את הדבר בהלכות שולנו ביהוא דזבין תורא ומה שנראה לכם שבעל חוב אינו גובה פרקמטיא בחובו עד שישבע הלנה שאין לו ממון יש מי שהורה פן אלא אין דעתנו נוטה בכך שיהא אדם גדון בשני דינים שישבע ויפרע אלא אם רצה התובע להחרים סתם למי שיש לו ממון וכופר אין מונעין אותו ושלום מא"ה וממני יצחק ב"י אלפאס: סו שאלה מי שנתחייב לחבירו שבועה ואמר טול שבועתך או פטור אותי מתביעתך נחבירו אומר איני רוצה להשביעה עכשיו וגם לא אפטור אותך הדין עם מי: תשובה הדין עם התובע שיכול לומר אמתין אותך ולא אשביע עליך אולי תחזור למוטב או שכחת ותזכור או יבואו לי עדים ואמצא ראיה עליך: סז שאלה על ראובן שיש לו אשה וילד קטן משנה נחצי ונשבע שילך מארצו ויקח אשה בארץ אחרת ואחר כך נתחרט לפי שהוא עני ביותר והוא עובד בכל יום ולא ישיג מזונותיו ואם יעבור מנגד אשתו ובניו אפילו שמונה ימים לא יוכלו לחיות וכל שכן אם יעבור החדש היאך הדין: תשובה זה האיך שנשבע אם פן הוא עני כמו שהזכרתם אין א הדין שישא אשה אחרת במקום אחר כמו שפתבו רבותינו ז"ל נושא אדם כמה נשים והוא דאפשר ליה למיקם בסיוקניהו ואם פן שבועתו שבועת שוא פ' הוא אינו יכול לפרנס אשה אחרת כל שכן שמים הילכך מלקין אותו על השבועה ושואה עם אשתו: סח שאלה ראובן נשא אשה וכתב לה בכתובה חצר ומת ולא הניח לדינה זו פן והיורשים אומר' אין לה מן חצר זו עד שתשבע שבועת אלמנה וכן אחת חנות שפא עד אחד שיש לו השליש והעד השני לא נתברר לו כמה חלקים יש לו לראובן והנתבע מודה מן החנות ברחבה נחצי היאך הדין: תשובה מה שנכתב לה בכתובתה מן הקרקע נוטל אותו בלא שבועה הילכך ליורשין אין להם פלוס בו וכן החנות יש מן הדין שישבע הנתבע שבועה שאין לו בה אלא מה שהודה בו לפי שהתובע תבע שליח החנות ופירותיו וכיון שהודה לו הנתבע רחבה נחצי פן הודה גמי בפירותיה והויא ליה מודה

במקצת הטענה ועוד שהעד אחד מחייבו שבועת התורה בפירות ועל הקרקע ונתגלגלה שבועה כמו שאמר זוקקין את הנכסים שאין להם אחריות לישבע לה עליהם: סט שאלה ראובן הוציא שטר חוב על שמעון וזהו טופסו רצה שמעון בקנין שיהפך השבועה שנתחייב בה לראובן מאה ושמונים ואחד דינרים שתבעו בדין עליו שישבע ראובן זה ויטול אותם ממנו ונתרצו בקב רצוי גמור וכו' לא עניינא דשטרא ומתו העדים והעידו שנים על כתב ידו של זה והב אין ידוע מהו ושמעון כפר בפל ואמר לא היו דברים מעולם: תשובה ישבע שמעון שבועת היסט פי אין לראובן עליו כלום מזו התביעה ולא היו דברים מעולם ונפטר וגנאי דלא מחייבין ליה שביעת התורה פי העד אחד לא העיד דליו בממון אלא בהפוך שבועה ואע"פי שהפך שבועה גורמת לממון כבר סלקא שמעתא דדבר הגורם לממון לאו כממון דמי: ע שאלה ראובן הנה בדעתו לילך למדינת הים והנה לו קרקעות אמר לשמעון עיין לי בשדות אלו אמר לו אם האמנתני ופטרתי מן השבועה הלה ראובן ופטרן מן השבועה עוד המקום ויצאו לסטים על שירא שהלה בה ראובן ונהרגו מקצתו ונשבו מקצתו וברח אחד מהם ואמר ראיתי ראובן הרוג במקום פלוני והלכו אחריו והביאוהו מת ונקבר אבל לא הפירו אותו ונשאר שמעון אפטרופוס על השדות כמו שהיה שש שנים ואחר כך נהרג חנוה בנו של ראובן הנהרג ובקשו להשביע שמעון זה על אותו אפטרופוס וטען שמעון כי ראובן פטרן משבועה אבל לא כתב העדות וטען העדים שפטרן בפניהם והם במצרים יורנו רבינו אם מן הדין לשהות את השבועה ליתן זמן לשמעון עד שיבואו העדים ממצרים או לא: תשובה כך ראינו כי ראובן לא מנה שמעון אפטרופוס אלא בחייו אבל לאחר מותו לא נאם פן הוא אינו כאפטרופוס שמנהו אבי יתומים שלא ישבע אלא מיום שמת ראובן נעשו קרקעות בחזקת היורשים הילכך יש להן שבועה מפל מה שהיה אפטרופוס משעת פטירת ראובן ואילך ומה וטען שיש לו במצרים עדים אין טענה זו מועלת לו כלום הילכך אין משגיחין עליה: עא שאלה ראובן נתן ממנו לשמעון בתורת עסק שישחור בו ויחלקו האמצע לאמצעי שיטול ראובן מחצה ושמעון מחצה ולא הזמין בו המקום רינח כלום וכשתבע ראובן את ממנו אמר לו שמעון כבר הגיע לידך את ממנה אמר לו כל מה שהגיע לידי אינו אלא מן הרינח אמר לו שמעון כשנטלת אותו יודעת שאין שם רינח אלא ראש ממנה נטלת: תשובה ישבע שמעון שבועת השותפין כי לא נשפר באותה סחורה וכי כל מה שנתן לראובן אינו אלא ראש ממון ואין לו שוכר וכי לא עשה מה שהיה ראוי ליתול בו שוכר והפסיד אלא הפסיד טרחו ויפסוד בעל הבית עפוב ממנו וכן הדין: עב שאלה ראובן ושמעון נשתתפו הטיל ראובן לכיס מאתים וששים דינרים והטיל שמעון ארבע מאות ושלושים דינרים וקנו פרקמטיא והלכו שניהם למדינה אחרת למכרה וחזר ראובן למדינתו והניח שמעון למכור ולסחור וכשהיה מתקבץ לו ממון היה הולך ונותנו לראובן וכשהשלים סחורתו הלה בשירא גדולה של ישמעאלים ויצאו עליה ליסטים ולקחו כל מה שהיה עמו וכשבא אצל ראובן אמר לו תן לי מה שנשאר לי מראש ממון ומן השוכר כי לא לקחו כלום אלו הליסטים אמר שמעון יש לי עדים ביציאת הליסטים עלינו ולקחו כל מה שהיה אצלי.

תשובה מה שטען שמעון יש לי עדים שיצאו ליסטים אינו פוטרו מן השבועה אלא ישבע שבועה חמורה שכל מה שהניח ראובן משותפותם נלקח ולא נשאר ממנו אצלו כלום

ויטנול מה שהגיע ל דו ממה שיש לי אצל ראובן וכן הדין: עג שאלה ראובן נשא לאה ושהה עמה שנה והיה שמעון דר באותו חצר והלך רחוק למדינת הים לסחורה ונשא שמעון בחצר אחד עם אשת אחיו וכשבא ראובן מצא את אשתו יולדת ובקש לדבר עם שמעון אחיו ואמר לו עלה למטה ולון עמי ומאן שמעון לילה שתי לילות ולא שוכבת עמהם בבת אחת ופעם אחת הקדים ראובן לקום לתפלה ומצא לאה אשתו שוכבת עם שמעון אחיו בטלית אחד וגער בה ואמרה באונס השינה נתגלה הטלית ונתכסתי בטליתו כמדונה אני שהוא טליתך ואחר כך ראה אותה מדברת עמו בלחש וחסד אותה כי ראה אותה אוהבת אותו ובקש לנסותה ולא ישן לילה אחת עד שראה אותה נכנסת עם שמעון בטלית אחת וכשבקש להכותה מנעו שמעון וזעק ראובן לכל שכניו בלילה וספר להם כל המאורע והעידו עליה עדים שהיא פעם בחוץ ומדברת עם מי שאינו הגון ואחר כך התנו עמה אנשי העיר שלא תדבר לעולם עם שמעון ולאחר התנאי ראוה מדברת עמו מה הדין בין ראובן זה לאשתו: תשובה כך ראינו שמעשה זה מגונה ביותר אלא שאמרו רבותינו ז"ל אין דבר שבפערנה פחות משנים ולפיכך אין רשאי לגרשה עד שיתן לה כתובה אילו היו לו עדים שמצאה עמו תחת טלית אחד יוצאה שלא בכתובה כמו שאמרו רבותינו ז"ל אלו יוצאות שלא בכתובה העוברת על דת משה ויהודית ואיזוהי דת יהודית יוצאה וראשה פרוע וטונה בשוק ומדברת עם כל אדם ופירשו במדברת שמשחקת עם הבחורים ואם הוא מן הדין שתצא באלו העניינים כל שכן שתצא על מעשה זה שעשתה אלא שאין בעלה נאמן בעדותו הילכך אם רצה לגרשה תשבע שבועת התורה שלא עשתה מפל מה שחשדה כלום ואחר כך תטול כתובה לפי שהוא דומה למי שיש בידו שטר חוב והלנה אומר איני חייב כלום שהוא נשבע ונוטל: עד שאלה ראובן טען כי שמעון משפן לו מקרא בחמש מאות דינרים ורוצה ליטול אותה בדים אלו ושמעון אומר לא היו דברים מעולם שאלה היא בידה: תשובה רואין זו המקרא אם בני אדם רגילין להשאיל אותה או לשאול כמותה והיה מנהג שמעון זה להשאיל אותה אין ראובן נאמן כי היא ממנושפנת אצלו כמו שכתבו רבותינו ז"ל דברים העשוניין להשאיל ולהשפיר ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן וכשם שאין שומעין לו אם אמר לקוחין הן בידי כך אין שומעין לו אם אמר ממנושפן ואם אין מנהג המקו' לשאול אותה או פיוצא בה והיה ראובן נאמן עד כדי דמיה ולא יותר לאחר ששבע שבועת התורה שאין לו עליה פחות ממה שהיא שוה וכיון שישבע יטול מה שישבע עליו ואם נשתייר לו כלום ישבע שפגדו שבועת היסת שאין לו ממנו כלום ויפטר: עח שאלה ראובן הלנה לשמעון ממון וקנה שמעון שדה מאותו ממון ונכתב השטר על שם שמעין וזה שמכר השדה הוא עכו"ם והוא בארץ אחרת וקנה אותה שמעון בשנותפות עם ראובן אלא שהיה השטר על שם שמעון והוסיף ראובן עוד ממון לשמעון בתורת עסקא וכתב שמעון כתב ידו לראות פסד הממון והזכיר בכתב יד שהיה השדה ביניהם בשנותפות גוף ופירות והעיד על עצמו ועל כתב ידו שני עדים בכך ולאחר כן נפלה ביניהם קטטה והוציא שמעון שטר מתנה כי נתן לאחיו מדה זו במתנה קודם שיכתב לראות כתב ידו אלא שאחיו לא החזיק בשדה זו עדיין ולא נכנס אליה אלא עורמה היא מאחיו כדי שיוציא ממנה ראובן והוציא ראובן שטר כי כשקנה שמעון את השדה מממון ראובן שהיה אצלו קנאה ועל דעת זו קנאה שתינה בשנותפות וזה שנכתב השטר בשם שמעון לפי שלא היה ראובן מצוי בעיר היאך

הדין: תשובה רואין אם ראובן צוה לשמעון לקנות השדה ואמר לו שקול לי מממוןי ותהיה בשנותפות בינינו אם פן הוא חציה לראובן לפי שקנו לו מעותיו ואין חוששין לשטר שהוא בשם שמעון ואם שמעון קנאה מדעת עצמו במקמון ראובן אין ראובן בה פלום ובמה שכתב לו בכתב ידו היה קונה אותה ללוי שטר המתנה שהוציא שמעון שנתן לאחיו אלא כי ניפר הדבר שיש בו הערמה אם פן הוא ישבע שבועת היסת כי זו המתנה אין בה הערמה ויתן השטר לאחיו ולילי הקרקע היתה שבועת התורה וכן הדין: עו שאלה ראובן נתן פרקמטיא למפורר ושמעון זה סרסור חזר בה בשוק והלה לראובן ואמר לו פה וכף הגיעה ואמר לו מכור אותה ואחר פה מכר אותה שמעון בפחות ממה שהיה אמר לו ראובן ואמר לו לא לתר אביא לה את השאר וכשהיה תוכעו את השאר היה מפליגו בדברים עד שחקר ראובן וידע מי קנה אותה פרקמטיא ושאל אותו ואמר לו פה וכף היה שמכרה לי בשני זהובים וטול אותן והן שנתן הסרסור לראובן וראובן לא אמר לו למכרה אלא בשלשה זהובים פשאמר שהגיעה בשוק וכשהיה מבקש ממנו את השאר היה אומר עכשיו אביא לה את השאר וכשבאו לפני בית דין פפר בה שמעון ואמר הוא אמר למכרה בשני זהובים ושאל בית דין את הקונה ואמר קניתי אותה בשני זהובים ונטלן ולא ידעתי מי הוא בעלה יורנו רבינו אם קונה חייב בהודאתו ואם יש הפרש בין שאמר כי לא ידעתי מי היה בעלה ובין שאמר ידעתי מי היה: תשובה רואין אם אותה פרקמטיא מצוייה אצל הקונה יחרום סתם מי שצוה את הסרסור למכרה בשני זהובים וחסר בו ויחסר אותה לראות כי הסרסור פשהיתה הפרקמטיא לראובן המוכר הרי היא בחזקת המוכר ועוד שהקונה לא ידע אם בעלה מכרה לו ואם לאו על פן אין על בעלה אלא חרם סתם כי אין הקונה יכול לישבע שבעלה מכרה לו והסרסור אם הודה שנטל שכירותו אינה נוטלה עד שישבע שראובן צוה אותו למכרה בכף ולאחר שישבע יפסיד בעל הפרקמטיא השכירות לפי שעשה שמעון שליחותו וראובן מוציא מידו הוא ועליו הראיה ואם אין הפרקמטיא ברשות הקנה אלא מכרה ישבע הסרסור שלא מכרה אלא על דעת בעלה אין לבעלה על הקונה שום תביעה לפי שאומר לו לאו בעל דברים דידי את דאין הפרש בין ידע הקונה למי היה ובין לא ידע וזה שאמרנו שאם היה המכירה בשנוויה בלא הונאה אבל אם היה בו הונאה בכדי ביטול מקח יטול אותה בעלה שלא בשבועה דאמר' מוכר לעולם חוזר: עו שאלה ראובן ושמעון היה שנותפות ביניהם שהיו מוכרין משי בשוק בחנות אחת ולאחר פן ישב שמעון בחנות אחרת ולאחר זמן מרובה אמר שמעון לראובן לא הלכת עמי באותה שנותפות באמונה אני רוצה שתשבע לי שבועת השנותפין אמר ראובן בבית דין מעולם לא היה ביני ובינה שנותפות אלא הייתי עושה עמה במשי למפורר שלא כדרך השנותפין והביא שמעון עדים שראובן זה היה מתעסק במשי והיה סוחר בו שלא בפני שמעון אמרו לו בית דין השבע לו שבועת שמה שאתה פכן בית וכשראה שעליו השבועה ולא על עצמו פייס את שמעון עד שהודו שניהם שנותפות ונתחייבו שניהם שבועת שמה והיה שם מקצת שאמרו אין עליהן שבועת שמה לא מתורת שנותפות ולא מתורת בן בית לפי שפבר חלקו ואם הודה שמעון ואמר כי נשאר לו אצלו מאותה שנותפות מעט ממון וראובן כופר ואומר לא נשתייר אצלי אפילו פרוטה יודיעני רבינו היאך הדין ומה ראובן זה מתחייב לפי שפבר שנותפות תחלה וכן יודיענו רבינו דברי רב יוסף בר מניומי והוא שיש ביניהם כפירת טענה שתי פספס על

מה חוזר וְכָל הַשְּׂמוּעָה כְּלָה עַד סוֹף הַפְּרָק: תְּשׁוּבָה אִם הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁנִּתְפָּרֵשׁ שְׂאֵלָה זֶה אֵין פֶּאן שְׂבוּעַת שְׂמָא כְּמוֹ שְׂאֵמְרָה מִשְׁנֵה חֵלְקוֹ הַשְּׁוֹתְפִין וְהָאֲרִיסִין אֵין יְכוּל לְהַשְׁבִּיעַן וְאִם חֲזִיבוּ בֵּית דִּין שְׂבוּעָה זֶה בְּחִבְלֵי שְׂאֵמֵר שְׂמַעוֹן כִּי נִתְבָּרַר אֲצֵלֵי מְמוֹן שְׂלֵא כְּדִין חֲזִיבֵי לְפִי שְׂרָאוּבָן אֵינוֹ מוֹדָה וְצָרִיכִין אֲתָם לִידַע כִּי כְּשֶׁחֵלְקוֹ שְׁנֵי שְׁוֹתְפִין וְנִטְלָה כָּל אֶחָד וְאֶחָד חֵלְקוֹ וְנִשְׁתַּיִיר לְאֶחָד מֵהֶן עַל חֲבִירוֹ דְּבָר יָדוּעַ לְגִבּוּתוֹ מִמְּנוֹ וְאֶפְּלוֹ שְׁנֵיהֶם מוֹדִים בְּדָבָר אֵין מִתְחַזְּקִין בְּזֶה הַשְּׂטֵר שְׂבוּעַת שְׂמָא לְפִי שֶׁהוּא מְלוּנָה אֲצֵלוֹ וְכִבָּר חֵלְקוֹ שְׁנֵיהֶם אֲבָל אִם חֵלְקוֹ וְנִטְלָה כָּל אֶחָד מֵהֶם חֵלְקוֹ וְנִשְׁתַּיִיר דְּבָר אֶחָד בֵּינֵיהֶם שְׂלֵא חֵלְקוֹ בּוֹ וְלֹאֲהַעֲלוֹ אוֹתוֹ בְּחֻשְׁבוֹן מְחֻזְּקִין שְׂבוּעַת שְׂמָא שְׂעִדִּין לֹא חֵלְקוֹ הַכֹּל וּמְכַל מְקוֹם אֵין עַל רָאוּבָן שְׂבוּעַת שְׂמָא לְפִי שֶׁאֵינוֹ מוֹדָה לְשְׂמַעוֹן שְׁנִשְׁתַּיִיר לוֹ אֲצֵלוֹ כְּלוּם וְאִם רָאוּבָן זֶה חֲזִיבוּהוּ בֵּית דִּין שְׂבוּעָה מְשׁוּם שְׂכַפֵּר בְּשְׁוֹתְפוֹת וְלֹאֲחַר כֵּן הוֹדָה שְׂלֵא כְּדִין חֲזִיבוּ כִּי לֹא הָיָה מְחֻזָּק כְּכִרְוֹן אֵלֹא אֵילוֹ טַעַן שְׂמַעוֹן וְאָמַר כִּי שְׁוֹתְפֵי רָאוּבָן יֵשׁ בֵּינֵי וּבֵינוֹ שְׁוֹתְפוֹת וְאִם רָצָה לְחַלֵּק עִמּוֹ וּלְכַרֵּד מִמְּנוֹ וְלְהַשְׁבִּיעַו וְרָאוּבָן כּוֹפֵר וְאוֹמֵר מְעוּלָם לֹא הָיִיתִי שְׁוֹתְפֵךָ וְאֲחַר כֵּךְ בָּאוּ עֵדִים שֶׁהָיָה שְׁוֹתְפוֹ וְנִחְזָר רָאוּבָן וַיֹּדֵה וַיֹּאמֶר כִּי הָיִיתִי שְׁוֹתְפוֹ לוֹ וְכִבָּר חֵלְקֵתִי עִמּוֹ הָיִינוּ אוֹמְרִים לוֹ אִם לֹא נִשְׁתַּתְּפֵת עִמּוֹ מֵהַ חֵלְקֵת עִמּוֹ כְּעִנְיָן שְׂאֵמְרָה כָּל הָאוֹמֵר לֹא לְוִיתִי בְּאוֹמֵר לֹא פְרַעֲתִי דְמִי וּמַעֲשֵׂה זֶה אֵינוֹ כֵּן כִּי בְּמָה שֶׁהֵעִידוּ עָלָיו שֶׁהָיָה מִתְעַסֵּק עִמּוֹ בְּחֻשְׁבוֹת אַחַר כֵּן הֵעִידוּ עָלָיו שֶׁנִּתְפָּרֵשׁ מִמְּנוֹ וַיֵּשֶׁב בְּחֻשְׁבוֹת אַחֲרַת וְנִתְבָּרַר שֶׁהָיָה שְׁוֹתְפִין וְלֹא נִתְבָּרַר אִם חֵלְקוֹ אוֹ לֹא כִּי יִתְכַן שִׁיְהִי שְׁנֵיהֶם בְּשְׁנֵי חֲנוּיּוֹת שְׁוֹתְפִין וְאִם כֵּן הוּא הָרִי הוּא בְּעַצְמוֹ כְּפֵר בְּשְׁוֹתְפוֹת וְהוּא בְּעַצְמוֹ הוֹדָה בָּהּ וְאֵין עֵדִים כְּאֵן וְהָעֵדִים שֶׁהֵעִידוּ שְׁנִתְעַסֵּק בְּסַחֲוֹרָה שְׂלֵא בְּפָנָי שְׂמַעוֹן אֵינָה כְּאֵילוֹ הֵעִידוּ שֶׁהֵן שְׁוֹתְפִין.

וְדַעַתְנוּ אֵין נוֹטָה כְּדִין זֶה שִׁיְהִי שׁוֹאֲלִים אֵת שְׂמַעוֹן עַל זֶה הַשְּׂטֵר שְׂטַעַן שְׁנִשְׂאָר לוֹ עַל רָאוּבָן אִם הוּא בָּא בְּטַעֲנַת בְּרִיא וְהוּא דְּבָר קְצוּב אֲצֵלוֹ יִשְׁכַּע רָאוּבָן עָלָיו שְׂבוּעַת הַיִּסָּת וַיִּפְטֵר וַיִּגְלַגֵּל עָלָיו אִם לֹא הֵלֵךְ עִמּוֹ בְּאִמּוּנָה בְּאוֹתָהּ שְׁוֹתְפוֹת וּמָה שֶׁשְׂאֵלְתָה עַל דְּבָרֵי רַב יוֹסֵף בַּר מְנַיּוּמִי עַל מָה הוּא חוֹזֵר עַל מִשְׁנַתְנוּ וְאֵלוֹ נִשְׁבָּעִין שְׂלֵא בְּטַעֲנָה כְּלוֹמֵר אֵין מִתְחַזְּקִין שְׂבוּעַת שְׂמָא אֵלֹא אִם תִּהְיֶה הַטַּעֲנָה שְׁתִּי כְּסָף וְשִׁכְנָגְדוֹ כּוֹפֵר וְאָמַר לֹא הִלְכֵתִי בְּכָל אֵלֶּה עִמּוֹ אֵלֹא בְּאִמּוּנָה וְלֹא נִטְלֵתִי וְאֶפְּלוֹ שְׁתִּי כְּסָף אֲבָל אִם הִתְוַבַּע אֵינוֹ טוֹעֵן אֵלֹא פְחוֹת מִשְׁתִּי כְּסָף אֵין עַל הַנִּתְבָּע שְׂבוּעַת שְׂמָא עַל כְּפִירָה זֹאת זֶה הִיא דַּעַתְנוּ וַיֵּשׁ אוֹמְרִים כִּי דְּבָרֵי רַב יוֹסֵף בַּר מְנַיּוּמִי אֵין חוֹזְרִין עַל כְּסָף הָאֲחֲרַת מִן הַמִּשְׁנָה שֶׁהוּא נִתְגַּלְגֵּלָה עָלָיו שְׂבוּעָה מִמְּקוֹם אַחַר מְגַלְגֵּלִין עָלָיו אֵת הַכֹּל וְאֵינוֹ פִּירוּשׁ יָפֵה.

וּפִי תִשְׁלִים כְּמוֹ שֶׁשְׂאֵלְתִי אֵיבְעִיא לְהוֹ מַהוּ לְגַלְגֵּל בְּדַרְבְּנָן עַל הָאֵי דְאָמַר בְּמִשְׁנָה מְגַלְגֵּלִין עָלָיו אֵת הַכֹּל שְׂבוּעָה דְאוּרִיִּיתָא מְגַלְגֵּלִין עָלָיו אֵת הַכֹּל אֶפְּלוֹ שְׂבוּעָה דְרַבְּנָן אֵין מְגַלְגֵּלִין בָּהּ אוֹ דִּילְמָא אֵין בֵּינֵיהֶם הַפְּרָשׁ וְאָמַר תָּא שְׂמַע לָנָה הֵימְנוּ עָרַב שְׂבִיעִית דְאֲתָאֵי שְׂבִיעִית וְאֶפְּיִקְתִּיהּ לְשְׂבוּעָה הָא בְּשָׂאָר שְׁנֵי שְׂבוּעַת מְגַלְגֵּלִין וּפִירוּשׁ כִּי הִלְוָהוּ לְמְמוֹן עָרַב שְׂבִיעִית וְהוֹדָה לוֹ בְּמִקְצָת וְכִפֵּר לוֹ בְּמִקְצָת וְנִתְחַזְּקֵי לוֹ שְׂבוּעָה וְאֲתָאֵי שְׂבִיעִית וְאֶפְּיִקְתִּי וְעִדִּין לֹא נִשְׁבַּע וְלִמּוֹצָאֵי שְׂבִיעִית נַעֲשֶׂה לוֹ שְׁוֹתְפֵי אוֹ אָרִיס וְנִתְחַזְּקֵי לוֹ שְׂבוּעָה עַל טַעֲנַת שְׂמָא אֵין מְגַלְגֵּלִין בָּהּ אוֹתָהּ שְׂבוּעָה שְׂל מְלוּנָה שְׂכַפְלָה בְּשְׂבִיעִית שֶׁהָרִי הַפְּקַעָה שְׂבִיעִית לְגַמְרֵי טַעֲמָא דְאֶפְּקַעְתָּהּ שְׂבִיעִית הָא אֵיכָא בְּשָׂאָר שְׁנֵי שְׂבוּעֵי מְגַלְגֵּלִין כְּגוֹן דְהִנָּה לִיהּ אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס וְלֹא הַשְׁבִּיעוּ וְחֵלְקוֹ וְלְבִסוּף נַעֲשֶׂה שְׁוֹתְפֵי אוֹ אָרִיס וְנִתְחַזְּקֵי לוֹ שְׂבוּעָה מְגַלְגֵּלִין עָלָיו אוֹתָהּ בְּבוּעָה רָאוּבָן שְׂכַפֵּר בְּטַלְהָ בְּפָנָי עַצְמָהּ וְהָרִי שְׂבוּעַת שְׁוֹתְפֵי אוֹ אָרִיס עַל

שְׁמָא מְדַרְבְּנָן הוּא וּמְגַלְגְּלִין שְׁבוּעָה אַחֲרַת וְשִׁמְעוֹן מִיָּנָה שְׁמַגְלִילִין עָלָיו בְּדַרְבְּנָן וְדַחֲיָנוּ לָא תִימָא הָא שְׁאָר שְׁנֵי שְׁבוּעֵין מְגַלְגְּלִין הָא נַעֲשֶׂה לּוֹ שְׁוֹתֵף אוֹ אָרִים מְגַלְגְּלִין עֶרְב שְׁבִיעִית וּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית לְנָה הִימְנוּ וְנִתְחַיֵּיב לּוֹ שְׁבוּעָה דְאִוְרֵייתָא מְגַלְגְּלִין עָלָיו שְׁבוּעַת שְׁמָא שְׁל שְׁוֹתֵפוֹת דְלָא אִפְקַעְתָּהּ שְׁבוּעָה דְלָא שְׁבוּעָה בַר מְלָנָה הוּא וְאִמְרִינָן בְּהַדְיָא קְתַנֵּי וְלָמָּה לִי לְאִתּוּנִי מְכַלְלָא אֱלָא לָאו שְׁמַע מִיָּנָה מְגַלְגְּלִין בְּדַרְבְּנָן שְׁמַע מִיָּנָה.

וְרֵאִינוּ מִי שְׁמַפְרֵשׁ בְּהַ פִּירוּשׁ אַחַר וְהוּא אִינוּ נְכוּן. וְהִכִּי גְרָסִינָן אִיבַעֲיָא לְהוּ מַהוּ לְגַלְגֵּל מְדַרְבְּנָן תָּא שְׁמַע לְנָה הִימְנוּ עֶרְב שְׁבִיעִית וְכוּ' וּבַעַל זֶה הַפִּירוּשׁ עָלָה בְּדַעְתּוֹ פִּי שְׁבוּעַת שְׁמָא דְאִוְרֵייתָא וְאִינוּ פִּן שְׁאִין לְנוּ שְׁבוּעָה מִן הַתּוֹרָה אֱלָא שְׁבוּעַת הַשּׁוֹמְרִין וּמוֹדָה מְקַצַּת הַטַּעֲנָה וּשְׁבוּעָה בְּעַד אֶחָד וְכָל שְׁבוּעָה שְׁבַמְשַׁנָּה מְדַרְבְּנָן הֵן חוּץ מֵאֵלּוּ אֱלָא שְׁטַכְסִיסֵי פְּלוֹן טַכְסִיסֵי שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה הֵן לָא לְקַט' חֲפָצָה בִּידֵיהּ דְנִשְׁבַּע וְעוֹד כָּל דַּעַת שְׁשְׁבוּעַת הַמְּלָנָה מְדַרְבְּנָן וְזֶה אִינוּ פִּן שְׁאִין לְנוּ שְׁבוּעַת מְלָנָה מְדַרְבְּנָן אֱלָא שְׁבוּעַת הַיִּסְתָּ וְאִינָה בְּבִרְיֵיתָא וְלָא בְּמִשְׁנָה וְלָא בְּדַבְרֵי אֶחָד מִן הַתְּנָאִים תַּדַּע שְׁכֹף אָמַר הַמְּשַׁנָּה מְנָה לִי בְּיָדְךָ הִסְלָה אוֹמֵר אִין לָהּ בְּיָדֵי כְּלוּם פְּטוֹר וְלָא חֲזִיבּוּ שְׁבוּעַת הַיִּסְתָּ אֱלָא בַּתְּלַמוּד.

וְאִיתְמַר נְמִי הִילָךְ מְנָה שְׁאִנֵּי חֲזִיב לָהּ הֵן הֵן שְׁלוּחֵי הֵן הֵן עֲדִיו וְהֵאֲדִנָּא דַּתְּקוֹן רַבְּנָן שְׁבוּעַת הַיִּסְתָּ לְלַמְדָּה שְׁאִין שְׁבוּעַת הַיִּסְתָּ אֱלָא דִּין הַתְּלַמוּד וְאִילָךְ וְזֶה רְאִיָּה לְפִירוּשְׁנוּ וּמַה שְׁאָמַר רַב הוֹנָה לְכָל מְגַלְגְּלִין חוּץ מִשְׁכִּיר וְכוּ' הִיא כְּמוֹ שְׁכַתְּבֵי רַבִּינוּ הֵאִי בַּסֵּדֶר שְׁבוּעוֹת וְהוּא שְׁאָמַר כְּבָר הַתִּירוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל לְהַקֵּל בְּדִינֵינוּ בְּשְׁבוּעַת שְׁמָא עַל הַשְּׁכִיר וּכְיוּצָא בּוֹ לְלַמְדֵּם הַטַּעֲנוֹת כְּדִי לְפַטְרֵם מִמֶּנָּה: עַח שְׁאֵלָה רְאוּבֵן מְכַר לְשִׁמְעוֹן פְּרַקְמִטִּי וְנִפְלָה מִחֲלוֹקֶת בִּינֵיהֶם רְאוּבֵן אוֹמֵר לָא מְכַרְתִּי אֱלָא בְּעֶשֶׂר זֵהוּבִים וְשִׁמְעוֹן אָמַר שְׁלָא קִנְיָאָה אֱלָא בַּתְּשַׁעָּה וְחֲזִיב בֵּית דִּין לְשִׁמְעוֹן שְׁבוּעַת הַיִּסְתָּ וְעַמַּד שְׁמַעוֹן וְהִפֵּף שְׁבוּעָה זֹאת עַל רְאוּבֵן אָמַר לּוֹ רְאוּבֵן אִינִי נִשְׁבַּע תֵּן לִי תְשַׁעָּה כְּמוֹ שְׁאֵתָה אוֹמֵר וְאַחֲרֵים סָתָם כָּל מִי שְׁקָנָה מִמֶּנִּי בַּעֲשָׂרָה שְׁיִוְדָה אָמַר לּוֹ אֲנִי תֵּן לָהּ עֲשָׂרָה וְאַתָּן חֲרָם סָתָם כָּל מִי שְׁנִטְלָה מִמֶּנִּי יוֹתֵר אָמַר לּוֹ אִינִי רוּצָה שְׁתַּחֲרִים בְּפָנֵי יוֹרְנֵנוּ רַבִּינוּ הִיאָךְ הַדִּין: תְּשׁוּבָה עֵינֵינוּ בְּשְׁאֵלָה וְרֵאִינוּ כִּי מִי שְׁמַחֲזִיב שְׁמַעוֹן שְׁבוּעַת הַיִּסְתָּ שְׁלָא כְּדִין עֲשֶׂה שְׁפִינָן שְׁטַעֲנוּ רְאוּבֵן בַּעֲשָׂרָה וְהוּא מוֹדָה בַּתְּשַׁעָּה הֵנָּה לִיה מוֹדָה מְקַצַּת הַטַּעֲנָה וְאִין כְּאֵן הַפּוּף שְׁבוּעָה כָּלֵל אֱלָא שְׁאִנִּי נוֹתֵן לָהּ עֵיקַר הַדִּין שְׁתַּסְמוּךְ עָלָיו בְּכָל הַשְּׁבוּעוֹת חוּץ מִשְׁבוּעַת הַתּוֹרָה שְׁכָל מִי שְׁאוּמֵר אֶפְרַע וְלָא אֶשְׁבַּע בֵּין שְׁהִיתָה שְׁבוּעַת הַיִּסְתָּ בֵּין שְׁהִיָּה חֲרָם סָתָם וְשְׁכַנְגָדוּ אוֹמֵר אֲנִי אֶשְׁבַּע אוֹ אַחֲרֵים בְּפָנֶיהָ וְלָא אֶטּוֹל כְּלוּם אִין שׁוֹמְעִין לּוֹ אֱלָא הַדִּין עִם מִי שְׁאָמַר אֶפְרַע וְלָא אֶשְׁבַּע הִלָּא תִרְאָה כִּי שְׁבוּעַת־הַיִּסְתָּ עֲצָמָה שְׁנַתְּבַע מְחֻזְזִיב בְּהָ אִם שְׁתַּהַפֵּף הַשְּׁבוּעָה אֶת שְׁכַנְגָדוּ וְיִפְרַע הַדִּין עִמּוֹ וְכָל שְׁכַן חֲרָם סָתָם שְׁאָמַר אֶפְרַע וְאַחֲרֵים בְּפָנֶיהָ שְׁהַדִּין עִמּוֹ וְכֵן אֲנוּ עוֹשִׂים מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם יִצְחָק ב"י אֶלְפָּאָס: עַט שְׁאֵלָה רְאוּבֵן הִלָּה מְמוֹן לְשִׁמְעוֹן בְּשִׁטְרָ וְנִפְטָר רְאוּבֵן וְאַחַר כֶּף נִפְטָר שְׁמַעוֹן וְהִנִּית בֵּן וְאַחֲרָם כֶּף נִפְטָר בֵּן רְאוּבֵן וְהִנִּית בֵּן וְעַמַּד בֵּן זֶה שְׁהוּא נִכְדוּ שְׁל רְאוּבֵן וְתַבַּע בֵּן שְׁמַעוֹן בְּשִׁטְר הִיֵּשׁ לּוֹ מִי הַדִּין לְגַבּוֹתוֹ אוֹ לָא: תְּשׁוּבָה אִין לְנִכְדוּ שְׁל רְאוּבֵן לְגַבּוֹ כְּלוּם בְּשִׁטְר זֶה עַל פִּי שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל וְכֵן הִיתּוּמִי מִן הִיתּוּמִים לָא יִפְרְעוּ אֱלָא בְּשְׁבוּעָה שְׁלָא פְקַדְנוּ אַבָּא וְשְׁלָא מְצִינוּ שְׁטָר בֵּין שְׁטָרוֹתֵינוּ זֶה פְּרוּע וְכִיּוֹן שְׁמַת בֵּן רְאוּבֵן וְלָא נִשְׁבַּע שְׁבוּעָה וְזֶה שְׁנַתְּחִיב אִין לְבָנוּ מִן הַדִּין שְׁיִשְׁבַּע וְיִגְבֶּה מִפְּנֵי שְׁאִינוּ יוֹדַע עַל מַה שְׁיִשְׁבַּע וּבְזֶה אוֹמְרִים אִין אֶדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּעָה אֲבָל יֵשׁ לּוֹ לְהַחֲרִים סָתָם כָּל מִי שְׁיִוְדַע שְׁהוּא מְתַחֲזִיב לּוֹ מִשְׁטָר זֶה כְּלוּם וְשְׁיִשְׁנוּ

עדיין אצל אביו ואינו מודה: פ שאלה ראובן היה סוחר עם שמעון ורגיל אצלו במקח וממכר והפקיד אצלו פקדון ולזמן תבע פקדונו אמר לו שמעון לא נתתי לי אלא בתורת משכון ממה שהיה לי אצלה והוציא עליו שטר שהלנה סף ידוע אמר לו ראובן לא הלוימני משטר זה כלום אלא פה וכה וכתבת השטר על דעת שתשלם לי הכל לא השלמת ושמעון אומר כל השטר נתתי לה וחיבוהו הברורים שבועת התורה שנתן לו כל מה שבשטר ונשבע וכיון שנשבע מכר את המשכון שלא על דעת בית דין בתצי דמים שהיה שנה בשעת שנתנו אצלו וראובן טוען שבשעת שנתנו אצלו מכרו ליום שני משבועתו העידו עדים עליו שגחשד על השבועה תבטל שבועה זו שנשבע או לא: תשובה יפה דנו ברורים אלו אלא מכיון שהעידו עליו שהוא חשוד על השבועה איננו נפטרים באותה שבועה אלא אם רצה בעל דינו ואין שטרו מועיל כלום והכנה שבועה מן התובע לנתבע לא מצינו לו ראיה מדברי רבותינו ע ואם כן רואין אותה תביעה כאילו ה"א על פה ויעלה תובע על מה שיש לו על הנתבע בתשפון ויפחות ממנו כל מה שנטל ממנו אם נשתייר ממנו כלום והודה בו הנתבע הנה ליה מודה מקצת הטענה וישבע הנתבע שבועת התורה שלא נשתייר אצלו כלים ויפטר פדין כל תביעה באינה בשטר ודמי המשכון כמו הרי הן של נתבע ששמעון זה החשוד אינו נאמן שבתורת משכון היה לו אצלו לפי שאינו יכול לישבע הילקף מחשביו בהן את התובע ממה שהיה לו אצלו: פא שאלה מי שהוחזק כפרן כגון שאמר לא היו דברים מעולם וכיון שנתחייב שבועה חזר מעצמו ואמר פרעתיך גידן בו דין מי שהוחזק כפרן ולא ישבע או דילמא לא יהיה מוחזק כפרן עד שיכחישו אותו העדים אבל אם הכחיש אותו בעצמו לא ואם יש הפרש בין מי שאמר לא היו דברים מעולם בין מי שאמר אין לה בידי פלום לענין הוחזק כפרן או לא משום שחזר ואמר פרעתיך יכול לומר אין כפרנות שזה שאמרתי לה אין לה בידי כלו' לא באתי לומר אלא פרעתיך: תשובה דין מי שהוחזק כפרן אינו עד שיכחישו אותו עדים וזהו שאמר רבי יוחנן מנה לי בידיך והלה אומר אין לה בידי פלום והעדים מעידים אותו שיש לו וחזר ואמר פרעתיך הוחזק כפרן לאותו ממון לא בא לומר לה אין לה בידי ממש אלא לא היו דברים מעול' תדע שהרי מדברו דבר זה להא דרבי שבמאי בריה דרבי מרינוס שיש בה לא היו דברים מעולם ואמר פי הא דרבי שבמאי בריה דרבי מרינוס כתב אצטלא דמלתא בכתובה לכלתיה לסוף אמר לה לא היו דברים מעולם אתו סהדי ואמר' דנדאי כתב הרי מכל פרעתיך אמר' ליה הרי הוחזקת כפרן לאותה אצטלה ללמדך שאינו כפרן עד שיאמר לא היו דברים מעולם וכן אם הודה מעצמו אינו כפרן עד שיכחישו אותו עדים: פב שאלה שראיתי לרבינו האי גאון ז"ל בספר שבועות פי מי שהוחזק כפרן ישבע שפנגדו שבועה פעין דאורייתא ויטול ולאחר מצאתי תשובה שחזר בו ממה שכתב בספר שבועות וא"ל אין עליו אלא שבועת הקסת: תשובה מה שראית לרבינו האי גאון ז"ל בספר שבועות ובתשובות הוא טעות סופר שכל האומר לא לוימני פאומר לא פרעתי דמי ומי שאומר לא פרעתי כאילו אין על שפנגדו לא שבועה דאורייתא ולא שבועה דרבנן ואין עליו אלא חרם סתם בלבד והוא הדין למי שאמר מנה לי בידיך והלה אומר אין לה בידי אלא חרם סתם ויודע מתוך שאינו יכול לישבע משלם ואין על התובע שבועה לא פעין דאורייתא ולא פעין דרבנן ולא בהקסת אלא חרם סתם בשם מי שנטל ממני מה שאין לו אצלי: פג שאלה מי שהוציא שטר על חבירו וטען הנתבע

שפָּרְעוּ וְלֹא אָמַר הַתּוֹבֵעַ יִשְׁבַּע לִי בְּנֹדָאֵי פִינּוּ דְאִיְהוּ לָא טַעֲנִין אֲנִי לָא טַעֲנִינוּ לִיהּ וְזֶה הַדְּבָר בְּרוּר אֲצִלִי מִיְהוּ נִסְתַּפֵּק לִי אִם לֹא אִם לֹא אִם הַנְּתַבֵּעַ לַתּוֹבֵעַ אֲשַׁתְּבַע לִי אֲלֵא אָמַר לְבֵית דִּינּוּ מָה הַתּוֹבֵעַ זֶה מְחַוְיָיב לִי הֵיִשׁ מִן הַדִּין לֹא מִן הַדִּין לֹא מִתְחַוְיָיב הוּא לָהּ שְׁבוּעָה אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה מְלִנְהָ שְׁהוּצִיא שְׁטֵר חוֹב עַל חֲבִירוֹ וְאָמַר לוֹ הֲלוֹה פְּרַעְתִּיהּ אִין אָמַר לוֹ פְּלוּם אֲלֵא פְּרַע לוֹ וְאִם אָמַר לוֹ אֲשַׁתְּבַע לִי מִשְׁתַּבַּע לִיהּ אֲבָל אִם לֹא אָמַר לוֹ אֲשַׁתְּבַע לִי אֲלֵא שְׁאָמַר לְבֵית דִּין מָה מְחַוְיָיב לִי אִין אֲוֹמְרִים לְכַתְּחִלָּה מְחַוְיָיב הוּא לָהּ שְׁבוּעָה אֲלֵא אֲוֹמַר לוֹ מָה אַתָּה רוּצָה שְׁיִתְחַוְיָיב לָהּ אִם אָמַר רוּצָה אֲנִי שְׁיִשְׁבַּע לִי יִשְׁבַּע לוֹ: פֶּד שְׁאַלָה עַל זֶה שְׁאָמַר' בְּשְׁבוּעַת הַיִּסֵּת שְׁאִם חָשׂוּד הַנְּתַבֵּעַ אִין הוֹפְכִין אוֹתָהּ עַל שְׁפָגְדוֹ דְּמִקְנָתָא לְמִקְנָתָא לֹא עֲבָדִינוּ הַנְּתַבֵּעַ מָה יְהֵא עָלֵיו יְהֵי פְטוּר מִן הַפִּירְעוֹן וּמִן הַשְׁבוּעָה אִם לֹא וְאִם בְּקַשׁ הַתּוֹבֵעַ לְהַחֲרִים סְתָם בְּפָנָיו יֵשׁ לוֹ מִן הַדִּין אוֹ דִּילְמָא פִּינּוּ שְׁהוּא חָשׂוּד אֲפִילוּ חָרָם אִינוּ מְחַרְרִים: תְּשׁוּבָה אִם רָצָה הַתּוֹבֵעַ לְהַחֲרִים לְפָנָי הַנְּתַבֵּעַ יֵשׁ לוֹ מִן הַדִּין וְאִין מוֹנְעִין אוֹתוֹ אֲבָל הַנְּתַבֵּעַ אִין מְתַחַוְיָיב לֹא שְׁבוּעָה וְלֹא פִירְעוֹן: פֶּה שְׁאַלָה מִי שְׁהֵיָה מִן הַנְּשַׁבְּעִין וְנוֹטְלִין חָשׂוּד עַל הַשְׁבוּעָה תַּחְזוּר הַשְׁבוּעָה בְּעֶצְמָהּ עַל הַנְּתַבֵּעַ וְיִפְטֹר הַפִּירְעוֹן אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה אִם הֵיָה אֲחָד מִן הַנְּשַׁבְּעִין וְנוֹטְלִין חָשׂוּד אִין הוֹפְכִין אֶת הַשְׁבוּעָה בְּעֶצְמָהּ עַל הַנְּתַבֵּעַ לְפִי שְׁהֵיָה תִּקְנָתָא דְּרַבְּנָן וְכַשֵּׁם שְׁאִין הוֹפְכִין שְׁבוּעַת הַיִּסֵּת מִתְּקַנְתָּא לְמִקְנָתָא כִּי אִין הוֹפְכִין אֶת הַתִּקְנָה לְאַחֲרָת אֲלֵא תַּחְזוּר הַשְׁבוּעָה עַל הַנְּתַבֵּעַ בְּהִיָּסֵת: כּוּ שְׁאַלָה מִי שְׁנָתַן קַרְקַע לְחֲבִירוֹ בְּמִתְנָה מְחַיִּים אוֹ לְאַחֲרָ מִיתָה וְהִתְנָה עִמּוֹ כֹּל זְמַן שְׁיִצְטַרְף קוֹדֵם מִיתָה שְׁיִתְחַזֵּר בְּאוֹתָן הַקַּרְקָעוֹת הֵיִשׁ לוֹ מִן הַדִּין לְחַזֵּר אוֹ לֹא וְצָרִיף הוּא שְׁיָבִיא רְאִיָּה בְּרוּרָה בְּשָׁנֵי עֵדִים שְׁהוּא צָרִיף לְקַרְקָעוֹת אוֹ מְשַׁבְּעִין אוֹתוֹ אִם צָרִיף: תְּשׁוּבָה כֹּל תְּנָאֵי שְׁבַמְמוֹן תְּנָאוּ קִיָּים וְיָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ אֲלֵא שְׁאִינוּ חוֹזֵר בּוֹ עַד שְׁיִתְבַּרַר שְׁהוּא צָרִיף אֲצֵל קְרוּבֵיו וְשְׁכִינָיו אֲבָל רְאִיָּה בְּרוּרָה אִין מְבַקְשִׁין מִמֶּנּוּ וְכֵן אִין מְשַׁבְּעִין אוֹתוֹ לְפִי שְׁאִינוּ מִן הַנְּשַׁבְּעִין וְנוֹטְלִין: כּוּ שְׁאַלָה אִישָׁה שְׁנָתְנָה לְבַעֲלָהּ מִבְּגָדֵי גְדוּנְגִיָּתָהּ שְׁיִמְכּוֹר אוֹתָם וְיִסְחֹר בְּדַמֵּיהֶם כְּדִי שְׁיִזוּנּוּ מִן הַשְּׂכָר וְכַשְׁנִתְגַּרְשָׁה תְּבַעָה אוֹתוֹ בְּהֵם וְטַעַן שְׁכָבַר הוּצִיא אוֹתָן בְּמִזְנוֹת וְכִי לֹא נִתְנָה לוֹ עַל מְנַת שְׁתַּגְּבָה אוֹתָן אֲלֵא בְּתוֹרַת מִתְנָה הֵיִשׁ מִן הַדִּין שְׁיִשְׁבַּע הַבַּעַל וְיִפְטֹר אוֹ דִּילְמָא מִתּוֹף שְׁהַגְדוּנְגִיָּא כְּתוּבָה עָלָיו בְּשֵׁטֵר הַכְּתוּבָה תְּגָבַהּ אוֹתָן וְא"ל שְׁתִּשְׁבַּע לְבַעֲלָהּ כְּעִין דְּאוּרִיָּתָא כְּדִין כֹּל מִי שְׁיֵשׁ בְּיָדוֹ שְׁטֵר פְּלֵא נִתְנָה לוֹ וְלֹא מְחַלָּה וְתַטְוִל: תְּשׁוּבָה הַדִּין שְׁתַּגְּבָה אֶת הַכֹּל וְאִי אָמַר אֲשַׁתְּבַע לִי מִשְׁתַּבַּע לִיהּ כְּדִין כֹּל מִי שְׁיֵשׁ בְּיָדוֹ שְׁטֵר מְשׁוּם שְׁכְּתוּבָתָהּ יִוצֵא מִתַּחַת יָדָיָהּ: פֶּה שְׁאַלָה מִי שְׁנָתְבַּע בְּמִמּוֹן וְהוֹדָה בְּמִקְצָת וְאוֹתוֹ מִקְצָת שְׁהִדְוָה בּוֹ הוּצִיא מְשַׁכּוֹן בּוֹ גְדוֹן בּוֹ כְּאִילוּ הוּא מְמוֹן כְּדִין הֵילָף אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה אִם אָמַר לוֹ אִין לָהּ בְּיָדֵי אֲלֵא כִּי וְכִי נִתְּנָה מְשַׁכּוֹן זֶה טוֹל אוֹתוֹ בְּדָמִים אוֹ הִמָּטֵן עַד שְׁאֲפָדָה אוֹתוֹ הָרִי הוּא כְּהֵילָף וְאִינוּ נִשְׁבַּע שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה: פֶּט שְׁאַלָה רְאוּבֵן נִתְחַוְיָיב שְׁבוּעָה הַיִּסֵּת וְכַשְׁבָּא הַתּוֹבֵעַ לְהַשְׁבִּיעוֹ נִמְצָא חָשׂוּד עַל הַשְׁבוּעָה: תְּשׁוּבָה שְׁבוּעַת הַיִּסֵּת אִין הוֹפְכִין אוֹתָהּ מִן הַחָשׂוּד לְמִי שְׁאִינוּ כְּמוֹ שְׁהוֹפְכִין שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה וְאִין לַתּוֹבֵעַ תִּקְנָה אֲלֵא אִם תִּפְשָׁה פְּלוּם לְנִתְבַּע יִשְׁבַּע שְׁאִין לוֹ פְּלוּם אֲצֵלוֹ וְזֶה שְׁנִטְל כְּדִי מְמוֹן שְׁיָהָא אֲצֵלוֹ הוּא וְחַתְמָתִי שְׁמִי יִצְחָק ב"י: שְׁאַלָה בֵּין רְאוּבֵן וְשְׁמַעוֹן הֵיָה שְׁתוּרָף וְכַשְׁתְּבַעוּ לְעִשׂוֹת עִמּוֹ חֲשָׁבוֹן טַעַן שְׁכָבַר חֲלָקוֹ וְלֹא נִשְׁתַּיִיר בֵּינֵיהֶם פְּלוּם וְרְאוּבֵן אֲוֹמַר לֹא חֲלָקְתִי עֲדִינּוּ וְאִין לְשַׁמְעוֹן רְאִיָּה עַל טַעֲנָתוֹ שֶׁל זֶה הֵיָה הַדִּין: תְּשׁוּבָה זֶה שְׁאָמַר שְׁעֲדִינּוּ לֹא הַשְּׁלִימוּ הַחֲשָׁבוֹן בֵּינֵיהֶם אָמַר לוֹ וְאִם תִּדַע אַתָּה בְּבִירוֹר כְּמָה נִשְׁתַּיִיר לָהּ

אָצלו אַמור כַּמָּה הוּא וַיִּשְׁבַּע זֶה הַנְּתַבֵּעַ עָלָיו וְאִם אֵין אַתָּה יוֹדַע כַּמָּה הוּא אֵין לָךְ עָלָיו
כְּלוּם כִּי אִם חָרָם סָתָם שְׁלֵא נִשְׁתַּיֵּיר לָךְ אָצלו כְּלוּם וַיִּפְטֹר: צֵא שְׂאֵלָה לְאֵה הַרְהִינָה אָצֵל
רַחֵל מִטְּלָטְלִין בְּכַף וְכַף וּכְשִׁתְּבַעַה לְפָדוּתָן כְּפָרָה בָּהֶן רַחֵל וְאָמַר' לֹא הָיוּ דְבָרִים מֵעוֹלָם
אֵלָא אֲנִי יֵשׁ לִי אָצֵלְךָ כָּךְ וְכָךְ: תְּשׁוּבָה תִּשְׁבַּע רַחֵל שְׂאֵין לְלֵאָה אָצֵלָה מִשְׁכּוֹן וְאַחַר כָּךְ
תִּרְאֶה לְאֵה כַּמָּה הָיָה שְׁנֵה הַמִּשְׁכּוֹן שְׁלָה וְאִם הוּא כְּנֻגַד הַדְּמִים שְׁלִקְחָה עַל הַמִּשְׁכּוֹן
שְׁמוּדָה בָּהֶן לְרַחֵל תִּטְוֹל הַדְּמִים לַעֲצָמָה וְתִשְׁבַּע שְׁבוּעַת הַיְסוּד שְׂאֵין רַחֵל רְאוּיָה לִיטְוֹל
מִמֶּנָּה כְּלוּם וְאִם הָיָה הַמִּשְׁכּוֹן שְׁנֵה יוֹתֵר רַחֵל זֹו פְּטוּרָה מִמֶּנּוּ שְׁפָכֵר נִשְׁבַּע עָלָיו וְאִם הָיָה
שְׁנֵה פָחוֹת וְלֹא הַמוּדָה שֶׁהַדְּמִים שְׁנִטְלָה מִרַחֵל עַל הַמִּשְׁכּוֹן יִתְרִים הֵם עַל מֵה שֶׁהָיָה שְׁנֵה
הַמִּשְׁכּוֹן תִּתֵּן אוֹתוֹ הַיְתֵר עַל דְּמֵי הַמִּשְׁכּוֹן לְרַחֵל וְתִשְׁבַּע שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה שְׂאֵין רַחֵל רְאוּיָה
לִיטְוֹל מִמֶּנָּה יוֹתֵר מֵהֶם מִשּׁוּם שֶׁהִיא מוּדָה מִקְּנֵת הַטְּעָנָה: צֵב שְׂאֵלָה לְאֵה טְעָנָה עַל דִּינָה
בְּתָה כְּדֵי לְהַשְׁבִּיעָה הַיֵּשׁ מִן הַדִּין שְׁתַּחֲרִים דִּינָה בְּבֵית עַל מִי שֶׁטָּעַן עָלֶיהָ לְשַׁקֵּר כְּדֵי
לְזַלְזֹל בָּהּ וּלְהַשְׁבִּיעָה שְׁלֵא כְּדִין: תְּשׁוּבָה כָּךְ רְאוּנוּ שְׂאֵסוּר לְאַדָּם לְטָעוֹן עַל חֲבִירוֹ שְׁקֵר
כְּדֵי שְׂיָבֵא לִידֵי שְׁבוּעָה שְׁנֵאָמַר מְדַבֵּר שְׁקֵר תִּרְחֹק וְאִם כֵּן הַרְשָׁאָה דִּינָה לְהַתְּרִים בְּבֵית
הַכְּנֻסָת בְּשֵׁם מִי שְׁתּוֹבְעָה וְאַחַר יִשְׁבַּע וְאִם לֹא רְצָתָה לְאֵה בְּכַף אוֹמְרִים לָהּ אִם כֵּן אַת
רוֹצָה לְהַשְׁבִּיעָה לְשַׁקֵּר אֵין לָךְ לְהַשְׁבִּיעָה עַד שְׁתַּחֲרִים: צֵג שְׂאֵלָה אֵלְמָנָה אֵימְתִי תִשְׁבַּע
קוֹנָם הַכְּרֻזָה אוֹ אַחַר הַכְּרֻזָה: תְּשׁוּבָה אִם יִהְיֶה הַדְּבָר עַל הַיְסוּד תִּשְׁבַּע קוֹנָם הַכְּרֻזָה לְפִי
שְׂאֵין לָהּ כְּלוּם עַד שְׁתִּשְׁבַּע וְכִינּוֹן שְׁנִשְׁבַּעָה נִתְחַיֵּיבּוּ לָהּ הַיּוֹרְשִׁים וְכִינּוֹן שְׁנִתְחַיֵּיבּוּ לָהּ
הַיּוֹרְשִׁים מִכְּרִיזִין מִיָּד אֲבָל אִם הִנְצָרָךְ בֵּית דִּין לְהַקְדִּים הַהַכְּרֻזָה מִקְּדִים וְאֵין בְּכַף כְּלוּם
וַיְמִי הַהַכְּרֻזָה הֵם וְשִׁלְשִׁים יוֹם כְּמוֹ שְׂאָמְרוּ שׁוּם הַיְתוּמִים וְשִׁלְשִׁים יוֹם: צֵד שְׂאֵלָה אֵלְמָנָה
שְׁבָאָת לִישְׁבַּע וּלְיִטְוֹל כְּתוּבָתָה וְהַיּוֹרְשָׁת הִיא נַעֲרָה בְּתוּלָה וְנִתְחַיֵּיבָה לְאֵלְמָנָה שְׁבוּעָה
מִמֶּה שְׁתְּבַעָה עָלֶיהָ מִי מִהֵן נִשְׁבַּעַת תַּחֲלָה: תְּשׁוּבָה אוֹתָהּ שְׁמִתְבַּזָּה מִחֲבִירָתָה הִיא נִשְׁבַּעַת
לְבַסּוּף וְאֵיזוֹ זֹו נַעֲרָה בְּתוּלָה שְׁבּוּדָאִי הִיא תַּתְבַּזָּה יוֹתֵר לֹא מִיָּדִי יִצְחָק ב"י אֵלְפָאָס: צֵה
שְׂאֵלָה רְאוּבֵן הָיָה לוֹ קֶרְקַע מִמְּוִשָׁן חֲצִיֹו אָצֵל שְׁמַעוֹן וְחֲצִיֹו אָצֵל לוֹי וְהַנְּצָרָךְ לְמִמּוֹן עוֹד
וְהוֹסִיף לוֹ שְׁמַעוֹן בְּתוֹרַת מִשְׁכּוֹנָה וְקִבֵּל רְאוּבֵן אַחֲרָיוֹת עַל בַּל נְכָסִיו וְלֹאח' זְמַן מְכַר
רְאוּבֵן אוֹתוֹ מִחֲצִית קֶרְקַע שֶׁהָיָה מִמְּוִשָׁן אָצֵל לוֹי לְחַמּוֹתוֹ שְׁתַּפְּדָה אוֹתוֹ מְלוּי וְכַתְּבָהּ
בְּשִׁטְר הַלְקִיחָה שְׁנַיִם בְּדָמִים שְׁלִקְחָה אוֹתוֹ בָּהֶם וְשְׁמַעוֹן זֶה לֹא הָיָה מְצוּי בְּכָל זֶה וְכִשְׁבָּא
עָרַעַר עַל רְאוּבֵן וְאָמַר לוֹ זֶה הַמִּחְצִית שֶׁהָיָה מִמְּוִשָׁן אָצֵלִי אֵינּוּ שְׁנֵה מֵה שִׁישׁ לִי עָלֶיהָ
לְפִי שְׁאוֹתוֹ תּוֹסַפְתִּי שְׁהוֹסַפְתִּי לָךְ אַחַר כֵּן לֹא הוֹסַפְתִּי אוֹתוֹ אֵלָא מִשּׁוּם שְׁסַמְכַתִּי עַל
הַמִּחְצִית הַשְּׁנִית שֶׁהָיָה בְּיָדֶיךָ וְאָמַרְתִּי כִּינּוֹן שְׁקִבֵּל אַחֲרָיוֹת עָלֶיהָ אֵינִי חוֹטֵא וְעַכְשָׁיו הַעֲלָה
הַמִּחְצִית שִׁישׁ לִי בְּשׁוּמָא וְאֵטוֹל אוֹתָהּ לַעֲצָמֵי וּמוֹתֵר הַמְּמוֹן אֶטְרוּף אוֹתוֹ מִמִּחְצִית שְׂאֵכֵל
חַמּוֹתֶיךָ שְׁלֵא מְכַרְתִּי אוֹתָהּ לָהּ אֵלָא מִשּׁוּם הַעֲרָמָה כְּדֵי שְׂאֵטוֹל מִנִּי הַמִּחְצִית שְׁבִידִי בְּמַבְיֵל
כֹּל מֵה שִׁישׁ לִי אָצֵלְךָ וְרְאוּבֵן אוֹמֵר אֵין לָךְ לִיטְוֹל כְּלוּם אֵלָא מִמֶּה שְׁתַּחַת יְדֶיךָ: תְּשׁוּבָה
רוֹאִין אִם שְׁטָרוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן קוֹנָם לְשִׁטְרוֹ שֶׁל לוֹי יִטְוֹל הַשְּׂאָר מִן הַמִּחְצִית שֶׁהָיָה לְלוֹי
שְׁלֵא נִתְמַשְׁכְּנָה אָצֵל לוֹי עַד שְׁפָכֵר חָל עָלֶיהָ שְׁעַבּוּדוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן וְאִם שְׁטָרוֹ שֶׁל לוֹי קוֹנָם
לְשִׁטְרוֹ עַל שְׁמַעוֹן אֵין לְשְׁמַעוֹן לִיטְוֹל מִמֶּנּוּ אֵלָא מֵה שֶׁהָיָה יוֹתֵר עַל מְמוֹנוֹ שֶׁל לוֹי שְׁאוֹתוֹ
יוֹתֵר נִשְׁתַּעֲבַד לוֹ עִמָּנוּ בְּלֶבֶד אֵלָא שְׂאֵין לְשְׁמַעוֹן זֶה לְהוֹצִיא מִיָּד הַלּוֹקֵחַ כְּלוּם עַד שִׁישְׁבַּע
בְּגוֹזְרָה שְׁלֵא גָבַהּ מְאוֹתוֹ מְמוֹן כְּלוֹנָה עַל פִּי מֵה שְׁכַתוּב הַהִלְכָה הַנִּפְרָעַת מִנְּכָס' מְשׁוֹעֲבָדִים
לֹא תִפְרַע אֵלָא בְּשְׁבוּעָה: צוֹ שְׂאֵלָה אֲבִינוּ נִפְטֵר וְהַנִּיחַ אוֹתָנוּ יְתוּמִים וְהֵאָחַד גְּדוֹל מִמֶּנּוּ

והשיא גדול זה אחותנו ופסק לה בנדוןניתה ממה שהניח אבינו שתי חצרות וקרם ובגדים ונתנה לה עוד ממנו בסתר מטלטלין וזהב ועדי ממה שהניח אבינו ובשעת השמך בפטר בעל אחותו אחר שמכר שעי חצירות ונפטר אחי הגדול עמו וחרז מפל מה שהניח בעל אחותי וכל מה שהניח אבי אבל אמי ולקחה אחותי זו הכל בסתר ובגלוי ונתקדשה על דעתי בשעת הצמד ופסקתי לה בשעת הקדושין חצר וקרם לפי שלא בינינו הפרש ונפטר אותו ארוס קודם שיכנס אותה ואחותי נשארה אצלי כמו שהיתה וכינו שושאיתי אני הנחתי בידה החצר והקרם שמתפרנס מהם והנחתי לה מטלטלין הרבה ועדי ועמדה היא עכשיו ונשאת שלא מדעתי ואני תובע אותה עכשיו בכל מה שתגיע אליה בראשונה ובשניה משום מה שעשה אחי עמה אינו עשוי עלי והיא טומנת שזו הגדוניה שנתן לה אחיה והחצר והקרם לא נחננו לה אלא על פי צנאת אביה ואין לה ראיה בכך וכפרה כל מה שתבעתי ממנה מעדי וממטלטלין היאך הדין: תשובה כל מה שפפרה בהן מן המטלטלין ולא טענה שאביה צוה בהן תשבע שבועת היסת ויגלגל עליה כל מה שטוען שנתנה לה אמה בסתר ואם היא מודה במקצת תשב' שבועת התור' ויגלגל כל מה שירצה אבל שתי חצירות שנתן לה אחיה אם יח לירש עדים שהיו לאביה וכשנפטר היו בחזקתו אין שומעין לה כשאומרת אביה צוה לה בהן משום שאין לה בהן חזקה מאין מחזיקין בנכסי קטן ואפילו הגדיל ואם לא הביא ראיה לדבריה ישבע לה היורש שאינו יודע שצוה לה אביה בכלום ויפטר ויוציא מן הנכסים מה שמגיע לידו ואם לא יכול להוציאן רואין אם יש לה נכסים כופין אותה להגבותו חלקו מהן ואם לאו כותב עליה שטר עד שיהיו לה נכסים וזה שאמר יוציא מן הנכסים מה שגיע לו מהן פלומר אינו מוציא אלא חלקו לבדו שראוי לו מירושת אביו לפי מה שנתן אחיו הגדול לאחותו ונתנתו נתינה קיימת היא ואין לזה הקטן בה שום ערעור על אחותו ואם היה הגדול בכור ויש לו פי שנים הרי זכתה אחותו בפי שנים ממה שנתן לה ואינה צריכה בכל זה לצנואת אביה וכן פוסקין ממה שתובע זה האח עישור נכסי שראויין לתת לה מנכסי אביה ומה שישפתי' אצלה לאחר כן הוא שתחזיר לאחיה זה: צו שאלה ראובן תבע שמעון בשכור ואמר שמעון לא היו דברים מעולם הורה אחד מן התלמידים שיש עליו שבועת היסת לפי שפפר בשטר מעיקרו וטען שמעון אינו חייב שבועה שלא כפרתי בדבר שעיקרו ממון אלא יש על ראובן להביא ראיה ששטר זה מקניינים בחותמיו ושהיתה לו בו זכות להוציא בו ממון ואחר כך אתחייב לו שבועה והשיב זה התלמיד לשמעון ואמר לו חייב אתה לי שבע מפיון שאילו הודית ששטר זה הפקידו אצלה ראובן ואבדתו בידיה לה לפרוע מה שהיה בו על עקר מה שאמר' בשורף שטרותיו של חבירו זמר אממר מאן דדאין דינא דגרמי וכו' אם כפרת בו נתחייבת לי שבע שבועת היסת על עיקר מה שאמרת רבינו בהלכות לענין אלו דברים שאין נשבעין עליהם שבועה דאוריית' אבל שבועה דרבנן נשבעין ועוד טען שמעון ואמר שאפילו יתחייב שבועה אינו נשבע משום שהוא תלמיד חכם וטען שראה כן בתשובה לאחד מן הגדולים: תשובה עיינתי על שאלתו והריני גומן לה עיקר שתסמוך עליו והוא שאמרו אלו דברים שאין נשבעים עליהם העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות שומר חנם אינו נשבע נושא שכר אינו משלה.

נתברר לנו ממנו עדין השמירה אינו כדברים אלו וכן דיני הכעירה אין בהןפמות שהן במטלטלין והפשיעה אין השומר נתחייב בה בין שומר חנם בין שומר שכר ואפילו הודה

שִׁפְשַׁע בָּהּ מִשׁוּם שְׂאֵמֶר שׁוֹמֵר חֲנֻם אֵינוֹ נִשְׁבַּע נוֹשֵׂא שֶׁכֶר אֵינוֹ מִשְׁלֵ' אֲבָל אִם כָּפַר בְּעֵינֵיקָרוֹ בּוֹ אֲמַרְנוּ וּבְכַפְּנֵי עֲצָמָן נָמִי לֹא אֲמַרְנוּ אֶלָּא בְּשִׁבּוּעָה דְּאוֹרֵיקָתָא אֲבָל בְּשִׁבּוּעָה דְּרַבְּנָן מִשְׁבִּיעֵין לִיהּ וְהוּא נִכְנָס בְּדִין זֶה שְׂאֵמֶר רַב נַחְמָן וּמִשְׁבִּיעֵין אוֹתוֹ שְׁבֻעַת הַיִּסְתּוֹת וְכָל תְּבִיעוֹת שְׁבֻעוֹלָם מִשְׁנֵה פְּרוּטָה וּלְמַעְלָה הֵן נִכְנָסִין בְּכֻלָּל זֶה הַתְּקִנָּה לְפִי שְׁכָל מִי שְׁתּוֹבַע אֶת חֲבִירוֹ בְּשׁוּם דְּבָר שְׂאִילוֹ הִיָּה מוֹדָה הִיָּה מִתְחַיֵּיב אִם כָּפַר בּוֹ הֲרִי הוּא מִתְחַיֵּיב שְׁבֻעַת הַיִּסְתּוֹת וְזוֹלָתֵי הַקְּדָשׁוֹת שְׂאֵם הוֹדָה מִשְׁלָם וְאִם כָּפַר אֵינוֹ נִשְׁבַּע וְכִינּוֹן שְׁכֵן הוּא וְהַפְּקִיד רְאוּבוֹ אֲצֵל שְׁמַעוֹן שְׁטָר וְטַעַן שְׂאִילוֹ הִיָּה הַשְׁטָר הִיָּה פּוֹרַע מְמוֹן וְשְׁמַעוֹן כּוֹפֵר מִפִּינּוֹ שְׂאִילוֹ הוֹדָה שְׁמַעוֹן בְּדָבָר הִיָּה מִתְחַיֵּיב לְהַחְזִירוֹ לְרְאוּבוֹן פִּינּוֹ שְׁכָפַר בּוֹ יִשְׁבַּע וְאֵינוֹ מִן הַדִּין כְּמוֹ שְׁטַעַן שְׁמַעוֹן שְׂאִין מִשְׁבִּיעֵין אוֹתוֹ עַד שְׂיָבִיא רְאִיָּה שֶׁהוּא מְקַוִּיָּים שְׂאִין אֲנִי מִשְׁבִּיעֵי' אוֹתוֹ אֶלָּא עַל טַעֲנַת רְאוּבוֹן כְּמוֹ שְׂאִילוֹ טַעַן רְאוּבוֹן שְׁנַתָּן לְשְׁמַעוֹן בְּגֵד שְׁנֵה עֲשָׂרָה זְהוּבִים לֹא הֵינּוּ מִצְּרִיכִין לְרְאוּבוֹן לְהִבִּיא דְּרְאִיָּה שֶׁהִיָּה שְׁנֵה עֲשָׂרָה זְהוּבִים וְאַחַר כֶּף יִשְׁבַּע אֶלָּא מִשְׁבִּיעֵי' אוֹתוֹ עַל טַעֲנַתוֹ אֲבָל אִם הוֹדָה שְׁמַעוֹן שֶׁהוֹפְקֵד אֲצֵלוֹ הַשְׁטָר וּפְשַׁע בָּהּ וְאֲבָד אֵין מְחַיֵּיבִין אוֹתוֹ לֹא לְשִׁלָּם וְלֹא לְיִשְׁבַּע שֶׁהַתּוֹרָה פְּטָרְתּוֹ אֲבָל אִם יִרְצָה יֵשׁ לוֹ לְהַחְרִים סֵתָם בְּכַפְּנֵי מִי שֶׁהִטְמִינוּ וְאֵע"פ כֵּן שְׂאֵבֶר מְמוֹנוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ אֵין דְּנִין דִּינָא דְּגָרְמִי אֶלָּא לְמִי שְׂאֵבְדוֹ בְּיָדִים שְׂאִין מְדַרְבֵּי שְׁעִירָה כְּגוֹן הַשּׁוֹרֵף שְׁטָרוֹתָיו שֶׁל חֲבִירוֹ וְזֶהוּ שְׂאֵמֶר' אִם נִתְחַיֵּיב תְּלַמִּיד חֲכָם אֵינוֹ נִשְׁבַּע וְטַעַן שְׂרָאָה כֵּן בְּתִשׁוּבָה לְגֵאוֹן אֲחֵד אֵין בְּעוֹלָם כּוֹל' גֵּאוֹן שְׂאֵמֶר דְּבָר זֶה וְכָל תְּלַמִּיד חֲכָם שְׂאִינוֹ מְקַבֵּל עָלָיו אֶת הַדִּין אֵינוֹ תְּלַמִּיד חֲכָם: צַח שְׂאֵלָה רְאוּבוֹן נָתַן מְמוֹן לְשְׁמַעוֹן בְּתוֹרַת עֶסֶק וְנָתַן שְׁמַעוֹן מֵאוֹתוֹ מְמוֹן לְלוֹי כְּמוֹ כֵּן בְּתוֹרַת עֶסֶק יֵשׁ לוֹ לְרְאוּבוֹן לְהַשְׁבִּיעַ לְלוֹי בְּטַעֲנַת שְׂמָא עַל שְׁנִתְּפוֹת שְׁעֲשֵׂה בְּמְמוֹנוֹ אוֹ דִּילְמָא יְכוֹל לׁוי לְמִימַר לֹא בַּעַל דְּבָרִים דִּידִי אֵת: תְּשׁוּבָה אֵין מִן הַדִּין שְׂיֵאמֶר לׁוי לְרְאוּבוֹן לֹא בַּעַל דְּבָרִים דִּידִי אֵת שְׁכִינּוֹן שֶׁהִמְמוֹן לְרְאוּבוֹן הֲרִי הוּא בַּעַל דְּבָרִים דִּידִיָּה אֵע"פ שֶׁהוּא לֹא נָתַן לוֹ כְּלוּם פִּינּוֹ שְׁנַתָּן לוֹ שְׁנִתְּפוֹ בְּמַלְּנָה וְאוֹתָן שְׁשׁוֹתְּפוֹ הוּא יִשְׁלַחוּ וְיִשְׁלַחוּ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ: צַט שְׂאֵלָה רְאִינוּ לְרַבֵּינוּ שְׂאֵמֶר אֵין מִן הַדִּין שְׂיִחְזוֹר הַמְּלָנָה עַל נְכָסִים מְשׁוֹנְעָבְדִים עַד שְׂיִשְׁבַּע הַלְּוָה שְׂאִין לוֹ כְּלוּם מַה שְׂיִפְרַע וְהַצְּרַכְתִּי לִידַע אִם יֵשׁ הַפְּרִשׁ בֵּין מְשׁוֹנְעָבְדִין מַחְמַת מְכָר שְׂיֵשׁ בּוֹ פְּסִידָא דְּלִקְוֹחוֹת וּבֵין נְכָסִים שְׁנַתְּנוּ בְּמַחְנָה שְׂאִין עַל מְקַבֵּל מַתְּנָה פְּסִידָא אוֹ דִּילְמָא לֹא שְׂנָא: תְּשׁוּבָה אֵין הַפְּרִשׁ בֵּין מְשׁוֹנְעָבְדִין מַחְמַת מְכָר לְמְשׁוֹנְעָבְדִין מַחְמַת מַתְּנָה כְּלוּם וּכְשֵׁם שְׂאִינוֹ חוֹזֵר הַמְּלָנָה עַל הַלְּקוֹחוֹת עַד שְׂיִשְׁבַּע כֶּף אֵינוֹ חוֹזֵר עַל מְקַבֵּל מַתְּנָה עַד שְׂיִשְׁבַּע שְׁמַשְׁעָה שְׁנַתָּן לוֹ הַשְׂרַקְעוֹת בְּמַתְּנָה קְנָאָם קְנִיָּה גְּמוּרָה וְלֹא נִשְׁתַּיֵּיר בְּהֵם לְנוֹתָן שׁוּם זְכוּת וְשִׁיּוֹר בְּעוֹלָם הַיִּלְכָּף אֵין מִן הַדִּין שְׂיִטְרוֹן אוֹתָהּ הַמְּלָנָה עַד שְׂיִשְׁבַּע הַלְּוָה שְׂאִין לוֹ כְּלוּם מַה שְׂיִפְרַע וְחַתְּמָתִי שְׂמִי יִצְחָק ב"י אֶלְפָּאס: ק שְׂאֵלָה רְאוּבוֹן שְׁכָפָא הַשְּׁלִטוֹן בְּשִׁבִיל חוֹב שֶׁהִיָּה לוֹ אֲצֵלוֹ וְהַצְּרַף לְמַכּוֹר שְׂדֵה מְשׁוֹדוֹתָיו לְפָדוֹת אֶת עֲצָמוֹ וְקָנָה אוֹתָהּ שְׁמַעוֹן וּבְשַׁע' הַלְּקִיחָה הַרְשָׁה שְׁמַעוֹן לְלוֹי לְקַנּוֹת' לוֹ עַל שְׂמוֹ שֶׁל לׁוי וְלָתַת הַדְּמִים לְרְאוּבוֹן בְּאוֹתוֹ יוֹם מְסָרָה לׁוי לְשְׁמַעוֹן בְּשְׁטָר וְזֶהוּ תוֹפְסוֹ אֵמֶר לְפָנֵינוּ אֲנִי חַתּוֹ מִטָּה לׁוי כִּי אוֹתוֹ שְׂדֵה שְׁקַנִּיתִי וְעַל שְׂמִי שְׁלִיחַ הֵייתִי בְּלִקְוֹחָה לְשְׁמַעוֹן וְאֵין לִי וְלֹא לְבָאִים מִפְּחֵי שׁוּם זְכוּת בָּהּ וְלֹאחַר כֵּן נִפְלָה קִטְטָה בֵּינוֹ וּבֵין שְׁמַעוֹן וְאֵמֶר לׁוי לְפָנֵינוּ אֲנִי עֵדִים כִּי כָּל זְמַן שְׂיִזְמִין רְאוּבוֹן זֶה הַמְּמוֹן אֲנִי אַחְזִיר לוֹ אֶת הַשְּׂדֵה וְעַכְשָׁיו תְּבַע רְאוּבוֹן אֶת הַעֲדָה וְטַעַן שְׂלֹא מְכָרָה אֶלָּא

באונס השלטון ועוד שלוי אומר אימתי שתזמין לי את המעות אני אחזירנה לה זה שעשה לוי עם ראובן מתחייב בו שמעון והיה הדבר שלא בקננו או לא.

וכן אם יש לראובן מודעה שבאותו מִכָּר יש בו ממש או לא: תשובה אם ראובן זה לא כפאו השלטון על זאת המכירה אבל כפאו על ממון שתבעו והוא מעצמו מכר שדהו לפדות בו עצמו מן הנגישה ומן האונס מכירתו קנימת ואין לו לחזור על הלוקח שהלוקח לא אנסו אלא יש עליו חסד גדול שקנאו ממנו והזמין לו מעות שפדה את עצמו ומודעה כי האי גוננא אין מועלת כלום שאין המודעה מועלת אלא על החסן ועל הגזלן והלוקח אינו לא גזלן ולא אנס ומה שאמר לו השליח אם יזמין לי הממון אחזיר לו השדה אינו מועיל לו כלום לפי שכל מי שאמר לחבירו למחר או לזמן אחר אתן לה כה וכך אין מחייבין אותו ליתן אלא אם פן רצה מעצמו: קא שאלה לאה קדשה דינה בתה לראובן והכניסה לו שלשה שמיני חצרה וחצי פרם שלה על מנת שיפדה אותו ראובן משם שהוא ממושכן אצלו בחמשי' זהובים ולאחר פן פיניסה לאה מראובן מתנה שייתן לה שמיני החצר שהכניסה לו ממנו השליש שמינית שתקבל על עצמה שתהא פורעת אותם חמשים זהובים של מחצית הפרם לשמעון על מנת שיוציא ראובן בפרנסתה כל ימי חייה משלו וכל זמן שיתחזר ראובן מתנאי זה שתחזור לאה ותטול את שלה ורצה ראובן בכך וקנו ממנו והוציא עליה משלו עד זמן הנשואין ואחר כך האיצה עליו לאה שיש' בתה ומאן יבקש לגמרי ולפרוע הקנס כפי שנתמעט בעיניו מה שפסקה לו בגדונוניתה וכשראתה לאה כי מאין ראובן ורצה לגרש אמר לו אני אמחול לה מזונותי ואכתוב בכתובת בתי חצי החצר וחצי הפרם בלא תנאי ואני אפדנו לה משלי ונתרצה ראובן בכך ונשא הוא ונתתמה הפתובה בחצי החצר וחצי הפרם בלא תנאי ולאחר הנשואין הוציאה לאה על ראובן אותו שטר שהיה לה עליו במזונות פלימי חייה שכתב לה קודם הנשואין ותבעה אותו או במזונות או בחמשים זהובים ושמיני החצר וראובן טוען שאותו עטר אינו קיים שכתב נתבטל קודם הנשואין ולא נשאתי את אשתי אלא על מנת שאטול אני החצר בלא מזונות ובלא תנאי: תשובה פיון שלא רצה ראובן חתנה לישא בתה ורצה לגרשה והוסיפה לו שמיני החצר ומחלה לו החמשים זהובים והמזונות וכתבה הפתובה בכך תנאי הרי החצי הפרם וחצי החצר מוחזק לראובן בלא תנאי והיא תתן חמשים זהובים תדע שמי שפסק ליתן בשטר תנאי בשע' קדושין חצי חצרו ובשע' הנשואין כתב החצר כלה בטל אותו תנאי ראשון ויתקיים מה שנתכתב בכתובתה לפי שבכתובתה נגמרו הנשואין אלא מה שהוציא ראובן על לאה קודם לכן במזונות אין לה לתבעה בהן לפי מלא מחלה אלא מה שעתידי אבל מה שעבר לא ועליו היה לפרש וכיון שלא פירש אין לו עליה כלום: קב שאלה ראובן ושמעון היו דרים בחצר אחד ונשא שמעון אשה ולא רצה ראובן להפרד מאחיו שמעון ושכן עמו בביתו זמן ושמעון היה מתרעם על אחיו שהיה מפייסו לשכונ עמו לפי שלא היה שמעון זה יכול להתנחל ולא שיפנס אליו שום אדם בעולם ולא חבר ובקש להפריד מעל ראובן אחיו ולא הניחו ראובן זה מפני שהיה נהנה ממנו והיו מצוותי אהדדי והיה לראובן חורפה אחת אצל חבירו ואמר לשמעון אם אתה רוצה להתנחל ואל תתפרד ממני בנה חורפה זו שלי ושכונ בה וכל מה שאתה רוצה להוציא משלה בה תעלה בחשבון וכשאתה תובעו ממני אפרע עליו הכל ולא אקח ממך שכירות כל זמן שאתה שוכן עמי לשם ובנה שמעון את החורפה משלו ושכן שם עם אשתו

ומשתמשין בה צרכיהם בפני ראובן ושמעון כמו כן היתה משתמש בשאר הקצור ולאחר זמן שכן שמעון בקצור אחרת והניח כליו ונחפציו באותו מקום שבנה ובשאר הקצור יתבע ראוב' את שמעו' שיפן אלי' אותו מקו' שבנה כדי שישפוך אותו ונתפייס שמעון להוציא כליו ולא נזדמן לראובן מ' שישפוך אותו ממנו ונשתפירו פלי שמעון שם עד שנפלה קטטה ביניהם ובקש שמעון מה שהוציא באותו מקום בבנינו אמר לו ראובן ראה כמה אתה חייב לי בשכירות הזמן שעמדת שם נגבה אותו מהוצאת הבנין ואני פורעך השאר לפי שבשעה שאני נתתיו לה לא נתרצית אשתי בדבר ושמעון אומר לא נתתו לי לבנותו אלא על דעת שלא תטול ממני שכר משום שהיית נהנה ממני.

ועוד שאתה נהנה ומשתמש בה כמוני ולא היתה עומד לשכירות ולא היתה אצלה ממון כדי בבנינו ואילו לא היית בונה אותה לא היתה אדם בעולם שישפרכנו ממך וגם אתה לא היית מכניס בקצירך איש נכרי.

תשובה עיינו בשאלה זו וראינו שראובן זה חנן את שמעון מפני שלא פייס את אחיו לבנות זאת החורפה ולשפוך בתוכה חלא בשכירות משום הנאת עצמו לפרוע לו כל הוצאת הבנין ותנאי בממון תנאו קנים וכיון שאמר לאחיו שלא יטול ממנו שכירות בכל זה אינו יכול לחזור ולא לבטלו ואם תאמר יש בו משום רבית משום שאמר המלנה את חבירו לא ידור בקצירו חנם אין בכך משום רבית לפי שלא היתה צריכה ללנת אבל עשה להתחבר עם אחיו שיהנה ממנו הילכה יש על ראובן לפרוע לאחיו כל מה שהוציא בבנין ואין על שמעון שכירות כלל: קג שאלה ראובן ושמעון נתחבנו בהדי הדדי ראובן קידש אחותו מל שמעון ושמעון קידש אחותו של ראובן והיו הקדושין בשעה אחת אלא שקדם ראובן שהיה בשנים ולאחר קידש שמעון ולאחר זמן ביקש שמעון לגרש אחותו של ראובן וליתן לה קנס הידוע הנהג באותו מקום אמר ראובן אע"פ שאתה נותן הקנס אני מגרש אחותך שלא בקנס שעל מנת כן קדשתי אותה והקדושין בשעה אחת נגמרו על דעת זו ושמעון טוען ואומר לא היתה בינינו תנאי מעולם אלא שנזדמן שהיו הקדושין בשעה אחת הנה כל מי שהיה שם לא שמע בינינו בשעת הקדושין שום תנאי בעולם היש לראובן זה מן הדין שיגרש אחות שמעון בלא קנס ואם אמר אין אצלי מה שאמת בקנס היש מן הדין לכוף אותו שישאנה או לא תשובה אם אין לראובן עדים שיעידו בתנאי זה שהוא טוען אין לו לגרש אחות שמעון עד שיתן קנס עד פרוטה אחרונה לפי מנהג המקום אע"פ ששני הקדושין היו במקצה אחת אלא אם טוען ראובן שהתנה עמו של זה שמעון בתנאי זה קודם ביאת העדים יש להשביעו ואחר כך יתן לו הקנס ואם אין אצל ראובן כופין אותו לישא אותה ואין לו רשות לגרשה אחר הנשואין בלא פתובה משום שאמר המשנה לקתה חייב לרפאתה אמר הרי גיטה וכתובתה תרפא את עצמה רשאי נמצא מאינו רשאי לגרשה אלא אם אמר הרי גיטה וכתובתה אבל שלא בכתובה לא ואם לא קבל עליו את הדין מנדין אותו וכן הדין יצחק ב"י אלפאס: קד שאלה מי שתבע את חבירו בממון וכפר בו ולא ידע שהיו לו עדים ועשה לו פשרה במקצת הממון ולא הזכיר בפשרה אפי' באו עדים לאח"כ אינו יכול לחזור בו: תשובה פשיבואו עדים יאמר אלמלא הייתי יודע שיש לי עדים לא הייתי עושה עמו פשרה זו הדין עמו מפני שהיה בטעות: קה שאלה על ראובן שמשכן חצר אצל שמעון בסוף הידוע לזמן קצוב והתנה עמו ש עון שיתן לו ממונו כשישלים הזמן ולא להורידו בשומא אלא שיתן לו

ממוני והזכירו פן בשטר שביניהם וכשהגיע הזמן תבע שמעון ממונו ובקש ראונו שימתן לו זמן במה יהא הזמן תשובה אם התנה בשעת המשפחה שלא להודיד אותו בשומא התנאי קנים וסניב הלנה הלימתן למלנהאת ממונו ואם בקש לו זמן נותנים לו שלשים יום כמו שפתבו זמן בית דין שלשים יום ואיתמר נמי שום היתומים שלשים יום ולא יהא דינו גדול מדין היתומים וזמן זה במקירת קרקע אבל במקירת מטלטלין אין צריך בכל זה אלא כדי שימכרוהו בלבד: ק"ו שאלה ראונו תבע לשמעון בקרקע ובקש לדין להזמינו לברורים שביניהם אמר שמעון איני מזדמן אלא אצל חכם לך עמי למקום הנעדר אמר לו ראונו איני הולך עמה אלא אצל ברורים שבינינו ויכתבו פסק דין ונשגר אותו לחכם ונעשה על פיו או כתוב טענותיה ואכתוב טענותי ומה שיאמר החכם נסמוך עליו: תשובה אין על הנתבע לומר אינו דן עמה במקום זה וכן אמרו שנים שנתעצמו בדין אחד אומר גדון פאן ואחד אומר גלף למקום המועד כופין אותו ודן בעירו ואוקימנא בשאמר מלנה גדון פאן ולנה אומר פלף לבית הנועד ילף למקום הנועד מאי טעמא עבד לנה לאיש מלנה ושאלה ה"א זו שנתבע אומר פלף לבית הנועד הילקף אין שומעים לו אלא לדון בעירו ואם רוצה נותנים לו פסק דין ושואל מאצל חכם ועושין על פי תשובתו.

ונה שאמר ראונו על עדות אבי פלתו שפשר הוא לו פן הוא כמו שאמר לפי שאמר ההלכה אבי חתן ואבי פלה מעידין זה לזה לא דמו אלא בעוכלא לדנא אלא שאינו פשר שידין לו אלא אם היה דיין קבוע ויש לבעל דין לומר אע"פ שפשר אתה מן התורה אני איני רוצה לדון אצלה שלא מנתה התורה אותה עלי דיין ומי שפרר תלמודו לעצמו ברור לו לדון לו יש לו לבטל אותו ברור ושלא לכונן אצלו כל זמן שלא יגמור אותו דין אבל אם גמר אותו דין אין לו לחזור בו ולברר אחר אלא כל עה שעשה עשוי עליו: קז שאלה ראונו היתה לו חצר והשפירה לשמעון לשנה והיתה אותה שנה מעופרת ולא ידע בה היה לו לתובעו באותו חדש העיבור משום דלא ידע או לא: תשובה מי שיידע ומי שלא ידע שנים הן בדרך משום שאמר ההלכה המשפיר בית לחבירו ונתעברה השנה נתעברה לשוכר הנה העיבור לא היה אלא לאחר השכירו ואמר ההלכה נתעברה לשוכר וכן הדין יצחק ב"י אלפאס: קח שאלה ראונו היתה חצר בהכרזה ומכרה שמעון באותן דמים שהגיעה ולא היה לשמעון תשלום הדמים פאן לו מקצת ואחריו ראונו במקצת משום שהוסיף לו על אותן דמים הראשונים זו תוספת יש מן הדין להגבותה או לא: תשובה זה המעשה אבק ריבית הוא ואסור וארז"ל כל אגר לי נטר אסור ואמרו נמי אבק ריבית הוא ואסורו אינו יוצא בדינין כלומר שאם נטלו המלנה אין מוציאין אותו ממנו אבל אם לא נטלו המלנה אין סניב הלנה לפרוע: קט שאלה אם יש מן הדין למי שקנה חצר ומצא בה מומין שיחזור על המום ולפרש לנו טעם רבותינו שאמרו אין אונאה לקרקעות ופירש חפץ אלוף ז"ל שדבר זה במה שקנה אדם בעצמו אבל עה שקנה אדם על יד שליח יש לו אונאה דכחול למימר ליה לתקוני שדרתיה ולא לעוותי: תשובה יש מן הדין למי שמצא מום בחצר לחזור על המום אם לא הפיר באותו מום בשעת הלקיחה וזהו שכתב חפץ אלוף ז"ל בענין האונאה יפה אמר.

וטעם שארז"ל אין אונאה לקרקעות ה"א דאין בו דין אונאה בין מעט בין רב לא קונה ולא מוכר: קי שאלה ראונו נפטר ותבעה לאה פתובתה והיה בכלל גזונותיה חצר שבעלה כותב לה חצר אחרת בכתובתה ואין ראיה למנהג זה אלא שהוציאה לאה שטרי

פְּתוּבוֹת הַמְּקוֹם וְנִמְצָא תְּנַאי זֶה בְּמִקְצֵתוֹ וְהַיּוֹרֵשׁ אָמַר לֵה אֵין חוֹשְׁשִׁין לְמִנְהַג זֶה עַד שְׁיִתְּבַרר בְּרֵאָאָה בְּרוּרָה: תְּשׁוּבָה זֶה הַמְּנַהֵג שְׁטַעֲנָה לְאָה אֵין חוֹשְׁשִׁין לֵה אַע"פ שִׁישׁ בְּמִקְצֵ' פְּתוּבוֹת כִּף אֵין שׁוֹמְעִין לֵה עַד שְׁתִּבְיֵא רֵאָאָה בְּרוּרָה לְזֶה: קִיא שְׁאֵלָה עַל לְאָה שְׁהִיָּתָה נֵה שְׁטַר מְשׁוֹכְנָה עַל חֶצֶר שֶׁל רֵאוּבֵן וּבִקְשָׁה לְצֵאת מֵאוּתָה מְדִינָה וְעִשְׂתָּה שְׁמַעוֹן שְׁלִיחַ לְקַבֵּל לֵה אוֹתוֹ מְמוֹן וְקִיבֵל אוֹתוֹ שְׁמַעוֹן בְּאַחֲרֵיו' עָלָיו וְעַל אִשְׁתּוֹ וְכָתַב שְׁמַעוֹן עַל עֲצָמוֹ שְׁמַמּוֹן זֶה קִבְלוֹ מֵרֵאוּבֵן מֵאוּתוֹ חוֹב שְׁהִיָּה לְלֵאָה אֶצֶל רֵאוּבֵן וְלֵאחֶר זְמַן תִּבְעַה הַשְּׁלִטוֹן אֵת רֵאוּבֵן לְתַת לוֹ אוֹתוֹ מְמוֹן שְׁפָרַע לְשִׁלּוּחַ' שֶׁל לְאָה וְכִינּוֹן שְׁרֵאָה רֵאוּבֵן כִּן פְּיִיס אֵת שְׁמַעוֹן עַד שְׁיִחְזִיר לוֹ אוֹתוֹ מְמוֹן וְכָתַב לוֹ שׁוֹבֵר וְלֹא הִזְכִּיר בְּאוּתוֹ שׁוֹבֵר בְּזֶה הַמְּמוֹן שְׁהִחְזִיר לוֹ הוּא שְׁנָטַל מִמֶּנּוּ מִסֹּף הַמְּשׁוֹכְנָ' מְהִיָּה לְלֵאָה עַל רֵאוּבֵן וְתִבְעָה לְאָה אֵת שְׁמַעוֹן אוֹתוֹ מְמוֹן וְהוֹצִיָּאָה אֵלָיו שְׁטָרוֹת שְׁפָתַב בְּהֵן שְׁהַמְּמוֹן שְׁנָטַל מֵרֵאוּבֵן לֹא נָטְלוֹ אֵלָּא מֵאוּתוֹ חוֹב שְׁהִיָּה לְלֵאָה אֶצֶלוֹ וְשְׁמַעוֹן כּוֹפֵר וְאוֹמֵר שְׁמַמּוֹן זֶה לֹא קִבְּלֵתִיו מֵרֵאוּבֵן אֵלָּא בְּתוֹרַת פְּקֻדוֹן: תְּשׁוּבָה כִּינּוֹן שְׁהוֹצִיָּאָה לְאָה שְׁטַר מְקַנְיִים שְׁהַמְּמוֹן לֹא קִבְּלוֹ אֵלָּא בְּשִׁלּוּחוֹתָה מְחֻבֵּב שְׁהִיָּה לֵה עַל רֵאוּבֵן מְחִיבִין אֵת שְׁמַעוֹן לְפָרְוַע לֵה כֹּל הַמְּמוֹן לְפִי שְׁפָכֵר זָכָה לֵה בּוֹ וְנִעְשָׂה בְּרִשׁוֹתוֹ וְזֶה שְׁהִחְזִירוֹ לְרֵאוּבֵן אִיהוּ אֶפְסִיד אֲנִפְשִׁיָּה וְכִן אָמַר הִילָף מְנָה לְפִלוֹנֵי שְׁאֲנֵי חֵיב לוֹ אָמַר רַב חֵיב בְּאַחֲרֵיוֹתוֹ וְאִם בָּא לְחִזּוֹר אֵינּוּ חוֹזֵר וְזֶה שְׁאָמַר חֵיב בְּאַחֲרֵיוֹתוֹ אִם נִתְּנוֹ לְשִׁלּוּחַ מֵעֲצָמוֹ אֲבָל אִם נִתְּנוֹ בְּצִיּוּי בְּעָלָיו וּבְשִׁלּוּחוֹתוֹ אֵינּוּ חֵיב בְּאַחֲרֵיוֹתוֹ וְע"מ בֵּין נִתְּנוֹ מֵעֲצָמוֹ בֵּין שְׁלֵא נִתְּנוֹ מֵעֲצָמוֹ אִם בָּא לְחִזּוֹר אֵינּוּ חוֹזֵר שְׁפָכֵר זָכָה בּוֹ לְבַעֲלִים וְאִם מִחְזִירוֹ חֵיב לְשִׁלּוּחַ: קִיב שְׁאֵלָה עַל אַחִים שְׁהִיָּה לְהֵם אַחוֹת וְהַשִּׁיאוּהָ לְשְׁמַעוֹן וּפְסֻקוֹ לֵה בְּנִדְוִנְיָתָה חֶצֶר וְלֵאחֶר זְמַן יֵצֵאָה אַחוֹת זֹאת מִהַפְּלֵל עֲמַד שְׁמַעוֹן וְנִתְּן חֶצֶר זוֹ לְכֹן אַחִיו וְהַחְזִיק בָּהּ וְאַחֶר כִּף מְכָרָה זֶה שְׁהִחְזִיק בָּהּ לְלוֹי וּכְשִׁידַע זוֹ שְׁיֵצֵאָה מִן הַפְּלֵל בְּדָבָר תִּבְעָה חֶצֶרָה וְקִינְיָמָה אֶצֶל הַשׁוֹפֵט שְׁלֵהֶם שְׁהִחְזִיר שְׁלֵהָ וְכֹל יִשְׂרָאֵל יוֹדְעִים וְכֹּא לּוֹי לְחִזּוֹר עַל מוֹכֵר וְהַמוֹכֵר אָמַר לֹא קִבְּלֵתִי עַל עֲצָמֵי אֵלָּא אַחֲרֵיוֹת יִשְׂרָאֵל אֲבָל אַחֲרֵיוֹת עַפּו"ם שְׁאֵין דִּינֵיהֶם דִּין וְאֵין עֲדוּתָם עֲדוּת לֹא: תְּשׁוּבָה אִם יִתְּבַרר אֶצֶל יִשְׂרָאֵל שְׁהִחְזִיר שְׁלֵהָ אֵין שְׁמִדוּתָה מוֹצִיא אֵת הַחֶצֶר מִתַּחַת יְדָהּ וְכִן אָמַר בְּתַלְמוּד זְנִתָּה הַעֲסִידָה בְּלֵאוּתִיָּה כִּימִין וְהַשְׁכְּנוּ אִם הִיא זְנִתָּה כִּלְיָה מֵה זְנוּ וְכֹל שְׁכֹן קָרַע הִילָכָף יֵשׁ עָלָיו אַחֲרֵיוֹת וְיֵשׁ לְהַעֲמִיד הַחֶצֶר בִּיד הַלּוֹקֵחַ בֵּין בְּפִתְחָה בֵּין בְּלִקְחָה אוֹ יִחְזוֹר לוֹ הַמְּמוֹן שְׁנָטַל מִמֶּנּוּ: קִיג שְׁאֵלָה עַל שְׁמַעוֹן מְכָר חֶצֶר לִיהוּדָה וְנָטַל הַמְּמוֹן וְלֵאחֶר שְׁהִחְזִיק יְהוּדָה בְּאוּתָה חֶצֶר נִתְּבַרר לוֹ שְׁהִחְזִיר אֵינָה לְשְׁמַעוֹן וְיֵשׁ בָּהּ עֲרֵעוּרִין לֵאחֶר וּבִקְשָׁה מִשְׁמַעוֹן שְׁיִחְזִיר לוֹ מְמוֹנוֹ וְלֹא נִתְּרָבָה שְׁמַעוֹן בְּכֹף אֵלָּא אָמַר תִּשְׁאַר הַחֶצֶר בְּחִזְקָתָה וּכְשִׁיעֲרַעַר אָדָם בְּעוֹלָם עָלָיו יִחְזוֹר עָלָיו וְיִהוּדָה זֶה חוֹשֵׁשׁ שְׁמָא יֵאבֵד הַמְּמוֹן מִיד שְׁמַעוֹן וְאָמַר לוֹ קִנָּה בְּאִתּוֹ מְמוֹן קָרַע שְׁאִם יַעֲרַעַר עָלָי אָדָם בְּעוֹלָם אִטְרוּף אוֹתוֹ אָמַר לוֹ שְׁמַעוֹן אֵינִי קוֹנָה כְּלוּם הִיאָף הַדִּין: א תְּשׁוּבָה זֶה שְׁאָמַר יְהוּדָה חוֹשֵׁשׁ אֲנִי שְׁמָא תֵּאבֵד מְמוֹנִי וְלִכְשִׁמוֹצִיאֵין חֶצֶר זוֹ מִיָּדִי לֹא אִמְצָא לָהּ כְּלוּם טַעֲנָה יְכָה הִיא וְזֶה שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל רֵאוּבֵן שְׁמֵכֵר שְׁדָה לְשְׁמַעוֹן וְיֵצֵאוּ עָלָיָה עֲסִיקִין עַד שְׁלֵא הַחְזִיק בָּהּ יְכוֹל לְחִזּוֹר בּוֹ מִשְׁהִחְזִיק בָּהּ אֵינּוּ יְכוֹל לְחִזּוֹר בּוֹ דְּאָמַר אַחְזִי (לִי) טָרְפָּה וְאִשְׁלָם לָהּ לְכִשְׁיֵשׁ לוֹ מְמוֹן שְׁיִשְׁלָם אֲבָל אִם אֵין לוֹ מְעוֹן שְׁיִשְׁלָם לוֹ מְצִינוֹ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שְׁמִקְפִידִים וְחֲסִים עַל בְּנֵי אָדָם שְׁלֵא יֵאבְדוּ מְמוֹנָם אֶצֶל אַחֲרִים וְהוּא שְׁאָמַר כּוֹתְבִין אַדְרַכְתָּא אֲנִכְסִיָּה וְהִנֵּי מִיָּלֵי אִמְקָרְקַעֵי אֲבָל אִמְטִלְטְלֵי לֹא כְּתִבְנִין טַעֲמָא דִּילְמָא שְׁמִינּוּ וְאִכִּיל לְהוֹ וּמִיָּתֵי הִנָּף

סְהַדִּי וּמַרְעֵ לִיָּה לְשִׁטְרוֹ וְלִיכָּא לְאַשְׁתְּלוּמֵי מִינְיָה: קִיב שְׂאַלָּה רְאוּבֵן נָטַל מִמּוֹן מְלֶאָה מְשֻׁכּוֹנָה עַל חֲנוּת שְׁלוֹ וְהַשְׁפִּירָה מִמֶּנּוּ הַחֲנוּת בְּסוֹף קָצוֹב לְשָׁנָה בְּנֶאֱמָנוּת וּכְשֶׁנִּשְׁלָמוּ הַשָּׁנָה תְּבַעָה מִמּוֹנָה וְלֹא הָיָה אֶצֶל רְאוּבֵן מַה מִּישָׁלֵם וְהַעֲלָה סוֹף הַשְּׁכִירוֹת עִם סוֹף הַמְשֻׁכּוֹנָה וְעָשָׂה מֵהַפֶּל סוֹף אֶחָד וְכָתְבוּ אוֹתוֹ בְּסוֹף הַשִּׁטְר בְּתוֹכּוֹ עַל הַחֲנוּת וְנִטְלָה לְאֵה אַח"כ שְׁכִירוֹת הַחֲנוּת וּבְקִשׁ רְאוּבֵן עֲכָשְׁיוֹ לַפְּדוֹת אֶת הַחֲנוּת וְלִיתֵן הָרֵאשׁוֹנָה בְּלֶבֶד אֶבֶל מַה שְׁהוֹסִיף עָלָיו מְשֻׁכּוֹרֵת הַשָּׁנָה לֹא וְהִיא אוֹמֶרֶת אֵינִי נוֹטֶלֶת מִמֶּךָ אֶלֶּא כֹּל שֵׁישׁ בְּשִׁטְרֵי נֶאֱמָנוּת וְאֵין בְּזִמְן הַשְּׁכִירוֹת כְּלוּם הָיָשׁ בְּעַדִּים מִמֶּשׁ וַיִּבְטַל הַנֶּאֱמָנוּת אוֹ לֹא תִשׁוּבָה מְשֻׁכּוֹנָה זֶה אֶסוּרָה שְׁהַמְשֻׁכּוֹנָה אֵינָה מְנוֹתֶרֶת בְּחֹב שְׁקָדָם וּבָה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְ"ל הַמְלָנָה אֶת חֲבִירוֹ לֹא יְדוּר בְּחֻצְרוֹ חָנָם וְלֹא יִמְכּוֹר הַיָּמָנוּ בְּפָחוֹת מִפְּנֵי שֶׁהוּא אֶבֶק רִיבִית אֶלֶּא שְׁהַתּוֹסֶסֶת שֵׁישׁ עַל סוֹף הַמְשֻׁכּוֹנָה מִן הַשְּׁכִירוֹת הוּא וְאֶסוּר עַל פִּי מַה שְׁאָמַר חֲבִירִי וְרִשְׁאֵי דְכָתְבִי הֵכִי פְלוֹנִי מִשְׁכֵּן לִיָּה אֶרְעָא לְפְלוֹנִי וְהִדְר מְכָרָה מִינְיָה אֵימַת קִנִּי דְלִיקְנִי וְהֵאִידְנָא דְכָתְבוּ הֵכִי וּקְנִינָא מִינְיָה וְשֶׁהִינָא כְּמַה עֵידְנִין וְהִדְר מְכָרָה מִינְיָה שְׁפִיר דְמִי שְׁלֹא תִנְעוּל דְלַת בְּפִנֵי לוֹוִין וְלֹאוּ מְלֶתָא הִיא הָרִי נְתַבְרַר שְׁדָבֵר זֶה אֶסוּר וְאֵין גּוֹבִין אוֹתוֹ וְזֶה הַתּוֹסֶסֶת אִם נְתַבְרַר לְעַדִּים שֶׁהוּא מִן הַשְּׁכִירוֹת כְּמוֹ שֶׁשְׁטַעַן רְאוּבֵן אֵין פּוֹרַע אוֹתוֹ וְאִם לֹא נְתַבְרַר לָהֶם תִּשְׁבַּע שְׁאֵינָה מִן הַשְּׁכִירוֹת אֶלֶּא מִן הָעֶקֶר וְתִטְוֹל וְזֶה שֶׁהֶאֱמִינָה לֹא הֶאֱמִינָה אֶלֶּא אִם כֵּן אָמַר הוּא לֹא נִטְלָתִי וְהוּא אוֹמֵר פְּרַעֲתִי אֶבֶל בְּעֵנְיָן זֶה לֹא הֶאֱמִינָה וּבָזָה אָמְרוּ יֵד בַּעַל הַשִּׁטְר עַל הַתְּחֻתּוֹנָה מִנְאֵי יִצְחָק ב"י אֶלְפָּאָס: קִטוּ שְׂאַלָּה שְׁכִיב מְרַע שְׁצוּהָ בְּפִנֵי שְׁנֵי עַדִּים וְיִצְאוּ מֵאֶצְלוֹ וְכָתְבוּ שִׁטְר הַצְּנוּאָה וְחֻתְמוּ עָלָיו וְלֹאחַר נִפְל הַשִּׁטְר בְּפִנֵי בֵּית דִּין וּמִצְאוּ בוֹ נְתַבְרַר לָנוּ אֲנִי חֲתוּמֵי מִטָּה שְׁמֵאוֹתוֹ חוֹלִי נִפְטַר לְבֵית עוֹלָמוֹ וְאוֹתוֹ שְׁכִיב מְרַע לֹא נִפְטַר עֲדִינִין הָיָשׁ מִן הַדִּין לְפִסּוּל אֵלוֹ הַעַדִּים אוֹ לֹא: תִּשׁוּבָה שׁוֹאֲלִין אֵלוֹ הַעַדִּים עַל הַדָּבָר וְאִם אָמְרוּ רְאוּנוֹ אוֹתוֹ בְּחוֹלֵי גְדוֹל וְשִׁיעֲרָנוּ שְׁאֵינּוּ מְתַקְיִים מִמֶּנּוּ וְאֵי אֶפְשָׁר לְחִיּוֹת וְלִפְיָכָה חֲתַמְנוּ עָלָיו בְּכֹף מוֹדִיעֵין אוֹתוֹ שְׁעַדוֹת זֶה אֵינָה נְכוּנָה וְאֵין מַעֲמִידִין עַל אָדָם אֶלֶּא עַד שְׁתַּצָּא נִפְשׁוֹ וְאֵין פְּסוּלִין לְעַדוֹת שְׁלֹא הָיוּ יוֹדְעִים אֶלֶּא שְׁכָגוֹן אֵלוֹ אֵין מוֹסְרִין לָהֶם עַדוֹת לְכַתְחֻלָּה לְפִי שְׁאֵין יוֹדְעִין בְּעֵנְיָנִי עַדוֹת וְאִם נִמְסַר לָהֶם עַדוֹת אוֹתָהּ עַדוֹת צְרִיכוֹת חֲקִירוֹת וּבְדִיקוֹת: קִטוּ שְׂאַלָּה רְאוּבֵן הַכְּנִיס יְתוֹם לְחֻצְרוֹ וְהָיָה לְאוֹתוֹ יְתוֹם קַרְקַע שְׁעוֹלָה בָּהּ לְשָׁנָה חֲמֻשִׁים זְהוּבִים וְהָיָה נוֹטֶלֶן רְאוּבֵן זֶה וְהוֹסִיף עָלֵיהֶם מִשְׁלוֹ בְּכַדִּי פְרָנְסַת הַיְתוֹם זֶהוּ כְּסוּתוֹ וְהוּא מְכַוֵּן דְלִשׁוּם מִצְוָה עַד שֶׁהִגְדִּיל הַיְתוֹם וְנִפְלוּ בֵּינוֹ וּבֵין רְאוּבֵן דְבָרִים וְיִצָּא מֵאוֹתוֹ וְתַבַּע רְאוּבֵן כְּמַה שֶׁהוֹצִיא עָלָיו אָמַר הַיְתוֹם כֹּל מַה שֶׁהוֹצִיאַתָּ תוֹסֶסֶת עַל הַפִּירוֹת שְׁיָבֵאוּ בְּקַרְקַע לֹא הוֹצִיאָתוֹ עַל דַּעַת הַלְוָאָה אֶלֶּא עַל דַּעַת מַתָּנָה אָמַר לוֹ רְאוּבֵן כֹּף הָיָה בְּדַעֲתִי שְׁלֹא לְתוֹבָעָהּ בּוֹ וְחֻזְרָתִי בִּי עֲכָשְׁיוֹ: תִּשׁוּבָה אֵין לְרְאוּבֵן זֶה מִן הַדִּין שְׁיִטְוֹל מִן הַיְתוֹם כְּלוּם לְפִי שְׁלֹא אָמַר לוֹ אוֹצִיא עָלֵיךָ מִשְׁלִי בְּשַׁעַת הַלְוָאָה וְכִיּוֹן שְׁלֹא אָמַר לוֹ ק לֹא נָתַן לוֹ אֶלֶּא לְפִי גְמִילוֹת חֲסָדִים כְּמוֹ שְׁכָתוּב מִי שֶׁהִלֵּךְ לְמַדִּינַת הַיָּם וְעָמַד אַחַר וּפְרָנַס אֶת אִשְׁתּוֹ הַנִּיחַ מְעוֹתָיו עַל קֶרֶן הַצָּבִי: קִיז שְׂאַלָּה רְאוּבֵן קָנָה חֲצָר מִשְׁמַעוֹן וְהָיָה בְּחֲצָר מְקוֹנָדָם לְכֵן אֶצֶל הַפְּתַח בּוֹר פְּתוּחַ שְׁמִימֵי הַחֲצָר נִשְׁפָּכִין אֵלָיו כְּמוֹ עֶשֶׂר שָׁנִים וְכִיּוֹן שֶׁרְאוּבֵן קָנָה חֲצָר זֶה קָם לּוֹי עָלָיו וְאָמַר לּוֹי שְׁבוּר זֶה שְׁמִים נִשְׁפָּכִין אֵלָיו הוּא אֶצֶל פְּתַחוֹ וְהוּא מִזִּיק אֶת פְּתוֹלוֹ וְהַיְזוּק נִיכָר וַיֵּשׁ מִי שֶׁהוֹרָה בְּכֹאנְפִיוֹן שֶׁהִיזַק מְצוּי הוּא אֵין לוֹ חֲזָקָה: תִּשׁוּבָה רֹאִים אִם בּוֹר זֶה מְרוּחָק מִפְּתוֹל שֶׁל לּוֹי שְׁלֹשָׁה טְפָחִים וְסָד בְּסִיד אֵין לוֹ עַל רְאוּבֵן וְלֹא עַל שְׁמַעוֹן כְּלוּם עַל פִּי שְׁאָמַר בְּהַרְחַקַת אַמַּת הַמַּיִם

שְׁלֹשָׁה טַפְחִים וְסָד בְּסִיד וְאֵם אֵינוֹ מְרוֹחֵק בְּשִׁיעוֹר הַזֶּה אוֹ אִם הִיא מְרוֹחֵק וְאֵינוֹ סוֹד בְּסִיד רוֹאִים אִם נִזְקָנִית שְׂאֵי אֶפְשָׁר שְׁלֹא יֵרָאֶה לּוֹי בֵּינָן שְׁשֵׁתָק סֹבֵר וְקָבוּל וּמִי שֶׁהוֹרָה שְׂאִין לוֹ חֲזָקָה עַל הַנִּזְק אֵין זֶה הַדְּבָר אֲלֵא בְּקוּטְרָא בְּבֵית הַכֶּסֶף וְאִם הַנִּזְק זֶה אֵינוֹ נִיפְרָר שְׂאֶפְשָׁר שְׁלֹא יֵרָאֶה לּוֹי יִשְׁבַּע טָלָא רְאָה וְלֹא יִדַּע וְלֹא הִפִּיר אֲלֵא בְּזִמְנֵי שְׁעָרָעַר וּמְרוֹחֵקִין אוֹתוֹ נִזְק מְפֹתְלוֹ: קִיחַ שְׁאֵלָה בְּמָקוֹם הַזֶּה עַל שֶׁהִתְנוּ שְׁפָל מִי שְׁמַקְדֵּשׁ בְּמָקוֹמָם אִשָּׁה אוֹמֵר בְּשַׁעַת הַקְדוּשִׁין כָּל זִמְנֵי שֶׁתֵּאָחֵר מִמָּקוֹם זֶה שְׁנֵה שְׁלִימָה שְׁתֵּהָא מוֹתֵרַת לְכָל אָדָם אִם הִיא מוֹתֵרַת בְּתַנְאֵי זֶה אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה כָּל קְדוּשִׁין שְׁהֵם עַל תְּנַאי הֵם קְדוּשִׁין גְּמוּרִים אֲלֵא שְׂצָרִיכִין שֶׁתֵּאָמַר לוֹ הַרְיֵנִי מְקוֹדֶשֶׁת לָךְ אִם תְּבֵא עַד יוֹם פְּלוּנִי וְאִם לֹא תְּבֵא אֵינִי מְקוֹדֶשֶׁת לָךְ וְאִם יִהְיוּ הַקְדוּשִׁין בְּעֵנְנֵי זֶה אִם נִגְמַר הַתְּנַאי נִגְמְרוּ הַקְדוּשִׁין וְאִם לֹא נִגְמַר הַתְּנַאי לֹא נִגְמְרוּ הַקְדוּשִׁין: קִיט שְׁאֵלָה רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְלוֹי הִלְכוּ מִמָּקוֹמָם לְהִתְעַסֵּק בְּסַחֲרָה לְעֵינֵירוֹת וַיֵּצֵא עֲלֵיהֶם קוֹל שְׁנֵהֲרֵגוּ בְּדֶרֶךְ וַיֵּשׁ לָהֶם נָשִׁים עֲגוּנוֹת וּכְשִׁחֲקֵרְנוּ עֲלֵיהֶן יֵצֵא לְפָנֵינוּ שְׁטָר בְּעֵדוֹת עַל א' מֵהֶם שְׁשִׁמְעוֹ עַל אֶחָד שְׁנֵהֲרֵג וְעָמְדוּ עָלָיו וְרָאוּ אוֹתוֹ מֵת וְעַד אֶחָד אוֹמֵר שְׁשִׁמְעֵ מַעֲכּוֹ"ם שְׁאוּמְרִים כִּי רְאוּבֵן נִהְרַג בְּדֶרֶךְ וַיִּהְיִדִים אֶחָרִים שְׁשִׁמְעוּ עִפּוֹם שְׁאָמְרוּ אֵילּוּ הֵינּוּ יוֹדְעִים שְׁיֵצֵאוּ אוֹתָם הַיְהוּדִים לְדֶרֶךְ הֵינּוּ הוֹרְגִין אוֹתָם כְּמוֹ רְאוּבֵן שְׁשִׁמְעוֹן וְלוֹי וְהִשְׁלַכְנוּ אוֹתָם בַּנֶּהָר וְהִגִּיעַ אֵלֵינוּ כְּתָב מִמְּגִדוֹל אֶחָד שְׁאָמַר נִתְבָּרַר לָנוּ מִיַּתַּת הַשְּׁלֹשָׁה אֵלוּ מַעֲכּוֹ"ם מִסִּיחַ לְפִי תְּנֹמוֹ: תְּשׁוּבָה כָּל הַעֲדוּיֹת הָאֵלוּ מִתִּירִין אֶת נְשׁוֹתֵיהֶם לְהַנְשֵׂא בֵּינָן שְׁשִׁמְעוּהוּ מַעֲכּוֹ"ם שֶׁהֲרֵגוּהוּ אוֹ שְׁאָמְרוּ דִּינָן וְאֵין אָנוּ צָרִיכִים שְׁיִרְאוּ אוֹתָם בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים שְׁלֹא הַצָּרִיכּוּ רְבוּתֵינוּ ז"ל כִּף אֲלֵא בְּמִיתַת הַמֵּיִם שְׁשִׁמְשִׁמָּה צוּרְתוֹ בְּמֵיִם וְכֵן אֵין אָנוּ צָרִיכִים שְׁיֵאָמַר הַעֲכּוֹ"ם מֵת וּקְבַרְתּוּ שְׂאִין אָנוּ צָרִיכִין (לְכִף אֲלֵא) בְּמֵתֵי הַמְּלַחְמָה דְּאָמְרֵי בְּדַדְמֵי אֲבָל מֵתֵי לְסִטִּי וְכַדוּמָה לָהֶן אֵין אָנוּ צָרִיכִין לְכִף אֲלֵא בְּמֵת אוֹ נִהְרַג דִּינָנוּ עַל פִּי מַה שְׁאָמַר מֵת הַרְגָתוֹ וְהַרְגוּהוּ לֹא יֵשֵׂא אֶת אִשְׁתּוֹ הוּא נִינְהוּ דְלֹא יֵשֵׂא אֶת אִשְׁתּוֹ הָא לְאַחַר תְּנַשֵּׂא.

וְזֶהוּ שְׁכַתְבֵי אִשְׁתְּבוּחֵי אִשְׁתְּבוּחֵי אֵינוֹ אֲלֵא כְּשֶׁנִּתְכַּנְּנוּ לְזִמְד כְּדֵי שְׁיִפְחִידוּ הַשׁוֹמְעִים כְּדֵי שְׁיִחְלְקוּ לוֹ כְּבוֹד אוֹ יִטְחִידוּ אוֹתוֹ אֲבָל אָמַר לְפִי תְּנֹמוֹ נְאֻמָּן: קַד שְׁאֵלָה רְאוּבֵן מַעֲיֵד גִּיאָן הָיָה רְגִיל בְּמָקוֹמוֹ בְּסַחֲרָה וְהָיָה מִתְפָּרֵס בְּחֲנוּת וְקַד אֶתָּא רַחֵל וְהִלְךָ לוֹ לְמִזְרַח סַפְדָּר וַיֵּשֶׁב שָׁם עֶשֶׂר שָׁנִים וְנָשָׂא שָׁם אִטָּה וְהִנִּיחַ רַחֵל עֲגוּנָה וּכְשׁוֹמְעָה שְׁנָשָׂא אִשָּׁה תְּבַעְתּוֹ בְּקִנְס הַנְּהוּג בְּסַפְרַד מִימּוֹת הָרַאשׁוֹנִים וְהוּא מְאֵתִים דִּינָר קְאִסְמִיָּה הֵינֵשׁ מִן הַדִּין לְהוֹצִיא אוֹתָם מִמֶּנּוּ אוֹ לֹא.

וְאִם אָמַר רְאוּבֵן זֶה אוֹלִיף אוֹתָהּ אֶל מָקוֹם שְׁנָשָׂאֲתִי שָׁם אִשָּׁה אַחֲרָת אוֹ אִשְׁבַּע עִם זֶה זִמְנֵי וְעַם זֶה זִמְנֵי יֵשׁ לוֹ מִן הַדִּין לֹא מֵר כֵּן אוֹ אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה רְאוּבֵן זֶה אִם הָיָה מִתְפָּרֵס בְּגִיאָן אֵין לוֹ לְהַעֲתִיק אִשְׁתּוֹ לְמַדִּינָה אַחֲרָת וְכִינּוֹן שֶׁהָיָה מִתְפָּרֵס בְּמַדִּינָתוֹ וְלֹא הָיָה רְגִיל בְּהַלִּיכָה אֵין לוֹ לִילְךָ לְמַדִּינָה אַחֲרָת בְּסַחֲרָה עַד שְׁיִטְוֹל רְשׁוּתָהּ וְכָל שְׁכָן שְׂאִין לוֹ רְשׁוּת לִישָׂא אִשָּׁה בְּמָקוֹם אַחַר וּבְזֶה אָמַר הַפְּשָׁנָה הַמְדִיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִתְשַׁמֵּשׁ הַמְטָה וְכוּ' עַד הַחֲמִירִים אֶחָד בְּשַׁבָּת וְהַגְּמִלִים אַחַת לְשָׁלְשִׁים יוֹם וְכוּ' וְאֶתְמַר בְּגִמְרָא אָמַר לֵיהּ רְבָא לְאַבְיֵי חֲמַר וְנַעֲשָׂה גְמַל מֵאֵי אָמַר לֵיהּ רוּצָה אִשָּׁה בְּקַב וְתַפְלוֹת מַעֲשָׂרָה קַבִּין וּפְרִישׁוֹת.

הַרִי נִתְבָּרַר מְדַבֵּר זֶה שְׁמִי שְׁדַרְכּוּ לְהִיֹּת מִתְפָּרֵס בְּמָקוֹמוֹ אֵין לוֹ לְצֵאתָ אֲלֵא בְּרְשׁוּת אִשְׁתּוֹ. וְכָל שְׁכָן שְׁיִלְךָ לְמָקוֹם אַחַר וַיִּשָּׂא אִשָּׁה וַיֵּבֵא לָזוּ זִמְנֵי וְלָזוּ זִמְנֵי הִלְכָךְ אִם לֹא

יחזיר ראובן זה לאשתו וידור עמה במקומה חייב לה קנם: קכא שאלה מי שיזר לחצר חבירו שלא ברשות ובגאה על ידי שלישי ישבע ויטול או אומר את מהמנת בשבועה האף לא מהימן לי בשבועה: תשובה אין שבועה פלל לא עליו ולא על השלישי לפי שאמר ההלכה שמין לו וידו על התחונה או על העליונה אבל שבועה אין פאן: קכב שאלה מי שהרשה את חבירו למפור לו שדהו או ליתנו במתנה צריך הוא לארבע אמות קרקע או לא: תשובה אינו צריך לארבע אמות ולא דון ונכי והנפק לנפש משום שעשאו שליח למכרם או ליתנם במתנה אבל אלו אמר לו דין עם פלוני אותה הרשאה: קכג שאלה מה שסומכין עליו מדברי נהרדעי דאמרי לא פתבינו אדרכתא אמטלטלי הוא סיפא דאמרינו לא פתבינו אדרכתא אמטלטלי דא לא פתבינו ולא פתבינו אלא תימא דכפריה ולא פתביה על הפתיכה הוא חזור אלא אכפריה לאחר פתיכה מפקינן בההיא אדרכתא אלא לא דיינינן בה כל עיקר פיון שפפר בו אם פפר במקצת והודה במקצת אין לו להשביעו על מאי דכפר ביה ולא עוד אלא מה שהודה בו אין לו משום שאמר לו הנתבע אדרכתא זו פיון שפפרתן במקצתה בטלה נאפילו מה שהודיתי איני נותן דלאו בעל דברים דידי את: קכד שאלה ראובן הנה לו חייב שמעון שבועה וקנה ממנו שמעון השבועה ונתן לו קצת הממון מטוען על דרך הפשרה שלא ישבע והעידו על עצמו בכך לאחר כך נתגלה ראיה לראובן באותו ממון פלו פשרה זו קיימת היא או לא: תשובה פשרה זו בטלה היא משום שפשמכר לו ראובן השבועה הנה שמעון מחוייב בה אבל עכשיו שהביא ראיה בממון שבועה אין פאן מכירת שבועה אין פאן אבל אילו עשו ביניהם פתקונה ולא התקינה ולא הזכירו השבועה הפשרה קיימת דאמרינו עביד איניש דזבין ומזבין דיניה: קכה שאלה על זה שאמר דברים העשויים להשאיל ולהשפיר ואמר לקוחים הם בידי אינו נאמן: תשובה צריך שיהיה הטוען לקוח הוא עשוי לשאול ולשפור פגון שיהיה תלמיד חכם וינא ספר מתחת ידו וכיוצ' בו הדא אמרי' אינו נאמן משום שהספר עשוי להשאיל ולהשפיר והתלמיד עשוי לשאול אבל אם יצא מתחת יד עם הארץ שאין לו בנים שילמדו בו ואמר לקוחים הם בידי נאמן משום שאין דרכו לשאול ספר ואמר לקוח הוא בידי: קכו שאלה מי שקנה חפץ מחבירו ונתברר לו שאינו של מוכר הרי זה נותן מעותיו על קרן הצבי שאם יבאו בעלים ויביאו ראיה שהוא שלהם נוטלין אותו ויחזור ויכפור הקונה על המוכר וכן הדין נמי מי שקנה חפץ מן האומן: קכז שאלה ראובן זה שהוציא שטר חוב על שמעון וזמנו אחר פסח סתם אין פופין אותו לפרוע אחד הפסח לאלתר אלא רואים כמה ימים בין הפסח לעצרת וחולקו אותם למחצה ושוהה המלנה עד מחציתן וגובה.

וטעם זה ממה שאמרו רבותינו ז"ל חד בשבא ותלתא בשבא בטר שכתא ארבעי וחמשי ומעלי קמי שבתא: קכח שאלה ראובן הלנה לשמעון עשרה זהובים ותבען ממנו וכפר וכשבא להשביעו טען שנתנם ואינו יודע אם נתנם לראובן או לאביו ואמר לו ראובן אם נתנם לו פי פבר הפסדת אותם ושמעון אומר אותה שעה היית מתפרנס עם אביו ותחת חזקתו היית עומד אמר לו ראובן אע"פ שהייתי אצל אבי הנה הקרן לעצמי ואביו של ראובן זה פבר נפטר: תשובה אמר שמעון זה פבר בבית דין ואחר כך הודה שפרע אין שומעין לו שפל האומר לא לויתי פאומר לא פרעתי דמי ואע"פ ששומעין לו אין לה פרוע לאביו של ראובן מה שהלנה ממנו אפילו יהיה זה ו אצל אביו על פ' מה שאמר

אין מקבלין פקדונות א מן הנשים ולא מן העבדים ולא מן התינוקות קבל מן האשה יחזיר לאשה מתה יחזיר לבעלה קבל מן העבד חזיר לעבד מת יחזיר לרבו קבל מן התינוק יעשה לו גולה מת יחזיר לאביו ואי נמי אפילו פריא לו שנתן לאביו צריף לפרוע לראובן ומה שנתן לאביו הפסיד: קכט שאלה ראובן קנה משמעון חלקו מחצה באותה חצר שהיה לו בשנותפות עם לוי ולפי שחשש ראובן שיקום עליו לוי דינא דבר מצרא כתב שטר הלקיחה בשם אשתו ואמר שלא לקחו אלא לאשתו שלא יהא בה דינא דבר מצרא ולוי אמר שהערמה היא ואתה רוצה לדור עמי בחצר אחת ולהפסיק עליו זה שאמרו רבותינו ז"ל לאשה וליתמי ולשותפי וכו' באשה שאין לה בעל משום שפשאין לה בעל יכולה לקנות תדע שהרי הזכיר אותה עם יתמי שהם נמי אין להם יכולת: תשובה זה שאמרה ההלכה לאשה וליתמי ולשותפי אין בה דינא דבר מצרא אין לנו ראיה לומר באשה שאין לה בעל אלא אשה דסתם קאמר ואין הטעם משום יכולת אלא משום נעשיית הישר והטוב שלא להוציא מיד אלו שקנו אותם לפי שאחרים יכולין לקנות יותר מהם אלא שרבותינו ז"ל מנעו שלא לעשות בדבר עמה כמו שפיתבו ובין ארעא פי מצעי חזינו אי עידיית היא אי זבורית היא זביניה זביני ואי לא הערמה היא ואין ביה משום דינא דבר מצרא וכן אשה זו רואים אם ים אצלה ממון ידוע במה שתקנה אותה חצר לקיחתה לקיחה ואין עליה דינא דבר מצרא: קל שאלה ראובן פסק לשמעון חתנו בגדים בסוף ידוע וכללם עליו בכלל הפתובה ובכלל מה שכתב עליו בכתובה בגדים שאולים וכיון שכתב אותן ראובן להחזירם לבעליהן אמר לה שמעון איך כתבת אותם פכתובה עלי ותחזור אותם אמר לו ראה כמה העלינו אותם ואתן לה והגיעו הדמים לשבעים זהובים ולא נתן לו עדיין פלוס אם הודה ראובן זה בדין חייב לערען או לא: תשובה רואים אלו הפגדים אם היו בכלל תנאי הקדושין אבי פלה חייב בהן משום שהן מדברים הנקנין באמירה ואם העדים עליו יש לו להשלים מה שפסק ואם לא היה ביניהם תנאי בכך אבל ראובן רצה להראות בפני אנשים בשעת השומא אין לו לפרוע פלוס ואם גפל ביניהם חלוקה בדבר וכפר אבי הנערה בטענת החתן ואמר לא לקחתי פלוס ממה שכתבתי לה בכתובה ישבע שבועת היסת ויפטר: קלא שאלה ראובן היה לו מחצית אילני תאנים ולשותפיו מחצית השנית והיו לו בנים ובנות ופסק מחלקו עם בתו לשמעון חתנו חלקו ואכלו שמעון עד שעת השמד שבגרנטה והיה שמעון בשעת השמד חוץ לגרנטה ובנו של ראובן לא היה בגרנטא והוצרכה אשתו של ראובן והוצרכו יורשי שותפיו ומכרו פל האילנות לעכו"ם הפחה של המלך והיה הפקר זה של אילנות נקרא על שם ראובן ולאחר זמן השפיל המלך אותו פחה והעניש אותו עד שברח ולקח השלטון את מעונו ולקח אותו פקר בכלל וחזר שמעון ונתלה בעבודת השלטון ומשום שהם אותו פקר נקרא על שם ראובן והיה בנו פל ראובן הגדול חוץ לאותה המדינה ולא היה יכול שמעון להוציא אומד השלטון עד שנענש שמעון וברח ולאחר פן נכנסו המוראביטין בארץ וחזר אותו פחה לארץ ולקח הפקר לעצמו וחזר בנו של ראובן הגדול ועשה אותו עדות והחזיק שאותו פקר היה לראובן אביו משום שהיה נקרא על שם אביו והודה בכו הארמאי לפני השופט של עכו"ם והחזיק הפקר לראובן והחזר השופט את הלוקח בדמים על אותם שמכרו לו וקם שמעון ואמר תנו לי רביעית הפקר שלי אמר לו בנו של ראובן חלק שלך מכרה אותו אשתו של אחד מן השותפים אמר לו שמעון מאין לה פן אמר לו

אני מעיד שאתה מכרתו לאשתו של שנתף אמר לו שמעון אין אתה נאמן ולא היא: תשובה אם זה נשבע שקנה משמעון אבל חלק זה של שמעון שנחזקה הרי הוא בחזקתו וישבע היסת בטענתו ואם לא אכל שני חזקה אינו פלום אלא ישבע לו שבועת היסת שמעון שלא מכר לו פלום ויחזיק בחלקו.

ומה ששאלת על עסקי האלמנה שמכרה חצר מעזבון בעלה בעשרים וחמשה זהובים והיתה שנה מאה זהובים אם לא נשבעה על פתובתה ולא היתה ראויה ליטול פתובתה הרי מכרה בטל ומחזיר ליורשים ואם אפוטרופוס של יורשים רצה למכור ימכור: קלב שאלה ראובן גלקח בשביה פדה אותו שמעון משלו וכתב לו בכף שטר ויצא לעיר בלנסיא ומצא שם אביו של ראובן וקלח ממנו מחצית הדמים וכתב עליו שטר במחצית השנית וחזר ראובן לארצו וישב שם זמן ומת ואחר כך הרשה שמעון שליח לתבוע אביו של ראובן כמה שכתב לו על עצמו ובה אלו ונתן לו חצי מן הנשאר ונשאר החצי שהוא רביעית הפל ואחר כך הלך אביו של ראובן למדינת דאניה ומצא שם יורשי שמעון וכיון שראה אותן מוצרכים ובקשו ממנו את השאר נתנו להם וחזר לארצו לאחר פן בא אליו המורשה הנז' ותבעו מה שכתב לו על עצמו ואמר לו כבר נתתיו ליורשי ושמעון משום שראיתם שהיו צריכי' ואתה שליח וכבר מת אותו שהרשה אותה ואין לה אצלי פלום: תשובה הרשאה של מורשה זה אינה פלום שמשעה שמת המרשה נעשה הממון בחזקת היורשין הילקף אין לו פלום אלא אם הרשו אותו יורשים ובה אמר דילמא אדאיתי שכיב רבי אבא ונפלי קמי יתמי והתקבלתי דרבי אבא לא פלום הוא: קלג שאלה אחד מן התלמידים גנב ספרי פרושין לחבירו וכשתבעו ממנו נשבע שבועה החמורה שלא יחזרום לו עד שיעתיק אותם ויש מי שהורה שמותר לגנוב: תשובה הגונב והמורה פלם טעו שלא כדן עשו שנה שהורה שמותר לעשות פן דומה לו משום שמתלמד דברי תורה שהיא מצוה היא וטעה מתום שאמר לולב הגזול והיבש פסול ואתמר ענה משום דמצוה הבאה בעבירה המקום שונאה שנאמר פי ה' אנהב משפט שונא גזל בעולה וגו' הילקף הודה ליה זה בהודאתו חוטא ומחטיא והגונב יש עליו ג' לאוין אחד משום גונב ואחד משום שנשבע שלא יחזור אותם והו"ל על דברי תורה נשבע שהיא גזלה ואחד משום גזל לפי שהוא גזל שלא מדעת ואע"פ שהגזלה בכלל הגניבה היא אלא שנסתר בלקיחתן משום שאמר אל תגנוב את שלך מאחרי הגנב שלא תראה עלי כגנב ואם אסור בשלו כל שכן באחרים ואף אותה מצוה שנתכונן לה לא עלתה בידו כמו שכתבו לולב הגזול והיבש פסול שלא עלתה בידו מצותו: קלד שאלה ראובן ואשתו הנה להם חצר ומשפנו אותה בחמשה עשר זהובי' מוראביטיא לשמעון והשפיר אותה שמעון זה לעכו"ם וישאל חמשה דינרים בכל חדש וזו החורפה נהרסו בה מקומו' הרבה שהרסו הדרי' בה והפסידו מדמיה הרבה הוא הפסד חצירו: תשובה פנסו אנשים בקיאים בחצר וידעו מה נהרס בה אם מחמת שהיתה החצר ישנה ולא מן הדרים בה נהרסה אין על שמעון ולא הדרים בה פלום ואם הדרים בה גרמו להרסה בהכנסת בהמות ובמרבית הזבלים וכיוצא באלו יש על שמעון לשפץ מה שהפסיד בה ונוטל שכירות שאלה לפני רבינו יצחק ברבי ברוך ז"ל.

ראובן השיא בתו לשמעון וכתב לה בכלל עסקת הנדוניא חצי פרם וכשפנס שמעון את אשתו בקש לחלוק את הפרם לשומא אמר לו ראובן איני נותן לך פי אם מחצית במדה והורה בית דין שהיה במקום שאינו לו אלא מחצית במדה בזיבורית הפרם יורנו.

תשובה עיינו בפאלה זו וראינו שמ' שאמר שיש חלוקה בלא שומא לא אמר פלום לפי מה שכתבו רבותינו ז"ל ז"ל חציה בדרום אני מוכר לך משמנין ביניהו ונוטל חציה בדרום אלא אם התנו עמו שיטול במדה ברוח פלוני היינו אומרי' סבר וקביל הילקף הדין שיחלוק הפרם בשומא ויטול שמעון חלקו בפחות מן הפרם על פי שאמר משמנין ביניהם ולוקח נוטל פחוש על מה שאמרו רבותינו ז"ל נמי ספק ממונא לקולא ואם יש מי שהורה ששמעון זה נוטל ברוח עדית שבדרום הוראתו הוראה ושומעין לו מפני שאמרו רבותינו ז"ל מוכר בעין רעה מוכר ונותן בעין יפה נותן ויש דברים שיוצאין מפלל המכירה ואין יוצאין המתנה כמו שאמרינו במה דברים אמורים במוכר אבל בנותן מתנה נותן את כולם ואמרינו נמי וכי יפה פח מתנה מפח מכר והשיבו יפה ויפה וכל שכן בפסקת מתנת הבת שנקנה הדבר באמירה ואמ' נמי בהיה הנאה דמיתתני בהדי הדדי גמר ומקני ואם פן הוא זה שאמר לוקח נוטל פחוש אינו אלא בלוקח אבל לא בנותן מתנה וכל שכן פסיקת הבת ונוטל שמן והמקום יצילנו מעונש הדין.

תשובה עמדנו על תשובה זו וזה הרב ז"ל שהורה שיטול שמעון מחצית הפרה בשומא אינה הוראה נכונה שנה משמנין ביניהם אינה אלא שומת ממון לידע כמה דמים שנה שיתן אותם הלוקה משום שלא פסק עמו בדמים אלא מכד לו המחצית סתם בלא פסיקת דמים הילקף שאין המחצית סתם בדמים וזהו שאמר אפ' דאמר וכו' ויש מן הדין שיטול מחצית הפרם במדה במקום פחוש כמו שהורה בית דין של אותו מקום כמו שאמרו בשטרות יד בעל הפטר על התחתונה וזה שאמר שמי שהורה שיטול שמעון בעידיית הפרם שומעין לו והביא ראיה ממוכר בעין רעה מוכר ונותן בעין יפה נותן אלו דברי תימה הן שהיה לו לסמוך או על ההודאה ראשונה או בל ההוראה השנית ומה שאמר מוכר בעין רעה מוכר אינו פן שפכר נפסקה הלכה פרבי עקיבא דאמר מוכר בעין רעה מוכר.

ואע"פ שאמרו מוכר בעין יפה מוכר לא אמרו פן במוכר סתם שיטול עידיית ואינו נוטל פחוש כמו שכתב משמנין ביניהם ולוקח נוטל פחוש והוא הדין נמי בנותן פחוש. והטעם בדבר שאין אדם עשוי שיתן הבור וישאיר לעצמו הפחוש בין שהיה מוכר בין שהיה נותן ומה שאמרו רבותינו ז"ל מאן דיהיב מתנה בעין יפה יהיב לא באו לומר שמי שנותן סתם שהמקבל נוטל עידיית וחלילה לרבותינו ז"ל מדין עיפן אבל אמר מאן דיהיב מתנה בעין יפה יהיב שלא השאיר לעצמו פלום פגון שהיה בה בור ודות ואלו דברים שאין יוצאין מקלל מכר ונכנסין בכלל מתנה ואין הטעם משום עין יפה במתנה ועין רעה במכר אלא משום שאמר זה היה לו לפרש וזה לא היה לו לפרש שהלוקח שנותן דמים יש לו לפרש אבל המקבל מתנה אינו יכול לומר איני מקבל ממך אלא כן וכך: קלה שאלה ראובן כתב פל נכסיו להקדש וכשראו היורשים המתנה מצאוה שאינה בתקונה ונפל ביניהם ובין העדה דין ודברים יורנו רבינו ביז מי נעמיד הנכסים עד שיזדמנו לדין כדי שיהא האחד מוציא מחברו ומי ידון עם היורשים ואם היה הדין במעמד אנשי אותה

העיר ונשאר אחד מהן שלא בא חוששין לו או לא: תשובה רואין ביד מי היו הנכסים בתחלת המריבה והיתה ביניהם ומעמידין אותם בידו עד שיתברר מפני שהמוציא מחבירו עליו הראיה ואם לא היו בנות המדינה בתזקת אחד מהן יעמידו זקני העדה אפטרופוס ויעיין בהם ומעמידין מן רשה שיזון עם היורשי לעיר והבא לאחר פן וטען טענה נכונה שומעין ואפילו שיבטלו את הדין בשבילו ואם היורשים אינן בעלי זרוע ועשירים שחוששים לנכסים שיהיו בתזקתן יש להעמיד אותן בתזקתן עד שיתברר בדין שהן נדאי ובעלי השטר ספק: קלו שאלה ראובן הוציא, על שמעון שטר בעשרה זהובים אמר לו שמעון אלו העשרה זהובים לא היו עיקרן כי אם תמשה ליטרין של משי שנתת לי יהיה כל ליטרא שנה זהוב וחצי וכיון שהייתי מוצרף נטלתי אתן בעשרה.

תשובה זה ששאלת עליו זהו אבק ריבית ואינה יוצאה בדיינין לא מן מלנה ללנה ולא מן הלנה למלנה וכיון שהמלנה לא גבה השטר והלנה אומר לא נתן לו כל השטר רואין את הננה פאלו אומר למלנה פגמת את שטרן ובעל דינו כופר שישבע שלא פגמו וגובה על פי מה שאמר רב פפא המי מאן דמפיק שטרא אחבריה ואמר ליה פרוע הוא לאו כל פמיניה וכו': קלו שאלה ראובן העידו עליו שנתניחד עם אשה ואחר כך נפלה לפניו בתה לייבום מייבם או חולץ ואם יש הפרש בין שהיה היחוד לפני שנפלה לייבום ובין לאחר שנפלה: תשובה אם יש עם יחוד זה חשד הרי קרובות מאותה חשודה פלן אסורות והן אמה ובתה ואחותה ואין הפרש בין שהיה לפני שנפלה ובין לאחר שנפלה וחולץ ולא מייבם ואע"פ שאסורין אלו הוא כמו שהזכירו בפרק נושאין על האנוסה ממה שאמר הברייתא הנטען מן האשה אסור באמה ובבתה ובאחותה ופרקו ואמרו מדרבנן ומתני' דקתני נושאין על האנוסה לאחר מיתה משום שלא יבא עליהן לאחר הנשואין ופגע בערוה ואם מתה אין כאן חשש ואם היא אסורה דרבנן הוי איסורייהו כאיסור שניות שחולצת ולא מתניבמות: קלח שאלה מי שנשמתף עם שני וכתב לו נאמנות ופטור מכל מיני טבועות וחרם סתם ואפילו דור לי בחיי ראשה ובקש זה שהאמינו להחרים חרם סתם מי שלא הלך עמו באמונה בשנותפות שיש על חבירו לומר הוצא אותו מן החרם או לא: תשובה כל נאמנות שיש לו אפילו חרם סתם אין מועיל תנאי זה פלום ויש לו להחרים סתם ואין חבירו רשאי למנעו לפי שפשהאמינו לא התיר לו שיגזול וכיון שיתרים סתם על מי שגזלו וחבירו אומר לא גזלתו או לא (אומרים לו) גזלתו אין לך עליה אדם ואם גזלתו החזיר לו: קלט שאלה עיקר הדין (בדאי קנה) וקנה ומכר שיתלקו יודיענו רבינו אם דבר זה דוקא פשכתב לו דאי קני או אפילו לא כתב לו: א תשובה עד שיהא בשדותיהן שקניתי אני ושאני עתיד לקנות אבל אם לא היה כתוב שקניתי ושאני עתיד לקנות לא נשמעבד לו אלא על מה שהיה נו ברשותו אבל מה שקנה אחר פן אין לו לטרוף ממנו פלום: קמ שאלה המנהג שפותבין בהרשאות נחתי לו ארבע אמות קרקע בחצירי ואגבן עניתיו הניש לדבד עיקר מן התלמוד או לא.

תשובה יש לו עיקר בתלמוד והוא מה שכתב מאי קניתי נקנינהו נהלה אגב קרקע זה לא את כתוב לן התקבלתי כי הא דרב פפא המלנה תליסר אלפי זוזי בי חוזאי וכו' והדבר צריך שהקנין לבדו אין מועיל לו פלם שאין מטבע נקנה בחליפין ואין צריך הקנאה קא אגב קרקע אלא המוטבע לבדו: קמא שאלה עדי הקיום קרובים למלנה או ללנה אוקדובים להדדי פשרים הם או לא: תשובה אם היו העדים קרובים בין ללנה בין למלנה

בין להדדי פסולין הם ואין הקרובים פשרים אלא להעיד על כתב ידן של עדים על פי מה שכתב נאמן אדם לומר זה כתב ידו של אבא זה כתב ידו של אחי וצריך אחר שאינו קרוב עמו שיעיד: קמב שאלה מה שכתבו רבותינו ז"ל במי שטבע בים או במים שאין להם סוף אם נשאת לא תצא פיון שעברה ונשאת יש לה שתשבע ותטול פתובה ולא: תשובה פיון שאמר אם נשאת לא תצא הדבר מוכיח שיש לה פתובה לפי שהוא בכלל וכשתנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי לפי שאין אתה יכול להוציא מנשואיה: קמג שאלה ראובן פירש לים ומת ולא העידו עליו שראוהו שמת היאך הדין במזונות אשתו ויתומיו ממה שהניח ראובן זה לפי שהאלמנה תפסה כל מה שכתב ואמרה אין היתומים נזונין ממנו כלום אלא יזונו ממה שתחת ידיהן כגון חובות שיש אצל עכו"ם וישראל ופקדונות וממה שיש לפלוני בתורת עסקא היש על בית דין להוציא ממנה מזונות ליתומין או לא ואם הוציאה שטר לחוד ויש לבה) תנאי על בעלה שתגבה מחיים ותבעה לגבותו מחובות בעלה לפי שהוא מחוייב להגבותו בין שהוא חי בין שהוא מת היש לה להגבות אותה מתנה זולתי מה שתחת ידה או אין לגבותו אותה עד שתשבע שאין תחת ידה בכדי אותו שטר ואם יש מן הדין להשביעה תשבע על כל מה שתחת ידה בין נדוניא בין מטלטלין או אינה נשבעה על הנדוניא כלל: תשובה אלמנה שתפשה פלים ואמרה למזונות תפשתי אין מוציאין מינה דאמרינן אלמנה שתפשה מטלטלין במזונותיה מה שתפשה תפשה אע"פ שיש (מי) שהצריכה תפשה מחיים אין אנו רואין כן אלא אפילו לאחר מיתה כי מה שאמרו כשתפשה מחיים לא אמרו אלא בזמן שלא היתה נזונת אלא ממקרקעי כדין הכתובה.

אבל עכשיו שניזונת ממטלטלי לא שנה תפשה מחיים ולא שנה תפשה לאחר מיתה אבל אי אמרה הניח מה שתחת ידי ואיזון מזולתו כגון חובות וכיוצא בהן אין היורשים מניחים אותה אלא אמרים לה יש לה לזון מתחת ידי ולכשישלים תזון עמנו מאותן חובות אבל מתנה שיש לה בשטר יש להגבותה מזולתו שתחת ידה שנה שתחת ידה למזונות הוא ואמרו מה שתפשה תפשה אלא שיש להשביעה באותה מתנה עצמה דלא אתפסה צרי אכל נדוניית היא שלה ואין לבעל בה כלום: קמד שאלה ראובן הביא שני עדים על פה בלא קנין שאשתו מחלה לו פתובה והיא כופרת לאומרת לא היו דברים מעולם מחילה זו מחילה גמורה או לא: תשובה מחילה זו מחילה גמורה היא ואינה צריכה קנין שהמון תחת יד בעלה הוא ואינו מחוסר משיכה וכל מה שהוא משוה אינו צריך קנין ואם תאמר נהרי בשדה שהדבר תחת יד הנתבע וצריך קנין אינו כן שאפשר שלא היתה אצלו כלום אבל קנו מתחת ידו להשבית מריבה בלבד המוחל מעצמו מוחלו ומשום הכי אין צריך קנין: קמה שאלה מי שתבע חבירו בממון וחיביב והוה בית דין שבועה חמורה ועשו פשרה ביניהם משום השבועה ואחר כך חזר בו בית דין ואמרו שזו הוראה בטעות הי' שאין נתבע זה מתחייב אלא חרם סתם היש לו לחזור באותה פשרה או לא תשובה יש לו להחזיר באותה עשרה שאילו היתה יודע שאין עליו שבועה לא היתה עושה פשרה ונהיה ליה קנין בטעות וחזר על פי מה שאמר' במעשה דהוא גנאי: קמו שאלה מי שלא קבל הדין על עצמו ונדהוה בית דין מותר לדבר עמו או לא ואם לא קבל על עצמו לא הדין ולא הנדוי היש מן הדין לכופו ולתבנש אותו או לא.

וכן יודיענו רבינו מה הן הדברים שתייבין עליהם נדוי: ק תשובה אם התנו בשעת הנדוי שלא ידבר עמו אדם אסר לדבר עמו ואם לא התנו שלא לדבר עמו מותר לדבר עמו אלא שאין יושבין עמו אלא ברחוק ארבע אמו' כמו שמצינו לר' אליעזר אמרו מי ילה יודיע הלה רבי עקיבא וישב לו ברחוק ארבע אמו' ואמר לו כמדומה אני שחבירי בדליו ממה ואמרו במסכת מדות מה לה מקיף לשמאל שאני מגודה המקו' תן בלבה ותשמ' לדברי חבירי ויקרבוה ואמרי' גמי מגודה שונה ושנין לו.

ומדאיבעי' לן מגודה מהו בשאלת שלום מפלל דבדבור שרי ומי שלא קבל את הנדוי והדין מלקין אותו שהרי מי שגדו אותו וישב עד ל' יום ולא אתא (לב ד) למשרא שמתיה מלקין אותו וכל שפן מי שלא קבלו עליו פלל.

וכתיב הן למות הן לשרישו הן לענוש נכנסין ולאסורין. ואמרינו מאי לשרושי הרדפה פלומר שעונשין אותו בדבר הקל ואם לא קבל עונשין אותו בדבר שהוא חמור ממנו והדברים שתייבין עליהם נדוי כגון הנהו קביראי דקבר מיתה בים טוב ראשון ושמתיהו וכו' פפא וכגון טבחא דאשתכח בתריה כזית וכל שאינו מקבל עליו את הדין ומי שמספר בגנותו של תלמידי חכמים ומבזה אותן וכל מי שצריף לנדות משום מגדר מלתא מנדין אותו כמו שאמרו מכין ועונשין שלא מן הדין ולא לעבור על דברי תורה אלא כדי לעשות סיג לתורה אבל החרם ישנו במי שנתנדה ועמד בנידויו שלשים יום ולא חזר בו ונחזר ונתנדה שנית ועמד שלשים יום בנידויו מחרימין אותו וזהו שכתבו מנדין לאתרי ושנין לאח' ל' ומחרימין לאחר שלשים: קמו שאלה מי שבקש זמן מב"ד עד שימפור בשלו ויפרע חובו היש מן הדין להשביעו שאין לו פלום מה שיפרע ולאחר כן נותני' לו זמן או לא: תשובה אין לנו ראיה פלל להשביע אלא נותנים זמן והוא אם יש לו ואינו נותן עובר משום אל תאמר לרעה וכו' והיא שנתן זמן לנתבע ובקש התובע ילה למקו' אחר יעשה שליח ויטול אותו ממון פשישלים הזמן: קמח שאלה מי שמכר פרקמטיא לחבירו על מפת ליטול דמיה באותו עת והלוקח מודה בכך ואיחר הלוקח את הדמים ונדמנו לב"ד ובקש זמן מב"ד היש ש מן הדין כן או לא תשובה אין לו זמן ב"ד פל עיקר אלא פורעו כמו שהתנה לו על עצמו ואם יש בדבר הפסד איהו דאפסיד ש אנפשיה: קמט שאלה מי שמחלה פתובה לבעלה בעדים וקנין ולא קרע פתובה ולאחר זמן בקש לכתוב ל פתובה לאותה פתובה הראשונה סגיא ואין צריף לכתובה אחרת מזמן שני או דילמא צריף פתובה אחרת מזמן שני דחיישינו שנמחל שעבודה ואמי למיטרפ' מן הלוקוחות שלא כדין.

תשובה לא סגיא דלא למכתב פתובה אחרת מזמן שני שהראשונה כבר נמחל שעבודה ומה שאמרו חז"ל המגרש את אשתו והחזירה על מנת פתובה הראשונה החזירה אינו אלא במי שנתגרשה ולא גבתה פתובה ולא מחלה אותה אבל כשמחלה פתובה כבר נמחל שעבודה וצריף אחרת מזמן שני כמו שאמרו שטר שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולנה בו שפבר נמחל שעבודו והמחילה והפריעה שוין בדבר: קו שאלה עמי הארץ שאינן זריזין בתפלה ובמצות ואין בהם לא דרוף ארץ מקבלים עדותן או לא: תשובה פל מי שהוא בענין זה פסול לעדות כמו שכתבו פל מי שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרוף ארץ אינו מן ה ישוב ואמר רבי יוחנן פסול לעדות וזהו שכתבו במקום אחר כמאן מקבלין

האידינא שעדות' מעם הארץ פמאן פּרבי יוחנן אינו בענין זה שזכרת אלא אם עוסק בתורה ובמצוות וברך ארץ אלא שאיני יודע תורה: קנא שאלה מי שנשא על אשתו אשה אחרת והריוח לאחת שאר פסות ועונה ומצמצא' לא' ואינו ניתן לה אלא מה שארו"ל המורה את אשתו ע"י שלישי וכו' היש מן הדין פן או לא: תשובה יש מן הדין ליתן לזו האחרת שאר פסות ועונה שלא בצמצום פראוי לו וכראוי לה כמו שאמר' עולה עמו ואינה יורדה עמו ומה שירויח אחר פן לשניה אין חוששין לו שיש מי שאוהב אשה אחת יותר מן השנייה ואין בכך פלוגתא כמו שנאמר ביעקב ויאהב גם את רחל מלאה וכתיב נמי באלקנה כי את חנה אהב אבל במשה אשתו על ידי ש לישראל בבעני שבארץ אלא במכבוד הכל לפי כבודו ואי טענה משום עונה אין לו לגרוע מעונתה שהוא חייב בה ואם ימנע יוציא ויתן פתובה דכתיב כי שגא שלח.

ואמרו רבותינו ז"ל האומר אי אפשי אלא הוא בבגדו והיא בבגדה יוציא ויתן פתובה מפני שנוהג בה מנהג פרסיים וכל שפן אם גרע ממנה העונה לגמרי: קנב שאלה מי שגנב וגניבה זו החזירה מעצמו מ דרך תשובה ולא על דרך אחר אלא בכונה בתשובה שלא יחזור לקלוקל וקבל על עצמו שלא יגנב לא לישראל ולא לעכו"ם שפן אמרו במלנה בריבית ואפילו לעכו"ם לא ילנה אבל אם לא החזירה מעצמו אין מקבלין עדותו יורנו רבינו: תשובה מי שהוא בענין זה מקבלין עדותו.

תשובה לענין משכונה שלא התנו ביניהם שכל זמן שתמשך משכונה זו כיון שתשלם זמן אותה המשכונה אסור למי שממוןשכנת בידו שיאכל מפירותיה פלוגתא משום שכשנשאל' הזמן נעשו המלנה אצל הלנה פהלנאה וכדאמרין המלנה את חבירו לא ידור בחצירו חנם ולא ישפור הימנו בפחות מפני שהוא רבית שאם קדמה המלנה לזמן המשכון נעשה פאגר נטר לי והוא אבק ריבית ואינו יוצא בדינין וצריף הדין להודיעו שהדבר יש בו אסור גדול ועובר משום מרבית הונו בנשף ומרבית: קנג שאלה ראובן מכר חצר לשמעון ודר שמעון זמן ארוך ואח"כ תבע אותו ראובן ואמר שמצא מומין שבסתר ואמר לו ראובן אתה שכנת בחצר כל זמן זה ולא תבעתני באותן מומין וראית ומחלת ועוד שלא לקחת את החצר ממני עד שפדקת ביד שכניה והודיעוהו כל מומין שבסתר ושפגלוי ומצינו רבותינו ז"ל אומרים במומין שבסתר אם יש מרחוץ במדינה אינו יכול לטעון מפני שהוא בודק בקרובותיו ואתה בודקת בשכנים.

יודיענו רבינו אם יכול אדם לטעון מומין בחצירות אם לאו ואם יכול לטעון עד מתי יכול לטעון יש לדבר זמן קצוב או לא שיתכן שיקנה ביותר ולבסוף הוזהר ויחפש על מוכר כדי שיבטל המקח משום זול לחצר ויפסיד המוכר ואם יש מומין שמבטלין את המקח לאחר זמן אותו זמן חייב ליתן שכירותו למוכר כיון שבטל המקח או לא: תשובה זה שטען ראובן על שמעון שמצא מומין ומחל אינו בא בטענה זו בבריא כדי שיתקיים המקח אלא שמה הוא וכיון שפן הוא יתחייב הלוקח שבועה שלא ראה אותן מומין אלא אותה שעה שתבעוזהו שכתב' דהלכה אף במימין שבסתר אינו יכול לטעון מפני שהוא בודקה בקרובותיו אין דנין דין זה אלא באותה שהזכירה ההלכה בלבד ואפילו בעבדים ושפחות אין דנין י וטעמא דמלתא שאי אפשר לו לאדם שיאמר אקח אשה זו ואח"כ אבדק אותה כמו שעושה במקח ומשום פן צריף לבדוק בקרובותיו ואינו יכול לטעון

דאָמרינן אלמלא שפדק אותה בקרובותיו לא היתה נושא אותה ולא היתה שדי זוי בכדי וכוון שנשא אותה אמרינו ודאי בדק והודיעוהו קרובותיו במום זה ונפייס תדע שהמומין שאין ניפרין לקרובות (כמו שמכוון שאם שבע למכירה) אלא כשעת בעילה ואילונית שיכול הוא לטעון תצא בלא פתובה אבל העבדים והשפחות וכל מקח שבודק ואחר כך נותן הדמים אמרינו כל אום שהיא בראי' בעלמ' אמרינו כבר ראה וכפיי' אבל אבל (אם) צריכין לבקיאין ואין ראי' הלוקח מועיל בה יכול הוא לטעון ולא אמרי' ראה ונפייס דהא לא הכיר שאין דרף בני אדם להראו' המקח למי שהוא בקי אלא סומך על דעתו הילכף לא אמרינו בתצירו' בדיק' על ידי שכנים שהרי הוא בעצמו יכול לראות מה שאין כן באשה ועוד שמא החמירו בבת ישראל שלא ינהגו בה מנהג הפקר בעבדים ומה ששאלת באיזה מום בטל המקח לא הזכירו רבותינו ז"ל בתצירות מומין כמו שהזכירו באדם הילכף חזינו כל מידי דקפד' עלה אינשי הרי זה יבטל בו המקח.

ומה ששאלת לענין השכירות כשיבטל המקח דין זה חוזר לענין ההלכה שאמר' גברא דלא עביד למיגר וביתא דלא עבידא לאוגורו ואם פן הוא אינו נותן שכירות ואם לאו נותן שכירות.

ומה ששאלת אם יש לדבר זמן קצוב ואין לו) אלא כל זמן שמתגלה לו המומין יש לו לתבוע. וזה שאמרת שיש בדבר הפסד על המוכר משום יוקרא וזולא ההוא לא חיישינו ליה דמוכר אפסיד אנפשיה דהנה ליה לאודועי במומין שבפסתר ואי לא היתה ידע איהו נמי להנה מומין הנה ליה לאתנויי עליה דלית ליה למיקם עליה במום כלל בין בסתר בין בגלוי: קנד שאלה ראובן נתבע על שנים שהלנה להם וכפר האחד והודה השני שהוא וחבירו חייבים בהלנאה זה שפפר יש מן הדין לחייבו שבועה בעדות השני שמעיד עליו שהוא חייב לו יו לא וכן אם יהיו הנתבעים שלשה וכפר אחד מהם והודו השנים עליו ועל עצמן אותו שפפר יתחייב ממון על פיהם או לא: תשובה אם אותו ממון לקחו אותו בתורת שותפות נעשית אחראין זה לזה וזה שהודה יתחייב בכל ואין מקבלין עדותו על חבירו מפני שנוגע בעדו' ואמרו רבותינו ז"ל וכחש בעמיתו פרט למכחיש לאחד מן השותפין איתמר בירושלמי אמר רבי יוסא הדא אמרא שנים חלוו מאחד אע"ג דלא כתבין רבבחיין זה לזה וה"ה אם יהיו שלשה או יותר אחראין וערבאין זה לזה מנאי יצחק ב"י אלפאס: קנה שאלה ראובן הוציא שטר על שלשה שמעון ולוי ויהודה שיש לו חוב אצלם וטענו ואמרו שפרעו היפטר שמעון בעדים לוי ויהודה וכן כל אחד ואחד מהם: תשובה אם כל אחד ואחד מהם חייב עשר זהובים בעצמו ואין לחבירו שותפות בהן עדות כל אחד מהם על חבירו כפירה היא אם טען שפרע ולא חיישינו לגומלין לפי שאין אחד מהם נוגע בעדותו וכן אמר' בזמן שמעידין זה את זה הרי לו נאמנים: קנו שאלה קיימא לו דאין נפרעין מן הערב תחלה ואמר שמואל דד"ר וכו' וכו' ע"כ"ו"ם בטר ערבא אזל כשיוציא מלנה מן הערב כלום בדיני עכ"ו"ם או יודה לו ויכתוב עליו שטר חוב בשמו שחייב לו כך וכך זהובים יכול הוא להוציא מידו או להפטר בדיני ישראל כגון דמסר מודעא על ההוא מעשה ואם כבר הנה איתיה ללנה והשתא ליתיה דינא מאי ואם יתחייב והוציא יורשיו המודעא ולא פתיב ביה בר מן הכי אנו סהדו ידעלי' ביה בפלוני דתבעיה לפלוני בדיני עכ"ו"ם ובא עם שוטרי השופט להשביעו וכשפא להשביעו אמר ראובן הוי יודע שהזהובים הללו הם שערכתם לאבי פלוני ויש עליה שטר בכפה וא"ל הערב פלוני

זה שאמה אומר שאני ערב בו מת מכמה שנים ואיני יודע מה היה הראני השטר אולי אני זוכר את המעשה אמר לו אן זה לאחר שתשבע אוציאו ואתבע ממך ומתוך כך כתב לו על עצמו באותן הנהובים שתבעו ואנחנו עדים יודעים כי (אמת) ערב זה אנוס היה כי החליצהו השוטרים לאמר השבע (או) תן לו פגון זה מי בטיל שטרא או לא עוד אלא שפלוני זה התובע אמר לו ולא תבעתיו בדיני עכו"ם אלא מה שהוא חייב בדיני ישראל תדע דהא הוא לא טעין במאי דטעני יורשין אלה מה שהוא אומר כי פלוני שאמה אומר לי שאני ערב בו מת מכמה שנים מה יש מן הדין לכל אלו: תשובה התבוננו בדברי השאלה והיא מסותמת וראינו תנורף השאלה על כתב מודעא זה היה לבטל את השטר אשר נכתב על הערב והתבוננו בו היטב ולא היה כדאי לבטל את הפטר (בשביל) שאינו אונם מוכיח שלא אמרו העדי' כי אם האיצו בו שוטרי השופט והחליצהו לישבע או ליתן וכל מי שמאצום בו לישבע אין בו אונס כי לא נחוש בתביעה שאם אין עליו אין חייב לתתו ולא יחוש אם ישבע ואם אין יודע היש עליו פלום אין עליו פלום שהרי העכו"ם האלו באמת אומר דד"ר כך הן נשבעין ומי שאינו יודע אם יש עלי ודאי באמת היה נשבע דאמרינו מפה לי בידך והלה אומר אני יודע וכו' וקיימא לן פרב נחמן דאמר פטור ואינו חייב אלא בהא לצאת ידי שמים וכי האי מלתא לא הוי אונס לבטולי שטרא דמאנו אלא היה לו לומר לבעל דינו בצנעה פשאמר איני זוכראת המעשה הזה המתן לי עד שאזכור ואם האמין בו אני נשבע לך באמת אמר לא.

ואם אמין ישבע ואם יוציא עליו אחר כך הראיה ועשה לפיה וכיון שהיה יכול להנצל ולא ניצל אין זה אונס ואינו דוחה השטר ואע"פ שאין השטר נדחה במודעא זו בית דין על עיקר הדבר חוקרתו ואם יתברר להם באמת כי אותו ממון הנכתב בשטר חמס הוא מבטלין ולא בעבור המודעא הוא שמבטלין אותו אלא הוא בטל.

ונפקא מינה שאם לא נתגלה בבית דין כי חמס הוא וכי הוא שלא בדין נכתב וכי לא היה זה שנכתב עליו פוטר חייב עליו ממון אלא זה מוציא פנים לומר שהוא ראוי לו וזה הוא אינו מודה לו אלא אומרים לו לא הייתי חייב אין המודעא מועיל לו פלום ואין השטר בטל ואשר בראש השאלה כי יוציא מלנה מן הערב בדיני עכו"ם או יודה לו ויכתב עליו שטר בשמו שהוא חייב לו כך וכך זהובים יכול להוציאן מידו או לא.

כך ראינו שאם היה יכול שלא ליתן למלנה יודה לו אצל עכו"ם כי הוא ערב והוא יודע שהעכו"ם מחייבין אותו להוצאתו אין יכול להחזיר מה שנטל ממנו בהודאתו שיש לומר שמה חוב היה ליתן כי על פן אמרו רבותינו ז"ל אמר רב אשי אפילו למאן דאמר לא חיישינן לצררה הני מילי ישראל אכל עכו"ם פיון דבתר ערבא אזלי אי לאו דאתפסיה לצררה מעיקרא לא הוה ערב ליה וכל שפן בזמן שהוא יכול לכתוב על המלנה כי קבל את חובו ולגבות מן הלנה מה שנתן למלנה שהיה ערב שלו שפך אמרו רבותינו ז"ל שטר היצא מתחת ידי ערב אינו גובה ואם פתב לו התקבלתי הרי זה גובה ואם אינו יכול לגבות מן הלנה הרי זה נתחייב למלנה בערבות שלא הלנה את הלנה אלא על דעת ערב זה ומה יועיל לאפוכי מטרמא להחזיר לערב ולתבוע מן הלנה שאם לא יתן יפרע מן הערב והלא הערב יכול לפרע ממנו ודאי לכתחלה אינו יכול לתבוע הערב עד שיתבע הלנה אבל אם בפרע המלנה מן הערב והלנה נוח לפרע יתן לנה לערב ואם אין הלנה

נוח לשלם ויש לו נכסים ובית דין צריכין ליגר לנכסיו ולפרוע מהו ויש יכולת בידיהו לשלם למלנה מנכסיו הלנה להוציא ידי הלנה מהו ולהזכיר את המלנה אליהו בנדאי אין למלנה לתפוע לערב עד שיגיע לכל אלה אבל הקבלן יש לו לתפוע פי בעיקר זאת שנינו המלנה תבירו על ידי ערב לא יתבע מן הערב תחלה ואם אמר לו על מנת שאפרע ממי שיצאה הפרע מן הערב רבן שמעון בן גמליאל אומר אם יש נכסים ללנה בין כה ובין כה לא יפרע מן הערב תחלה אומר רבה בר בר חנה אומר רבי יוחנן לא שנו אלא מאין נכסים ללנה אבל יש נכסים ללנה בין כה ובין כה לא יתבע מן הערב תחלה ומה מקשי' והא מדקתני סיפא רבן שמעון בן גמליאל וכו' מקלל דתנא קמא סבר לא שנו הכי ולא שנו הכי ומפרקינן חסורי מחסרה והכי קתני המלנה על ידי ערב לא יפרע מן הערב ואם אמר על מנת שאפרע ממי שיצאה יתבע מן הערב כמה דברים אמורים בשאין נכסים ללנה בין כה ובין כה לא יפרע מן הערב וקבלן אע"פ שיש נכסים ללנה יפרע מן הערב רבן שמעון בן גמליאל אומר אם יש נכסים ללנה בין ערב בין קבלן לא יפרע מהו וכוז דברי הפל אין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ואם עבר המלנה על זאת ותבע את הערב קודם שיתבע הלנה והולכו במשפטי העפוי"ם הערב יכול להשבע ובאמת הוא נשבע ואם רצה לתת לו ושלא לישבע אין לנו בזאת עסק דברים אלא שיש על המלנה דין מפני שתבע ישראל לבי דואר עפוי"ם ומוציאין לערב מידי הלנה מה שלנה בערבותו כמו שכתבתי למעלה אבל אם יש על הערב ראיה אשר עמדה בדיני עפוי"ם וקמה עליו ולא היה לישבע וחיבוהו עפוי"ם בראיה שעמדה, עליו ומסר מודעא בפני עדים כי לא ברצוני אני נותן לו אלא העפוי"ם מוציאין אותו שלא ברצוני מידי והריני חוזר לתבעו בדיני ישראל להחזיר לי עד שיתבע את הלנה בשורת הדין כותבין לו עידי המודעא כי אנו יודעים שקמה ראיה בעדות בי דואר כי זה ערב ואין העפוי"ם מקבלין דיני ישראל שצריך המלנה לתפוע את הלנה תחלה ואמרו לו העדים למלנה או שאמרו ערב בפניהם כי לא ברצוני איני נותן לה ואע"פ כן העמיד על מדתו ואמרו לו עפוי"ם לערב אם לא תתן נלכדה עד שתתן לו מחייבין אותו ב"ד להחזיר לו עד שיתב' הלנה תחלה פדת ואם פתב לו פתב על עצמו מוציאין ב"ד את פתב החוב ממנו עד שיתבע הלנה פדת ואחר כה אומרים למלנה לפרוע (מן הערב) אם לא יוכל להוציא מידי הלנה ואם אנס' העפוי"ם את הערב שלא בדין יאמרו לו השבע שלא ערבת את זה מזה על מזה זה ועמדו עדים על דבר הזה ומסר לפניהם מודעא וכתבו לו העדים אין על הערב לישבע שבועת שקר ומה שהוציא מדי עפוי"ם מה שידוע ונכון שאינו חייב בו בדיני ישראל ונותן למלנה בית דין מוציאין ממנו את הפתב וכל שפן אם תבעו בדיני העפוי"ם בר דינא.

ואשר כתוב בשאלה ואם כבר איתיה הוא ללנה והשתא ליתיה דינא מאי אה בנדאי זה ערב היה ועל אמונתו הלנה המלנה את הלנה והשתא ליתיה שיתבעה המלנה תחלה אם הוציא המלנה מידי הערב פלוס פסדר המפורש בשאלה או שכתב עליו שטר חוב כי לא רצה לישבע כל מן שאין מחייבין המלנה להחזיר ואין מבטלין את השטר שכתב על עצמו: קנו שאלה על שהוא מורשה בשכר להוציא מידי הנתבע אם יוכל אהד מקרובי המורשה זה להית עד או דין וכן האפוטרופוס שאין לו הנאה אם יוכלו קרוביו להעיד או לדון: תשובה כל מורשה שהוא נראה בשכר ידוע וקצוב בין אם תיקן התביעה אשר

נְתַנָּה עָלֶיהָ בֵּין אִם הַפְסִיד יְכוּלִין קְרוּבֵיו לְהַעֲיֵד לוֹ עָלָיו וּלְדוֹן כִּי אֵינָם בְּעֵדוּתָם וְלֹא בְּדִינָם מֵהַנִּימִים לוֹ וְלֹא מִפְסִידֵינָם לוֹ אֲבָל הַהֶפְסֵד וְהַנֶּאֱחָה הוּא לְבַעַל הַתְּבִיעָה אֲשֶׁר הִתְנָהוּ אֲבָל הַמְּוֹרְשָׁה שְׁכָרוּ קָצוּב וְאֵין לוֹ שׁוּם הַנֶּאֱחָה וְהַפְסֵד לֹא בְּעֵדוּתָם וְלֹא בְּדִינָם.

וְהוּא הַדִּין לְאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שְׂאִין לוֹ שׁוּם הַנֶּאֱחָה בְּאַפּוֹטְרוֹפּוֹסוֹתוֹ (דִּינּוֹ כֵּן) אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ חֶלֶק בְּכָל מַה שְׂיֻצֵּיא מִן הַנֶּתְבָּע אֵין קְרוּבֵיו יְכוּלִין לְהַעֲיֵד בְּדִין זֶה מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִהְיֵין לוֹ אוֹ מִפְסִידֵינָם לוֹ בְּחֶלֶק אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ וְכֵן אֵינָם יְכוּלִין לְדִין אֲלֵא אִם יָאוּת הוּא וְהַנֶּתְבָּע לְשׁוּם אוֹתָם דִּינֵינָם כְּדֹאמְרֵינוּ נֶאֱמַן עַל אָבֵא וְכוּ' וּמִי שְׂיֵשׁ לוֹ עֵדִים צָרִיף הוּא לְהַשְׁתַּמֵּר מִלְּהַרְשׁוֹת אָדָם מִקְרוּבֵי הָעֵדִים מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְבַטֵּל עֵדוּתָן בְּהַרְשָׁאָה זֹאת וְכֵן הַנֶּתְבָּע אֲשֶׁר לוֹ עֵדִים בְּפִרְיעַת הַמָּמוֹן צָרִיף הוּא שְׂלֵא יְבֵא לְדִין עִם הַמְּוֹרְשָׁה שֶׁהוּא קְרוּב לְעֵדֵיו מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְבַטֵּל עֵדוּתָן כִּי כְּאֲשֶׁר הָעֵדִים קְרוּבִים הַמְּוֹרְשָׁה פְּסוּלִין כֵּן הָעֵדִים הַקְרוּבִים הַמִּפְסִידִין עָלָיו פְּסוּלִין אֲלֵא אִם יִקְנֶה מִן הַמְּוֹרְשָׁה שְׂיֵהִיָּה מְקַבֵּל עָלָיו עֵדוּת קְרוּבֵיו: קִנְחָה שְׂאֵלָה לֵאמֹר הִיו לָהּ קְרָקְעוֹת עִם רְאוּבֵן לְאַמְצַע וּמְכָרָה אוֹתָם לְדִינָה הַפְּנוּיָה וְאַחַר כֵּן מְכָרָה אוֹתָם דִּינָה לְרַחֵל וְאֲכָלָה שְׂלֵשׁ שָׁנִים וְאַחַר כֵּן בְּקִשָּׁה לְחֻלּוֹק עִם רְאוּבֵן וְהוֹצִיא רְאוּבֵן שְׁטֵר שְׁקֵנָה גַם הוּא אוֹתָן קְרָקְעוֹת מְלֵאָה וּזְמַנּוֹ קוֹדֵם לְזְמַן שְׁטֵרָה שֶׁל רַחֵל וְתַבְּעָה וְחָל אֶת דִּינָה וְהוֹצִיאָה דִּינָה אֶת שְׁטֵרָה שְׁקֵנָתָה מְלֵאָה וּזְמַנּוֹ קוֹדֵם לְשְׁטֵרוֹ שֶׁל רְאוּבֵן וְאַמְרָה רַחֵל הִנֵּה שְׁטֵר דִּינָה שְׁמֶכְרָן לִי קוֹדֵם לְשְׁטֵר רְאוּבֵן וְהַשִּׁיב רְאוּבֵן כִּי דִינָה זֹאת הִיָּמָה עוֹמֶדֶת בְּשַׁעַת שְׁקֵנִיתִי מְלֵאָה וְיִדְעָה שְׁקֵנִיתִי וְלֹא מִחֲתָה: תְּשׁוּבָה כֵּן רְאוּבֵן שְׁקֵנִיתִי רְאוּבֵן אֵינָה לִפִּי מְשְׁטֵר דִּינָה מְקוֹדֵם לְשְׁטֵר רְאוּבֵן וְזֶה שְׁטַעוֹן רְאוּבֵן כִּי דִינָה יִדְעָה וְלֹא מִחֲתָה אֵין מִפְסִידֵינָם קִנְיָתָה כִּי הַשְׁתִּיקָה אֵינָה מִפְסִידֵינָם אֶת הַדִּין כְּאֲשֶׁר אָמְרוּ כָּל חֲזָקָה שְׂאִין עִמָּה טַעֲנָה אֵינָה חֲזָקָה אָמַר לוֹ מָה אַתָּה עוֹשֶׂה בְּתוֹךְ שְׁלִי שְׂלֵא אָמַר לִי אָדָם דְּבָר בְּעוֹלָם אֵינָה חֲזָקָה לְלַמְדָּה שְׂאִין עַל הַשׁוֹמֵק חֲזָקָה הִילְכָה קִנְיָתִי רַחֵל (קִנִּי) גְּמוּרָה (הִיא) וְכֵן הַדִּין: קִנְיָתִי רְאוּבֵן תְּבַע שְׁמַעוֹן בְּקִרְקַע וּמְטַלְטְלִין בִּירוּשָׁה וְכַפֵּר שְׁמַעוֹן בְּכָל וְהַעֲיֵדוּ עָלָיו עֵדִים בְּמִקְצַת שְׂאֲכָלָן עַד שְׁעָה שְׁמֶכְרָן וְכִינּוֹן שְׁהוֹחֲזוּק לְרְאוּבֵן הַקְרָקַע כְּזוֹ הָעֵדוּת תְּבַעוּ בָּהּ וּבְפִירוּתִיהָ וַיֵּשׁ בְּמִקְצַת חֲצַר בְּנוּיָה הַיּוֹם ב"ד אַרְמָאִי וְרוּצָה רְאוּבֵן שְׂיֵהִיו שְׂמִין אֶת הַחֲצַר וַיִּטְוֵל מָה שֶׁהִיא שְׁנֵה הַיּוֹם וַיִּטְוֵל פִּירוּתִיהָ וְכִינּוֹן שְׂרָאָה שְׁמַעוֹן שְׁהִדִין עִמָּם עָלָיו הָעֵמִיד עֵדִים וְנָתַן כָּל קְרָקְעוֹתָיו לְבָנָיו בְּמִתְנָה וְרוּצָה לְיִשְׁבַע לוֹ שְׂאִין עִמּוֹ כְּלוּם וְרְאוּבֵן אָמַר כִּי תְּבִיעַתִּי הִיָּתָה קְדוּמָה מִיּוֹם עֲשָׂרִים וְחַמֵּשׁ שָׁנִים הִילְכָה כָּל מַה שְׁנָתַן בְּמִתְנָה לְאַחַר מִכֵּן אֵינּוּ מוֹעִיל וְשְׁלִי נָתַן וְאֵין לוֹ אָדָם בְּעוֹלָם בָּהֶם כְּלוּם הִיאָה הַדִּין: תְּשׁוּבָה מָה שְׁהַעֲיֵדוּ בּוֹ הָעֵדִים עַל שְׁמַעוֹן מִן הַקְרָקְעֵי וְהַמְטַלְטְלִין יִחְזִיר לוֹ אֶת הַכָּל וְיִחְזִיר לוֹ כָּל מַה שְׂאָכַל וּמָה שְׂאָכְלוּ הָאַרְמָאִי לָהֶם אֵין מִחְזִיר כְּשֶׁאָמְרוּ כָּל הַגְּזוּלָנִים מְשַׁלְמִין כְּשַׁעַת הַגְּזוּלָה וּמָה שְׁנָתַן שְׁמַעוֹן לְבָנָיו בְּמִתְנָה אֵין מִן הַדִּין שְׂיִטְרוּף אוֹתָם רְאוּבֵן אַע"פ שֶׁהוּא מְקִרְקַעֵי לִפִּי שְׂאִין לוֹ שְׁטֵר בְּכָל מַה שְׁתַּבְּעוּ בּוֹ אֲלֵא מְלֹנָה עַל פֶּה הוּא כְּמוֹ שְׁכָתוּב הַמְּלֹנָה אֶת חֲבִירוֹ בְּשְׁטֵר גּוֹבָה מְנַכְסִים מְשׁוֹעֲבָדִים עַל יְדֵי עֵדִים גּוֹבָה מְנַכְסִים בְּנֵי חוּרִין וְכֵן הַדִּין: קִס שְׂאֵלָה רְאוּבֵן מִתְּוֹהֵבִים שְׂלֵשָׁה בָּנִים וְהֶאֱחָד קִטּוֹן וְהֵנִיחַ לָהֶם חֲצַר וּמְטַלְטְלִין מְכָרוּ הַשָּׁנִים הַחֲצַר בְּמֵאָה וְחַמֵּשִׁים זְהוּבִים וְהוֹצִיאָו עָלָיו בְּפִרְנָסָתוֹ חֶלְקוֹ מִן הַחֲצַר וּמִן הַמְטַלְטְלִין וּכְשֶׁהִגְדִיל הַקִּטּוֹן תְּבַע הַקּוֹנָה בְּשְׁלֵישׁ הַחֲצַר אָמְרוּ לוֹ אֲחֵיו אָנוּ מְכָרְנוּ אוֹתָהּ בְּפִרְנָסָתָהּ אָמַר הַקִּטּוֹן הַחֲצַר יְרוּשָׁה מְאֻבִּי וְאֵין עָלַי מָמָה שְׁמִכְרָתָם כְּלוּם הִיָּה לָכֶם לְהוֹצִיא עָלַי מִן הַמְטַלְטְלִין אוֹ הִיָּה לָכֶם לְהֵנִיחַ אוֹתִי וַיִּשְׂרָאֵל

היו מפרנסים אותי מקנפה של צדקה: תשובה נראה לי אם זה הנער סמוך עם אחיו והם המוציאים עליו פרנסה מכירתם גמורה אלא שצריך שתהא המכירה בשיוויה בלא פחות כדין כל השלות' והאפטרופוסים כמו שכתבו יתומים שסמכו אצל בעל הבית חייב לעשר פירותיהן.

ואמרו בתלמוד הגהו יתמי דהוי סמכי גבי ההיא סבתא והויא להו תורתא שקלה זבינתא גיהלוייהו אתו קרוביה קמיה דרב נחמן אמרו לה מאי עבידתא דמזבנא אמר' להם יתומים שסמכו אבל בעל הבית תנו והא ביקר ברשתיה דבעל הבית הלכה אם מכירתם זו בשנה אין לזה הקטן פלום פן הדין: קסא שאלה ראובן מת והניח שלשה בנים והאחד קטן והניח להם חצר ומטלטלין מכרו השנים החצר במאה וחמשים זהובים והוציאו עליו בפרנסתו חלקו מן החצר ומן המטלטלין וכשהגדיל הקטן טען כי החמשים זהובים שהו חלקו של חצר קנו בהן אחיו חצר והיו משפירין אותה בעשר זהובים בכל שנה וטוען כי היו משפירין חצירו האחרת שירש אותה מאמו בעשר זהובי' בכל שנה וטען כי אביו הניח מטלטלין שנה חמש מאות זהובים ולאחר פן מכרו אותה חצר שקנו בחמשים זהובים בששים זהובים והוא תובעם עכשיו באלו הששים זהובים ובחלק המטלטלין ובשכירות החצר בכל שנה ורוצה להשביעם שאביהם לא הניח להם יותר מזה והאחין טוענין כי אין לנו במקומה אבל אם מכרנו החצר פרנסנו אותה בדמיה וטוענין כי החצר שירש מאמו לא השפירו אותה כי אם בארבע זהובים ואביהם לא הניח להם יותר מן אלו המטלטלין אלא שלשה זהובים ושחלקו מן החצר עם חלקו מן המטלטלין הוציאו עליו בפרנסה: תשובה אם חצר זו שקנו אותה בחמשים זהובים מכלל מאה וחמשים שהו דמי החצר השבח לאמצע כמו שכתוב במשנה השביחו גדולים השבח לאמצע כמו שכתוב במשנה השביחו גדולים השבח לאמצע לפי שלא נתנו בשעת הלקיחה כי לעצמם לקחו אותה ואם חצר זו שקנו אותה בחמשים זהובים לא קנו אותה אלא לאחר שחלקו הממון ולקחו החמשים זהובים שהם חלקו של קטן וקנו בהם חצר הרי כולה שלו על פי מה שאמרו שהיו אפטרופוס עליו כגון יתומים שסמכו אצל בעל הבית אין להם בשכירו' באותה חצר פלום כדין כל האפטרופוסין שאין להם פלום באפטרופוסו' והמטלטלין אם יש עדים כמה שטוען הקטן עושים על פיהם ואם לאו נשבעים השני אחים שבועת התורה כדין כל האפטרופוסין ויגלגל עליהם כל מה שירצה וכן הדין יצחק ב"י אלפאס: קסב שאלה ראובן לנה שלשה זהובים משמעון שיזור עמו בחצירו שלשה חדשים וכשהגיע הזמן שכן שמעון עוד בחצר ולא תבע השלשה זהובים מראובן ולאחר שנה תבע השלשה זהובים מראובן אמר לו ראובן תן לי שכירות שנה שדרת עמי בחצירי וקח השאר: תשובה השלשה חדשים שישב בחצר בתורת משכונה יתן נכיתא כפי מנהג המקום ולא יתן שכירות (מה שישב לאחר פן יתן שכירות גמור לפי שלא התנה עמו בשעת נתינת הממון שכל זמן שתמשך משכונה זו בידו ידור עמו בחצר ואם לא נתן לו זהובים בתורת משכונה אלא אמר לו הלויני ששים זהובי' ואתן לה בית שתדור בו שלשה חדשים בלא שכירות זו היא ריבית קצוצה ויתן שכירות כל מה שישב בחצר מן הדין: קסג תשובה עיינו בשאלה זו וראינו כל העדות הן פלם שוות ומחזיקות את ההקדש לבית הפנסת אבל מה שהזכרתם כי אלו העדים ו מבני העדות וכולן יש להם הנאה בעדותן זו העדות פסולה כמו שכתבו בני העיר שנגנב ספר תורה שלהן אין דנין אותו בדניני אותה העיר

ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ואתם לכם עיקר שתסמוכו עליו כי כל מקום שמעידים עדים רואין אם ישיג אותה בעדותם הנאה או הפסד כגון אם נפלה בית הפנסת זו אם יצא עליהו בבנינה כלום אין עדותן עדות וראיה לדבר מה שפיתבו אין דנין אותה בדניני העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ואמאי ליסלקו (בי תרי) מיניה ולידניני ופרקינן שאני ספר תורה דלשמיעה קאי ולא מצי לסלוקי נפשייהו: קסד שאלה חזן שהעידו עליו שני עדים כי הוא נשבע לשקר והעידו שנים כי עשה תשובה ומזדהר בשב עתו: תשובה רואים אם אלו העדים מוזהרין שאין נשבעין בכל עת אלא על עשה שהיא צריכה לשבועה וכשנשבעין אין נשבעים לשקר עדותן עדות הילכך חוקרים אותם מתי שמעו חזן שנשבע לשקר אם קודם זמן (ההוא) עשה תשובה הרי תשובה (גמורה) והוא פשר ואם לאחר שעשה תשובה שמעו הרי זה פסול לעדות ואם אלו העדים אינם מוזהרים בשבועה אלא נשבעים לשקר אין עדותן עדות: קסה שאלה ראובן הלך בשירא של ישמעאלים ויצאו עליה לסטים והרגו מקצת השניר' ואסרו מקצתה וברחו מקצתה ויש מהם שאומרים ראובן נהרג (ויש מהם שאומרים ראובן נהרג) ויש מהם שאומרים כי נאסר עד שבא ישמעאלי א ואמר ראיתו הרוג במקום פלוני והלכו למקום א' שנים עשר ימים ומצאוהו שם הדוג ולא הפירו בו והניחו אותו ונקבר והניח אשה וכן ג שנים ולאחר כן עמדו בני אחיותיו של ראובן והרגו חנוך בנו ונקבר ואמרו אלו האחיות לאחיו תנו לנו רשות אחינו אמר להן כי ראובן אחיכם עדיין קיים הוא והוא במאסר ועוד כשננהרג בנו חנוך והובא הרוג אל ביתו נכנסו עמו אנשים הרבה בחצירו ולקחו מה שמצאו שם ונאבדה כתובתי היאך הדין: תשובה דעו כל מה שאמרו רבותינו ז"ל בעכ"ו ומסיח לפי תומו שמשאין אשה על פיו אינו נאמן אלא להתרת עגונה בלבד משום דאקילו בה רבנן ואמרו אשה דייקא ומינסב' ואמרו למה מתוך חומר שהחמר' עליה בסיפא והוא שמצא מזה וכו' הקלת עליה בתחלת' להנשא על פי עד אחד אבל היורשין אין יורדין לכתחל' על פי א' ובזאת אמרו מצינו שאין האחים נכנסים לנחלה על פיה ואין לה מן הדין ליטול כתובתה כשתנשא אלא מדרך כתובתה והוא מספר כתובתה נלמוד שפך כתב לה לכתנשאי לאחר תטלי מה שפיתוב ליכי ולולי כן לא הנה מן הדין ליטול כתובתה עד שתתברר מיתתו בשני עדים ואם כן הוא תשאר האנשים על ותתפרנס מהם כמו שהיתה מתפרנסת בחיי בעלה וכשיהיה ברורה מיתתו אודיע אתכם בעיקר הנכסים הדין.

יצחק בר יעקב אלפאסי: קסו שאלה ראובן קנה שפחה אדומית ומצאה נאמנת והגונה והיו נכנסים לביתו אנשים מן האדומיים לסחורה ובקשה שפחה זו להתניח עמהן שהיו קרוביה ומנע אותה ראובן וכשראתה כן אמרה הניחני להתניח עמהם או עם אחד מהם ויהיה לי כבעל או מכור אותי וראובן ואשתו יש להם צער אם ימכרו אותה יודיענו רבינו אם יש לו להניחה להתניח עמהם וכן אם נדחה מטמאה ואיך יהיו מוזהרין ממנה: תשובה אם השפחה התנה עם רבה בשעת קנייתה שלא תוציאנה מנימוסיה לדת משה וישראל יש לו מן הדין שתשהא עמו ואין עליו למנועה להתניח עמהם עם העכ"ו וזולתם אבל יש למנועה מן היהודים כי השפחות חשבות אצלנו כבהמות שאנו מוזהרים בהם ובהם אמרו רבותינו ז"ל שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור וצריך שלא תגע בינו ולא תאמין אותה בכשר ואם לא התנה עמו בשעת קנייתה בכלום אינו רשאי להשהותה אצלו אלא אם נתניחה וכן הנדות שלהם ששאלתם אין צריך להזהר ממנה כי

לא הנהיר המקום בנדות אלא בבנות ישראל אבל עכו"ם לא: קסז שאלה ראובן מת והניח בנים ואלמנה ואחר כך לזמן מרובה הוציאה שטר חוב שהיה לראובן מוחזק על חצירו של שמעון בתור אפתיקי ובו שני עדים לוי ויהודה ושמעון טוען ואומר לא היו דברים מעולם וטען הלוי העד קרוב לאחי ראובן והעדים מעידים בכה ושאל בית דין ליהודה העד השני אם הוא נודע לו שהעיד עם לוי זה הפסול ואמר כן ידעתי שאני מעיד עמו אלא שלא הייתי יודע אם היה פסול אם לאו ונפל בדבר מחלוקת בין התלמידים יש מהם שהורה כי עדות יהודה נכונה ויתחייב שמעון שבועת התודה לפי שלא היה יודע כי היה פסול ומה שכתבו רבותינו ז"ל אם נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותו בטילה כשידוע שהוא פסול ואם לא ידע עדותו נכונה.

ויש מהם שהורה עדות יהודה בטילה ויתחייב שמעון חרם סתם ואם כי עדותו בטילה שאמר בין ידע ובין לא ידע שהוא פסול עדותו בטילה כי התלמוד לא אמר אלא כשהודה העד הראשון כי לא בא להעיד עמו והביא ראיה ממה שאמר כי אתו לקמן אמרי להו למיחזי אתיתון או לאסהודי אתיתון וכו' ולא אמר התלמוד ידיעתו פסול הוא או לא כי לוי הקרוב חתם בשטר קודם חתימ' יהודה יודיענו רבינו וכן יודיענו כשכא לפנינו שטר מקנינים בנאמנות בזה הלשון כל זמן שפטר זה בידו יהא נאמן בדיבורו הוא ושלוחו והבאים מפחו היש בלשון הבאים מפחו לפטור את הירושין משבועה או אין הירושין נכנסים בכלל הבאים מפחו: תשובה זהו שאמר העד השני לא ידעתי אם קרוב הוא אם לאו רואים אם אינו רגיל אתו יתכן שלא ידע אם הוא קרוב אם לאו ועדותו פשיטה כמו שכתבו למיחזי אתיתון או לאסהודי אתיתון וכאשר קבלנו עדותו כשאמרו למיחזי אתיתון כך נקבל עדות כשאמרו לא ידענו שהוא פסול.

ומה שהורה התלמיד שיפסל יהודה משום שחתם לוי תחלה אינו כי דבר זה מוסריף ליהודה כשרו' ואילו היו שנים אלו שהעידו וגם הפסול הפני ולא ידעו שהוא פסול היה השטר מקנים כי אין מפסידין את השטר מספק ולפי שאין שם אלא עד אחד ישבע שבועת היס' ובלבד שיבא התובע בטענת בריא.

ומי שהאמין חבירו בשטר והבא מפחו הירושים נמי נאמנים כי הם הבאים מפחו ומקבל מתנה נמי בא מפחו אבל אילו אמר הוא וירושיו אלא היו נאמנים אלא יורשין בלבד אבל מקבל מתנה לא: קסח שאלה ראובן היה לו שטר חוב על שמעון והרשה לוי לתבעו ואבד ממנו שטר זה בין באונס בין בפשיעה מה לוי חייב לראובן זה: תשובה אם בפשיעה אבד שטר זה ושמעון לא קא מודה לראובן דאית ליה גבי ההוא ממונא חזינא אי אית לשמעון ממונא אי דאית ליה לשטרא הנה מפיק לה ראובן וגבי ליה מניה וכל כמה דליתיה השתא האי שטרא בידיה הוא דלא מצי גבי ליה אי הנה לוי מהימן ליה לראובן דגן וכו' הנה ליה בגוניה הכי נדאי גורם לאבד ממון של ראובן מחייבינו ליה ללוי לשלומי ההוא שטרא עד גמירא ואי ל' לא מהימן ליה לראובן דלא ידע בהאי שטרא אי שטרא מעליא הוא אם לאו משתבע דלא ידע ופטר ואי שמעון לית ליה נכסי פלל לא מחייבינו ליה ללוי דהא לאו מחמת אבוד השטר אבד הממון דאי הנה ליה שטרא נמי לא גבי מניה מידי משום דליכא גבי שמעון מאי דשקיל ואם באונס אבד כגון שכא עולו ליסטים משתבע דבאונס אבד ופטר יצחק ב"י אלפאס: קמט שאלה סופר שכותב שטרות והעיד

בָּהֶם הֵיט לֹ לְדוֹן בְּשֹׁטֶר שְׁשֵׁמוֹ חֲתוּם עָלֶיהָ אַע"פ שֶׁלֹא קִבְּלוּ אוֹתוֹ עָלֶיהֶן בְּעֲלֵי דִינֵן אוֹ לֹא וְעוֹד שְׁאִינוֹ לֹא בָּקִי וְלֹא מְנוֹמָחָה הֵיט לֹ לְדוֹן אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה סוֹפֵר שֶׁהוּא בְּזֶה אֵינוֹ רֹאֵי לְדוֹן וְעַל זֶה נֶאֱמַר כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָהּ וּגּו' וּבָמִי שְׁמַעְמִידוֹ נֶאֱמַר כָּל הַמַּעֲמִיד דִּינֵן שְׁאִינוֹ הֶגּוֹן כְּאִילוֹ מַעֲמִיד אֲשִׁירָה אֲצֵל מְזַבַּח וְאֶפְּלוֹ חֲכָם וּמְנוֹמָחָה אֵינוֹ רֹאֵי לְדוֹן מִמָּה שֶׁהוּא עַד וְכֵן אָמְרוּ הַחֲשׂוֹד עַל הַדְּבָר לֹא דָּנוּ וְלֹא מְעִידוֹ וְאָמְרֵינוּ נָמִי אֵין עַד נַעֲשֶׂה דִינֵן בְּדֹאוֹרֵינֵינוּ: קַע תְּשׁוּבָה אִם רָצָה שְׁמַעוֹן לְמַפְנֵי פְּלוּם בַּחוּב שְׁיִצָּא עָלָיו לְרֹאוּבֵן אֵין אֲשֶׁתוֹ רִשְׁאָה לְמַנְעוֹ לְפִי שֶׁלֹא נִתְּנָה כְּתוּבָה לְגַבּוֹת מַחֲיִים וַיִּתְּכֵן שְׁתַּמּוּת הִיא קוֹנֵדִם שְׁיִמּוּת הוּא וְנִמְצָא שְׁאֵין לָהּ פְּלוּם וְכָל שְׁפֵן שְׁאֵין לָהּ בְּדָבָר הַפֶּסֶד שְׁאִם נִתְּגַרְשָׁה אוֹ נִתְּאָרְמָלָה וְאֵין לָהּ מִמָּה שֶׁתִּגָּבֶה כְּתוּבָתָה יֵשׁ לָהּ מִן הַדִּין לְטָרוֹף אוֹתָהּ מִדִּידָהּ וּלְכִיכָּהּ אֵינוֹ רִשְׁאָה לְמַנְעוֹ: קַעֵא שְׁאֵלָה רֹאוּבֵן מְכַר חֲצִירוֹ לְעַפּו"ם בַּחוּב שֶׁהִיָּה לֹ עָלָיו עַל מְנַת שְׁאִם לֹא יִתֵּן לֹ מְמוֹנֹ לְזִמֵּן קַצוּב תִּהְיֶה הַמְּכִירָה מְנוֹחֶלֶט לְעַפּו"ם וְנִשְׁלַם הַזִּמֵּן וְלֹא נִתֵּן פְּלוּם וְהַחֲזִיק הַעַפּו"ם בְּחֲצֵר וְהַשְּׁפִירָה וְאַחַר כֶּף מְכָרָה לְשַׁמְעוֹן וְהַחֲזִיק בָּהּ שְׁנַיִם הַרְבֵּה וּכְשֶׁחֲזָרָה הַמְּדִינָה לְעַפּו"ם וּבְרַח הֵיטְשֶׁמְעָאֵל תָּבַע רֹאוּבֵן לְשַׁמְעוֹן וְאָמַר אֲנִי לֹא מְכַרְתִּי מְעוּל' חֲצֵר זֹ לִישְׁמַעֵל אֲלֵא חוּב הִיָּה לֹ עָלָי וּכְבָר פְּרַעְתִּי וְאָמַר לֹ שְׁמַעוֹן אִם כֵּן הוּא לָמָּה לֹא תָּבַעְתָּ אוֹתִי כְּשֶׁהַעַפּו"ם מְצוּי בְּכָאֵן וְאָמַר לֹ רֹאוּבֵן יֵשׁ לִי עֵדִים שֶׁפְּרַעְתִּי בְּכַמָּה שֶׁהִיָּה לֹ אֲצֵלִי אֲשֶׁהֶם בְּמְדִינָה אַחֲרַת וְהַלֵּךְ וְהִבִּיא שֹׁטֶר כִּי הֵיטְשֶׁמְעָאֵל גָּבֶה מִמֶּנּוּ כָּל מָה שֶׁהִיָּה עָלָיו וְאֵלוֹ הָעֵדִים לֹא הָיוּ מְצוּיִין בְּשַׁעַת הַמְּכִירָה שֶׁל חֲצֵר וְלֹא יָדְעוּ עֵיקַר הַהִלְוָאָה וְלֹא סָף הַמְּמוֹן אָמַר לֹ שְׁמַעוֹן כִּי זֶה שֶׁפְּרַעָה לֹ סֵטְרָאֵי נִיגְהוּ וַיֵּשׁ לִישְׁמַעֵאֵל שֹׁטֶר בְּשְׁנַיִ עֵדִים וְהַעֲד הָאֶחָד קְרוּב כִּי רֹאוּבֵן מְכַר לֹ הַחֲצֵר עַל מְנַת שְׁאִם לֹא יִפְרַע לֹ מְמוֹנֹ לְזִמֵּן קַצוּב הַחֲלִיט לֹ הַחֲצֵר וְלֹא פְּרַע לֹ פְּלוּם וְהַחֲזִיק בּוֹ הַעַפּו"ם בְּחֲצֵר וְהַשְּׁפִיר אוֹתָהּ וְאַחַר כֶּף מְכָרָה לְשַׁמְעוֹן הֵיט מִן הַדִּין עַל שְׁמַעוֹן לְתַת בָּהּ שְׁכָר מִמָּה שְׁדָר בָּהּ אוֹ לֹא וְאִם חֲזָרָה לְרֹאוּבֵן הֵיט עָלָיו שְׁבוּעָה שֶׁפְּרַע לְעַפּו"ם אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה עֵינֵינוּ בְּשֶׁאֵלָה זֹ וְרֹאֵינוּ שֵׁיט בָּהּ עַדו' לְסִמּוֹן עֵנִי הַלְכָּהּ מָה שֶׁטוּעַן שְׁמַעוֹן כִּי קָנָה מִן הַעַפּו"ם הִנֵּה לִיָּה לִישְׁרָאֵל הַבָּא מִחֲמַת עַפּו"ם וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל יִשְׂרָאֵל הַבָּא מִחֲמַת עַפּו"ם הֵרִי הוּא כְּעַפּו"ם מָה לְעַפּו"ם אֵין לֹ חֲזָקָה אֲלֵא בְּשֹׁטֶר אַף יִשְׂרָאֵל הַבָּא מִחֲמַת עַפּו"ם אֵין לֹ חֲזָקָה אֲלֵא בְּשֹׁטֶר הַיִּלְכָּהּ רוֹאֵין אִם יֵשׁ בֵּינָם עַפּו"ם שֹׁטֶר מְקוּיִים בְּעַרְפָּאוֹת שֶׁל עַפּו"ם שֶׁהוּא רֹאו' לְדוֹן בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁקָּנָה מִרֹאוּבֵן הַחֲצֵר תִּשְׁאָר הַחֲצֵר לְשַׁמְעוֹן שֶׁקָּנָה אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ וְאִם לֹא תִּחְזוֹר לְרֹאוּבֵן מָה שֶׁהַחֲזִיק בָּהּ שְׁמַעוֹן שְׁנַיִ חֲזָקָה לֹא יוֹעִיל בְּמָה שֶׁהַקְּדָמְנוּ יִשְׂרָאֵל הַבָּא מִחֲמַת עַפּו"ם וְכו' אֲבָל יֵשׁ עַל רֹאוּבֵן שְׁבוּעָה שֶׁפְּשַׁמְכָרָה הַעַפּו"ם לְשַׁמְעוֹן שֶׁמְכַר חֲצֵר שְׁאִינָה שְׁלֹ וְכִי לֹא הִיָּה לֹ בָּהּ לְעַפּו"ם פְּלוּם וְאַחַר כֶּף תִּחְזוֹר אֵלָיו: קַעֵב שְׁאֵלָה רֹאוּבֵן הִיָּה לֹ חֲצֵר וְחַמֵּל עַל אַחֲתוֹ וְשִׁכְנָה עִמּוֹ בְּחֲצֵר וּכְשֶׁנִּשְׂאָ רֹאוּבֵן זֶה אֲשֶׁה הִבִּיאָה לֹ חֲצֵר אַחֲרַת וְשִׁכְנָה בָּהּ וְהַנִּיחַ בְּחִבְרֹוֹ אֶת אַחֲתוֹ וְהוּא מוֹצִיא אֵלֶיהָ מִשְׁלוֹ וְלֹאֲחַר שֶׁנִּשְׂאָת הַחֲצֵרָה רֹאוּבֵן לְמַפְנֵי הַחֲצֵר וְאָמַר צָאֵי מִמֶּנָּה אֲמָרָה לֹ הִיא כְּשֶׁתָּבַע אוֹתִי בְּעֲלֵי לְאָרֶס פְּסַקְתָּ אוֹתוֹ לִי בְּנִדּוּנָאֵי וְגַרֵשׁ אוֹתִי הַבַּעַל וְהוּוֹ לְהוּוֹ אַחַד עֶשֶׂר שְׁנַיִם אָמַר לָהּ רֹאוּבֵן לֹא פְּסַקְתִּי אוֹתָהּ לִיךְ אֲלֵא עַל דַּעַת שֶׁתִּכְנָסִי עִמּוֹ לְחֻפָּה אֲבָל לֹאֲחַר שֶׁגַּרְשָׁה שְׁלִי הוּא: תְּשׁוּבָה אִם כֵּן הוּא כְּמָה שֶׁכְּתוּב בְּשֶׁאֵלָה כִּי רֹאוּבֵן הִיָּה מוֹצִיא מִשְׁלוֹ בְּפִרְנָסַת אַחֲתוֹ וְכִי שִׁכְנָה אוֹתָהּ בְּחֲצֵר אֵין לָהּ בְּחֲצֵר חֲזָקָה לְפִי שֶׁהוּא כְּמוֹ הָאֵב עִם הַבֵּן שֶׁנֶּאֱמַר בְּהֵן אֵין לְאֵב חֲזָקָה בְּנִכְסֵי הַבֵּן וְכו' כִּי אֵינָם זֶה עַל זֶה רֹאוּבֵן זֶה שֶׁשְׁתַּמַּק לֹא שְׁתַּמַּק אֲלֵא מִפְּנֵי שֶׁחַמֵּל עַל אַחֲתוֹ וְאֵילוֹ

לא הָיָה לוֹ חֵצֵר הָיָה מִשְׁפִּיר לָהּ חֵצֵר בְּמַה שֶׁתְּדוּר: קַעַג שְׂאֵלָה שְׁמַעוֹן עֲנִי בְּיֹתֵר וַיֵּשׁ
עָלָיו חֻבּוֹת וְקִנְיָה יָיִן מִן שָׂרָה שְׁנֵי רְבִיעִיִּים וְחֲצִי בְּזָהָב וְעָשָׂה בְּאַחֲרָיִם אֲבָעָה חֲדָשִׁים
וְכִשְׁהוֹצִיא אֶת דָּמִיו בְּצָרְפוֹ נֶאֱבַד מִמֶּנּוּ אָמַר לָהּ לְזוֹ שָׂרָה כִּי הִמְכִּירָה אֵינָם יָפָה
וְלִכְשֵׁי־שָׁלִים הַזְּמַן אֵין לָהּ מִן הַדִּין לִיטּוֹל אֲלֵא מֵה שֶׁהָיָה שָׁוָה בַּעַת הַמְכִּירָה הִלְכָה שָׂרָה
וַצַּעֲקָה לְנִשְׂיָא וּבִקְשָׁה מִמֶּנּוּ שְׂיִכּוּף אֶת שְׁמַעִין שְׂיִחְזוֹר לָהּ אֶת הַיָּיִן וְהִיא דָּעָה שֶׁכָּבַר אֲבַד
אָמַר שְׁמַעוֹן לְנִשְׂיָא זְמַנִּי לִיפְרַע אֵינּוּ אֲלֵא מֵהִיּוֹם וּלְשִׁשָּׁה חֲדָשִׁים וְכִשְׁיִגִיעַ הַזְּמַן אָנִי
אֲפָרַע לָהּ אֶת הַכֹּל וְקִנְיָה מִמֶּנּוּ עַל כֹּף לְפִי שֶׁהָיָה אָנוּס לֹא הָיָה לוֹ לְפָרוֹעַ וּלְפִי שֶׁכָּפּוּ אוֹתוֹ
לְפָרוֹעַ וְהָיָה שְׁטֵר מְכִירַת הַיָּיִן בְּשֵׁם שְׁמַעוֹן וְאֲשֶׁתּוֹ וְקִנְיָן הַמְּחִילָה בְּשֵׁם שְׁמַעוֹן לְבַדּוֹ וְלֹא
יִדְעָה אֲשֶׁתּוֹ בְּדָבָר כְּלוּם וְשְׁמַעוֹן אֵין לוֹ כְּלוּם וְאֲשֶׁתּוֹ יֵשׁ לָהּ נְכָסִים יוֹרְנֹו רְבִינּוּ: תְּשׁוּבָה
אֵין מִן הַדִּין שְׂיִפְרַע שְׁמַעוֹן וְאֲשֶׁתּוֹ אֲלֵא מֵה שֶׁהָיָה שָׁוָה הַיָּיִן בְּשַׁעַת מְכִירָה וְלֹא יוֹתֵר
וְאוֹתוֹ קִנְיָן שֶׁקִּנְיָן מִמֶּנּוּ בְּמַחֲלָה הָאוֹנָסָה כְּאֹנָס הָיָה וְאֵין מִשְׁגִּיחִין עָלָיו: קַעַד שְׂאֵלָה בַּעֲלֵי
קְרוֹבוֹת כְּגוֹן בַּעֲלֵי בְנוֹת דּוּדוֹ וְכִינְיָא בְּהוֹן פְּסוּלִין לְהַדְּדִי לַעֲנִין עֲדוֹת אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה כֹּף
רְאִינּוּ שְׂאִין בַּעֲלֵי בְנוֹת דּוּדוֹ וְכִינְיָא בְּהוֹן פְּסוּלִין לְהַדְּדִי אֲלֵא בַּעַל הָאֵם עִם בַּעַל הַבַּת
שְׂאֲמָרִינּוּ בְּהוֹן הַבַּעַל כְּאֲשֶׁתּוֹ לְפִי שֶׁבַּעַל הָאֵם פְּסוּל לְחֻזְרָגְתּוֹ וּבַעַל הָאֲחֻיּוֹת נְמִי הֵם פְּסוּלִין
לְהַדְּדִי כְּדָאֲמָרִינּוּ וְגִיסוֹ וְהַשְּׂאֵר מִבַּעֲלֵי הַקְּרוֹבוֹת כְּשֶׁרִין לְהַדְּדִי שְׂאִילוֹ הֵיוּ פְּסוּלִין הֵיטָה
הַהִלְכָה מִזְפָּרַת אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁהַזְּפִירָה אֵלוֹ וְלִיכָא לְמִימַר שֶׁהַזְּפִירָה אֵלוֹ וְהוּא הַדִּין לְשֶׂאֵר
לְפִי שְׂאֵלוֹ קְרוֹבִים יוֹתֵר מִן הַשְּׂאֵר וְאֵין לְמַדִּין לְרַחוּק מִן הַקְּרוֹב וְאֵין רְאָיָה לְכַשְׁרוֹתָן
יוֹתֵר מִזּוֹ: קַעַה שְׂאֵלָה הָיָה לְרֵאִיבּוֹן קַרְקַע וְנִפְטֵר וּיְרֵשָׁה אוֹת' דִּינָה אֲחֻתּוֹ מִתָּה דִּינָה
לְאַחַר שֶׁהִיִּצִיאָה מִקְצָתָם לְנִדְוִינִת רַחַל בַּתָּה וְיָרֵשׁ שְׁמַעוֹן בְּנָה אֶת הַשְּׂאֵר וּלְאַחַר שֶׁלֵּשׁ
פָּנִים תְּבַעָה רַחַל אֲחֻתּוֹ אֶת יוֹרְשָׁיו בְּשֶׂאֵר הַקְּרַקְעוֹת וְהוֹצִיאָה שְׁטֵר מִתָּהּ כִּי רֵאִיבּוֹן נָתַן
לָהּ אוֹתָן קַרְקַעוֹת כְּלָן לְאַחַר מִיתָהּ בְּמִתָּהּ וְטַעֲנֹו יוֹרְשֵׁי שְׁמַעוֹן כִּי מוֹרִישָׁנו הַחֲזִיק בְּהֵם
יוֹתֵר מִשְׁנֵי חֲזָקָה וְלוּלִי שֶׁקִּנְיָן שְׁמַעוֹן וְדִינָה אִמּוֹ אוֹתָן קַרְקַעוֹת מִרַחַל לֹא הֵיוּ אוֹכְלִין בָּהּ
וְהִיא שׁוֹמֵקֶת: תְּשׁוּבָה רֵאִו כְּמָה הֵיוּ יָמֵי רַחַל בְּשַׁעַת מִיתַת רֵאִיבּוֹן שֶׁכְּתֹב לָהּ הַקְּרַקְעוֹת
בְּמִתָּהּ וְאֵם הֵיטָה קִטְנָה אֵין עָלֶיהָ חֲזָקָה כְּדָאֲמָרִינּוּ אֵין מְחֻזְקִין בְּנִכְסֵי קִטָּן וְאֲפִילוֹ הַגְּדִיל
אֲלֵא שֵׁישׁ עַל בֵּית דִּין לְחֻקּוֹר עַל מְגַמַּת זֶה שֶׁלֹּא יִתְכַּן שְׂיִשְׁתַּחֲוֶה אֲלֵא אִם כּוֹ הָיָה בְּדָבָר
רְמָאוֹת: קַעַו שְׂאֵלָה רֵאִיבּוֹן נִשְׂא אִשָּׁה וַיֵּשֶׁב עִמָּה שְׁתֵּי שָׁנִים וּמְחַצָּה וּבְסוּפֵן רָצָה לְצֵאת
מִמְּקוֹמָהּ מִן מְלָקָה וְלֹא רָצָתָה אֲשֶׁתּוֹ וְנִפְלָה בִּינֵיהֶם קִטְטָה וְקָם בְּלִילָה אַחַד וְהִפָּה אוֹתָהּ
עַד מִשְׁמַעוֹ שְׁכִינִי' וּמְצָאָה בְּעִנְיָן זֶה וְלֹא מְצָא בְּבֵית כְּלוּם וְטַעֲנֵן הִי הִיא נְטִלָה הַכֹּל וְהִיא
אוֹמֵר לֹא כִּי הוּא אֲלֵא הוּא נְטִל הַכֹּל וְנִתְנָם בִּינֵיהֶם' פֶּשֶׁר' עַד שֶׁכְּתֹבוּ כָּל מֵה שֶׁהָיָה אֲצִלוֹ
וְאֲצֵל' וְהִפִּיר שְׂאֲבַד מִן הַנְּדוּנְיָא כְּמוֹ מְאֵתִים דִּינָרִין וּפִירֵשׁ מִמֶּנָּה כְּמוֹ שִׁשָּׁה חֲדָשִׁים
וּבְכֻלָּם פִּיִּיסוֹ אוֹתוֹ לְחֻזְרוֹ בּוֹ וְלֹא רָצָה וּבִקְשָׁ' מִמֶּנּוּ גִט וּפְגָרוֹ לָהּ וּבְזָה הַזְּמַן לֹא הוֹצִיא
עָלֶיהָ כְּלוֹ' וְעִכְשָׁיו בִּקְשׁ הַבַּעַל מְחִילָה מִמֶּנָּה וְהִיא אוֹמֵרַת תֵּן לִי מֵה שֵׁישׁ לִי אֲצִלָּה וְאַחַר
כֹּף אֲמַחֲוֹל לָהּ וְטַעֲנֵן הַבַּעַל בִּי אֵין לָהּ עָלָיו כְּלוּם כִּי כָּל מֵה שֶׁהָיָה לִי אֲצִלָּה הוּא וְהִיא
אוֹמֵרַת כָּל מֵה שֶׁהָיָה לִי אֲצִלוֹ מְנֻדוּנְיָא וְזוּלְתָהּ הַכֹּל הוֹצֵאתִי בְּפִרְנָסְתִּי בְּזְמַן זֶה וְאֵין הַכֹּל
מִגִּיעַ לְסוֹף מְאֵתִים דִּינָרִין שֶׁהִפְסִיד לִי מְנֻדוּנְיָתִי וְהֵם יֵשׁ מִן הַדִּין אֲנִי אֲשַׁבַּע עַל הַכֹּל וְהוּא
יִתֵּן לִי כְּתוּבָתִי וְהוּא אוֹמֵר מוֹרְדָת הִיא וְאֵין לָהּ כְּתוּבָה וְכְּתוּבָתָהּ כְּתוּב בְּעִנְיָן הַנְּדוּנְיָא
אִם פִּיחְתּוֹ פִּיחְתּוֹ לִי וְאִם הוֹתִירוֹ הוֹתִירוֹ לִי וְתַבְעָה הָאִשָּׁה כָּל סוֹף כְּתוּבָתָהּ וְהוּא אוֹמֵר
אֵע"פ שֶׁכְּתוּב בְּכְתוּבָתָהּ אִם פִּחְתּוֹ פִּחְתּוֹ לִי וְאִם הוֹתִירוֹ הוֹתִירוֹ לִי אֵין חוֹשְׁשִׁין לְכֹף וְאֵין

עלי לפרוע המנהג וסכום הכתובה כולה ממטבע ידועה ועכשיו נשתנה אותה מטבע יורנו אדוננו עיקר הדין הזה ומאיזה מטבע תגבה: תשובה כה ראינו שאיש זה חנפם את אשתו ואין מן הדין להעתיקה ממקומה למקום שהוא פחות ממנו כדאמרין אין מוציאין מפרה לעיר ולא מעיר לכרה וכן לא יעשה בפרישתו ממנה ואם בן יש מן הדין שיגרשה ויתן לה מה שפתוב בכתובתה אלא שצריך לפייסו תחלה ואם לא יחזור בו יגרש ויתן כתובה כמו שהזכרנו.

ואם נגמרו ביניהם אלו בשעה ששגר לה הגט כיון שלא נתן לה הגט אלא לאחר שפייסו אותו ולא נתפייס נותן לה כתובה. ומה ששאלתם בענין שפחתו פחתו לי ואם הותרו הותרו לי וכו' כה ראינו שאינו לא הזכיר בכתובה דבר זה היינו הופכין את כל הכתובה לנכסי צאן ברזל וכל שכן אם הזכיר בכתובה אם פחתו פחתו לו ואם הותרו הותרו לו אבל מנהגם אין אנו יודעין אותה ולענין המטבע ששאלתם כה ראינו אם יש בכתובה מטבע ידוע תגבה אותו מטבע ואם אין בכתובה מטבע ידוע תגבה מן הפחות כמו בכתב המשנה נשא אשה בקפוטקיא וגירשה בארץ ישראל נותן לה ממעות ארץ ישראל: קעז שאלה ראובן העידה אשתו על עצמה בקנין ואחר כה העיד על עצמו בקנין פי נתנו במתנה לשמעון אחיו של ראובן הדין להם וכתבו בכך שטר ועבד שמעון את הגן ואכל את פירותיו ואחר כה מת ראובן והניח בן ובת וכיון ששדכו את הבת פסקו אותה אמה ואחיה בנדוניא חת הגן ושמעון מצוי ולא מחה ושתק עד שגמרו את הקדושין וכנס חותה הבעל לחופה ונכתב הגן בכתובה ולא מיתה שמעון כי היה סומך על שטר המתנה שבידו ומת שמעון לאחר שפנסה הבת לחופה בימים מועטים כמו עשרים יום וירד בעלה לאכול פירותיו וכשתבעו אלמנת שמעון ויתומיו שטר המתנה לא מצאו אותו ולאחר כן נשאת אלמנתו של שמעון ולאחר זמן הודיעה בעלה בכל הענין וכשחקר הבעל את הדבר מצא עדי מתנה בעצמן וחדשו לו את השטר ועשו זמנו כאותו זמן שכתבו אותו לפי שלא היו בקיאים שאבד להם השטר ולא כתבו ונתאחר העדות זו בידינו עד זמן זה והוציאו תומים של שמעון השטר המחודש ותבעו בתו של ראובן ובעלה המתקיים בגן ואמר זה השטר מזוניך לפי שלא הזכירו העדים בו כי היתה העדות אצלם מוקדם ונתאחרה העדות עד זמן זה והשיבו יורשי שמעון ואמרו הנה העדים מצויין ונשאלו העדים ואמרו שעדותם חיה בחיי ראובן ושמעון והם טעו שלא הזכירו כן בשטר וטענו יורשי ראובן הרי פסקו את הגן בנדוניא הבת ושמעון חיה ולא מיתה ונכתב ראובן לו יורשי שמעון זה שלא מיתה לפי שפסדו על שטרם ונשאלו רצה להפסיד קדושי בת זו עד שתנשא וכשנשאת חלה ונפטרה לגן עדן יורנו מוריגו עיקר הדין: תשובה כיון שכתב ראובן לשמעון הגן בכתב מקויים והעדים מעידים בכך נעשה הגן ברשותו מאותה שעה וכל שכן שאכל את הפירות אחר כן ולא עוד שמת ראובן ולא ערער על שמעון הילכך אע"פ ששתק שמעון בשעה שפסקו הגן לבת אין מוציאין את הגן מחזקת שמעון לפי שלא החזיק בו בעל הבית שני חזקת כיון שלא טען שמכרו לו או שנתנו לו במתנה אין לו בה חזקה כמו שכתבו שלא אמר לו אדם דבר מעולם אינה חזקה הילכך באלו העניינים מעמידין את הגן ביד שמעון ואינו צריך לאותו שטר המחודש אבל יש לכם לידע שזה השטר המחודש כשר הוא כי זה שכתב ההלכה אין פותבין שתי שטרות על צדה אחד אינו אלא משום דילמא טריף והדר טריף תדע שאם לא היה באחד מהן אחריות פותבין שתי שטרות וכן שטר מתנה

שָׂאִין בַּה אַחֲרֵי־וֹת אֵה אֶבֶד כּוֹתֵבִין אַחֵר לְפִי שָׂאִין חוֹשִׁישִׁין שְׂמָא יִטְרוּף וְאִינוּ אֶלָּא כּד שְׁתִּיקוּם אַרְעָא בְּיַדִּים אֶלָּא שְׁהִיָּה לְעַדִּים לְהַזְכִּיר זְמַן שְׁעֵבּוּד וְאִם לֹא עָשׂוּ אִין הַשְּׁטֵר בְּטַל: קַעַח שְׂאֵלָה רְאוּבֵן מֵת וְהַנִּיחַ אִשָּׁה וְתַמְשָׁה בָּנִים וּמְקַרְקְעֵי וּמְטַלְטְלֵי בְּיַד אִשְׁתּוֹ וּשְׁטֵר שְׁתַּתְּפָרְגַס מִן הַכֹּל כֹּל יָמֵי חַיָּיהָ וְאַחֵר כֶּף יַחְזוֹר הַכֹּל לְבָנָיו וַיַּחֲלֶקוּ בְּשׂוּהָ וְהִיא רְאוּבֵן בְּשַׁעַת הַצְּנוּאָה שְׂכִיב מְרַע וְאַחֵר כֶּף מֵת אֶחָד מִבָּנָיו שְׁהוּא תַחַת הַגְּדוֹל וְלֹא הַנִּיחַ בָּנִים אֶלָּא אִשָּׁה בְּלֶבֶד וְעָמַד אֶחָיו הַקָּטָן וַיִּיבָּם אֶת אִשְׁתּוֹ אֶחָיו לְאַחֵר שְׁחֲלָקוּ הָאֲחִים כֹּל מַה שְׁהַנִּיחַ הָאֵב הַנִּפְטָר וְנָטַל הַיָּבָם חֲלָקוֹ מֵהֶם בְּכֹלֵל אֶחָיו וְלְאַחֵר זְמַן הוֹדִיעֵנו אֶת זֶה הַמְּיָבָם כִּי אוֹתָהּ חֲלָקָה לֹא הִיָּתָה בְּבֵית דִּין וּכְשֶׁתַּבַּע אֶת אֶחָיו אָמְרוּ אִין אָנוּ מְחֻזְרִין לָךְ אֶלָּא מַה פִּירְשָׁנוּ מֵאַחֲרֵינוּ אֲבָל לֹא מַה שְׁהִיָּה לָנוּ מִירְוֹשַׁת אָבִינוּ כִּי אָמַר עֲדִיין אָמְנוּ בְּחַיִּים נִתְעַכֵּב הַדְּבָר עַד שְׁמִתָּה אָמֵם וְלֹא נִשְׁבַּעָה שְׁבוּעַת אֶלְמָנָה וְלֹא נִתְנוּ לְמִיָּבָם מַמָּה שְׁהִיָּה לְאַחֲיוּ בְּנִכְסֵי אָבִיהֶם כְּלוּם יוֹרְנוּ רַבִּינוּ אִם צְנוּאָה זֹו נְכוּנָה לְפִי שְׁהִיָּה חוֹלָה אִם לָאוּ וְאִם יִירַשׁ הַמְּיָבָם חֲלָק אֶחָיו הַנִּפְטָר וְאָמַר עֲדִיין בְּחַיִּים: תְּשׁוּבָה עֵינָנוּ בְּשֵׂאֵלָה זֹו וְהִיא מוֹכַחַת שְׁנִתְּנוּ לְאַשְׁתּוֹ הַפִּירוֹת שְׁתַּזוֹן בְּהֶן כֹּל יָמֵי חַיָּיהָ וְלְכַשְׁתַּמּוֹת תַּחְזוֹר הַכֹּל לְבָנֶיהָ וּקְיָיֵמָא לָן דְּקַנְנֵן פִּירוֹת לָאוּ כְּקַנְנֵן הַגּוֹף דְּמֵי וְאִם כֹּן כִּינֹן שְׁנִפְטָרָה הָאִשָּׁה קוֹדֵם שְׁתַּשְׁבַּע וְלֹא הִחְזִיקָה בְּכֹלֵם מֵהַנְּכָסִים בְּגוֹף וְכֹן בְּנִכְסִים כְּלוּם מִשְׁעֵי פְטִירַת אָבִיהֶם וְיָם מִן הַדִּין שְׁיִטְוֹל הַמְּיָבָם כֹּל חֲלָקוֹ שֶׁל אֶחָיו הָרְאוּי לֹו מִירְוֹשַׁת אָבִיו לְפִי שְׂאֶחָיו הַחֻזַק לֹו כְּשֶׁהוּא בְּחַיּוּב וְכֹן הַדִּין: קַעַט שְׂאֵלָה שְׁעַל פִּירוּשׁ הָא שְׁמַעְתָּתָא שְׁהוּא בְּפָרְק אִיזְהוּ נִשְׂף אִיְתָמַר בְּמַתְנִיתִין אִין מוֹשִׁיבִין חֲנֻנֵי לְמַחְצִית שְׂכָר אֶלָּא אִם כֹּן נוֹתֵן לֹו שְׂכָרוֹ וְלֹא יִתֵּן לֹו מַעוֹת לִיקַח בְּהֶן עֵירוֹת לְמַחְצָה שְׂכָר אֶלָּא אִם כֹּן נוֹתֵן לֹו שְׂכָרוֹ כְּפוּעַל וּפִירַשׁ הַתּוֹסְפָתָא כְּפוּעַל בְּטַל וְהֶאֱסִיקוּ הַתְּלַמוּד פִּירוּשׁ מַאי כְּפוּעַל בְּטַל שֶׁל אוֹתָהּ מְלָאכָה הַבְּטִיל מִנֶּיהָ.

וּפִירוּשׁ הַדְּבָר שְׁרוּאִין מְלָאכְתּוֹ שֶׁל חֲנֻנֵי שְׁהִיָּה עוֹשָׂה קוֹדֵם לְכֹן כְּאִילוּ הִיָּה תּוֹפֵר וְנוֹטַל פְּשוּט בְּכֹל יוֹם שְׁמוּצָא לְתַפְּוֹר וְאוֹמַר כְּמָה תַּפְּחוֹת מִן הַדְּמִים שְׂאֵתָה רוּצָה לִיְטוֹל כְּשֵׂאֵתָה יוֹשֵׁב וּבְטַל וּמַה שְׁרוּצָה לִיְטוֹל כְּמוֹתוֹ נוֹתְנִים לֹו בְּכֹל יוֹם שְׁיִוֹשֵׁב בְּאוֹתוֹ עֶסְקָא וְאִינוּ דְבָר קָצוּב אֶלָּא לְפִי מְלָאכַת הַחֲנֻנֵי וּכְפִי רְצוֹנוֹ לִיְטוֹל כְּשֶׁהוּא בְּטַל כִּי יֵשׁ שְׁרוּצָה אִפִּי מְעַט וּמְשׁוּם הֵכִי מְצִינוּ שְׁסַתֵּם מִתְּנִי רַבִּי מַאִיר הִיא דְאָמַר כְּמָה שְׂכָרוֹ בֵּין מְרוּבָה בֵּין מְעַט וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמַר (אֶפִּילוּ לֹא בְּטַל) מְמַנּוּ אֶלָּא בְּצִיר וְלֹא אָכַל עֲמוּ אֶלָּא גְרוּגְרַת אֶחָד זֶהוּ שְׂכָרוֹ וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר נוֹתֵן לֹו שְׂכָרוֹ מְשָׁלֵם זֶהוּ שְׂאָמַר רַבִּי מַאִיר בֵּין מְרוּבָה בֵּין מְעַט וְלֹא נָתַן קֶצֶבָה הוּא כְּמוֹ שְׁפִירְשָׁנוּ וְזֶה שְׁפִירְשָׁנוּ כִּי סַתֵּם מִתְּנִיתִין דְאִין מוֹשִׁיבִין חֲנֻנֵי לְמַחְצָה רַבִּי מַאִיר הִיא יֵשׁ לָנוּ עָלֵינוּ שְׁלֵשׁ רְאִיּוֹת.

אֶחָד הַדְּבָרִידוּעַ בְּתַלְמוּד דְּסַתֵּם מִתְּנִיתִין רַבִּי מַאִיר הִיא. וְהַשְּׁנִית כִּי הַתּוֹסְפָתָא אָמְרָה הַמוֹשִׁיב אֶת חֲבִירוֹ בְּחַנּוּת לְמַחְצָה שְׂכָר הָרִי זֶה נוֹתֵן לֹו שְׂכָרוֹ כְּפוּעַל בְּטַל דְּבָרֵי רַבִּי מַאִיר.

וְהַשְּׁלִישִׁית כִּי הַתְּלַמוּד הוֹרָה כֹּן וְאָמַר תִּינַח כְּפוּעַל בְּטַל וְאִילוּ לֹא הִיָּה סַתֵּם רַבִּי מַאִיר וּמְצִינוּ וְרַבִּי מַאִיר אוֹמַר בֵּין מְרוּבָה בֵּין מוּעָט יִדְעָנוּ כִּי הַפִּירוּשׁ הַכּוּעַל בְּטַל לְרַבִּי מַאִיר הִיא וּבֵין מְרוּבָה וּבֵין מוּעָט כְּפִי הַתְּנָאִי שְׁהַתְּנָה בְּעַל הַמְּמוֹן עִם הַחֲנֻנֵי וְעַל עֵי מַה שְׁפִירְשׁוּ וְלֹא תִימָא דְרַבִּי מַאִיר דְּסַתֵּם מִתְּנִיתִין חוֹלֵק עִם דְּבִי מַאִיר דְּבִירִיָּתָא דְאָמַר בֵּין מְרוּבָה וּבֵין מוּעָט דָּאִם כֹּן הִנֵּה לָהּ לְגַמְרָא לְמַרְמֵי דְרַבִּי מַאִיר אֶדְרַבִּי מַאִיר וּלְפָרוּקֵי תְרֵי תְנָאִי

אליבא דרבבי מאיר אי נמי פרוקא אחרניא ומדלא מקשינו שמעינו דליכא פלוגתא בין מתניתין וברייתא והלכתא בהדין מימר דרבבי מאיר חדא דסתם מתניתין ומחלוקת דברייתא הלכה כסתם ועוד דגמרי דשקיל וטרי אליבא דרבבי מאיר ומפרש מימריה וקאמר מאי בפועל של אותה מלאכה וכו' וצריכא דאי אשמועינן וכו' מדפרש מימריה שמע מינה הלכתא פנותיה ועוד דחזינא שמעתתא דרנולא אליבא דרבבי מאיר.

ואיצטריה להגי ראיות לאפוקי מימרא דרבבי שמעון ולברורי דלית הלכתא פנותיה אבל רבי יוסי הא איתוקם ליה בשטה וצריה אתה לידע פי דין זה צריה שיהא קצוב נו שכירות ידועה בכל יום שאינו אלא כמושיב חנוני וכיוצא בו בלבד שהוא מבטלו ממלאכתו בכל יום תדע שפן אמר התלמוד מאי בפועל בטל אמר אבני בפועל וכו' ואמר התוספתא המושיב את החנוני בחנות למחנה שבר אם היה אופן לא יעסוק באומנותו לפי שאין עיניו עניו על החנות בשעה שהוא עוסק באומנותו ואמרה נמי המושיב את חבירו בחנות לא יהא לוקח ומוכר דברים אחרים ואם לקח ומכר השכר לאמצע ועל זה פוסק לו שכירות כפי שהוא בטל ממלאכתו אבל מי שאינו בטל ממלאכתו דין אחר ולקמיה מפרשינו ליה והאי דאיתמר בגמרא דבני רב עיניש נפק עלייהו שטרא דהיה פתיב ביה פלגא בתגר ובהפסד אתא לקמיה דרבא אמר רבה רב עיליש גברא רבה ולא סגי איסורא לאינשי וה"ה אי פלגא באגר תרי תלמי בהפסד תרי תלמי באגר הלכה היא ורבתינו התירו דבר לפי שהוא שנה לסתם מתניתין כ' אילו חלקנו אותו חלק הנוטל העוסק בסחורה מבעל ממון מוספי על המחצית היה מגיע ממנו בכל יום כמ"ש במשנה וכיון שגנצו בו שניהם היה מותר וצריה אתה לידע פי המשנה למחנה שר ולא יתן לו מעות ליקח פירות למחצה שר והתוספתא שאסר המושיב את חבירו למחצה שר לאו דוק' ממש אלא פלוגת או מחצה או שליש או רביע בשל מה אשר התנו זה עם זה מותר וכענין זה בפתוב יחצוהו בין כנענים.

וא"ת א"כ שהעיסקא מותר לשליש למה אמרו רבותינו האי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון אסרו רבנן מלתא דניחא ליה ללוה וניחא ליה למלוה. יש להשיב אא התנו רבותינו שלא תהא עסקת אלא פלגא מלוה ופלגא פקדון אא להודיען שנה ראוי לו מן הדין הריוח מה שהוא אא והשאר בתורת פקדון אבל אם לא רצה ליתן לו אלא שליש מן הממון או רביע והשער בתורת פקדון ולא תאמר פי יש צד ריבית כמו שאין בפלגא צד ריבית כד אין בתרי תלמי או תלתא או רביעא צד ריבית אלא הכל בשוויים.

ומצינו לדבר ראיה בתוספתא והוא הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות מהנה שר לא יאמר לו הרי הן עשויות עלי למחצה לשליש ולרביע פירוש בלא שכירות אלא מחשב עמו שר בטלה ואם הוא הפקידן אצלו ואמר לו הרי הן עליה למחצה שר לשליש ולרביע הרי זה מחשב עמו שר בית ושכר בטלה מעכשיו.

הרי נתברר שאם לא נתן לו שר מותר למחצה ולשליש ולרביע וכן נמי פירש בתלמוד אמר רב מותר שליש בשכר מותר פנוני שאם נתן אדם מאה דינרין ליקח בהן פרקמטיא והתנה עמו שכל מה שירויח עד כדי רמש הממון נוטל אותו בשכרו.

הרי מפורש בתלמוד שמתר ליטול זה שני שלישין וזה השליש ולא חילקו רב ושמואל אלא בשכירות שרב מתיר כה"ג כשהיה עסוק אחר עם הנשכר לעצמו כדי שיעשה הכל

והיינו דאקשינו רב לית ליה האי סברא פלומר דקונין לו דינרין והוא אמר רב ריש עגלא לפטומא מתי לאו דאמר מותר שליד לא או מותר שלישי או ריש עגלא לפטומח ולא סמכינן אהאי פירוקא ופרקינן פירוקא אחרניא איבעית אימא פי קאמ' רב מותר שלישי בשכרה מותר פגון דאית ליה תורי לרדיא פדאמרי אינשי גביל לתורי גביל לתורי ונהלכה פרב דהלכתא פנותיה באיסורי ואיתחזי מהאי מימרא דלא אפלוג רב ושמואל בשכירות כה"ג אלא פגון דאית ליה תורי לרדיא אבל אי לית ליה רב ושמואל מודים דקונין בו דינרין וזו השכירות אינה בתנני וכיוצא בו שהוא בטל כל היום אלא במי שהוא בטל מקצת היום ולהכי פוסק לו דינרין בלבד.

ונה דינר הוא של פסך חלק אחד מצ"א חלק מדינר של זקב וכן זה הדינר אינו דינר ממש אלא מה שהתנו זה עם זה הן פחות הן יותר. הרי נראה מפל מה שהקדמנו כי אין פוסקין שכירות בכל יום אלא לתנני וכיוצא בו ואיתחזי נמי שהעיסוקא לשלישי ולרביע מותרת ואין בדבר הפרש בין תנני בין זולתו לפי שנוטל שכירות בכדי בטילתו והפל בין תנני זולתו יש להם שכר מה לא הנה ראש המון ביניהם אבל הטיל זה לפיס וזה לכיס אפילו הטיל לזה הרבה ולזה מעט אין לו שכירות פדאי' ר' אלעזר מהגרוניא הנה ליה ההוא אריסא דהנה יתיב ליה זוזי וזבין תורי וכו'.

ואתמר נמי אמר שמואל שנים שהטילו לכיס זה מנה וזה מאתים השכר לאמצע ואין פאן שכירות: קפ שאלה פינון שדין דמאן דמורי במים שאין להם סוף שהוא בר שמת' מי שהיה בר הוראה ולא הורה אלא שנשא אשה בעצמו משמתין ליה או לא: תשובה אם היה בר הוראה ולא הורה משמתין ליה מפני שהתיר ספק אשת איש: קפא שאלה היאך יהיה הדין מי בטבע במים שאין להם סוף אם תהיה לעולם אשתו אסורה ועגונה או נאמין דברי עכו"ם עליה שיאמר מת והוא לא יצא לשפתהים לא חי ולא מת: תשובה משאל"ם אין לאשתו היתר עד שיבא מי שיאמר כי ראיתיו אחר שהשליך לים אותו מת ואני הפרתי בו שהוא בעצמו ואם עכו"ם מסיח לעי תומו בכגון זה אשתו מותרת ואם לאו אשתו אסורה שאם אומר מת ולא ראיתיו מת אין ניתרת על פיו: קפב שאלה ראונו הוציא שטר ובו שלשה עדים הראשון פשר והשנים קרובים אהדדי וטען שמעין כי שטר זה פסול וראובן אומר זה העד השלישי שהוא קרוב לפני מוסף הוא כי העדות מתקיימת בשנים ושמעון אומר פינון שהעדים נתכוננו שלשתן אע"פ שלא העידו זה בפני זה אמרינן בהו' נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה.

וכן יודנו רבינו עדים שחתמו על השטר ואחר כך חקר אותם ב"ד על אותה עדות ונתרו בהם ואמרו שזו העדות טעינו בה ולא היה בדעתנו כמו שהוא בשטר וראובן אומר אין לכם לחקור בהם שהעדים חתומים על השטר כמי שנתקרה עדותן בב"ד ושמעון אומר אלו העדים ראו העדות נכונה ונכתבה אותה עדות בעצמה היינו אומרים פן אבל עכשיו פמנשאלו על מה היה קונדם היום יש לחזור ולהתבונן ממה שהטעית אותה.

ויורנו רבינו אלו העדים אם אין פתב ידם יוצא ממקום אחר אלא מפיהם יודעין אותו היוכלו לחזור בהן ולהוסיף או לגרוע או לא: תשובה מי שאומר שהעד השלישי אין צריכין לו אם ר"ל שהשני עדים לא הוצרכו ולא נתכוננו להעיד עמו אלא שהוא חתם שלא מדעתן זו היתה טענה יפה לולי שהעדי' אומרים שנתכוננו שלשתן להעיד הילכך

רואין אילוי העדים יודעין יפה בענייני העדות יודעין שהקרוכים פסולים להקדי אין שומעין להם אלא אומרים בהם עדים החתומים על השטר נעשו כמי שנוקרה עדותן בב"ד וכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד ואם אינו בקיאים בעדות שומעין להם ראיה לדבר מאי דאמרינו ההוא גברא דהנה חתים בה רבה בר חנן וכו' ואמרינו נמי אע"ג דאמור רבנו פינו שהגיד חוב אינו חוזר והגיד צורבא מרבנו לאו אורחיה למידק.

מה ששאלת על עדים החתומים בשטר ואח"כ חזרו בהן ואמר זו העדות היתה אצלנו על פה ולאחר זמן בא העדות והטעה אותנו וחתמנו ולאחר כן נתברר לנו שלא היתה עדות פתקונה.

כה ראינו אם כתב ידם יוצא ממקום אחר אין שומעים להם ונחשוב כאילו אמרו אנוסים היינו דאונסא דליפא שמיה אונסא פדאמרינו התם את לבה אנסה ומש"ה מנעו חכמינו ז"ל כשבא העד עדות שיזכירו בב"ד כמ"ש והלקחא לעצמו לא ואי צורבא מרבנו הוא אפילו לעצמו כי הא דרב אשי: קפג שאלה ראובן כשבקש לישא אשה כתב חוב על עצמו לאח ושמעון באלה דיגרין ונתן השטר בידי לוי בתורת פקדון וכל זה שלא בפני שמעון ומת ראובן והניח אשה ויתומים והניח ממון בידי אחיו שמעון וכשבקשה האלמנה והיתומים ממנו אותו ממון אמר יש לי על אחיו שטר באלה דיגרין והניחו אצל לוי ונשאל לוי כיצד הניח ראובן את השטר אצלו והשיב לו בתורת פקדון הניחו וא"ל הנהר בו יודיענו רבינו אם יש מן הדין שישביב לוי את השטר לשמעון או לאו פינו שלא נתן רק לפקדון: תשובה פינו שלא אמר ראובן ללוי תן שטר זה לאחי שמעון הוא כאילו לא יצא מרשותו ודומה למה ששנינו מי שעת ונמצא דייתיקי חגור לו על ירכיו זו זו אינה פלום ואיתמר נמי סמפון היוצא מתחת ידי מלנה אע"פ שכתב בכתב ידו אינו אלא כמשחק ופסול ללמד מכל שטר היוצא מתחת ידי המלנה אינה פלום.

והממון שיש לראובן אצל אחיו שמעון אם הוא בעדים שלא יוכל לכפור בו מוציאין אותו מידו אע"פ שאמר יש לי עלי אצל אחי ממון אחר ואם אינו בעדים יוכל לכפור בו ואם אמר יש לי ממון אצלו פיוצא בו נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואין מוציאין מידו פלום: קפד שאלה ראובן לקח משמעון בפרקמטיא ביותר ממה ששנה לפי שאחרו בדים וכשהשלים הזמן תבע שמעון את ממנו ולא היה אצל ראובן פלום וכתב לו על עצמו אפותיקו על קרקעותיו ונתנה לשמעון שיאכל פירותיהן בכל שנה ויפחות מסף הממון עד שישתל הפל והשט' כתב בכף ואכל שמעון את הפירו' איז' פנים וכל זמן שהיה הק"בה מרויח לראובן פלום היה נותן לשמעון מסף השטר ולאחד שנפטר שמעון עשה כן לאשתו ובשטר אפותיקי נאמנות וכשנפטר שמעון תבע בנו את ראובן בכל מה שהיה בשטר ואמר לו ראובן לא נשתייר לו אצלי אלא מקצת לפי שהייתי פורע אותו בכל יום לאביה ולאמה והנה אמה הודית לי בכף ואביה אכל פירות נכסי כל זמן זה וכן שמעון אומר אני איני יודע ממה שאתה טוען פלום היש בהודאת האם ממש או לא: תשובה אם יש לראובן עדים שמעידים כמה היתה שנה הפרקמטי' בטעה שלקחה משמעון אינו נותן לו אלא מה שהיתה שנה בלבד וכן זה שהתנה עמו שיאכל פירות נכסיו בסף השטר אם יש לו עדי' בכף מפחי' לו מסף הנז' ואם אין מתבר' לו כמה היה אוכל מן הפירות בכל שנה ושנה אלא שיודעים כי אכל אותן כף וכף שנים עושין פשרה ביניהם ע"פ כ"א הבק

אין וזה שאמר ה תום איני יודע אין חוששין לידעתו אם העדים יודעין וכן אין מעכבין את הדין עד שיגדיל משום שהוא תובע ולא נתבע וכן הנאמנות אין מועלת עם המעידין שאפילו היה שמעון קנים והעדים מעידים לא היה נאמן שראובן זה לא האמינו אלא על עצמו אבל במקום עדים לא: קפה שאלה ראובן יצא ממקומו ועזב את אשתו ומחיתו וסחורתו ונשא שם אשה אחרת ולא התנה עמה בשעת הקדושין שידור עמם במקומה וכשהגיע זמן הנשואין בקשו להתנות סידור עמה ושלם יוציא אותה ממקומה וחרה הוא באותה שעה לשני אנשים עיני העדה ומסר לפניהם מודעא ואמר זה הקנינו שהם קונים ממנו אונס הוא שאם לא אתרצה להם אפסיד כל ההוצאה שהוצאתי בחופה בסעודו ואין לה אונס גדול מזה וקנינו זה אינו ברצוני ואחר הנשואין אוציא אותה למקומו שאין לי פרנסה במקום זה ונכתב התנאי שהתנו עמו בשטר הפתובה והעידו עדי המודעא (בעצכום) ולאחר פן בקש להוציאה והביא עדי המודעא ואבי הכלה טוען שאונס זה אינו אונס ועוד כשהעידו עדי המודעא בשטר הפתובה בטלה עדותו לענין המודעא היש מן הדין להוציאה (למקום שהוא רוצה) או לא: תשובה כן ראינו שמודעא זו אינה פלום שהאונס שהזכיר אינו אונס לפי שכל מה שהוציא בכסות ותכשיטין הפל קנים ולא הפסיד אותה שעה פלום ומה ששגר לה מסבלונות יש לו מן הדין להוציא ממנה לפי שפיון שלא התנו עמו בשעת הקדושין שלא יוציא אותה הרי (בתרצתה) שיוציא אותה לפי שהדבר ידוע שרוצה לחזור למקומו וכיון שחזרה בשעת הנשואין להתנות עמו חזרה בה ומשום כן שאמר שמחזרת הסבלונות ע"פ מ"ש הדרא בה איהי אפילו רישא דיוקא הדרא ולא נשפטייר מן ההוצאה אלא לחם ויין וחופה ואם מנהג חתן באותו מקום לעשות כן רואים הפל באילו שגרו אליה בסבלונות ועוד שהוא בדינא דגרמי וחיבתת היא לשלם הפל אי הדרא בה הילכך אין זה אונס שהיה יכול להוציא ממנה בדין ואם אין מנהג כל חתן לעשות כן אלא הוא מעצמו עשה ליהנות בו ולשמחם כפר נהנה ושמח וכמי שהגיע אליו ואין אונס פאן ותנאי קנים ואין מן הדין להוציאה ממקומה וידור עמה: קפו שאלה מי שהרים על בר ישראל בשוקים של עכו"ם בדברים שפא בהם לסכנת ממונו ולא נתברר לעדים אם נתפנון לאבד ממונו או לא גזון בהם פדין גורם א"א ביה עביד איניש דגזים ולא עבוד: תשובה אם בר ישראל זה בא בשביל דברים אלו לסכנת ממונו ה"ז מסור שוין משניהם גרמו איבוד ממונו ואע"פ שאמר לא הייתי מתפנון אינו נאמן כשאמר לפני אותן העכו"ם שמעו אחרים וחרבך חברה אית ליה ומסור ששאלת עליו אם הוא בכלל פסולי עדות ודאי הוא בכלל פסולי עדות שאם מסר ממונו חבירו לעכו"ם כ"ש שימסור ממונו ישראל לישראל בעדות שקר אצל העכו"ם לאבד ממונו שו חבירו שלא במסורו' אם פרע אותו דבר שגרם איבודו פשר ואם לא רצה לפרוע הנה ליה גזלן ופסול: קפו שאלה ועל זה שאמרת הלוקח פשתן מחבירו ה"ז לא קנה עד שיטלטלנו ממקום למקום ואם היה מחובר לקרקע ותלש כ"ש קנה ואמרין בגמרא משום דתלש כל שהוא קנה אר"ש באומר לה ויפה לי קרקע כל שהוא וקנה כ"מ שיש עליה בדים או אפילו שלא בדים דא"א בדים קשיא לן הא דתנו כל המחובר לקרקע הרי הוא פקרקע וכבר אמר נקנה בכסף ובשטר ובחזקה פלומר אם זה נוטל דמי הפשתן למה צריך לתלוש פלום ונהלא מחובר לקרקע הרי הוא פקרקע ויקנה פסוף: תשובה לא עיינת בשאלה זו פהוגן לפי שעלה על דעתך כי הפשתן זהו פקרקע ואינו פן כמו שאמרת סבור כי כל הנמכר מן

המחנך לקרקע על מנת שיתלוש הרי הוא כמו מטלטלין ואינו פקרקע אין לו בו הנאה
אלא לאחר טלטולו ומשום כן אמרו משום דתלש כל שהוא כי המטלטלין אינם נקנים
במשיכת מקצתם כדאמר התם פור בשלשים סלע בסלע אני מוכר לך א' א' קנה והשאר
ל"ק ומ"מ כי מה שנמכר מן המחנך על דעת לעקור ולתלוש הרי הוא כמטלטלין יש לנו
ראיה בכתובות כדאמר כל העומד לגדור כגדור דמי פירוש שהוא כמטלטלין ואין האשה
והבנות נזונות אלא ממקרקעי וכמדומה לנו שהטעה אתכם בדבר מה שראיתם בתלמוד
עשר גפנים טעונות מסרתי לך והלה אומר אינו אלא חמשה רבי מאיר מחייב וחקמים
פוטרו שכל ממחנך לקרקע הרי הוא פקרקע ואוקימנא בענבים העומדים ליבצר ואין
אנו רואים ממקום שהוא שכל המחנך לקרקע הרי הוא פקרקע כי אלו י' הגפנים טעונו
העומדות ליבצר לא מסרן לו לא הן ולא פירותיהן אלא לשמירה ולא לתלישה וכשתבעו
ממנו תבעו הן ופירותיהן כענין שמסרן לו טעונו ועומדו ליבצר אבל נמסרו לו לתלישה
הרי נחשבו כתלושות אבל מי שקנה כלום על דעת לתלוש אותו אינו כמחנך דלא סגיא
דלא נתלוש יתיה ולולי זה שאמר יפה לי קרקע כל שהוא וקנה מה שעליה לא היה קונה
אלא מה שתלש בלבד: קפח שאלה ראובן נפלה קטטה בינו ובין אשתו ונשבע שבועה
חמורה שלא ישוב למקומו א"כ יזמין לו העקום ממון הרבה וכשיחזור חזור יקח אשה
אחרת לאלתר לפי שהקניטתו והלה ונתעכב זמן הרבה ולא הזמין לו המקום כלום וביקש
לחזור למקומו ואפי' אילו הזמין לו המקום ממון לא היה מוצא אשה הגונה לו למדנו
רבינו: תשובה שבועה זו שנשבע ראובן לא יפה עשה לפי שיש עליו לאשתו דינין ואינו
יכול לזוז מהם כל זמן שלא גירשה כמו העונה וזולתם היקפה שבועה זו שבועת שוא
ויש מן הדין שיחזור לאשתו ואפי' אם לא נזדמן לו ממון ולא אשה וכיין שהוא שוגג
בשבועתו זו הרי הוא פטור כדאמרינן בשבועות שבועת שוא חייבין על זדונה מכות ועל
שגגתה פטור וכן לענין נשואי אשה אחרת אם אינו יכול לעמוד בספוקי שתיקה או לא
מצא אשה הגונה לו פטור משבועתו כדאמרינן מעשה באשה אחת שנשבעה כל מי שיבוא
אלי איני מחזירתו וכו' א"ל שאלו הגונים ואמרו חכמים לא נתפונה להם אלא
להגונים לה: קפט שאלה ראובן הלה למדינת הים והניח אשה ופסק לה מזונות וארכו
הימים והיה משגר לה מזונותיה וכשחזר הוציאו אביה ואמה פנקס ויש בו חשבון ממון
ואמרו כ"ז הוצאנו על אשתך במזונות ובכ"צ וא"ל אני לא צויתי אתכם להוציא עליה
כלום ואני שלחתי לה כדי מזונותיה יורנו רבינו אם יש עליהן כלום או לא וכן אם טענו
שהיא צוה להם להוציא לה כל מה שתצטרך מתחייב בכך א"ל: תשובה רואין כל מה
ששיגר האיש לאשתו וכל מה שהניח לה ומעלין הפל בחשבון ורואין כמה ימים ישב
במדינת הים ואם יש כדי מזונותיה באותן הימים להרוחה ממה שאמרו עולה עמו ואינה
יורדת עמו אין עליו לפרוע לה פלים לאביה ולאחיה ואם נשתייר יפרע להם הפל עם
הנה מודה שלותה מהם ואם כפרה כמה ששיגר לה או במקצתו ישבע שבועת היסת כי
שגר אליה כל מה שטוען שיש לו אצלה ופטר על עיקר מ"ש מנה יש לי בידך אין לך
בידי פטור משיביעין אותו שבועת היסת ואם היא לא לותה כלום אלא אביה רצה להוסיף
לה במזונותיה משום חנינה ורחמנות ולא על דרך הלואה אין להם עליו כלום כענין עה
שאמר מי שהלה למדינת הים ועמד אחד ופרנס את אשתו חנן אומר אבד א"מ והלקחא
כמותו אבל מה שלקחה מהם על דרך הלואה יש עליו מן הדין לפרוע וראיה לדבר היא

בְּפָרֶק דִּינֵי גְזֵירוֹת וּבְפָרֶק יֵשׁ מְנוֹתָרוֹת וְלֹא הִזְכַּרְנוּ אוֹתוֹ כְּדֵי שְׁלֹא לְהֵאָרִיךְ וְאִם טַעֲנוּ
שֶׁהוּא צָוָה אוֹתָם לְהוֹצִיא עֲלֵיהֶם מְשֻׁלְהֵם וְהוּא כּוֹפֵר יִשְׁבַּע שְׁבוּעַת הַיִּסֵּט וַיִּפְטֹר: קִין שְׁאֵלָה
הַאִי סוֹפָה דְּמִטְלִלְתָא עַד תְּלַתִּין יוֹמִין לֹא הוּנָא חֲזָקָה לְבַתַּר תְּלַתִּין יוֹמִין הוּ"א חֲזָקָה וְאִי
סוֹפָה דְּמִצְוָה הִיא לְבַתַּר שְׁבַעַה גְּמִי הוּ"א חֲזָקָה וְאִמְרַת אוֹ שְׁבַעַה לְזוֹ הֵן אוֹ שְׁבַעַה שְׁל
מִצְוָה לְבַד: תְּשׁוּבָה אֵינָן אֱלָא שְׁבַעַה שְׁל מִצְוָה בְּלַבַּד וְאֵע"פ שְׁרַאֲנוּ מִי שְׁאֵמַר כִּי הֵן לְזוֹ
אֵין סוֹמְכִין עַל דְּבָרָיו דְּאֵם כּוֹ הוּנָא לְגַמְרָא לְמִימַר וְאֵם סוֹפָה דְּמִצְוָה הִיא עַד לְזוֹ יָמִים לֹא
הוּנָא חֲזָקָה וּמְדָלָא אָמַר הֵכִי אֵינָן אֱלָא שְׁבַעַה דְּמִצְוָה בְּלַבַּד וְהַדְּבָר בְּרוּר כִּי הִנֵּה מְוַחֲזָק
לְהֵם מִסְתָּם שְׁאֵלָה שְׁלִישִׁים יוֹם כַּמ"ש סְתָם מְלוֹה שְׁלִישִׁים יוֹם אֲבָל סוֹפָה דְּמִצְוָה בְּסִתְמָא
אֵינָה אֱלָא ז' בְּלַבַּד: צֵא שְׁאֵלָה שְׁנוֹתָף שְׁמַכְר לְאַשְׁרָאִי וְכִפְרוּ אוֹתוֹ הַלּוּיִן חֲטִיב הוּא לְשׁוֹתְפוֹ
לְפִי שְׁפִשְׁע וּמַכְר לְאַשְׁרָאִי אוֹ פִּינוֹן שְׁהַמְנַהֵג שְׁל מְדִינָה לְמַפְנֵן בְּאַשְׁרָאִי אֵינָן חֲטִיב לּוֹ
כְּלוּם: תְּשׁוּבָה הַמְכִירָה בְּאַשְׁרָאִי פְּשִׁיעָה הִיא כַּמ"ש כָּל אֲשְׁרָאִי סִפְק אֲתִי סִפְק לֹא אֲתִי
וְאֵע"פ שְׁאֲנָשִׁי הַמְדִינָה מוֹכְרִי כְּף אֵין זֶה הַמְנַהֵג מוֹעִיל אֱלָא אִם הִתְנוּ שְׁלֹא יִמְפְּנֵן אֲחַד
מֵהֶם אֱלָא לְאַשְׁרָאִי אֲבָל יֵשׁ מוֹכְר דְּאַשְׁרָאִי אִם אֵין זֶה מְנַהֵג וְהִנֵּה עַל הַשְׁנוֹתָף שְׁיִקַּח מְעַט
וַיִּמְפְּנֵן בְּנִכְיָה לְאַלְתֵּר הַיְלִכְף רֹאֲיִן אִם שְׁתַּפְּסִים אֵלוֹ סוֹחְרִים מְבַקְשִׁים לְהַרְוִיחַ כָּל אֲחַד
וְאֲחַד לְחַבְרֵיו וְלֹאֲמָצ' הִיִּתְהָ אוֹתָהּ פֶּשׁ מַה שְׁפִשְׁע שְׁנוֹתָף זֶה בְּכָלִים וְהַהִפְסֵד לְאַמְצַע
דְּקִיָּמ' לּוֹ פְּשִׁיעָה בְּבַעֲלִים פְּטוּר: קִצַּב שְׁאֵלָה הָא דְּאָמַר רַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה הַאִי אֹדִיתָא
זִימְנִין פְּתַבִּינוּ מַה הִפְרֵשׁ יֵשׁ בֵּין מוֹסְפִי אֲבָקוֹ וּפְרִוּשׁ דַּעַת מַר בַּר דָּב אֲשִׁי דְּאָמַר כְּנַפְיָהּ
וּפְרִוּשׁ זֶה שְׁאֵמַר עַד דְּקַבְעֵי דְּנוֹכְתָא לְבִי דִּינָא וּמִשְׁגָּרִי שְׁלִיחָא מְבִי דִּינָא וּמְזַמְנִי לִיהַ לְדִינָא
אִם עַל בַּעֲלֵי דִינָא אוֹ עַל דִּינֵינִין: תְּשׁוּבָה הַפְּרֵשׁ יֵשׁ בֵּינֵיהוּ דְּאִי הָווּ מִיְכַנְפִי לֹא הִיִּתְהָ
יִשְׁכַּחְתּוּן לְדִין וְא' כְּנִיף אִיהוּ תַהֲיָה לְדִין וְאִם כֵּן עַל הוֹדָאָה שְׁתַּהֲיָה לְפַנְיָהֶם וְכָל טַעֲנָה
תַהֲיָה הוֹדָאָה בְּפָנֵי בֵית דִּין וְטַעֲנָה בְּפָנֵי ב"ד שְׁאֵינּוּ יָכוֹל לְחַזֵּר בְּהוֹן אֱלָא כּוֹתְבִין אוֹתוֹ
ב"ד וְאֲפִילוֹ לֹא כְּתָבוּ אוֹתָן הֵן כְּתוּבוֹת וְעוֹמְדוֹת וּמִש"ה אָמַר כּוֹתְבִין אֲבָל אִם לֹא יִשְׁבוּ
לְדִין אֵין הוֹדָאָתָן הוֹדָאָה וּפְרִוּשׁ דְּבָרֵי מַר בַּר רַב אֲשִׁי הוּא שְׁאֵמַר לָךְ אֵין כָּל זֶה מוֹעִיל
עַד שְׁיִשְׁבוּ בְּמָקוֹם הַיְדוּעַ בְּמוֹשֵׁב ב"ד וַיִּשְׁגְּרוּ ב"ד אַחַר הַגְּתָבָע וְאַחַר כְּף תַהֲיָה הוֹדָאָתוֹ
הוֹדָאָה וְאֵינָה צְרִיכָה לְאוֹתָם עַדִּים וְלֹא שְׁיִאמַר עָלֵי כְּתָבוּ שְׁטֵר אֱלָא יֵשׁ לְהֵם שְׁיִכְתְּבוּ
עָלֵיו שְׁטֵר הוֹדָאָה וַיִּשְׁתַּעֲבְדוּ לְנַכְסִי מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם בְּמַה שְׁהוֹדָה בְּפַנְיָהֶם דְּקִיָּמְלוֹן הוֹדָאָה
בְּפָנֵי ב"ד כְּמִלְוֵה הַפְּתוּבָה בְּסִטְר דְּמִי וְדָבָר זֶה תְּמַצָּא אוֹתוֹ מְפֻרָשׁ בְּהַלְכוֹת שְׁלָנוּ בְּפָרְקָא
שְׁל בְּבֵא מְצִיעָא.

יִצְחָק ב"י אֲלִפָּאס קִצַּג שְׁאֵלָה עַל מ"ש בְּתַלְמוּד שְׁצָרִיף קִנְיָן כְּמוֹ פְּשָׁרָה וּמְחִילָה וּכְיוּצָא
בְּהוֹן אִם אָמַר אֲתָם עַדִּי יָבֵא בְּקִנְיָן וְאֵין צְרִיף לְקִנְיָן אוֹ אֵע"פ מוֹעִיל אֱלָא בְּמָקוֹם הוֹרָאָה
בְּלַבַּד: תְּשׁוּבָה הַפְּשָׁרָה אֵינָה מְתַקְּיָמַת אֱלָא בְּקִנְיָן כַּמ"ש פְּשָׁרָה צְרִיכָה קִנְיָן אֲבָל מְחִילָה
שְׁאֵינָה בְּדָרְךָ פְּשָׁרָה אֵינָה צְרִיכָה קִנְיָן לְפִי שֶׁהוּא תַחַת יַד הַשּׁוֹאֵל וְלֹא מְחַסְרָא מְחִילָה
וְאֲפִילוֹ אֲתָם עַדִּי א"ב וְלֹא הוֹצֵרְכוּ עַדִּים אֱלָא לְכוֹפֵר כַּמ"ש לֹא אֵיבְרוּ סֵהד' אֱלָא לְשִׁקְרִי:
קִצַּד שְׁאֵלָה וַז"פ הוֹדָאָה בְּפָנֵי שְׁנַיִם צְרִיף לֹאֲמַר כְּתוּבוֹ צְרִיף הוּא לְאֲתָם עַדִּי אוֹ בְּכְתוּבוֹ
לְחוּד סְגִיא: תְּשׁוּבָה כְּתוּבוֹ עַדִּיף מֵאֲתָם עַדִּי דְּאֲתָם עַדִּי בְּלַחוּד אֵינּוּ רְשָׁאִים לְכַתְּבוֹ מְטֵר
עַד שְׁיִאמַר כְּתָבוּ עָלֵי פְּטֹר: קִצַּה שְׁאֵלָה ז"ש כְּתָב לּוֹ עַל הַנְּיָיר אוֹ עַל הַחֶרֶס שְׁדִי מְכוּרָה
לָךְ שְׁדִי נְתוּנָה לָךְ צְרִיף עִם דְּבָר זֶה אֲתָם עַדִּי אוֹ א"ב אֱלָא הוֹדָאָה בְּלַבַּד: תְּשׁוּבָה הַמְתַּנְּהָ
וְהַמְכִירָה אֵינָה צְרִיכָה עַדִּים דְּלֹא אֵיבְרוּ סֵהדֵי אֱלָא לְשִׁקְרִי: קִצַּו שְׁאֵלָה מַה הִפְרֵשׁ יֵשׁ

בין מלנה בשטר למלנה ע"פ וכן אם ראו עדים שלנה שמעון מראובן ק' די' ובקש המלנה מן העדים שיכתבו לו שטר בכך ויתנו לו אותן ה"ש על אותן עדים לכתוב א"ד פ"ן שלא אמר הלנה כ קנו ממני או כתבו א"ל לכתוב שטר: תשובה יש הפרש והוא שאמרה המשנה המלנה את חבירו בשטר גובה מנכסים משועבדים ע"י עדים גובה מב"ח והעדים שראו שלנה שמעון ולא א"ל אתם עדי לא יועיל להם הדבר פ"ן לכתוב וליתן שאפשר שאותה הלנה לא היתה הלנה אלא פשרה היתה אצלו וזה שנתנה להם שנטל דרף הלנה שמה עשה כן שיענה את נפשו או משום ד"א הילכה א"ר לכתוב שטר: קצו שאלה מה הפרש יש בין מטלטלין בדין קדימה משום דק"ל דמ"ע א"ג מן הקרקעות עם מלנה בשטר אם אין בקרקע כדי שניהם שנסתפק לנו באותה הלכה של מי שהיה נשוי ג' נשים שאין הפרש במטלטלין בין מב"ש בין מלנה על פה אם דבר זה כשהיו שניהם מלוין בשטר ושניהם מ' ע"פ או אפילו למלנה אחד בשטר ומלנה אחד על פה וכן עה פירש רבינו שמלנה על פה א"ג מן הקרקעות עם מלנה בשטר אם דבר זה א' כמזמנם א' אפילו קודם זמן מלנה ע"פ וכן ב' מלוין ע"פ במקרקעי וקדם אחד מהם יש קדימה א"ל: תשובה זה שנסתפק לכם מפירושינו במלנה בשטר ומלנה ע"פ אם הוא ב' לוין בפטר ושנים מלוין על פה או אפילו אחד בשטר ואחר ע"פ תמהים אנו מספיקא זו משאלה זו ומה הפרש בין שהיו שלשה או ארבעה הדין כולו אחד.

וכן מה ששאלת במלנה ע"פ שא"ג מן הקרקעות עם מלנה בשטר אם דבר זה שזמנו אחד או לא בשאלה זו אנו תמהים כי כבר פירשנו לשם פירוש יפה וביררנו שמלנה על פה אין לו דין קדמ' כלל.

אלא אם ראית אותה ושאלה ותשובה שהשיב גאון ז"ל שמלנה על פה שקדם יש לו קדימה והביא ראיה מדברי רבותינו ז"ל שאמרו מלנה על פה גובה מן היורשין שעבודא דאורייתא אותה תשובה אינה נכונה שאע"פ ששד"א לא אוקמוה רבנן אדאורייתא משום פסידא דלקוחות משום דלית ליה קלא.

וה"ה למלוין שאין קודמין זה לזה משום דלית להו קלא ואיכא עליה פסידא הילכה אין להם דין קדימה לא עם מלנה בשטר ולא עם מלנה בעדים בין במקרקעי בין במטלטלין וכיון שהמטלטלין נמי אין להם דין קדימה אין בהם הפרש בין מלנה בשטר בין מלנה בעדים: קצח שאלה על מעשה שהיה במושב ב"ד פגון פשרה ומחילה וכינצא בה אם לא הזכיר לה לא קנן ולא עדות פ"ן שנעשית במושב ב"ד אין למושב ב"ד תועלת אלא בהודאה בלבד: תשובה כבר השבנו לה תשובה שאין הפשרה קיימת אלא בקנן ואין במושב ב"ד אלא בהודאות שאין צריך לא קנן ולא אתם עדים: קצח שאלה אם באו שני בעלי דינין וסיד' כל א' וא' טענותיו במוש' ב"ד והעמיד ב"ד דינינים עד שיעיינו בהם ולא קנו מידם שלא נשתתרה להם טענות חז עמה שטענו ולאחר כן נתגלה לאחד מהם טענה שיש לו בה זכות שיש לב"ד שישמעו אותה ממנו אם לא תהיה סותרת אותן טענות הראשונות א"ד פ"ן שיצאו מבית דין וגלו את טענותיהן אין בהם לטעון ואפילו לא יתא סותר טענות הראשונות.

וכן שאמר ומודה עולא היכא דקאי בב"ד ולא טען ונפק אכרא ונהדר אמי לב"ד וטען דאינו טוען וחוזר וטוען מאי טעמא דילמא טענה אגמרוה שנה הוא עולא עם נהרדעי

בזה ואפילו בדניהי אמתל' לטענתיה קמיינת' א"ל: תשובה כל מה שמסרת לענין טוען וחוזר וטוען תשובתנו היא מה שמסרנו בהלכות.

והיכא דאישתעי דינא אפראי ולא טען ונהדר אתי לבית דין וטען דטוען וחוזר טוען מ"ט לא מיגלי איניש טענתיה אלא בב"ד ואמרין נמי אמר אממר אנא מסבי דנהרדעא אנא וסבירא לי דטוען וחוזר וטוען והוא הלכתא דטוען וחוזר וטוען והוא דיהיב אמתל' לטענתיה קמיינתא אלא שנה הדבר בשלא יצא מבית דין אבל יצא חוץ לבית דין אימר טענתיה אגמרוה וכל זה באותה תביעה עצמה אבל בתביעות אחרות טוען וחוזר וטוען ואפילו יצא מבית דין ואפילו אמר יש לי תביעה אחרת זולתי זאת שסדרתי שטוען וחוזר וטוען: ר שאלה הא דאתמר בפ"ג הל' ג' אמר רב אסי אמ' רב שבתאי מקבלין עדים שלא בפני בעל דין ואוקמוה פגון אהיה חולה או עדי חולים או שהיו עידי מפקשים לילך למדינת הים ושלחו לו ולא בא ובתרה איתמר אמר רבא הלכתא מקיימין את השטר שלא בפני בעל דין ואפילו עמד וצונח זה זה שפסק רבא הכי פגון שהיה חולה הוא כמו השמועה של מעלה א"א אלא במי שנמנע מלהודיע עם חבירו לדין שאיתמר בסיפא דאי לא אתי בזמניה נטריה ליה ב' וה' וב' וכו' א"ר לא אמר רבא אלא בקיים השטר בלבד שמקיימין אותו בין מהיה חולה ועידי חולים בין לא היה חולה בין אזמינן ליה ולא יצטרף בה בפני בעל ותלוי זה הדבר כמ"ש עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותו בבית דין וישאר הדבר הראשון שמקבלין עדים שלא בפני בעל דין על השטר שאמרנו פגון שהיה חולה או עדים חולים ויהיה ההפך בין שני דברים שהראשון בקבלת עדות ע"פ והב' בקיום השטר או יראה שזו שפסק רבא אמור על שני דברים ואין הפרש אצלו בין קיים השטר וקבלת העדות על פה במקום שלא נצטרף בשניהם בפני בעל דין זה הדבר א' שלא יהיה לא לו ולא לעידי עליה שמונעים מהיותם שם א' טלא ימנע לישוב עם בעל דינו ובכך ניתן חילוק בין דברי רבא לשמועה הא': תשובה מ"ש מקבלין עדים, שלא בפני בעל דין פגון שהיה חולה הוא דבר ברור ודבר רבא מקיימין את השטר שבב"ד ד"א שהראשון בעדות על פה וזו בעדות בכתב ואין צורך להות בפני ב"ד שהעדות על הממון צריכה בפני בעל דין כי שמה תהיה העדות שאינה ברורה למעיד כמו מצריף ואם תהיה העדות בעני בעל דין והעדות אינה ברורה אצל העד כמו שצריף לא יעיד זו העדות בפניו כי יתייר' ממנו שלא יכחישנו אבל החתו' שהוא קיום השטרות אין לחוש לכל זה והלכך אין צריף בפני בעל דין: רא שאלה אם הוציאו בפני ב"ד פטר במקבלי עדות והעדות אשר נתקבלה עדותו מצויין אם צריף ב"ד להזמין שם כדי שישמעו מהם העדות ע"פ או ואם באו לב"ד והחליפו העדות המקובל פניהם אם נקבל מהם ונניח אותם המקבלין שקבלו עהם או נדין בזה פדון העדים החתומים שנעשה כש"ע בבית דין ולא יתכן לחזור במה שקבלו וכתבו על פיהם מקבלי עדות ואי זה הפרש יש עדי קבלה לעידי קיום השטר תשובה אם יהיו אותן מקבלי עדות בקיאים בדקדוק עדות ומבינים בחקירת עדים יפה יפה סומכין עליהן ועל הפתב ואין חוששין לעדים ואם לאו אין סומכין עליהן ולא בכיתבתו אלא סומכים על העדים: רב שאלה אם יבא לפני ב"ד שטר שיש בו נאמנות ועדי השטר אין מצויין וכבר נודע מנהג המקום שהסופרי' פותבים נאמנות על דרך שופרא אף אם לא נתפרש זה בעת הקנין ואם נסמוך מל המנהג ונבטל נאמנות ואע"פ שנתקיים השטר בחותמיו ויהיה יד בעל

השטר על התחנות' ואם א"ל ל'נה אשתב' לי אישתבע ליה או באמר הואיל ואין עדי השטר מצויין שנשאל אותם אם נתפרש הנאמנות בעת הקנין וטען המלוה שניכר הנאמנות ונשאר השטר בחזקתו ועל הל'נה להביא ראיה או לא: תשובה העדים אין ראיהם לכתוב נאמנות בשטר אא"כ נטלו רשות מאותו שמעידין עליו ואם א"ל האמנתיו על עצמי כבתרי' כותבי' ואותן שפוטבי' נאמנו' ואין שואלי' לל'נה אין סומכין על זה הנאמנות אלא בודקין על אותה עדות אם נתברר בפירוש סומכין עליה וא"ל תבטל: רג שאלה אם נכתב שטר במדינה ולא נודע מנהג המדינה בזכירת פירוש הנאמנות אם היא נכתבת בפירוש על עיקר או על דרך שופרא דשטרא ובקש הל'נה זמן לחפש בו על מנהג המדינה בדרך הנאמנות ויחפש הדבר אם ינתן לו או לא תשובה אם יבא שטר נאמנות על זו הדרך ולא נודע מנהג המקום אין צריף לעכב השטר עד שיתברר הדבר ואם יהיה מנהגכם להעיד עדות פקר כי מי שהעד בנאמנות ולא נזכרה בפירוש עדותו בטלה: רד שאלה לפתר לן ברני' זו ת"ר העוש' שדהו אפותיקי לאחרי' ושטפ' נהר גובה משאר נכסי' אפותיקו זו אם היא מפונרשת בשטר כגון שיהא פחוב לא יהא לה פירעון אלא מזו א"ד סתם הוא ולא כתוב בו לא יהא לה פירעון אלא מזו ואם סתם הוא מה הפרש יש בין זו למשפונה דבמשפונה חשיב ולכך גובה משאר נכסים ועוד היכא דכתוב ביה ל"י ל"פ אלא מזו ואפילו מבני חרי רוצה לומר א"ד ממשעבדי לא גבי וא"כ דאפי' מבכי חרי לא גבי ב"ן מקרקעי בין מטלטלי מה הפרש בין זו לשדה מתנה ואנו רואין מדיוקא דלישנא בתרא דלישנא פניכוי לא בעיא אלא לישנא דעביד בעיא פירש לנו רבינו כל השאלות פירוש ארוור ופרש לנו הא דרש"ב דאמר אחרי זאת הברייתא פתובת אשה אינה גובה משאר נכסים שאין דרפה של אשה לחזור על בתי דינין.

ופי' הירושל' המפונרש בזה המקום מפרק אלמנה לכהן גדול ואם יש חילוק בין רשפ"ג ונחכמים בבריית' ואם הירושל' כאפותיקי סתם ושטפה נהר גובה משאר נכסי' בדלא אמר ליה לא יהיה ל"פ אלא מזו: תשובה העוש' שדהו אפותיקי ושטפ' נהר גובה משאר נכסי' בדלא א"ל ל"י ל"ט אלא מזו הוא אבל אם פירש לו לא יהא לה פירעון אלא מזו אינה גובה משאר נכסים אע"פ ששטפה נהר לא מנכסים משועבדים ולא מנכסים בני חורין ומה ששאלת א"כ מה הפרש יש בין אפותיקי זו ובין שדה שנתנה לו במתנה בנדאי אתה ר"ל מאחר ששדה אפותיקי אין לו עליה אחריות ושדה מתנה אין לו עליה אחריות מה הפרש יש בין זו לזו וא"כ אתה רוצה לשאול הו' יודע דנדאי מאחר שהתנה על עצמו בקדו אין ביניהם שום הפרש דליכא אחריו' לא על זו ולא על זו ומה שאמרת היכא דכתיב ביה ל"י פירעון אלא מזו אין לו בה אלא שעבוד לאו הכי היא אלא גופה של קרקעים יש לו אבל אין לו פירותיה עד הזמן שהתנו ביניהם הלא תראה שאילו הנה רוצה הל'נה לסלק שעבודה משעבוד זה שדה לשדה אחרת במקומה דלא אפשר ליה למעבד וכן ש"מ דשדה זו גופה קנייה לו וכן אמרי' התם הא דמסיק ביה וזי כשיעור ארעא ושכחה כלו' היא גובה אותה בעל חובם כולה ויתן המוכר ללוקח ואמרינן התם הניחא ל'מד וכו' עד הכא במאי עסקינן דא"ל לא יהא לה פירעון אלא מזו נתברר לה מזו שהיא קנייה לו.

ומה ששאלת על זו דרשפ"ג שאין דרפה של אשה לחזור על בתי דינין לאו בהיכא דא"ל לא יהא לה פירעון אלא מזו דוקא והיכא דכתוב כף לא אמרינן עליה גובה משאר נכסים אלא באפותיקי סתם דוקא ולדעת רשפ"ג אע"פ שהוא סתם אינו יכול לוקח לסלק

ממנה ולומר לה הנחתי לה מקום לגבות ממנו לפי שאין דרפה של אפה לחזור על בתי דינין לכך אין לה לחזור על לוקם אחר.

וכן הירושא אינה פאפתיקי שכתב בו לא יהא לה פירעון אלא מזו אלא פאפתיקי סתם ואם מכרה לנה מכורה היא כל זמן שלא יבא הב"ח כדי שיוציאנה מיד הלוקח ועלה אמרינו אם ומכרה לנה מכורה היא והלוקח יחויש לעצמו דיש לדעת דכיון שיגיע זמן ב"ח ולא ימצא ממה שיהא גובה מוציאין מידו ולכך לא יקח אותה אלא שיהא יודע אבל לנה עמה יפייס לבעל חוב ורש"בא אומר דין זה נדון ראשון שאמר תחלה הוא ואפילו מת בעלה של אשה והיה לה אפתיקי סתם בכחובה אינה חוזרת על לוקח אחרון שאין דרפה של אשה לחזור על בתי דינין הוי פשמכרו לשעה אינו קנימין פלום בזמן שאינו מוכר אלא לזמן ידוע אבל אם מכר לחלוטין אינה מכור וכתב נמי אחד מן המחברי הכי העוש' שדהו אפתיקי לאחרי ושטפה נהר שפיר אמר רבי יוחנן אינו גובה משאר נכסים ואוקמנא כגון דאמר ליה לא יהא לה פירעון אלא מזו התם הוא דאינו גובה משאר נכסים של לנה אבל אפתיקי סתם כגון משכונה גובה: רה שאלה מי שהוציא שט"ח על חבירו מקנינים וטע' הלו' שיש לו ראוי' כגון עדים או מודעא לפסול בהם עדי השטר ואמר כי אין עדים מצויין ובקש שיתאחר הדיועד שיבאו יש לו מן הדין והיא דומה לזה שאמרה המשנה אמר כל ראיות שיש לה הבא מפאן עד שלשים יום וכו' או אין נראה ממשנה זו שיתאחר הדין עד שיביא ראיותיו אלא גומרין את הדין ואין נותנין לו זמן להביא ראיותיו ונתיר את הדין: תשובה יש מן הדין שיתנו ב"ד זמן עד שילך לאותו מקום ויביא ראיה ואם נתברר לב"ד שאינו כן אלא לדחות מעליו את הדין ולאשתמוטי ממרי רשותי אין נותנין לו זמן כל עיקר אלא א"ל פרע את שעליך ואם תבי' ראי' תסתן את הדין ואם התובע עני שאם אינו נותן לו ממון מאבדו לאתרו ואנו חוששים שמא יביא הלנה ראיה ויסתור בה את הדין לא ימצא לתובע פלום מאותו ממון כשנותנין את הממון מן הלנה אין נותנין אותו אל המלנה אלא נותנין אותו על ידי שליח ואומר לנתבע אם לא תביא ראיה עד זמן פלוני ינתן הממון למלנה רו שאלה מי שהיה עליו שט"ח והיו לו קרקעו ומטלטלין ונמנע מלפרוע את המטלטלין יש מן הדין לכונן אותו להגבותו מהם א"ד נותנין לו אדרכתא על הקרקע ואם אין לו מטלטלין אלא קרקע פמה הוא זמן שנותנים לו למכירת קרקע ואח"כ פותב לו אדרכתא ונותנים לו צ' יום כמו שנותנים למי שמנע עצמו מן הדין כמו שאמרנו ואם איתא פתבי' פתיקא עליה ומשמתינו ליה צ' יום א"ד אין נותנים צ' יום אלא למי שהברית עצמו מן הדין בלבד.

תשובה יש מן הדין לכופו ולהגבותו מן המטלטלין שהמטלטלין הם כמו ממון ומי שיש ממון אין גובים ממנו קרקע וכפר פירשנו זה בתחלת פרק המוכר פירות לחבירו וכן אמר במטלטלין כל מילי מיטב הוא דאי לא מזדבן הקא אלא אם יש לו ממון אין נותנים לו אלא ממון ומי שיש לו קרקעות ולא ממון נותנים לו למכירתו שלשים יום כדאמרי רבותינו ז"ל זמן בית דין שלשים יום וזה תשעים יום אינו אלא כמי שיצא עלי שטר חוב וטען שיש לו ראי' שיכטל אותו ובק' זמן ונתנו לו ולא בא זהו שנותנים לו זמן צ' יום ובאו לו צ' יום יהא בשמתינה ואם לא בא לאחזר כן יורדין לנכסיו אבל מי שהוא מצוי אין נותנים לו יותר משלשים יום ויורדין לנכסיו אח"כ: רז שאלה היא תופס אדרכתא והטרפא והשומא ועיקר דינו: תשובה האדרכתא היא כמי שיש עליו שט"ח ולא רצה

לְפָנָיו קוֹרְעִין אוֹתוֹ שְׁטָר שְׁעָלָיו וְכוֹתְבִין לוֹ לְתוֹבָע כִּי פְלוֹנִי בֶן פְלוֹנִי יֵשׁ עָלָיו חוֹב כָּךְ וְכָךְ וְלֹא רָצָה לְקַבֵּל עָלָיו אֵת הַדִּין וְלִפְנֵי הַחוֹב וְכִבֵּר הַרְשָׁה לָנוּ פְלוֹנִי זֶה הַתּוֹבֵעַ עַל מֵה שִׁימָצָא לְפְלוֹנִי זֶה מְקַרְקְעֵי הַנְּמַכְרִין לְאַחַר זְמַן שֶׁטָרוּ שֶׁל תּוֹבֵעַ שֶׁהוּא זְמַן כָּךְ וְכָךְ לְגַבּוֹת מֵהֶם כְּדִי חוֹבוֹ וְלֹא מָצָא לוֹ קַרְקָעוֹת שֶׁהֵן עֲדִינִין בְּרִשּׁוֹתוֹ כִּי מְכַרְן לְאַחַר זְמַן שֶׁט"ח קוֹרְעִין אוֹתָהּ אֲדַרְכְּתָא וְכוֹתְבִים לוֹ טְרַפָּא כִּי פְלוֹנִי יֵשׁ לוֹ לְגַבּוֹת חוֹבוֹ שֶׁהוּא כָךְ וְכָךְ מִן הַשְּׂדָה שֶׁלְקַח פְלוֹנִי בְּכָךְ וְכָךְ כִּמְהָ שִׁישּׁוּמוֹ אוֹתוֹ הַשְּׂמָאִין וְלְאַחַר שִׁילְכוּ הַשְּׂמָאִין וַיִּשְׁימוּ אֵת הַשְּׂדָה בְּכַדִּי חוֹבוֹ קוֹרְעִין אֵת הַטְרַפָּא וְכוֹתְבִין לוֹ שְׁטָר שׁוּמָא וּבְכֵן אָמַר כָּל אֲדַרְכְּתָא דְלֹא פְתִיב בֵּיהּ קַרְעִינִיהּ לְשְׁטָרָא דְמַלְגָּה לְאוֹ אֲדַרְכְּתָא הִיא וְכָל טְרַפָּא דְלֹא פְתִיב בֵּיהּ קַרְעִינִיהּ לְאַדְרַכְתָּ' לְאוֹ טְרַפָּא הִיא וְכָל שׁוּמָא דְלֹא פְתִיב בֵּיהּ קַרְעִינִיהּ לְאוֹ שׁוּמָא הִיא: רַח תְּשׁוּבָה אֵין מִן הַדִּין שִׁיחְזוֹר הַמַּלְגָּה עַל נְכָסִים מְשׁוּעָבְדִים אֲלֵא אַחַר שִׁישְׁבַע הַלְנָה שְׁאִין עִמּוֹ פְלוֹם כְּדָאֻמַר הַמַּלְגָּה אֵת חֲבִירוֹ עַל יְדֵי עָרַב לֹא יִתְבַּע מִן הָעָרַב תַּחֲלָה: רַח שְׂאֵלָה מִי שֶׁהִיא עָלָיו שֶׁט"ח וְאָמַר אֵין בְּיָדִי פְלוֹם שֶׁאֲפָרַע וְנִמְצָאוּ אֲבָלוֹ כְּלֵי תְשִׁמִּישׁ וּפְרַקְמִטָאוֹת וּפְקֻדוֹנוֹת אֲצֵל ב"א וְטָעַן שֶׁהִפֵּל אֵינּוּ שְׁלוֹ אֲלֵא לְבָנֵי אָדָם אַחֲרֵים בְּתוֹרַת פְּקֻדוֹן וּבְתוֹרַת עֶסְקָא אוֹ שֶׁטָעַן שֶׁהוּא אֲצֵלוֹ אֲלֵא שִׁישׁ לוֹ חוֹבוֹת עַכ"וּם וְחוֹשֵׁשׁ שְׂאָם לֹא יִהְיֶה לוֹ מֵה שִׁיפְרַע לָהֶם יְבֵא לוֹ סַפְנָה הַיֵּשׁ מִן הַדִּין לְהַשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ עַל טַעְנוֹתָיו וַיִּפְטָר א"ד אֵין שׁוּמְעִין לוֹ אֲלֵא מִעֲמִידִין הַפֵּל בְּחֻזְקָתָהּ שֶׁהוּא שְׁלוֹ עַד שִׁיבִיא רֵאִיָּה לְדַבְרֵיו שֶׁהִפֵּל אֵינּוּ שְׁלוֹ וְאֵם הוֹצִיא שְׁטָר שִׁישׁ לַעַכ"וּם עָלָיו חוֹבוֹת וּזְמַנָּם קָרוֹב לְגַבּוֹת וְהַשְּׁטָרוֹ' מְקַנְיָימוֹ בְּעַרְפָּאוֹת שֶׁלָּהֶם וְחוֹשֵׁשׁ שְׂמָא יִסְתַּכֵּן מִן הַעַכ"וּם בְּבֵית הַסְּפִיחָה וְכַמְדֻנְמָה לוֹ מוֹעִיל לוֹ פְלוֹם אוֹ לֹא וְאֵם יֵשׁ לְהַשְׁבִּיעַ שְׁאִין לוֹ פְלוֹם מוֹצִיאִין מִן הַשְּׁבֻעָה פְלוֹם וְעַד זֶה וּבְדוּלַח שֶׁהִבִּיא לְאַשְׁתּוֹ בְּשַׁעַת הַנִּישּׁוּאִין אֵם מְשִׁירִין אוֹתָם לָהּ א"ד גּוֹבִין מֵהֶם הַחוֹב וְאֵם יֵשׁ לוֹ קַרְקָעוֹת לְקוֹחוֹת מְשָׁלוֹ שְׁאִין לְאַשְׁתּוֹ בָּהֶן אֲלֵא שֶׁעָבּוּד בְּלַבַּד יֵשׁ מִן הַדִּין שֶׁתַּעֲכַב אֲשֶׁתּוֹ מְשׁוּם שֶׁעָבּוּדָא א"ד כִּינּוֹן שֶׁלֹּא נִתְּנָה כְּתוּבָה לְגַבּוֹת מַחֲיִים אֵין לָהּ לְעַכְב.

תְּשׁוּבָה זֶה שֶׁטָעַן שֶׁכָּל מֵה שִׁישׁ בְּיָדוֹ לְאַחַר הוּא יִשְׁבַע אוֹתוֹ אַחַר שֶׁהֵן שְׁלוֹ נְנוֹתָנִים אוֹתוֹ לוֹ וְאֵם הִיא בְּמָקוֹם אַחַר מְעַכְבַּ הַדְּבָר עַד שִׁיבִיא וַיִּתְבַּרֵר הַדְּבָר וְאֵם הִיו עָלָיו שְׁטָרוֹת לַעַכ"וּם מְחוּבוֹ' וּמְקַח וּמְמַכֵּר אֵין חוֹשֵׁשִׁין לָהֶם שְׁאִין לְוַקְחֵי' מְמוֹנֵוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמִעֲמִידִין אוֹתוֹ עַד שִׁיטְלוּהוּ עַכ"וּם מְשׁוּם שִׁיכְנִיסוּהוּ לְבֵית הַסְּפִיחָה שְׁאִין עַל הַתּוֹבֵעַ זֶה מִן יִשְׂרָאֵל פְלוֹם שִׁיפְדָנוּ מִן הַסְּפִיחָה בְּמָמוֹנֵוֹ וְאֵם הִיו הַשְּׁטָרוֹת שֶׁל עַכ"וּם עֵיִסְקָא וְנִתְבַּרֵר שְׁאוֹתוֹ מְמוֹן הִיא בְּעַצְמוֹ לַעַכ"וּם מְנִיחִין אוֹתוֹ לַעַכ"וּם וְאֵם לֹא נִרְאָה הַדְּבָר יָפָה בְּעֵדוֹת בְּרוּרָה מְהוּא לַעַכ"וּם אֲלֵא בִּיצִיאַת קוֹל בְּעֵלְמָא אֵין מְנִיחִין אוֹתוֹ לַעַכ"וּם עַד שִׁישְׁבַע יִשְׂרָאֵל הַנְּתַבַּע שֶׁהוּא לַעַכ"וּם וְיֵמָה שִׁישׁ לוֹ אֲצֵל אֲשֶׁתּוֹ מְבָגְדִים דְּוָקָא אֵין לַב"ח לְגַבּוֹת מֵהֶם ע"פ מ"ש הַהֲלָכָה אֶחָד הַמְעַרְיָד אֵת עַצְמוֹ וְהַמְקַדֵּישׁ אֵת נְכָסָיו אֵין לוֹ בְּכִסּוֹת אֲשֶׁתּוֹ וּבְנָיו לֹא בִצְבַע שֶׁצָּבַעַן לְשִׁמּוֹן וְלֹא בְּסַנְדָּלִים חֲדָשִׁים שֶׁלְקַחְנוּ לְשִׁמּוֹן.

וְהַטַּעַם בְּדַבְרֵי לְפִי שֶׁמְשַׁעָה שְׁנָתָן לָהֶם קָנוּ אֵתָם וַיִּצְאוּ מִרְשׁוֹתוֹ לְפִי' אֵין הַקִּדְשׁ חָל עָלֵיהֶן וְכֵן אֵין לַב"ח לְגַבּוֹת מֵהֶן אֲבָל כְּלֵי זֶה וּבְדוּלַח לֹא הַזְפִּירָה אוֹתָם הַהֲלָכָה לְפִיכָךְ אֵין לָנוּ לְדַמּוֹתוֹ לְבָגְדִים בְּלֹא רֵאִיָּה וְכָל שְׁכֵן שְׁכֵן זֶה וּבְדוּלַח אֲדָמָה עַל דַּעַת שֶׁתַּתְקַשְׁט אֲשֶׁתּוֹ בָּהֶם וְאֵם הוֹצִירָה יִתְפָּרֵס מֵהֶם מִשָּׂא"כ בְּבָגְדִים שֶׁהֵן פְלוֹם וְנִפְסָדִים וְאֵין דַּעַתוֹ עָלֵיהֶן הַיִּלְכָּךְ ב"ח גּוֹבָה מְכָלִי זֶה וּבְדוּלַח אַא"כ הַתְּנוּ עָלָיו בְּשַׁעַת הַקְּדוּשָׁין שִׁיכְנִיסִם

לה אין לב"ח לגבות מהן ע"פ מה שאמר ההלכה ולא עוד אלא אפילו הכניס לה שום דבר משלו אם רצה הבעל למכור לא ימכור ואם היו לו קרקעות לקוחות משלו ב"ח גובה מהן ואין עליה לעכב לפי שלא ניתנה פתובה לגבות מחיים שאם נתארמלה או נתגרשה ואין לה מה שתגבה פתובה תטרוןף אותן קרקעות ואם קנו מידה תחילה שמחלה שעבודה להם ואחר כך קנו מייד בעלה אין לה לטרוף מהן וכל מה שימכור הבעל מנכסי אשתו או מנכסיו המשועבדי לאשתו צריף שיקנו מאשתו תחלה שלא תאמר נחת רוח עשיתי לבעלי: רי שאלה מה הפרש יש בין שדה שהכניס לה שום משלו ובין שדה שיחד לה לכתובתה: תשובה יש ביניהם הפרש ששדה שהכניס לה שום משלו הוא שאמר בה ולא עוד אלא אם הכניס לה שום דבר משלו אם רצה למכור לא ימכור ומה שיחד לה בכתובתה דין קרקעות שמעמיד לה להגבות פתובה מהן: ריא שאלה מי שהיה לו בן ונפלו לו לכן נכסים בירושה וחסש האב שמא יפסידם הבן וימכור אותם בזול ופיניס את בנו עד שנתנם לו במתנה על מנת שיחזירם כל ימי חייו ולא יתנם במתנה ולא יוריש לזולתו קיימים תנאים אלו או לא: תשובה כל התנאים שבעולם הן נכנסים תחת כל תנאי שבמזון וקיים תנאו הילכף פולם קיימין: ריב שאלה על מה שכתוב במסכת ראש השנה בפרק א' וים אומרים אף לשכירו בתיים דתנאי המשכיר בית לחבירו לשנה מונה שנים עשר חדש מיום ליום וכו' היאך נפקה ההלכה בשכירות בתיים בניסן או בתשרי בדי שנדע הדין זה אם אמד לשנה זו: תשובה הלכה כת"ק שאמר לשנה זו פיון שהגיע יום א' בתשרי עלתה לו שנה ריג שאלה מי שמעיד בעדות והוא לא ראה אלא אמר נתברר לי בבירור שיש לכם לפ' אצל פלוני כך וכך וכיון שחקר אותו ב"ד על אותו עדות אמר לא ראיתי.

אלא נתברר לי בבירור ודאי סומכין עליו או לא: תשובה אין סומכין עליו על עדותו פלום פיון שחוקרין אותו ולא אמר מעידים על עצמי אלא נתברר לי אין עדותו עדות: ריז שאלה ראובן במדינת מאלאקה נשא אשה במדינת שביליאיא וכשכנסה פניס ממנה להוליקה למדינתו למאלאקה לפי שאין לו פרנסה בשביליאיא ומיאנה לילך עמו פלל והוא אומר א"א שלא תלכי עמי שאיני יכול להתפרנס בכאן: תשובה יש עליה מן הדין שתלך עמו ואם לא תלך עמו תהיה מורדת ואין לה פלום וכן אמרו שלש ארצות לגישואין יהודה ועבר הירדן והגליל וכו' ואמר התוס' בד"א בזמן שהיה מיהודה וארש אשה מיהודה או מגליל וארש אשה מגליל אבל וכו' כופין אותה לצאת שעל מנת פן נשא: רטו שאלה ראובן הוציא שטר בב' עדים והעידו ב' על א' מעידיו שהעידו על ראובן שמכר חצירו במדינת מביליאיא וראובן הנה באותו זמן במדינת נאלינסיא והמלנה אומר שטרי זה קיים שמעשה זה שאירע לעד האחד לא אירע אלא שהעיד לו ואינו פסול למכרע אלא להבא אמר לו אילו הנה שנפסל מחמת עבירה הנה אומר שאינו נפסל אלא להבא אבל עד זה אינו נפסל אלא משום סכלותו חלא ידע בקריאת השטר ואינו יודע לא במקרא ולא במשנה הילכף פסול הוא מעיקרו ושאל ב"ד את העד וא"ל היאך העדת על ראובן שמכר חצירו בניסן ביום פ' בשבילי"א וראובן הנה בניסן באותו יום במדינת באלינסיא מהלך כמה ימים א"ל לפי שראיתי העד הראשון שהיה חכם וסמכתי עליו ועוד שגיסו של ראובן זה שאמר לי חתום שאלמלא הנה מצוי בכאן הנה מעיד עלי בכך עדות זו שהעיד קודם לכן נכונה היא לא: תשובה מי שאמר שזה העד פסול מעיקרו יפה אמר ואין סומכין

על אותו עדות וכיוצא בו אמרו וי"א פסול לעדות הילכך אין עדותן קיימת: רטז שאלה ראובן נשא אשה מכמה שנים ונדלדלת סחורה באותה מדינה ולא הספיק למקצת פרנסתו והוא אמר לה לילה למקום אחר עמו או צאי שלא בכתובתה האיה הדין: תשובה אם מוציא אותה מעיר גדולה לגדולה או מקטנה לקטנה או מפרה לפרה שמנהגותיהם שוות ואין בפרה ספנה בדין הוא שתלה עמו ואם לא תלה תצא שלא בכתובה.

ריז שאלה ראובן ושמעון היו בטולטילה והפקיד ראובן אצל שמעון ספר חומש בפרה והלה לו ראובן למדינה אחרת ונתגלגל השמד בטולטילה וברח ממנו שמעון והפקיד אותו חומש אצל א' מקרוביו של ראובן ואמר לו פשיבא ראובן תגהו לו ובא שמעון למדינת גיאן ולאחר י"ב חדש נתנועד עם ראובן ושאל אותו ראובן על עסק הספר וא"ל אצל פלוני קרובה הפקדתי אותו א"ל ראובן כבר שאלתי לאותו קרוב ואמר לי להד"מ והתרמתי בבית הפנסת ולא מצאתי לו ראיה כלל הילכך תן לי הספר שהפקדתי אצלה ושמעון אומר לא הפקדתו אצלי על מנת שאוליכנו ממקום למקום אלא כבר הפקדתי לה: תשובה זה שטען שלא הפקדתו אצלי על מנת להוליכו עמי אלא הרי הוא במקום שהפקדתו אצלי טענה יפה ברורה היא וכן אמר ההלכה מלנה ניתנה ליחבע בכל מקום אבידה ופקדון לא ניתנו ליחבע בפלמקום אלא במקומן וראובן זה אם חשד את שמעון שהביאו עמו יש לו להחרים עליו וילה למקום הפקדון אם לא ימצא פלים באותה שעה יתחייב שמעון לשלם לפי שראובן אומר לו אין רצוני שיהא פקדוני ביז אחר ויכול למימר ליה אנת מהימנת לי בשבועה הוא לא מהימן לי בשבועה: ריח שאלה אלמנה שפאת לגבות כתובתה מנכסי בעל ובקשו היורשי' ליתן לה קרקע בשומא והקרקע פחותה וביותר שאין עושה פירות דבכדי מה שמוציאין בעבודתה ואין מוציאין ליקח לה כלל היש מן הדין אם לאו: תשובה אם קרקע זה כמו שהזכרתי אין זה קרקע אלא ארץ גזירה היא שמיין אותה לה שהזכוכית שהזכירו רבותינו ז"ל אינו אלא שמוציא פירות ונהגין בו וימי הנפירה שהזכרתי הם שלשים יום כמו שכתוב שום היתומים: ריט שאלה אלמנה שעשתה פשרה על היתומים עם בעלי חובות שלא היו מתחייבים היתומים להם פלום וכן הוציאה בבגין חצרות שלהם בגין שלא הנה צריף ואמר זה שעשיתי משום פירות נכסי שהנחתי ליתומים ביותר וכף היא הדין ביניהם: תשובה רואים אם מחילה זו שמחל בפירות נכסי ליתומי' קודמ' לבגין ולעשיו' פשרו' חייב' היא ליתן להם כל מה שהפסידה ממונם שאותם פירות שמחלה להם כבד מחלה ורצתה במחילה קודם לכן והרי עכשיו לא רצה למחול לה ממה שהפסידה ממונה אבל הפסד זה שהפסידה קודם למחילת בפירות נכסיה יש לה לעשות חשבון ולגבות זה מזה שיכולה היא שתאמר להם לא מחלתי בפירות נכסי אלא אותו הפסד שהפסדתי ממונם: רף שאלה אלמנה יש לה נכסים ומטלטלין ולא רצתה ליטול עכשיו ולא רצתה ליטול כתובתה יש לה ליטול מאותו ממון ומטלטלין ידועים לה או היתומים מעפבין עליה וכן מה שהצניע בית דין אצלה אין לה ליטול ממנו פלום כדי שתגבה ממנו כתובתה אם הנה בהן פלום ממנה יש ליטול אותו ממון שלא על דעת ב"ד או לא: תשובה כל מה שהיה ידוע שהוא מנכסיה נוטלתו שלא בשבועה אבל כל מה שהצניע ב"ד אצלה אין לה טול ממנה פלום שלא על דעת ב"ד.

רכא שאַלע ראובן תבוע שמעון בתביעות ובקש להזמינו לדין ואמר שמעון לא אהדמן עמך פי אם בדיני האומות לפי שיש בידי שטרות כתובות בערפאות של עפ"ם אבל אין בידי שטר ולא שובר כתוב בידי ישראל: תשובה אסור לבר ישראל להדמן אצל שופטי דעכ"ו ואפילו הנה הדין שנה עם דיני ישראל משום שאמר הבכוב ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם ואמרו רבותינו ז"ל לפניהם ולא לפני עכ"ו ואמרו עוד אע"פ שדיניהם בדיני ישראל אסור להזדקק להם ומי שהזדקק להם שדיני ישראל צריף לנדותו: רכב שאלה על עדים שהעידו על אשה שלא ראו אותה ולא היו יודעין אותה שלא פדין עשו מאין העד רשאי להעיד על אשה אא"כ יודעה או מודיעה מי שידועה ע"פ מה שאמר ואשתמודענהו ואפילו מפי קרוב או מפי אשה אלא שרואים אם העידו העדי' הללו בפני ב"ד או חתמו בשטר על דעת שהיא בעצמה נערמה אין שומעין להן עכשיו כשהן אומרים לא הכרנו ולא העדנו אלא על דעת בעלה משום דכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד ואם קודם שיעדו בפני ב"ד או יחתמו אמרו לא הכרנו אותה אלא סמכנו על שתיקתה ועל מה שאמר לנו בעלה שאשתו היתה שומעין להם ועושין על פיהם ויש להתרים סתם באם כל אשה שקנו ממנה במכירת חצר זו וכופרת ואם התובע מתברר לו שהיא בעצמה היתה תשבע לו שבועת הדין: רכג שאלה ראובן הנה שוכן במזרח צרפת הוא ואשתו ובניו רחוק מספרד ימים רבי' והניח אשתו ובניו במקומם ונרצה בארץ ספרד לשוב בקהלות ועבר במדינה אחת ודרש ברבים וכשראו אותו חמשה מחשובי העד' פייסו ממנו שייביא ובניו לאותה מדינה וישפון עמהם והנה מסרב ראובן זה משום שהיתה אשתו במקום רחוק והוסיפו לפייסו כמה פעמים עד שנתרצה והתנו עמו בקנין גמור שיתנו לו אלו החמש' כ"ד זהובים מורפאטייא בכל שנה ושנה עד שלש שנים ויקראו לפניו בהלכה ובמשנ' ובמקרא ובפירוש הסדר' ובמה שירצו בקנין ובכתב ובעדים וגם ראובן התנה עמהם בקנין שיבא לחג הסוכות עם אשתו ובניו ולא הגיע הזמן שקבע להם עד שבא ושחזו בו ומהם שאמרו נתחיל במשנה ומהם שאמרו נתחיל בתלמוד עד שהספימו כולם בהסכמה אחת והתחילו במסכת ברכות ויקראו בו ד' ימים בשבוע ויום חמישי במקרא ויום ששי בפירוש הסדר ואח"כ נתרעם יששכר אחד מהם על חבירו וא"ל איני יכול להבין בענין ההלכה ואיני רוצה בכך לא שתאמר להם שלשה שורו' של תלמוד ותחזיר ותאמ' להם שלשה שורות ממשנה אמרו חביריו אין אנו רוצים בכך על פן עמד יששכר ואמר א"כ איני רוצה לקרות ולא ליתן שכר ענה ראובן ואמר יש שטר בידי בקנין ובעדים אין לי אלא לקיים מה שבשטרתי ומה שהתניתי עמכם: תשובה עיינו בשאלה זו ועמדנו על כל התנאים שיש בה וראינו שהם חזקים וקיימי' וחובה עליהם להשלים כל התנאים שהתנו על עצמם ויששכר שחזר בו ואינו רוצ' לקיים התנאי שהתנה בכלל חביריו לא טיב עשה וחיוב הוא לראובן לתת לו כל מה שפסק על עצמו מן השכירות ואם רצה ליישב וללמוד ע"פ התנאי שהתנה מוטב ואם לאו אין על ראובן פלוג' שהר' לא עכב ואע"ג דתנן השוכר את האנשים והטעו זה את זה אין להם זה על זה אלא תרעומת ה"מ היכא דלא התחילו במלאכה אבל אם התחילו במלאכה אין בה"ב יכול לחזור בו כדמציא בד"א כשלא הלכו פועלים אבל הלכו חמרים ולא מצאו תבואה פועלי' ומצאו שנה כשהוא לח דנותן להם שכרם משלם וכו' וראובן זה אילו חזרו בו ק דם שהעתיק את בניו ובניו ביתו היו יכולים לחזור בהם אבל כיון שהלך

והעתיקם ממקומם והוציא ממונו עד הגיעם אליהם ולא עוד שהתחיל במלאכה ונשתעבד להם אין להם לחזור ותייבים להשלים לו כל תנאו ואפילו לא הלה עדיין מאחר שקנה מינו וקנו מינו לא היו מותרין לחזור בהו שנאמר שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית וגו' אלא שלא היה ב"ד יכול לעמוד בדבורם אבל אם פירשו שהלה ומכר את מטלטליו והפסיד ממונו בשבילן אינן רשאים לרמות בו אלא תייבים להשלים לו כל תנאו שהתנו עמו ויששכר זה אם עושה לו חסד וראובן זה אם מספים עמהם פן הרי הן עושין לו חסד גדול שאין עליהם לעשות משורת הדין לייחד לו אל לעצמו וגם אין על ראובן זה ללמדו בפני עצמו שלא קבל על עצמו אלא ללמדם פולם כא' אבל כל א' וא' בפני עצמו לא הילכה אם רצה יששכר לישב וללמוד ישב וילמד ואם לאו יתן שקרו של תלמוד: רכד תשובה מי שבקש להחרים סתם על מי שיודע לו עדות ואין מעיד לו אין מונעים אותו לפי שהקורה התירה על העד אם לא רצה להגיד דכתיב אם א לא יגיד ונשא עונו וכל שפן חרם סתם: רפה תשובה מי שחותם בפטר ואינו יודע לקרותו מנגדין ק ליה ואם בא אותו שטר לב"ד אחד אותו עד ורואה אם פיו אתה עדות מכוננת אע"פ שאינו יכול לקרות בשטר יכתוב אותו מפיו שלא יפסיד בעל השטר את ממונו ויקרע אותו שטר שאין מן הדין לשפירו ואם לא ידע לכונן העדות על פה כמו שהיא פתובה בשטר הרי אותה עדות בטילה ואותו שטר בטל: רכו תשובה מי שפטר יורשו מן הירוששה אם אותו יורש בכור אינו יכול לפוטרו אם אינו בכור פוטרו מן הירוששה: רכז שאלה צנואה שנתאחרה בכתובתה ואחד מן העדים חשוד על השבועה: תשובה איחור פתובה אינה מבטלה אבל העד האחד בטלה עדותו באותו חשד ובטלה הצנואה לפי שהיא בעד אחד ואם אותן העדים נזדמן להם שהעידו בשעה אחד הרי אפילו העד השני בטל כדכתיב אל תפשת ידך עם רשע להיות עד חמס.

ואמר רבי יוסי אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט הפתוב שלשה אלא מקיש שלשה לשנים מה שנים אם נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה אף שלשה אם נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה: רפה שאלה ראובן לקח משמעון חצר בתורת משכונה ודר בה עד שעת השמך בגראנאט ונפטר ראובן ולקח החצר השלטון ופייס שמעון פאן וכאן עד שהחזרה לו החצר ותבע אותו בנו של ראובן ואמר לו או תן את המזון או תן לי את החצר ונכנסה ביניה' פשרה במקצת אותו המזון וכתבו שטרות ביניהם בכף שטר א' מוחזק במזון הל שמעון ושטר א' של מחילה ונתנו השתי שטרות ע"י נאמן עד שישתלם לבן ראובן אותו מזון ויקרע אותו הנאמן וימסרו המחילה לשמעון ונפטר שמעון ולא גבה ממנו בן ראובן כלום ונשתפירו שתי השטרות בידי נאמן ומכרו בני שמעון נכסי אביהם וקרקעות ומטלטלין ולא היה יכול בן ראובן לתבען ועכשו תבע השטר מן הנאמן ליתנו לו היש מן הדין שיתנו לו אם לא: תשובה יש על הנאמן מן הדין פשמת מי שהיה עליו החוב ולא פרעו מחובו כלום שימסור השטר לתובע ואע"פ שלא א"ל שמעון אם פרע אותו ואם לא..

והדבר מוכיח פלא פרע אותו משני פנים האחד שאילו פרע הי"ל להודיע לנאמן לפני בן ראובן והשני שאילו פרע לא היה מניח השטר בידי ואע"פ מהדבר מוכיח אינו נפרע מן השטר בלא שבועה ע"פ מה שכתוב הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע לא בשבועה משום שאפשר שפרעו ואנסו אונס או שכח להודיע לנאמן ואין אומרים בזה יתא מנח

עד שִׁיבֵא אֵלָיו אֶלֶּא בְּנִמְצָא בֵּין שְׁטְרוֹתָיו וְאִינוּ יוֹדְעֵי מַה טִּיבוּ שֶׁהִנְיַחְתּוּ אֶצְלוֹ עַל דַּעַת שְׂאֵם יִפְרַע מִמֶּנּוּ כְּלוּם יוֹדִיעָהוּ וַיִּכְתּוֹב בְּשֵׁטֶר שְׁפָרַע מִמֶּנּוּ פְּלוּנֵי כֶּף וְכֶף וְכִינּוֹן שְׁלֵא בָּאוּ אֵלָיו בְּיָדוֹעַ שְׁלֵא פָרַע מִמֶּנּוּ כְּלוּם תַּדַּע שְׂאִילוֹ הִיָּה שְׁמַעוֹן זֶה קִיָּים וְהִלֵּךְ עִמּוֹ בֶּן רֵאוּבֵן לְנֶאֱמָן וְאִמ"ל הָרִי לֹא נָתַן לִי כְּלוּם הִיָּה מִן הַדִּין לִיתֵן לוֹ אֶת הַשֵּׁטֶר וּלְהַגְבוֹתוֹ ע"פ נֶאֱמָן שִׁיאֲמַר לֹא תִגְבֶּה אוֹתוֹ כְּלוּם בְּפָנַי וְעַל דַּעַתִּי וּמִשּׁוּם כֵּן אֶמְרִינּוּ שְׂאִין אוֹמְרִים בְּזֶה הַשֵּׁטֶר יִהְיֶה מְנוּחַ עַד שִׁיבֵא אֵלָיו: רַכֵּט שְׂאֵלֶה לֵאמֹר הִית' לֵה חֲצַר הַנְּגִזָל בְּיַד הַשְּׁלִטוֹן וְעַמַּד אֶחָד עֲשָׂרֵי הַשְּׁלִטוֹן וְטַעַן שֶׁהִיָּה לוֹ עַל בַּעֲלֵהּ חוֹב וְכִינּוֹן שְׁלֵא מִצָּא מַה שִׁיטְוֹל מִמֶּנּוּ לְאַחַר מוֹתוֹ הוֹצִיא אוֹתוֹ מִיַּד הַשְּׁלִטוֹן וְנִעְשָׂה בְּרִשּׁוֹתוֹ וּכְשֶׁב' לְמַכְרָה רִצְתָהּ לֵאמֹר שְׁתַּמְשַׁכְּנָן אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ אוֹלֵי יַעֲמוּד הַגּוֹף בְּחֻזְקָתָהּ וְעַמְדָה לֵאמֹר וּמִשְׁפָּנָה הַחֲצַר בְּיַד רֵאוּבֵן וְרֵאוּבֵן זֶה הִיָּה בְּמִדְיָה אַחֲרַת וְנִכְתַּב בֵּינֵיהֶם שֵׁטֶר וְזֶהוּ תוֹפְסוֹ.

אֲנוּ עֲדִים חֲתוּמֵי מִטָּה כֶּף הִיָּה שְׂאֲמָרָה לְנוּ לֵאמֹר הָיוּ עֲדִים בְּקִנְיָן וְכִתְבוּ וְחֲתִמוּ בְּכֹל לְשׁוֹן זְכוּת מִחֲמַת שְׁנִטְלֵתִי מִרֵאוּבֵן אֶלְף דִּינָרִים וּמִשְׁכַּנְתִּי אֶצְלוֹ בָּהֶם כָּל אוֹתָהּ חֲצַר פְּלוּנֵי מִשְׁכּוֹנָה גְּמוּרָה מֵהַיּוֹם וּלְאַחַר אַרְבַּע שָׁנִים בְּנִכִּיחָה כֶּף וְכֶף וּכְשִׁיגִיעַ הַזְּמַן יִבְקַשׁ מִמֶּנִּי הַמָּמוֹן וְאֶפְרָעֵנּוּ לוֹ לְאַלְתֵּר וְנֶאֱמָן יִהְיֶה בְּדִיבּוּרוֹ בְּאַחֲרֵיּוֹת גְּמוּרָה עָלַי וְעַל יוֹרְשֵׁי אַחֲרֵי וְכו' וְלֹא נִזְדַּמְּן לְרֵאוּבֵן זֶה לְדוֹר בְּחֲצַר זֶה וְהַשְּׁפִיר אוֹתוֹ לְשָׁנָה אַחַת וְאַח"כּ מָכַר רֵאוּבֵן זֶה שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי חֲצַר זוֹ לְשְׁמַעוֹן וְנִטַּל מִמֶּנּוּ שְׁנֵי שְׁלִישִׁים שֶׁל מָמוֹן שְׁנַתָּן לְלֵאָה וְכִתְבוּ לוֹ שֵׁטֶר וְזֶהוּ תוֹפְסוֹ.

הַעֲדִינוּ עַל עֲצָמוֹ בְּקִנְיָן רֵאוּבֵן שְׁנִטַּל מִשְׁמַעוֹן כֶּף וְכֶף וּמָסַר לוֹ שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי הַמִּשְׁכּוֹנָה שְׁמִשְׁכּוֹנָה אֶכְלוּ לֵאמֹר בְּדָמִים אֵלוֹ וּכְשִׁיִּשְׁלִים־לוֹ הַזְּמַן וַיִּגְבֶּה רֵאוּבֵן זֶה מִמּוֹן וּשְׂאָר מִמּוֹן הַמִּשְׁכּוֹנָה שֶׁהַשְּׁלִישׁ הָאֵל לְרֵאוּבֵן וּלְאַחַר שָׁנָה וַחֲצִי לְקַח הַשְּׁלִטוֹן אֶת הַחֲצַר וְעַמַּד רֵאוּבֵן וְתַבַּע מְמוֹנוֹ מְלֵאָה אֶמְרָה לוֹ אֲנִי לֹא מִשְׁכַּנְתִּי אֶצְלוֹ חֲצַר זוֹ אֶלֶּא שְׂאֲמַרְתִּי אוֹלֵי תוֹכֵל לְהַצִּיל אוֹתָהּ מִיַּד הַשְּׁלִטוֹן בְּשַׁעַת שְׁמִשְׁכַּנְתָּ אוֹתָהּ מִמֶּנִּי הִיִּית' יוֹדְעַ שְׁיִשׁ בָּהּ לְשְׁלִטוֹן עֶסֶק אוֹ טַעְנָה וְהַשִּׁיב רֵאוּבֵן וְאָמַר אֲנִי לֹא יָדַעְתִּי אִם יֵשׁ בָּהּ לְשְׁלִטוֹן עֶסֶק אוֹ טַעְנָה אֶלֶּא מִשְׁכַּנְתָּ אוֹתָהּ כְּשֶׂאֶר מִשְׁכּוֹנוֹת דְּעֵלְמָא וְאָמַר רֵאוּבֵן לְשְׁמַעוֹן אֲנִי לֹא אֲתַבַּע מְלֵאָה אֶלֶּא הַמָּמוֹן וְאַתָּה תוֹבַע מִמֶּנָּה הַשְּׁנֵי שְׁלִישִׁים וְשְׁמַעוֹן אוֹמַר אֲנִי לֹא רֵאִיתִי לֵאמֹר וְלֹא דִבַּרְתִּי עִמָּה וְלֹא נִתְתִּי מִמּוֹן אֶלֶּא לֵךְ וּמַמָּךְ אֲתַבַּע אוֹתוֹ הַיָּאֵר הַדִּין: תְּשׁוּבָה זֶה שְׂאֲמַר לֵאמֹר לְרֵאוּבֵן אֵין לֵךְ לְתַבּוֹעַ עַד הַשְּׁלֵמַת הַזְּמַן שְׁפִסְקֵתִי עִמָּךְ מִשּׁוּם שֶׁהִיִּית' יוֹדְעַ שְׁיִשׁ לְשְׁלִטוֹן בָּהּ עֶסֶק אוֹ טַעְנָה יָפָה וְאִם רֵאוּבֵן מוֹדָה בָּהּ יִמְתִּין עַד הַשְּׁלֵמַת הַזְּמַן וְאִם לֹא תִשָּׁבַע לֵאמֹר שֶׁהוֹדִיעָה אוֹתוֹ בְּכֶף קוֹדֵם שְׁמִשְׁכַּנְתָּ מִמֶּנָּה הַחֲצַר וַיִּמְתִּין רֵאוּבֵן עַד הַשְּׁלֵמַת הַזְּמַן וְזֶהוּ דִין לֵאמֹר עִם רֵאוּבֵן.

אֲבָל דִּין שְׁמַעוֹן עִם רֵאוּבֵן עֵינֵינוּ בְּשֵׁטֶר וְלֹא מְצִינוּ בּוֹ שְׂרֵאוּבֵן יִסְלַק עֲצָמוֹ מְלֵאָה לְגַמְרֵי וְהַכְּנִיס שְׁמַעוֹן תַּחְתּוֹתָיו אֶלֶּא מְצִינוּ בּוֹ שְׂרֵאוּבֵן מָסַר שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי הַפְּיָרוֹת וְהַהֲנָאָה שֶׁהָיוּ לוֹ בְּחֲצַר לְשְׁמַעוֹן עַל אוֹתָם תְּנָאִים שֶׁהִתְנָה הוּא עִם לֵאמֹר וְלֹא שְׁפָטֶר שְׁמַעוֹן אַחֲרֵיּוֹת הַשֵּׁטֶר שֶׁהִיָּה לוֹ עַל לֵאמֹר וְנִכְנַס הוּא תַּחְתּוֹתָיו אֶלֶּא שְׁטֶר רֵאוּבֵן עִם לֵאמֹר קִיָּים וּשְׁטֶר שְׁמַעוֹן מִרֵאוּבֵן לְאַחַר שְׁמִפְחִיתִין הַנְּכִיִּיתָא וּלְעוֹלָם רֵאוּבֵן יִגְבֶּה מְלֵאָה וְאֵין דִּין זֶה פְּדִין הַמּוֹכֵר שֵׁט"ח לְחַבְרֵי לְפִי שְׂאִין בְּשֵׁטֶר שְׁבִין שְׁמַעוֹן לְרֵאוּבֵן עֵנִינִים שֶׁל מוֹכֵר שְׁטֶר חוֹב לְחַבְרֵי שְׂאִילוֹ רֵאוּבֵן מָכַר לְשְׁמַעוֹן גּוֹף הַשֵּׁטֶר כְּגוֹן הַמּוֹכֵר שֵׁט ח לְחַבְרֵי עַדִּין לֹא הִיָּה שְׁמַעוֹן קוֹנֶה

כלום משום שהמוכר שט"ח לחבירו צריף שיכתוב לו קנה לה וכל שעבודו דאית ביה וצריף שיגיעו לידו שתי שטרות ואין בכאן משגי עניינים אלו כלום.

הקלפה דין ראובן עם לאה פדין שמעון עם ראובן ואין ביניהם הפרש וכשיחול הזמן על לאה יחול הזמן על ראובן ואין על שמעון מן הדין שיחוש על ראובן עד שיגבה מלאה ויחזור לשמעון אלא פנין שחל עליו הזמן מיד חייב לפרוע לו: רל ושאלה הא דאמר רב גידל אמר רב פמה אתה נותן לבנה פה וכך וכמה אתה נותן לבתה פה וכך דין זה במטלטלין הוא דוקא אבל בקרקע אין נקנה אלא בקנין או בחזקה או בשטר ואפילו בשעת קדושין ואפילו בבתו קטנה: תשובה אין בין קרקע למטלטלין אלא בשעת קדושין נקנה הכל על פי מה שנאמר עמדו וקדשו קנו הן הן הדברים הנקנים באמירה: ש רלא ושאלה מי שפסק לבתו בנדוניא בקנין או בשעת קדושין והיה בכלל הנדוניא שפחה מעוברת וילדה קודם פניסתה לחופה זה הולד ראוי הוא לבת בשעת נישואין או לא וכן אם פסק לה בשעת הנדוניא קרקע זכתה בפירוטיהו משעת הפסיקה או אין לה כלום עד שעת פניסת לחופה ואם יש בשפחה הפרש בין שנתעברה קודם האירוסין או לאחר האירוסין בין שילד קודם הנישואין או לאחר הנישואין: תשובה אם שפחה זו ילדה קודם פניסתה לחופה אין לבעל באותו ולד כלום וה"ה לפירות שאין לו בהם עד שיכנס ואם ילדה אצל הבעל הרי הכל של בעל דעובר ירה אמו הוא וכיון שמסרה לו ולא התנה עמו להחזיר לו הולד קנאו הבעל וכן אם מסר לו הקרקע והפירות מחוברים קנה אותה ואת פירוטיה לפי שדין זה הוא במקר וכ"ש במתנה ולפי שיפה פח מתנה מפח מקר ואמרין נמי בד"א במוכר אבל בנותן נותן אה פולם וכן אמר במוכר את הספינה המוכר את השדה מסר את התבואה המחוברת ל"ש קודם אירוסין ול"ש אחר אירוסין אין הולכין אלא לאחר פניסתה: רלב ושאלה מי שפסק לחתנו או לקרובתו נדוניא בכף וכף ובטלו אותן קדושין עם אותו חתן ורצתה הבת להנשא לאחר קנתה הנדוניא ואין האב יכול לחזור בו א"ד לא הקנה אותה אלא על דעת שתנשא לאותו חתן אבל לאחר לא ש תשובה אם בטלו אותן קדושין יכול האב לחזור בו לפי שלא פסק פן אלא לאותו חתן עצמו וזהו שפכת המשנה הפוסק מעות לחתנו ומת חתנו יכיל חתנו שיאמר לאחיה הייתי רוצה ליתן ולה איני רוצה ליתן ואינו דין הקרובה פדין הבת משום שאמרו בירו' אבל האח ע"י אחותו ולא א האשה ע"י בתה: רלג ושאלה אם לא רצה האב לפסוק לבתו כלום בין גדולה בין קטנה כופין אותו על פן כמו שכופין אותו במזונות: תשובה ושאלה זו הונכרה בתלמוד וכן אמר האומר אל יזונו בנותי מנכסי אין שומעין לו אל יתפרנסו בנותי שומעין לו ויש ספרים שכתוב בהן בחילוף והוא שיבוש ואינו בכף דעתנו במזונות אין שומעין משום שהמזונות הן תנאי ב"ד פדתנו לא כתב לה בנן גוקבן דיהווי ליכי מנאי וכו' אבל הפרנסה אינה תנאי ב"ד ואין כופין אותו לפסוק אלא שעושין דרה בקשה עד שיתפרנס במה שראוי לו: רלד ושאלה מי שפסק מעות לחתנו בשעת קדושין ונתנם לו קודם פניסה לחופה ונפטרה הבת ויש לה יורש שהיא קרוב יותר מן האב ה"ש מן הדין שיחזרו אותן מעות לאביה או ליורשיה וכן מי שנתן לבתו מתנה סתם שלא בשעת קדושין אלא דקנה לו הקנאה גמורה מעכשיו שתנשא בו לבעל ועמדה ונתקדשה לאחר ובטלו ראובן קדושין יכול הוא לחזור בו א"ד מפנין שנתן סתם יחזור הבעל המעות לאב שכל הפוסק דעתו על מנת לכנס וכיון שלא פנס יחזור מה שלקח אבל מי שנתן לבתו

מתנה סתם שתנשא בו ולא הנפיר לה שתנשא לפ' בעצמו קנתהאיתה מתנה ואם נתקדש אע"פ שבטלו אותן קדושין ונתקדשה לאחר אין האב יכול לחזור בו: רלה שאלה אם נתקטטה האשה עם תמותה ולא רצתה ק לדור עמה וכן אם קבל וטען שיש עליו הפסד בדירת תמותו עמו ולא התנו בשעת הקדושין שיידורו עמהם יש מן הדין להוציאה או לא: תשובה המנהג בכל בתי דינין שמי שמפסיד בכך שומעין לו ונותנין לה אשה נאמנת שתעמוד עמהם עד שיתברר להם ממי נתגלגלה המריבה ודוחין אותה מעל חבירתה.

וכן אם הרשה אשה מורשה למכור בנכסיה שלא על פי בעלה ושללא בקנין בעלה אין הרשאתה הרשאה שאין קנין האשה בלא בעלה: רלו שאלה מה הפרש לענין מברחה אשה מנכסיה בין מטלטלין בין קרקעות אם היתה מעכשיו לכשארצה ופירות אותן נכסים הניש לנכרחה לאכול אותם או לא: תשובה ההברחה זכור בתלמוד אינה צריכה מעכשיו ולכשארצה כמו שהזכרת אבל צריכה שתכתב על נכסיה כמו מכתוב חמשה עד שיכתובו כל נכסיהם ומברחה בכללם ואמר בכולהו מטלטלי דאי שיוור וכו' והפירות אוכל אותם הנכרחה כל זמן שההברחה אצלו: רלו שאלה מה הפרש בין המברחה נכסיה מחמת שהיא רוצה לינשא בין המברחה נכסיו כל זמן שרוצה לישא אשה כדי שלא ישתעבדו נכסיו לאשתו: תשובה לא מצינו הברחה באיש כלל ולפיכך אם נתן כל נכסיו לאחר המתנה קנימת ואין דינין בו דין מברחה: רלח שאלה על דין המחאה בפני שלשתן אם אמר תן מנה לפלוני ולא אמר תן מנה שיש לי אצלה קנה או לא קנה ואם הן מחאה במעמד שלשתן הדין שנה או לא: תשובה המחאה בפני שלשתן לא קנה עד שיאמר מנה שיש לי בידיך תנהו לפלוני אבל אם אמר תן לו מנה לפלוני לא קנה משום מאין לו אצלו מה שהוא מקנה לו לא שנא עכו"ם ולא שנא ישראל כיון שרצה אותו ישראל לחזור על העכו"ם סלק עצמו מחבירו ואין לו לחזור עליו ואע"פ שלא נתן לו כלום דאיהו אפסיד אנפשיה לסלק עצמו מבעל חוב ישראל ולחזור בחובו על העכו"ם: רלט שאלה היא הדין בשני שהעירו בשטר בעדות והעידו בשטר שני בעדות בחילוף אותה עדות של שטר וזמן של שני השטרות אינו שנה אם נאמר שסומכין על הא' משים שפיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד והוא הדין אם זמן של שני השטרות אחד.

תשובה אם לא היו זמניהם שוין עושים על פי שטר הראשון שפיון שחתמו בשטר הרא' נעשה כמי שנחקרה עדותו בבית דין ואין יכולים לחזור בהם אלא שצריכים ב"ד לחקור איה נעשה זה המעשה והעידו עדות מוכחשת ולפי מה שתגלו מן הדין יעשה ואם היו זמניהם שוין בטלו שניהם לפ' שאין אנו יודעים איזה מהם קדם: רמ שאלה אם תהנה עדות אצל העדים על פה וחקרו בהם מאותה עדות בפטר גדון בה ולא אתי על פה ומרע לסטרא או דילמא לא אמרינן לא אתי על פה ומרע לשטרא אלא כשקדמה עדות השטר לעדות על פה או הדין שנה.

תשובה אם העידו על פה בבית דין ואחר כך חזרו בהן בשטר שזמנו אחר שהעידו בבית דין אין עושין על פי אותו השטר משום שכבר נחקרה עדותו בב"ד: רמא שאלה היא הדין בראובן שהלונה את רחל מאה זהובים בתורת אפותיקי לשנה על חצירה והתנה עליה שאם לא נתנה לו מעונו לתשלום שנה שימכור החצר ויטול ממנו ונכתב השטר על פה והוסיף בו הסופר תנאי שלא הוזכר בשעת הקנין ולא הודיעו בו העדים לרחל

והוא שהוסיף בו שראובן לא איחר את רחל לתשלום מנה אלא אם כן לא נשאת אכל
אם נשאת בתוך השנה יטול ממנה ממונו וחתמו העדים על כך ולא קראו השטר יפה
וכשנשאת רחל תוך הזמן תבע לרחל את ממונו תמכה לדבר משום שלא התנית על
עצמה בכך והודו העדים שלא התנו עמה בכך אלא חתימתם בטעות היתה וכתבה רחל
אחר שלא ראוהו וחתמו בו אותן עדים והוציא ראובן שטר בפני בית דין והוציאה רחל
שטר בפני בית דין וראובן טוען שטרי הוא פשר מפני שהוא קודם וזה האחר הוא
מזויף והעדים חזרו בעידותן ורחל אומרת ששטרה מקוניים ונהרי העדים מודים לה על
איזה מהם נסמוך על הראשון או על השני: תשובה אין סומכין אלא על שטר הראשון
איש על ראובן שבועה שלא הלנה אותה אלא על זה התנאי ויטול: רמב שאלה אומר רב
נחמן אמנה היו דברינו וכו' מדבר רב אשי אמר אמנה וכו' למה לא ניתן שטר אמנה ליכתב
אי משום טענה שאמר רב שהוא אסור לאדם שישיאה שטר אמנה וכו' אם כן הרי נראה
מדבר זה שאין העדים רשאים לחתום על שטר אמנה כלל משום זה המכשול ואין נעשין
בזמן הזה שבני אדם עושין שטר אמנה ועדי' חותמים עליהם: תשובה זה שאמר שטר
אמנה לא ניתן ליכתב משום שאינו נדאי משום כן אמרו אסור לכתבו ולחתום עליו
משום שהוא עולה ואפילו על ידי שליח אסור ליתנו שמא ימות השליט ויפול לידי מי
שנכתב על שמו ויתבענו: רמג שאלה מי שנתן לחבירו זהב בתורת עסקא וכתוב בשטר
כמו שהיה בשוק באותו עת וכשחלקו עמד הזהב ביוקר או בזול חושבין בשער שהיה
בשעת השותפות או יוציא כשעת החלוקה ב"ן שהיה בזול בין שהיה ביוקר והשאר
יחלקו: תשובה אם נשתתפו שנים בזהב ולא הטילו בפומא אלא התנו שיערבו הזהב
ויעסקו בו הסחורה וכשיחלקו יטול כל אחד כמו שהטיל ויחלקו השכר על פי מה שהתנו
ביניהם יפה לעשות וכן אם יהיה הזהב כולו לאחד מהן ולא רצו לשומו על שער שבשוק
ואם הטיל לשם אפילו דינר של זהב שמיין אותם זהובים מותרים להשתתף בענין זה
בלא שומא ואין חוששין לאותם זהובים בין הוזלו בין הוקרו לפי שכל מה שמותר לענין
הלואה הוא מותר לענין שותפות ואע"פ שאפשר שהוקרו בשעת חלוקה ויצא זה
המתהפך בסחורה בלא שכר או אפילו יצא בהפסד אין בכך משום אסור שכשם שאפשר
שיוקרו ויפסיד כך אפשר שיזולו וישתכר ויצא בעל הממון בהפסד אלא שצריך שיהא
עיקר התנאי ביניהם שאם יהיה שם שכר לשניהם שיטול ממנו בעל הממון שבני שלישים
והשני שלישי ואם יהיה שם הפסד לשניה' יפסיד ממנו כל אחד מחנה על פי מה שכתוב
אי פלגא באגר תרי תלתי בהפסד וכן אם נתן אדם מעות לחבירו בתורת שותפות ופסק
זהוב על שער שבשוק מותר לעשות כן וראינו לגאון ז"ל שאמר שהעסקא בזהב אסור
ולא מצאתי לדבריו ראיה לפי שאי אפשר שיהא במלוא מותר ובעסקא אסור יציבא
בארעא וגירא בשמי שמיא ועוד שאילו היה אסור היו מזכירין אותו חכמי ישראל: רמד
תשובה מי שאמר לחבירו הלויני שני זהובים ולא היו אצלו זהובים ואמר לו אלוה אותן
מעות וקנה בהן זהובים ואכתוב עליך בשטר זהובים אם נתן לו כמה ששנים הזהובים
באותה שעה ולא חסרו פלום מותר לעשות כן ואינו הפרש בשער השוק בין מעו' בדינרין
בין דינרין במעות בין סאה במעות בין מעות בסאה בין סאה בסאה הכל על שער השוק
מותר לפי שמי שנתן לחבירו דמי פרקמטיא והיתה אותה פרקמטי מצוייה בשוק לקנותה

באותן דמים פמי שנתן לו אותה פרקמטיא דמי וכו' אמרו האי חיטי בהיני האי חיטי בשיב אי בעי זבגיה ופרעיה.

ומי שהקדים מעות לחבירו פרקמטיא על שער שבשוק והיתה מצוינה לקנות ולא רצה ליתן לו אותה פרקמטיא אין כופין אותו ליתנה לו אלא שמקבל על עצמו מי שפרע: רמה שאלה ראובן הוציא שטר הלואה על שמעון בתורת אפתיקי על קרקע ידוע יש מן הדין שיגבה ראובן זה מאותה קרקע עצמה או משאר נכסים ואם יש לגבות מאותה שדה היא שישומו אותה: תשובה אם אותה שדה שנעשית אפתיקי עומדת כמו שהיתה כשעשאה אפתיקי אין לגבות אלא ממנה אבל אם נפסדה או שטפה נהר גובה משאר נכסים ודייקת מנהגה היא לא שטפה נהר גובה משאר נכסים והשומא תהיה על פי השמאין בקיאי שישומו אותה פמי שהיא שנה: רמו שאלה ראובן משפן שדה לשמעון לזמן קרוב וכשהגיע הזמן לא השיגה יד ראובן לפדותה מן הדין שיגרד בה השומא או שיעשה מכירה לאחר: תשובה רואין אם כתוב בשטר המשכונה כל זמן שתמשך משכונה בידו זכה בפירות יש לו לעשות מכירה לאחר אם רצה ואם אין בשטר כל זמן שתמשך משעה שנשלם הזמן אין לו ליהנות מפירותיה ולא יעשה המפה מכירה לאחר ואם נהנה ממנה או עשאה מכירה לאחר הוי רבית ואסור לעשות כן כלל: רמז שאלה ראובן נפטר וירשו אותו בני אחותו וביום פטירתו הזכיר אחד מן הקהל מ' מה שהניח ראובן זה הקדיש אותו לבית הכנסת והוציא מטר כתוב וחתום שנתן ראובן כל נכסיו לבית הכנסת והשיבו היורשים שמתנה זו אינה כלום שלא נתנה אלא בלשון אסמכתא או שטר זה הוחלף ועוד ששטר זה אין בו מהיום ולא כתובה וחתמוה בשוקא ובכריתא כמו המנהג בשטרי המתנות ועוד שהעד אחד פסול שנשבע לשקר ואינו יודע לקרוא בשטר ועוד מהעדים נוגעים בעדותן שמתפללים באותו בית הכנסת היא הדין ויש להם מן הדין להתרים ע"ל מ"י שזינף את הפטר והחליף אותו או לא: תשובה אין רשאים להתרים על מ' שהחליף את השטר שאם העדים פשרים אינם רשאים להתרים בפניהם שכל החושד בכשרים לוקה בגופו ואם הם פסולים ואפי' חזרו בעדותן אין מקבלין מהם ומה שטענו מדין האסמכתא אין בנדרים והקדשות דין אסמכתא שהנדרים כולם בלשון אסמכתא הן פדכתיב ויזר ישראל נדר להם ויאמר אם נתון תתן את העם הזה בידי והתרתני את עריהם וכתוב ויזר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש.

מכאן נתברר שאין בנדרים דין אסמכתא פתיב וכ"ש שאין בשטר זה אסמכתא כמו שטענו אלא מתנה זו קיימת היא להדיוט וכל שפן להקדש כי כל מתנה שפתוב בה קנין אינה צריכה מהיום כמו שאמרנו בין אקנייה וקנינא מיניה בין קנינא מיניה ואקנייה לא צריכה מהיום ובמכרן פתגמי דהווי באושא פליגי מר סבר צריכה מהיום ומר סבר זמנו של שטר מוכיח על השטר אע"פ חלא נכתב בשעת המתנה אלא לאחר מיתת הנותן יתקיים כמו שכתבתי וכל שפן שהקדש אינו צריכה לכל זה על פי מה שאמרתי אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט ובהקדש בית הכנסת נמי אמרי ישראל שהתנדב מנורה או נר לבה"כ יפה טענו מפני שהן נהנין באותה עדות והווי להו נוגעים בעדותן וכן אמרו בני העיר שנגב ס"ת שלקהם אין דנין אותה בדינין אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר: רמז שאלה היא הדין באשת איש שיש עליה חובות ודינין מה מהן מתחייבת

כְּשֶׁהִיא אִשָּׁת אִישׁ וּמֵה מֶהֵן אֵין מִתְחַיֵּיבֶת: תְּשׁוּבָה אִם תִּבְעוּהָ בְּפִקְדוֹנוֹת אוֹ בְּדִבְרִים שְׂאֵפְשֶׁר שֶׁהֵן בְּרִשׁוּתָהּ חַיִּיבֶת לְהַחְזִירָם אִם הִיא מוֹדָה בָּהֶם וְכֹל שֶׁפֶן אִם הִבְעֵל מוֹדָה שְׂאֵין לוֹ בָּהֶן פְּלוּם וְאִם כִּפְרָה תִּשָּׁבַע כְּמוֹ שֶׁמִּשְׁבִּיעֵין שְׂאֵר בְּנֵי אָדָם אָבֵל אִם תִּבְעוּהָ בְּחֹבוֹת בְּחַבְלוֹת כְּגוֹן שֶׁחֲבָלָה בְּאֶחָד בְּגוּפוֹ וּבְכֻלּוֹ וְכִיּוֹצֵא בָּאֵלוֹ אֵינָה חַיִּיבֶת פְּלוּם כֹּל זְמַן שֶׁהִיא תַּחַת יַד בַּעֲלָהּ אֲלֵא שֶׁכּוֹתֵבִין הַכֹּל עָלֶיהָ שְׂאִם נִתְאַרְמְלָה אוֹ נִתְגַּרְשָׁה חַיִּיבֶת כָּכֵל כְּמוֹ שֶׁפִּתְּבוּ הָעֶבֶד וְהָאִשָּׁה וְהַקָּטָן פְּגִיעַתוֹ רָעָה הֵן שֶׁחֲבָלוּ בְּאַחֲרִים פְּטוּרֵי אַחֲרִים שֶׁחֲבָלוּ בָּהֶם חַיִּיבִים אָבֵל מִשְׁלֵמִין לְאַחַר זְמַן נִתְגַּרְשָׁה הָאִשָּׁה וְנִשְׁתַּחֲרַר הָעֶבֶד חַיִּיבִין לְשַׁלֵּם: רַמְט שְׂאֵלָה יֵשׁ לָהּ לְמִנּוֹת לָהּ שְׁלִית אוֹ תִצָּא בְּעֶצְמָה לְבֵית דִּין: תְּשׁוּבָה רוֹאֵין אִם רָנָה הַתּוֹבַע עַד שֶׁלֹּא תִצָּא לְבֵית דִּין תִּמְנָה לָהּ שְׁלִית וְאִם לֹא תִצָּא וְתַעֲמֹד חוּץ לְפֶתַח ב"ד מִשׁוּם שֶׁהִיא נִתְבַּעַת וְאֵין הַנִּתְבַּע רִשְׁאֵי לְמִנּוֹת שְׁלִית: רֵן שְׂאֵלָה עַד מָתִי הִבַּת מְמַאֲנָת: תְּשׁוּבָה יֵשׁ לָהּ לְמֵאֵן בְּקִדּוּשֵׁי אִמָּה וְאִחִיהָ עַד שֶׁתִּהְיֶה בַּת שְׁתִּיהָ עֲשָׂרָה שָׁנָה מִכָּאֵן וְאֵילָף אֵינָה יוֹצֵאָה אֲלֵא בְּגִט מִשׁוּם שֶׁאֲמָרוּ קִטְנָה שֶׁהִגִּיעָה לְכֹלֵל שְׁנוּתֶיהָ צְרִיכָה בְּדִיקָה חֲזָקָה הַבִּיאָה סִימְנֵין: רַנָּא שְׂאֵלָה לָאָה הַפְּקִידָה שְׁטַר כְּתוּבָתָהּ וְשְׁטַר מִתְּנָה אֲצֵל רְאוּבֵן וְתִפְשֵׁם בְּתוֹרוֹת מִשְׁכּוּנָה בְּשֶׁבִיל חוֹב שֶׁהִיהָ לוֹ עָלֶיהָ וְכִשְׁתִּבְעָה אוֹתָם מִמֶּנּוּ טַעַן שְׁנֵאֲבָדוּ מִמֶּנּוּ וְהִיא אוֹמֶרֶת שֶׁהוּא גּוֹרֵם לְאֵיבּוּדָם הֵישׁ לְהַחֲרִים בָּהֶם מִי גָרַם לְאֵבּוּדָם אוֹ לֹא וְכֵן מִי גָרַם לְאֵבּוּד שְׁטַר חוֹב שֶׁל חֲבִירוֹ מְקַנְיִים: תְּשׁוּבָה זֹו הָאִשָּׁה אִם הָעֵדִים יוֹדְעִים מֵה שֶׁהִיהָ בְּשְׁטַר הַכְּתוּבָה וְשְׁטַר מִתְּנָתָהּ כּוֹתֵבִין לָהּ אַחֲרֵת וְשְׁטַר כְּתוּבָה שֶׁל רְאוּבֵן וְאִם לֹא יוֹדְעוּ עֵדִים מֵה שֶׁהִיהָ כְּתוּבָה בָּהּ וְהַנִּתְבַּע כּוֹפֵר בָּהּ יִשָּׁבַע הַנִּתְבַּע שְׂאֵין לָאִשָּׁה עָלָיו מֵאֵלוֹ הַשְּׁטָרוֹת וְלְאַחַר שֶׁיִּשָּׁבַע וְהִפְסִיד הָאִשָּׁה וְאִם יִתְבַּרַר שְׂרְאוּבֵן גָּרַם לָהּ הַהִפְסָד יִשָּׁבַע רְאוּבֵן זֶה שֶׁלֹּא הִיהָ יוֹדֵעַ שֶׁהִיהָ לָהּ זְכוּת וְיִפְטֹר וְאִם רָצָה יִשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ שֶׁכֹּף וְכֹף הִיהָ בָּהּ וְשֶׁהִיא רְאוּיָה לְגָבוֹת כֹּל עַה שֶׁהִיהָ בָּהּ וְיִשְׁלַם וְכֹל זֶה שְׂאֲמָרְנוּ כְּשֵׁישׁ גִּבְעָלָה שֶׁהִיוּ עָלָיו אֵלוֹ הַשְּׁטָרוֹת מִמּוֹן בְּנִכְסִים אָבֵל אִם לֹא הִיוּ לוֹ נִכְסִים אֵין עַל רְאוּבֵן זֶה פְּלוּם שְׂאֲפִילוֹ לֹא נֵאֲבָדוּ הַשְּׁטָרוֹת לֹא הִיָּתָה גּוֹבָה מֶהֵן פְּלוּם לְפִי שְׂאֵין לָהּ מִמֵּה שֶׁתִּגְבֶּה נִמְצָא מִרְאוּבֵן זֶה לֹא אָבֵד לָהּ פְּלוּם אֲלֵא בַּעֲלָהּ הוּא שֶׁהֲעֵנִי וְאֵין לוֹ פְּלוּם וְהוּא הַדִּין לְשְׂאֵלָה הָאֲחֵרֶת יִצְחָק ב"י אֶלְפָּאָס: רַנֵּב שְׂאֵלָה מִי מַעֲמֵד עִם אִשְׁתּוֹ עֲשֹׂר שָׁנִים וְלֹא יִלְדָה וּבְנֵדָאֵי שֶׁחַיִּיב לְגַרְשָׁה הֵישׁ לָהּ כְּתוּבָה אוֹ לֹא תְשׁוּבָה דְּבַר זֶה מִחְלוֹקֶת בֵּין בַּעֲלֵי הוֹרָאָה וְהַדִּינֵינִים יֵשׁ מִי שֶׁמְחַיִּיבוּ בְּכֹל מֵה שֶׁפִּתְּבַּ לָהּ בֵּין עֵינָר בֵּין תּוֹסֶפֶת וְיֵישׁ מִי שְׂאֵינּוּ מְחַיִּיבוּ אֲלֵא עֵינָר כְּתִיבָה בְּלִבָּד וּמְבִיאֵי רְאִיָּה מִמֵּה שְׂאֲמָרוּ כִּי אֲקַנִּי לָהּ אֲדַעֲתָא לְמִקְנֵי קַמִּיהָ אֲקַנִּי אֲדַעֲתָא לְמִשְׁקַל וּמִיָּפֶק לֹא וְעַדִּינֵן לֹא נִתְיַשְׁבְּנוּ בְּדִבְרִים (לְהַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם): רַנֵּג שְׂאֵלָה רְאוּבֵן הֲלָף לְמַה"י וְלִקְחָה אִשְׁתּוֹ הַמַּצְעוֹת שֶׁל צֶמֶר שֶׁלוֹ וְשִׁגְרָתּוֹ לְמַפְּוֹר לְמַדִּינַת הַיָּם וְכִשְׁבָּא בַּעֲלָהּ גִּרְשָׁה וְנִכְתַּב בֵּינֵיהֶם שְׁטַר מְחִילָה וְלֹא הוֹזְכַר בּוֹ עֶסֶק אֵלוֹ הַמַּצְעוֹת וְלְאַחַר זְמַן כָּא שְׁמַעוֹן שֶׁשִּׁגְרָה עִמּוֹ הַמַּצְעוֹת וְכִשְׁבִּקְשָׁה הָאִשָּׁה לְגָבוֹת דְּמִיָּהֵן מִמֶּנּוּ הִיהָ שָׁם מִי שְׂאֲמַר לְשְׁמַעוֹן אִם תִּתֵּן דְּמִיָּהֵן לְאִשָּׁה זֹו בַּעֲלָהּ יִתְבַּע אוֹתָהּ בְּדִין דְּכִינּוֹן שֶׁלֹּא הוֹזְכְּרוּ בְּמִחִילָה הָרִי הֵן בְּחֻזְקַת הַבְּעֵל: תְּשׁוּבָה יֵשׁ מִן הַדִּין עַל שְׁמַעוֹן לִיתֵּן דְּמִיָּהֵן לְאִשָּׁה וְאֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם שְׂאֲמָרוּ אֵין מְקַבְּלִין פִּקְדוֹנוֹת לֹא מִן הַנְּשִׂים וְלֹא מִן הָעֶבְדִּים וְלֹא מִן הַתִּינוּקוֹת קָבֵל מִן הָאִשָּׁה יַחְזִיר לְאִשָּׁה וְכו' הָרִי לֹא אָמַר יַחְזִיר לְבַעֲלָהּ אֲלֵא לְאַחַר מִיתַת אִשְׁתּוֹ שְׂאֵין לָהּ יוֹרֵם אֲלֵא בַּעֲלָהּ אָבֵל כְּשֶׁהִיא בְּחַיִּים לֹא הִילְכָהּ צְרִיף שְׁמַעוֹן שֶׁיַּחְזִיר לְאִשָּׁה וְאִם הִיהָ לְבַעֲלָהּ שׁוּם תְּבִיעָה יְכוֹל הוּא לְכוּפָה וְלְתַבְּעָה אֲלֵא וְדָאֵי אִם נִזְדַּמְּנוּ שֶׁלְשָׁתָן לְדִין שׁוּמְעֵין

טענת האשה אם יש בה ממש נותנים אותם לה ואם לאו נותנים לבעל משום אטרוחי תרי זימני ב"ד לא מטריחינן: רנד שאלה ע"ל האי דאתמר בגמרא ואסרינן לה אנגברא: תשובה פירוש שאם הנה בעלה פהן אסורה לו שגרושה האסורה לכהן ומקום אמתלא הוא פגון שאומר פלונית נתקדשה לאחד מבניו של פלוני שאפשר שהיו הקדושין עם בנו הקטן שאין לו קדושין וכגון שנתקדשה בצפתא דירקא שאפשר שאין בו שנה פרוטה ונה והדומה לו הוא שקורים לו אמתלא ואם טען היא בזו אמתלא טענתו טענה ופירוש מזירות בלבנה הנשים היושבות וטונות בלבנה: רנה שאלה כל נכסיו של אדם משועבדין לאשתו ויכולה היא שתאמ' בהן נחתדות עשיתי לבעלי וכן כל מה שהכניסה לו ונכתב עליו בכתובה.

ומה שקורין נכסי צאן ברזל יכול היא שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי ומשום פן צרף שיקדים קנינה תחלה ולא נשתייר מהנכסים אלא נכסי מלוג והם נכסים שגפלו לה בירושא אחר הנישואין ואינם פתובים בכלל הפתובה הילקף כל מה שפתוב בכתובה ויש עליו שעבוד יכולה היא שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי שאם לא הלכ' אחר רצונו ותמפור יאמר לה עיניך נחת בגרושין ובמיתה וראיה לדבר מה שפתו' בכתוב' וכתב הראשון למקח דין ודברים ובו וכי כתב' ליה מאי הוי תימא נחת רוח עשיתי לבעלי הרי נתברר מפאן שכל מה שיש לה בו שעבוד פתובה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי: רנו שאלה יש לנו חורבות ואין בבעלים פח לבנותם ופוסקים עם עי שיש לו ממון ובונה אותם ומעלין כל ההוצאה בחשבון וכותבים אותם ואם שנוה שכירות אותה חורפה חמשה זהובים בשנה הוסק עמו ב"ג זהובים בשנה ושוכן בה זה שבנאה עד שיקלו אותם דמים שהוציא בבבוינה ואחר כך חוזרת הוצרלבעלה בלא פסוף מותר לעשות פן או דילמא אסור משום לא ימפור לו בפחות וכו': תשובה כך ראינו שדבר זה מותר הוא ואין בכל המשפונות היתר יותר מזה וזהו משכנתא דסורא דכתבי במשלם שניא אלין תיפוק ארעא דנא בלא פסוף: רנו שאלה ראינו לגאון ז"ל שנסאל מי שיש עליו חוב ואין בידו מאומה מהו להושיט ידו בתכשיטי אשתו או לא והשיב כך ראינו שאין לאשה לעכב עליו לפי שלא נתנה פתובה לגבות מחיים.

וגאון אחר ז"ל השיב יש לה לעכב בטענה אין אשה אלא לתכשיטיה והוצרכנו לידע דעת רבינו. תשובה ראינו מחלוקת אלו הגאונים וכך דעתנו נוטה כמו שהזכירה ההלכה א' המקדיש ואחד המעריף את עצמו אין לו בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע שצבען לשמן וכו' ואתמר נמי האחין שחלקו מה שעליהן שמין מה שעל בניהם ועל בנותיהם אין שמין ומאלו השמועות נתברר ממי שלקח פלום לאשתו ולבניו קנו אותם ואין רשאי לחזור בהן לא למכרן אלא שפירושלמי אמרו בבגדים של חול אבל לא של רגל ושל שבת הילקף כל מה שהיה מן הבגדים המעולין וכ"ש פלי זהב ובדולח יש לו למפור אותם אבל אם היתה מבני טובים וממשפחה מיוחסת יש לה לעכב עליו כמו שאמרו עולה עמו ואינה יורדת עמו וכן כל מה שהיה מן הבגדים ותכשיטין שהתנו בהן בשעת פסיקת נדוניא ובשעת קדושין שיכניס אותם אין למפור מהן פלום על פי מה שכתב ולא עוד אלא הכניס לה שום משלו ולא רצה הבעל למפור לא ימפור ותו לא מידי יצחק ב"י אלפאס: רנח שאלה ראובן הוציא ג' שטרות על שמעון מקניימות בחותמיהן וכפר שמעון בב' ואמר להד"מ ושטר ג' הודה אלא שאפר אין לי לפרוע פלום ויש לו

תצרות ומטלטלין וטוען מהפל משועבד לאשתו וגם מתעסק בסחורה וטוען כל מה שיש לו הן חובות עליו יורנו רבינו היאך הדין: תשובה אלו שתי השטרות שפפר בהן ונתקיימו בחותמיהן יפרע אותן שכל האומר לא לוייתי כאומר לא פרעתי דמי וזה שטען ואמר שהפל משועבד לאשתו אינו נאמן כי המטלטלין אינו משועבדים לאשתו וקרקות אע"פ שהן משועבדין לאשתו לא נתנה פתובה לגבות מסיים והן משועבדין לאחרים ולא נראה לו ממה שיפרע יטבע שבועת התורה שאין לו כלום לאחר שנותנן לו מזון שלשים יום וכסות של שנים עשר חדש לו אבל לא לאשתו ובניו ואם היה אמן נותנים שני כלי אומנותו ונותנין לו בגדי צביעה: רנט שאלה ראובן נפטר והניח אשה וכן והקרקה ונפטר הבן אחר כך לזמן מרובה ועמדו היורשין ותבעו האשה ואמרה להם שאין אצלי אלא הקרקה בלבד ופטרתי אותה משבועה ומחלה אצלה כל טענה וכל תביעה והגבו אותה פתובתה מן הקרקה.

ולאחר זמן נפטר האלמנה וירשו יורשיה את הקרקה ועמדו יורשי ראובן בעלה ואמרו אותה מחילה ואותו קנין אינו כלום והקרקה שלנו משום שלא נשבעת שבועת אלמנה: תשובה זה שאמר מאותו קנין ואותה מחילה אינה כלום אין מביאין ראיה לדבריהם דברי הבאי הם ואין לסמוך עליהן אלא הקרקה בחזקת יורשי האלמנה ואפילו מחלו אצלה בלא קנין וכל שכן אם יהיה בקנין אין יכולין לחזור: רס שאלה ראובן נפטר והניח בן ואלמנה וקרקה ועמדה האלמנה וקנתה קרקה ממה שהיה לה אצל אביה והוא בסמוך לקרקה ראובן בעלה ונפטר הבן ועמדו היורשים ואמרו שזה הקרקה שקנתה האלמנה לא קנתה אותו אלא ממה הניח אצלה ראובן בעלה יורנו רבינו היאך הדין: תשובה רואין אם נפלה ירושה מבית אביה כמו שטענה הרי הקרקה בחזקתה ואין עליה שבועת אלמנה משום ששטרי הלקיחה פתובים על שמה וכן אמר אחד בון האחים שהיה נושא ונותן בתוך הבית והיו השטרות יוצאות על שמו ואמר שלי הן שנפלו לי מבית אבי עליו להביא ראיה.

ואמר רב הונא לא שנו שאין חלוקים בעיסתן אבל חלוקין בעיסתן אימר מעיסתן קמין וכו' מוכח מכאן שמי שיש לו צד כגון העיס' או עסק אחר או אומנותו או ירושה שיכול הוא לומר שלי הוא והוא טענתו טענה וכן זו האשה אם יש לה עדים שנפלה לה ירושה מאביה הרי הקרקה בחזקתה ואין עליה אלא שביעת אלמנה פשתתבע פתובתה ואם אין לה עדים הרי הקרקה בחזקת המזון: רסא שאלה ראובן נשא אשה ונכתב מהשונה והנדוניא דהנעלית ליה לראובן כך וכך זהובים הן מוחזקים על חצר ראובן בתורת משכונה ולאחר כן לנה ראובן משמעון בשטר ולאחר כן משכנו ראובן ולאח אומה חצר שנכתבה עליה הנדוניא ליהודה ונפטר ראובן והניח קרקעות והיה מן הדין שתגבה לאח תחלה מן הקרקעות משום שכתובתה קודמת וכשבקשו השמאין לשום אותה חצר על לאח ולהפחית ממנה דמי משכונה שיש עליה ליהודה ויתכן השאר ללאח משמעון אין מן הדין אלא ישומו השמאין כל החצר ללאח והיא תתן ליהודה דמי המשכונה משלה משום שהיא משכונה החצר עם בעלה ליהודה יורנו רבינו היאך הדין: תשובה עמדנו על שאלה זו וראינו שהדין עם שמעון שישומו החצר כולה על לאח והיא תפרע משלה דמי המשכונה משום שלאח קודמת לשעבוד ואין לשמעון מנכסי ראובן כלום עד שתגבה לאח כל עה שיש לה ושטר המשכונה הוא חוב עליה ועל בעלה ושטר שמעון קודם

לְשֵׁטֶר יְהוּדָה הֵילְפָה לְאַחַר שֶׁתִּטְוֹל לְאֵה כָּל מַה שֵׁיִשׁ לָהּ וְרוֹאִין אִם נִשְׁתַּיִיר מִנְכָּסֵי רְאוּבֵן כְּלוּם גּוֹבָה מִהֶן שְׁמַעוֹן כָּל מַה שֵׁיִשׁ וְאִם נִשְׁתַּיִיר אַחַר שִׁיגְבָה שְׁמַעוֹן גּוֹבָה מִמֶּנּוּ יְהוּדָה חֲצִי דְמֵי הַמְשִׁכּוֹנָה וְגוֹבָה חֲצִי הַנִּשְׁאָר מִלְּאָה מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁתַּתְּפָה בָּהּ עִם רְאוּבֵן בַּעֲלָהּ עַל תִּי מַה מִּכְּתוּב בַּתְּלִמּוּד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זֹאת אוֹמֶרֶת שְׁנוֹתֶינּוּ אַחֲרָיִן זֶה בְּזֶה כְּלוֹ מ' שְׁנַמְצָא מִן הַשְּׁנוֹתֶינּוּ גּוֹבָה מִמֶּנּוּ הַכֹּל וְאִם לֹא נִשְׁתַּיִיר מִן הַנְּכָסִים לְאַחַר גְּבוּת לְאֵה כְּלוֹ גּוֹבָה יְהוּדָה מִלְּאָה כְּמוֹ שֶׁכְּתוּבִי וְאִין לְשְׁמַעוֹן כְּלוּם וְאִין לוֹ לְחַזֵּר עַל יְהוּדָה וְלְגַבּוֹת מִמֶּנּוּ לְפִי שִׁיְהוּדָה לֹא גְבָה מִנְכָּסֵי רְאוּבֵן כְּלוּם אֲלֵא מִנְכָּסֵי לְאֵה: רֹסֵב שְׁאֵלָה רְאוּבֵן נִפְטָר וְהַנִּיחַ מִמּוֹן אֲצֵל שְׁנוֹתָף וְלוֹ שְׁלִשָּׁה אֲקִים עֲמַד אֶחָד מֵהֶם וְנִטַּל הַמִּמּוֹן מִן הַשְּׁנוֹתָף וְלִקַּח עַל עֲצָמוֹ בּוֹ שֵׁטֶר וּכְשֶׁבָאוּ שְׁנֵי הָאֲחִים וַתְּבַעוּ יְרוּשַׁת אֲחֵיהֶם טַעַן זֶה הָאֵחַ וְאָמַר מִזֶּה הַמִּמּוֹן שְׁנִטְלִיתִי מִן הַשְּׁנוֹתָף הִנֵּה לִי אֲצֵל אַחִי רְאוּבֵן כִּי־זָא בּוֹ וְאִין לוֹ בְּטַעֲנָה זֹו עֲדִים וְלֹא רָאָה יוֹרְנוֹ רַבִּינוֹ אִם יֵשׁ בְּטַעֲנָתוֹ מִמֶּשׁ אוֹ לֹא וְאִם יַחֲזִרוּ הָאֲחִים אֲצֵל הַשְּׁנוֹתָף וְאִם יִשְׁבַּע הַשְּׁנוֹתָף לִי־וְרִשִׁין: תְּשׁוּבָה אִם יֵשׁ עַל אֲחִיזָה עֲדִים כְּפֹה נִטַּל מִן הַשְּׁנוֹתָף אִין שׁוֹמְעִין לְטַעֲנָתוֹ אֲלֵא מִחֲזִיר לְאֲמַצַּע וּמַה שֶׁהוּא טוֹעֵן שֵׁיִשׁ לוֹ אֲצֵל הָאֵחַ הַנִּפְטָר אִם אֲחִים מוֹדִים לוֹ מוֹטֵב וְאִם לֹא יִשְׁבַּעוּ לוֹ שְׁאִין יוֹדְעִין כְּגוֹן מְנָה לִי בִּינְדָה וְהִלָּה אוֹמֵר אִינִי יוֹדֵעַ שֶׁנִּשְׁבַּע שְׁאִינִי יוֹדֵעַ וְנִפְטָר וְאִם זֶה הָאֵחַ יֵשׁ לוֹ מִמּוֹן שִׁיחֲזִיר לְשְׁנֵי אֲחִים אֵלוֹ מוֹטֵב וְאִם לֹא יַחֲזִרוּ עַל הַשְּׁנוֹתָף בְּחֻלְקָם.

וּמַה שִׁשְׁאֵלָתָ לְעַנֵּן שְׁבוּעַת הַשְּׁנוֹתָף יִשְׁבַּע שְׁבוּעַת הַשְּׁנוֹתָפִין: רֹסֵב שְׁאֵלָה רְאוּבֵן הוֹצִיא שֵׁט"ח עַל שְׁמַעוֹן וְכָתוּב בּוֹ וְהֶאֱמַנְתִּיו עָלָיו בְּמַה שֶׁגַּב' וּבְמַה שֶׁעֲתִיד לְגַבּוֹ' וְהוֹצִיא שְׁמַעוֹן זֶה כְּתוּב יְדוֹ שֶׁל רְאוּבֵן זֶה וְכָתוּב בְּלִשׁוֹן עָרַב וּפְרַעֲתִי אֲנִי רְאוּבֵן מִשְׁמַעוֹן כֹּף וְכֹף וְהוֹבִים שֵׁיִשׁ לִי אֲצֵלוֹ וְכִינּוֹן שֶׁרָאָה רְאוּבֵן זֶה כְּתוּב יְדוֹ אָמַר מִסָּף אַחַר שֵׁיִשׁ לִי אֲצֵלוֹ הוּא כְּתוּב יְדִי זֶה הוֹצִיא שְׁמַעוֹן שֵׁטֶר מִחִילָה כִּי מְחַל לוֹ רְאוּבֵן כָּל תְּבִיעָה וְכָל טַעֲנָה שֶׁהִנֵּה לוֹ אֲצֵל שְׁמַעוֹן חוּץ מִסָּף שֵׁט"ח זֶה וְרְאוּבֵן אוֹמֵר לְאַחַר מִחִילָה זֹו נִדְחִית מִמּוֹן בִּינִי לְבִינֶיךָ וְגַבִּית מִמֶּנּוּ מַה שֶׁכְּתוּב בְּכָתוּב יְדִי וְשְׁמַעוֹן אוֹמֵר לֹא הִנֵּה בִּינִי לְבִינֶיךָ כְּלוּם.

יוֹרְנוֹ רַבִּינוֹ ה"ה שֶׁרְאוּבֵן זֶה אוֹמֵר הוּאִיל וְאִם נֶאֱמַן לֹא אֶתְרַע שֵׁטְרִי: תְּשׁוּבָה עֲמַדְנוּ עַל שְׁאֵלָה זֹו וְכֹף נִרְאָה לָנוּ שְׁאִם הוּא כְּתוּב יְדוֹ לֹא יְכוּל לְמִימַר סְטְרָאִי נִינְהוּ וְאִם אִין שְׁם עֲדִים שֶׁהוּא כְּתוּב יְדוֹ מְגוֹ דִּיכּוּל לְמִימַר לֹא הָיוּ דְבָרִים מַעוּלָם כִּי אָמַר סְטְרָאִי נִינְהוּ מְהִימ' כְּדָאֵמַר הֵהוּא גַבְרָא דְלֹא לְחַבְרִיָּה קַבְלִי מֵאָה זֹוִזִי דְמַסִּיקְנָא בָּהּ וְהָא שְׁטְרָא אָמַר לִיה וְלֹא פְרַעֲתִיךָ אָמַר לִיה הִנְהוּ סְטְרָאִי נִינְהוּ אָמַר רַב נַחְמָן אֶתְרַע שְׁטְרָא רַב פְּפָא אָמַר לֹא אֶתְרַע שְׁטְרָא וְאִסִּיקְנָא קְנָא אֶתְרַע שְׁטְרָא וְהָנִי מִלִּי דְפְרַעֲתִי בְּאִפִּי סְהָדִי וְלֹא אֶדְכַּר לִיה שְׁטְרָא אֲבָל לֹא פְרַעֲתִי בְּאִפִּי סְהָדִי מְגוֹ דִּיכִיל לְמִימַר לֹא הָיוּ דְבָרִים מַעוּלָם יְכוּל לְמִימַר סְטְרָאִי נִינְהוּ.

וְכֵן כְּתוּב יְדוֹ שֶׁל זֶה אִם אִינוּ יְכוּל לְכַפּוֹר בּוֹ וְלוֹמַר לְהַד"מ כְּעֲדִים דְּמֵי וְאֶתְרַע שְׁטְרָא דְכְּתוּב יְדוֹ דְמַלְוָה כְּעֲדִים דְּמֵי דִתְנַן הוֹצִיא כְּתוּב יְדוֹ שֶׁהוּא חֲזִיב לוֹ גּוֹבָה מִנְכָּסִים בְּנֵי חוֹרִין רֹסֵב שְׁאֵלָה רְאוּבֵן הִנֵּה לוֹ חֲצָר מְכָרָה לְלֵאָה וְכו': תְּשׁוּבָה עֵינָנּוּ בַּעֲדוֹת אֵלוֹ הַעֲדִים וְנִתְבָּרַר לָנוּ מִתְּנָה שֶׁהַמְּכִירָה הִי' לְבָנָה שֶׁל לְאֵה וְכָתוּב הַשֵּׁטֶר בְּשֵׁם אִמּוֹ כְּדִי לְדַחוֹת דִּינָא דְבַר מְצָרָא וְאִם כֵּן הוּא אִית בֵּיה דִּינָא דְבַר מְצָרָא שֶׁהָרִי נִתְגַּל' שֶׁהַעֲדִים בְּדָבָר וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל לִיה גְּרִידָא דְאֶדְעָא בְּמַצְעֵי נְכָסֵי וְכו' מְהָא נִתְבָּרַר שֶׁהַעֲרָמָה

דבדיניה דבר מצרא לא קניא וזה פינון שהעדים וכתב בשם אמו אין לו פלום אלא שאין לאותו מצרא דינא דבר מצרא אלא אם שקל הממון לאלתר אבל אם לא שקל וכלום: רסה ושאלה ראובן בקש לפתות חנות פנגד פתחו של שמעון שהוא ברשות הרבים ויש שם חנויות אחרות שהן פנגד פתח חצר זו ממש היש למנעו מפתיחת חנות או לא: תשובה אם יש שם חנויות אחרות שראות זה החנות שרוצה לפתחה אין עליו למנעו ולא לעכב עליו לפי שיכול לומר לו סוף סוף היא בעית לאיצנועי מחנות אלו.

ושלום יצחק בר יעקב אלפאס. רסו ושאלה מפני מה אמר המשנה איזו קטנה שצריכה למאן כל שהשיאתה אמה או אחיה ולא אמר שקדשתה אמה היש בין קדושין ונשואין הפרש ומפני מה לא אמר בקידושי עצמה: תשובה זהו שכתב המפנה שהשיאתה ולא אמר שקדשתה משום שקדושי קטנה אינו פלום בין שהיו על ידי עצמה בין שהיו על ידי אחיה ואמה שאין הקדושין מועילין אלא אחר הנשואין צריכה לימאן אם היא בדעתה ואין בדבר הפרש בין נשואי אמה ואחיה בין נשואי קרובים.

ונהו שכתב המשנה אמה ואחיה אורחא דמלתא נקט אבל אם קדושה שלא לדעתה אפילו מיאון אינה צריכה ופירוש לדעתה לרצונה ושלא לדעתה שלא לרצונה: רסו ושאלה על זה שכתב המשנה קטנה היודעת לשמור גיטה מגורשת אם הדבר שנה בין בקטנה המתגרשת בקדושי אביה ובין קטנה המתקדש על ידי אמה ואחיה או אינו אלא במתגרשת בקדושי אביה אבל קטנה שהשיאה אמה ואחיה לדעתה ונתן לה גט אינה מגורשת אע"פ שיודעת לשמור גיטה ואין לה תקנה אלא במיאון: תשובה זהו שכתב כל שיודעת לשמור גיטה אינה אלא כשקדשה אביה ומת שאינה מתגרשת אלא אם כן היתה יודעת לשמור גיטה אבל קדשתה אמה ואחיה אפילו מיאון אינה צריכה: רסט ושאלה היאך (פי' הסוגיא) נתקדשה לדעת אביה והלך אביה למדינת הים היא תקבל קדושיה לדעת אביה יורנו רבינו ופירוש רב ורב אסי עד הנה עובדא נחש לה רב להא דרב אסי: תשובה זה ששאלת נתקדשה לדעת אביה הוא שקבל אביה קדושיה או עשה שליח לקבל הקדושין זהו שכתב נתקדשה לדעת אבי' והלך אבי למדינת הים אמר רב אוכלת בתרומה עד שיבא אביה וימחה אם יהיה בעלה פהו וכו': ער ושאלה מי שפסק לבתו חצר בנדוניא וקרא עליה ערער או בעל חוב יש לו לחזור על האב כדין המוכר או דילמא אין לנגבה אלא דין מתנה לפי שלא פירש בה אחרות: רעא ושאלה זהו שכתבו זמן בית דין שלשים יום אם הוא במי שיש לו קרקע ואמר תנו לי זמן עד שאמפור נכסי אבל מי שאין לו קרקע אלא מטלטלין ואמר תנו לי זמן נותנין לו זמן שלשים יום או פחות מכן: תשובה זמן בית דין ל' יום לא שנה מקרקעי ולא שנה מטלטלי וכל מי שאמר תנו לי זמן עד שאמפור אין לו פחות מלשים יום תדע שהם אמרו נתנו לו זמן לקוץ את האילן או לסתור את הפותל ואיתמר עלה ובמה הוא זמן בית דין אמר רב אחא זמן בית דין ל' יום אלא אם ראה בית דין שאינו צריך אלא לפחות נותן לו פחות וכן אם היה צריך ליותר נותנים לו יותר אלא אורחא דמלתא שלשים יום: רעב ושאלה אם צריך עם האדרכתא היקר זה או לא א משום שראינו לרבינו חננאל ז"ל שאמר אדרכתא מה הוא טופס.

סדר הדין כהו הוא מוציא מלנה שטר בבית דין ומקיימו ומסייבם הלנה לפרעו לא פרע קורעין שטר חוב וכותבין למלנה אדרכתא אנכסי דלנה ומכריזין ואחר הכרזה עושים

שוּמָא מְנַכְסֵי הַלְוָה וּמַחְלִיטִים לַמְלִנָה לֹא מְצָא נְכָסִים בְּגֵי חוֹרֵין לַמְלִנָה כּוֹתְבִין לוֹ טַרְפָּא וְאַחַר שְׂיִטְרוּף קוֹרְעִין הַטַּרְפָּא וְכוֹתְבִין לוֹ אֲדַרְכְּתָא עַל הַנְּכָסִים הָאֵלּוּ וְאַחַר כֶּף קוֹרְעִים הָאֲדַרְכְּתָא וְכוֹתְבִין לוֹ שׁוּמָא עַל שְׂדֵה זוּ וּמַחְלִיטִין אוֹתָהּ לַמְלִנָה.

וְאָמַר הַהֵלֶכֶה אֵימַת אָכִיל פִּירֵי רַבָּא אָמַר מְכִי שְׁלָמָן יוֹמֵי מַכְרֹזַת וּמִמְקוֹם זֶה יִתְרָאָה שְׂצָרִיף הַכְרֹזָה בְּהוֹרְדַת בֵּית דִּין דְּבַעַל חוּב בֵּין בְּנֻכְסִים בְּגֵי חוֹרֵין בֵּין בְּנֻכְסִים מְשׁוֹנְעָבְדִּין יוֹרְנוּ רַבִּינוּ אִם דְּבָר זֶה הֵן שְׂצָרִיכִים הַכְרֹזָה וְכַמָּה זְמַנָּה: תְּשׁוּבָה הָאֲדַרְכְּתָא הִיא כְּמוֹ מִכְתָּב רַבִּינוּ חֲנַנְאֵל ז"ל שְׂאֵם הֵימָּה בְּנֻכְסִים בְּגֵי חוֹרֵין כּוֹתְבִין עַל מֵאן דְּלֹא צְיִיגַת דִּינָא אֲדַרְכְּתָא מְכַרְיִזִין עַל אוֹתוֹ קַרְק' שְׁנַתְּכָא עַלִּי אֲדַרְכְּתָא וּמוֹרִידִין בָּהּ מְלִנָה בְּכַדִּי חוּבוֹ וְזֶה מְפֹרֵשׁ בְּפֶרֶק הַנּוּשׁ' אֵת הָאִשָּׁה אֲבָל אֲדַרְכְּתָא בְּנֻכְסִים מְשׁוֹנְעָבְדִּין כּוֹתְבִין עָלֵיו תְּחִלָּה טַרְפָּא אַחַר שְׂקוֹרְעִין שְׁטַר חוּב וְכִשְׂיִמְצָא מַה שְׂיִטְרוּף וְקוֹרְעִין אַטְרָפָא וְכוֹתְבִין אֲדַרְכְּתָא וּמְכַרְיִזִין עַל הַקַּרְק' כְּמוֹ שְׁעוֹשִׂים עַל בְּגֵי חוֹרִים וְאַח"כּ שְׁמִין לְבַעַל חוּב כְּמָה שְׂיִישׁ לוֹ וְלֵאחַר הַשׁוּמָא קוֹרְעִין הָאֲדַרְכְּתָא וְנוֹתְנִין לוֹ הַשׁוּמָא וּבְכֵן אָמְרוּ כֹּל טַרְפָּא דְּלֹא כְּתִיב בֵּיהּ קַרְעִינָה לְשִׁטְרָא לֹא טַרְפָּא הִיא וְכָל טַרְפָּא הִיא וְכָל אֲדַרְכְּתָא דְּלֹא כְּתִיב בֵּיהּ וְקַרְעִינָה לְשִׁטְרָא לֹא אֲדַרְכְּתָא הִיא וְכָל שׁוּמָא דְּלֹא כְּתִיב בֵּיהּ וְקַרְעִינָה לְאֲדַרְכְּתָא לֹא שׁוּמָא הִיא: רַעַג שְׂאֵלָה הַשׁוּמָא אִם טְעוּ בָּהּ הַטְּמְאִין בֵּין עַל בַּעַל חוּב בֵּין עַל לוֹקַח הַיָּאָף הַדִּין: תְּשׁוּבָה הַשׁוּמָא בְּנֻכְסֵי יְתוּמִים וְשִׁהוּא בְּרִשׁוֹת בֵּית דִּין כְּבָר אָמְרוּ שׁוּם הַדִּינִין שְׂפִיחוּ שְׂתוֹת אוֹ הוֹתִיר שְׂתוֹת מְכָרָן בְּטַל אֲבָל שׁוּמָא דְּבַעַלִּי חוּבוֹת דִּינוֹ דִּין הַשׁוֹלֵחַ שְׂאֵמֵר וְלֹא אָמְרוּ אֲלֵא דְּלֹא שְׁנוּ שְׁלִיחַ אֲבָל וְכו' אִפִּי מְכַדִּי הוֹנָא חוֹזֵר דְּאָמַר לֵיהּ לְתַקְוִי שְׂדַרְתִּיךָ וְלֹא לְעוֹוִתִי וְנִהוּ שְׂכַתְבוּ שׁוּמָא הַדְּרָא לְעַלְמֵי אֵינּוּ לְעַנְגֵּן מַעוֹת אֲלֵא בְּמֵי שְׂיִישׁ עָלֵיו חוּב וְלֹא לְקַבֵּל עָלֵיו אֵת הַדִּין וְהוֹרִיד אוֹתוֹ בֵּית דִּין בְּשׁוּמָא אִם יִזְדַּמֵּן לוֹ מְמוֹן לְאַחַר כֶּף וְרָצָה לִיתֵּן לַמְלִנָה מְמוֹנוֹ וְלִהְיֹזִיר לוֹ אֵת הַקַּרְקַע וּמַחְזִירָה לוֹ כֹּל זְמַן שְׂיִרְצָה וְשְׂתַהֵא בְּיָדוֹ וְזוֹ הִיא שׁוּמָא הַדְּרָא לְעוֹלָם מְשׁוּם וְעִשִׂיתָ הַיֵּשֶׁר וְהַטּוֹב: רַעַג שְׂאֵלָה רַבִּי שְׂאִין מִן הַדִּין שְׂיִחְזוֹר הַמְּלִנָה עַל הַנְּכָסִים הַמְּשׁוֹנְעָבְדִּין עַד שְׂיִשְׁבַּע לָוֶה שְׂאִין לוֹ כְּלוּם מַה שְׂיִפְרַע וְהוֹצֵרְכֵנוּ לִידַע אִם יֵשׁ הַפְּרָט בֵּין נְכָסִים מְשׁוֹנְעָבְדִּין מַחְמַת מְכָר אִיכָא פְּסִידָא דְּלַקּוּחוֹת וְדַאי צָרִיף שְׂיִשְׁבַּע אֲבָל בְּמִקְבָּל מַתְנָה דְּלִיכָא וּפְסִידָא (אִינוּ צָרִיף) אוֹ דִּילְמָא לֹא שְׂנָא: תְּשׁוּבָה אִין בֵּין נְכָסִים מְשׁוֹנְעָבְדִּין מַחְמַת מְכָר לְמְשׁוֹנְעָבְדִּין מַחְמַת מַתְנָה כְּלוּם וְכַשֵּׁם שְׂאִינוּ חוֹזֵר הַמְּלִנָה עַל הַלְּקוּחוֹת עַד שְׂיִשְׁבַּע כֶּף אִינוּ חוֹזֵר עַל מְקַבֵּל מַתְנָה עַד שְׂיִשְׁבַּע שְׂמַשְׁעָה שְׂנַתֵּן לוֹ הַקַּרְקַעוֹת בְּמַתְנָה קְנָאָם קְנִין גְּמוּרָה וְלֹא נִשְׁתַּיֵּיר בָּהּ לָנוּ שׁוּם זְכוּת וְשִׁיּוֹר בְּעוֹלָם הַיִּלְכָּף אִין מִי הַדִּין שְׂיִחְזוֹר עָלֵיהֶם עַד שְׂיִשְׁבַּע הַלְוָה שְׂאִין לוֹ כְּלוּם מַה שְׂיִפְרַע: רַעַג שְׂאֵלָה רַבִּי רַבִּי לֹא אֲצַל שְׂמַעוֹן מֵאָה דִּינָרִים וְלֹא אֲצַל רַבִּי רַבִּי מֵאָה דִּינָרִין יֵשׁ מִן הַדִּין שְׂיִאמַר לוֹ רַבִּי רַבִּי לְשְׂמַעוֹן לֹא בַּעַל דְּבָרִים דִּינָרִים אֲתָּ וְאִם אֲפִשֶׁר שְׂיִאמַר לוֹ רַבִּי רַבִּי לֹא בַּעַל דְּבָרִים דִּינָרִים אֲתָּ בְּאִיזָה מְקוֹם אָמְרוּ הַתּוֹפֵשׁ לְבַעַל בְּמִקְוֹם שְׂחָב לְאַחֲרִים קְנָה: תְּשׁוּבָה זֶהוּ שְׂכַתְבוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל הַתּוֹפֵשׁ לְבַעַל חוּב בְּמִקְוֹם שְׂחָב לְאַחֲרִים קְנָה הוּא כְּגוֹן שְׂאֵמֵר בְּפֶרֶק הַכּוֹתֵב בְּכַתְּבוֹת יֵימַר בַּר דְּוָשׁוּ הֵנָּה מְסִיק בְּהֵהוּא גְּבָרָא זִוְיָ וְשָׁבַק אַרְבָּא אָמַר לֵיהּ לְשַׁלּוּחִיָּה זִיל תְּפִשָּׂה נִיְהִלִּי פִּגְעוּ בֵּיהּ רַב פְּפָא וְכו' וְלֹא בְּטָלָה זוֹ הַתְּפִישָׁה אֲלֵא מְשׁוּם שְׂהִיו שְׂם לוֹ הַבְּעָלִי חוּבוֹת אֲבָל אֵילּוּ לֹא הָיָה שְׂם בַּעַל חוּב אַחַר וְהֵימָּה הַתְּפִישָׁה מְחַיִּים הֵנָּה קְנִי וְלֹא הָיוּ יוֹרְשִׁין מוֹצִיאִין אוֹתָהּ וְאֵע"פ שְׂאִין מְטַלְטְלִין מְשַׁתְּעָבְדִּי לְבַעַל חוּב לְפִי שְׂכָבָר זְכָה בְּהֵן הַתּוֹפֵס מְחַיִּים וְכֵן נִמְי אִם הָיָה רַבִּי רַבִּי עֲנִי וְיָדוּר מְנַכְסֵי וְשְׂמַעוֹן בַּעַל

ממון נראה מן הדבר לבעל דין שאם נטל ראובן המאה ואבד אותם ולא ישתפיירו ברשותו ולא יוכל לוי להוציא ממנו כלום הניא תפישת שמעון מלוי תפישתו ולא יתן לראובן כלום זכה לו ואם אמר ראובן לאו בעל דברים דידי את אין שומעין לו אבל אם היה ראובן בעל ממון ויכול היא לפרעו ללוי מה שיש לו אצלו אע"פ שכשיוציא אלו הדינרים משמעון יוציא אותם בצרכי עצמו אין לשמעון מן הדיושיתפוש אותם לפי שאינו זוכה לו כי האי גוונא אבל אם רצה להניח אלו המאה דינרים אצל שמעון ללוי כמה שיש לו אצלו ואם רצה לחזור בו אין שמעון רשאי להחזירם לו שפבר זכה בהן ללוי ואם החזירם לראובן וירד מנכסיו חייב שמעון לפרעם ללוי אע"פ שאמר הילך מנה לפלוני שאני חייב לו אמר רב חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חוזר וכן ההלכה יצחק ב"י אלפאס: רעו שאלה ראובן גזל ממנו השלטון חצר והוא טוען ששמעון קנה אותה מהשלטון מלא לדעת ראובן זה ולאחר פן היה לשמעון חוב אצל ראובן ונתחייב בו ראובן שבועה בבית דין והיו שם בני אדם הגונים ועשו ביניהם פשרה שיימכרו ראובן זה החצר לשמעון ויוסיף לו שמעון על החוב שתובע ממנו סך הדינרין וקנו מראובן שלא נשפיייר לו אצל שמעון בחצר שום תביעה בעולם ועכשיו ראובן טוען ואומר שלא מכר אותה אלא מאונס החוב שהיה לשמעון עלי וטוען במי שנתאונה במכירתה ושמעון אומר שזה החצר לא קנאה מן השלטון אלא על דעת ראובן ועוד שיש לי שטר שמכרת לי מכירה שלימה ושמעון זה פבר מכר חצר זו ללוי ובנה אותה לו.

יורני אם יש לראובן זה על שמעון כלום ואם יש בטענותיו ממש משום שאמר שלא קנהו מיד אשתו במכירת החצר בשעת הפשרה ועוד שאומר ששלטון על שמעון לשלטון עד שיגזול ממנו החצר וכן יודיענו על אינה דרך היא האסמכתא ובאינה מקום קונה ובאינה מקום אינו קונה לפי שפא לידינו מעשה ראובן אמר לשמעון בקנין לא אמכור לה שדומי אפן לה במתנה חצר.

היאך הדין בכי האי גוונא: תשובה אם יש ביד שמעון כתב שמכר לו לראובן את החצר מכירה שלימה ולא שיייר בה לעצמו כלום מעמידין את החצר ביד שמעון וזה שטען שלא מכר אלא משום אונס טענה זו איבה ממש שכל מי שמוכר מנכסיו כלום אינו מוכר אלא מפני שהוא צריך למכרה וזה שטען שאשתו לא קנו מידה במכיר' רואין אם אין בחצר מנכסיה אבל אם יש עליה שאר שעבוד פתובה בלבד המכירה קיימת כל זמן שהיא יושבת תחת בעלה אבל נתארמלה או נתגרשה ולא היו לה נכסים בכדי פתובתה אלא עם החצר חוזרת על החצר אבל אם יש לו נכסים בכדי פתובתה קיימת המכירה אע"פ שלא קנו מידה ואם הלשון עליו הוא כמו שאמר שמעון שמאבד את חבירו במלשינות שום ממון פורע כל מה שהפסיד עליו עד פרוטה ואם לא קבל עליו את הדין מנדין אותו עד שיפרע וכן הדין ולענין אסמכתא ששאלת על איזו דרך היא כל שאומר אם יהיה כף וכף אפן לא יהיה לא אפן לא יהיה לא אפן לא יהיה אסמכתא שאינה קיימת ובה אמרו רבותינו ז"ל כל דאי לא קנה ואפן' אם נתקיים לא קנה ויש מקומות שמתקיים' בהן אסמכתא' כמו המפירו' והדומה לו שאדם נותן כלי לאומן ואומר לו אם תעשה זה הפלי בדמות כף וכף אפן לא יהיה לא יהיה לא יהיה לא יהיה אסמכתא שנתנה לעושה כמו הדמים שקוצץ לו עליה או דבר קרוב שלא יהא בו אונאה הרב' וכן נמי מי שלקח שדה מחבירו בתורת אריסות והתנה עליו שאם לא יעבוד אותה עבודה יפה שישלם לבעל

הקרקע פדי שהפסיד לו בעבודה כמו שכתב אם אוכיר ולא אעביד אשלם במיטבא ובזה וכיוצא בו קונה האסמכתא ותמצא אותה נמי במאן דמתפיס זכותיה לבי דינא והתנה עליו שאם לא יבא עד זמן כף וכף פבר נטל כל זכות שיש לו וכל טענה ובלבד שיקנו מידו בכף בב"ד תשוב: רעז שאלה ראובן היתה לו חצר גדולה אצל השלטון וכיון שבקש לעשות עמו פשרא להוציא מידו טען אליו שמעון ואמר שזו חצר היתה לאביו שהוציא שטרו בדיניי עכ"ו"ם עולין בערכאות שלהם שהיתה של אביו ובקש שמעון להוציא מיד השלטון לעצמו וכיון שידע ראובן ונתברר לו שהחצר היתה מוחזקת לשמעון נתפשר עמו וכתב לו שטר על החצר במאמתי דינרים בתורת משכונה שכל זמן שיוציא ראובן זה החצר מיד השלטון יתן לשמעון אלו הדינרים וכיון שהוציאה ובקש שמעון הדינרים אמר לו ראובן לא כתבתי לה אלא המאמתי דינרים על חצר זו אלא משום שהיה בדעתי שהוציאה מיד השלטון בלא דמים אבל עכשו לא הוצאתיה עד שנתתי לו ממון הרבה ועוד שזו החצר בשעה שנתפסדתי עמה לא היתה בידי וזה דבר שלא בא לעולם שאין לי לתת לה פלום עד שאמכור החצר אבל משפנתי אותה לעכו"ם לא אתן לה פלום ושמעון אומר זה שאמרה טוען שנתת בהוצאתה דמים הרבה אינו פלום שלא עשיתי פשרה עמה בדבר מועט אלא על דעת שלא אטרח ושללא אתן בהוצאתה מיד לשלטון פלום וזה שאמרת אומר שהוא דבר שלא בא לעולם אין בו ממש משום שאומרי קרקע אינה נגזלת ולעולם ברשותה קנימת ופשרתי זו קנימת ואינה אסמכתא יורינו רבינו היאך הדין: תשובה עיינו בשאלה זו וראינו כל טענות של ראובן שאין בו ממש ואין בהם טענה שדוחה את הממון ויש מן הדין לפרוע לשמעון הדינרים אע"פ שלא מכר את החצר שהמשכונה הרי היא כמכר בדכתיב וכי תמכרו ממכר לעמיתך ולא כתיב ממכר לעולם והאי ממכר ליום הוא וזה שטוען שהוציא על החצר ממון בידוע שאין מוציאין חצר מיד השלטון אלא בממון הרבה וכיון שלא פירש לאלתר בשעת הפשרה שלא יתן לו פלום אלא אם הוציאה בלא דמים חייב ליתן לו עמון וזהו שאמר אסמכתא היא טענה זאת אין בה ממש שאין אומרי אסמכתא לא קניא לא במכירה או במתנה אבל לא בחובות הראויין לה הילכף טענותיו אינן אלא לדחות את הדין: רעז שאלה ראובן שתבע שמעון בשמונים וחמשה זהובים בשטר שזהו תופסו כתבו וחתמו ותנו לפלוני מחמת שיש לו חצר וזקפתי עלי במלוגה וכל זמן שביקש ראובן ממני את ממוןו אפרטנו לו לאלתר בלא שום עכוב פלל ואם אתאחר מלפרוע לו סך זה הממון הרשיתי מעכשיו לטרוף לו כל מה שיתמצא אצלי בעולם ולהשתלם כף זה עד סוף פרוטה והאמנתי עלי פשני עדיה פשרים בגבנית הממון בין בכל בין במקצתו ואחריות הלואה זו קבלתי עלי וכו' וטוען שמעון ואומר שזה הממון שיש לה אצלי פבר פרעתי לה כ"ד זהובים עבריה בשני זמנים הוציא כתב ידו בכף וטען ואמר שפרעתי זה הממון ללוי קרובך עשרים זהובים והוציא כתב ידו טל לוי בכף ומת.

ועוד פרעתי לה על סך מוסר כף וכף משי. והשיב ראובן ויאמר אין בכתב ידי הוא אלא שאינו מזה הממון אלא מחוב אחר שהיה לי אצלה וזה שנתת לקרובי איני יודע יש מן הדין שיגבה ראובן זה השטר משמעון משום הנאמנות שבו ועיקר הדין פלו' ואם יש על אחד מהם שבוועה או לא: תשובה עיינו בשאלה זו וכף דעתנו שראובן זה שאמר על כתב ידו שהוא מחוב אחר נאמן אע"פ שיוציא כתב ידו ממקום אחר וכ"ש אם לא יצא

כתב ידו ממקום אחר שכינון שהאמינו בשני עדים אי אמר סטראי ניהו מהימן ואפילו העידו עליו ב' עדים או יותר בכך שכתב ידו מספד זה הוא אין חוששין להם על פי מה שאמרו ההוא גברא דאמר ליה לחבריה מהימנת ליה פבתרי כל היכא דאמרת לא פרענא אזל פרעיה באפיה תלתא וכו' הילכך צריה שמעון שיפרע לראובן זה כל מה שבשטר בלא שבועה: רעט שאלה ראובן היה לו שטר חוב פתוב וחתום והוא ממדינת קרטונא במשפונה על תצירו של לוי והגיע הזמן והלה לשבילינא ובקש ממונו מלוי ולא היה לו ללוי למכור לו פלום ונתחייב לו למכור הקצור ולא יכול ראובן להתעכב שם והרשה לשמעון שיגבה לו הממון ומכר לוי הקצור ופרע לשמעון רוב הממון וקנו מיד שטעון ומיד אשתו תחלה באחריות הממון וכתבו העדות באחורי השטר של משפונה ולאחר פן הוצרה והחזיר הממון מיד שמעון והעיד עליו שמעון בכך ולאחר זמן תבע ראובן את לוי ולא מצא לו פלום ותבע את שמעון באותו ממון שהגיע בידי וא"ל ממונה אצל לוי בעל חובה הוא והנה העדים שהחזירתי ללוי בעל חובה יורנו רבינו עמי יגבה ראובן ממון זה אם משמעון אם מלוי: תשובה עיינו בשאלה זו וראינו ששמעון זה חייב לראובן באותו ממון שכינון שהגיע לידי זכה בו לראובן וכינון שחזר והחזירו ללוי איהו דאפסיד אנפשיה ונתחייב בו על פי מה שאמר' הילך מנה לפלוגי שאני חייב לו אמר רב חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חוזר ואם הדין בן במי שאינו מרשה קל וחומר במי שהרשו אותו לגבות הממון ואחר כך החזירו שזה נדאי פשיעה היא ואם שמעון כופר ואומר שלא גבה מלוי פלום ואין עליו עדים בכך אין עליו פלום פי אם חרס סתם משום שראובן אין בריא לו אם גבה שמעון מלוי אם לאו משום פי אין מתחייב שבוע' היסת וכן שמעון נמי אין חייב שבוע' התורה בדין אפוטרופלי שהאפוטרופין אין נשבעין עד שישאו ויתנו בממון ושמעון זה אומר שלא הגיע לידי פלום הילכך אין עליו אלא חרם סתם: רף שאלה ראובן יש לו פרום סמוך לרשות הרבים והכניס מדרה רשות הרבים לפרם זה מקצת ובנה פותל בין הפרם לרשות הרבים ולא הפסיד לרשות הרבים ולא לעוברים ושבים פלום ויש לישמעאל מצה אחר של דרה רשות הרבים קרקע ואילנות תאנים ורוצה לעכב על ראובן זה במה שהכניס לעצמו מרשות הרבים ואומר שזו הדרה היתה מקרקע זה ואינו מוחל לה פלום וראובן אומר אני לא לקחתי פלום אבל לקחתי מרשו הרבים יורנו רבינו: תשובה זה שטוען ראובן מרשות הרבים זו משלו אין ממש בטענותיו שפבר החזירו בה רבים ואם הוא טוען על דרה רשות הרבים שהפסיד רואין אם זה שהכניס ממנו לכרמו שנייר אחר הפותל דרה רשות הרבים שהוא מ' אמה אין עליו מן הדין פלום שהרי לא הפסיד בדרה פלום וכן הדין: רפא שאלה כל תפלה זו ממשה היא או מקצתה ויש קהל והחרימו חד מבני מתא לזמן קצוב ולאחר זמן נתחרטו יתיריהו או לא והמדבר עם המנודה מתחייב בכלום או לא ומהי עיקר הנדוי ומה העבירות שמתחייבין עליהם נדוי ואם החרימו הקהל אתם והתנו שלא ימולו את בנו ולא יקברו את מתו ויתקיימו התנאים או לא.

ומי שלא רצה לתת שכירות לחזן הכנסת יקחו ממנו בעל פרוח או לא וחסן הכנסת ששמעו עליו שלא פהוגן פגון שישורר בעיר ששמעאל וכיוצא בו מסלקין אותו או לא. אנשים יהודים שהלוו לשלטון ממון וכותב להם ראובן סופר שלו שיתן להם אותו ממון ואף במעמד כלם אמר לו השלטון קחו טפלו זה ממונכם ואמר הסופר אתן ואח"כ לא

רצה לתת להם מאומה ואמר הדבר לשלטון ונתן השלטון נוגשים והוציא ראובן משפונות ונתן למקצת הקהל ולמקצת לא נתן מאומה ולאחר זמן יצא השלטון מהמדינה אמר ראובן לאותם שאצלהם המשפנות תנו לי הבגדים שמשפנתי אצלכם כי באונס עשיתי הדבר ואמרו הקהל אין זה אונס כי זה מנהג הסופרים והשלטון לא יעשה כלום כי אם בנוגשים יורנו רבינו אם ראובן זה חייב לשלם מה שקבל עליו לשלם או לא: תשובה התפלה היא מימות אברהם אבינו וכן אמרו אברהם התקין תפלת שחרית שנא' וישפם אברהם בפוקר וגו' וקהל שהחרימו על דבר ונתחרטו ילכו אצל חכם ויתיר להם את החרם כמו שעושים בשבועה ועיקר הנידוי הוא השמתא משמתין ב"ד מי שחייב שמתא ואין לדבר קצבה אלא כפי מה שרואין הקהל וב"דבין בשמתא בין בזולתה.

ומי שהחרימוהו הקהל חייבין למול את בנו וקוברין אותו אבל מניחים אבן על ארונו וזכר לסקילה ואם רצה ליכנס בבית הכנסת מרחיקין ממנו ד' אמות מכל צד. ומי שאינו רוצה ליתן שכר לש"ץ יקחו אמנו בעל כרחו פדין העירו' וכדין שכופין בני העיר זה את זה ולוקחי ספר תורה גביאים וכתובים.

ש"ץ שמוציא מפיו דברים שאינם הגונים כגון שהוציא מפיו דבר גבלה ומרנו בשירי ישמעאל מסלקין אותו על פיוצא בו נאמר נתנה עלי בקולה על פן שנאתיה. ויהודים שהלוי ממון לשלטון והמחה אותם אצל אחד ממשמשיו ואמר להם במעמד שלשת' ממה שיש לי אצלה תן לו ואמרו לו אין חייב לשלח' להם ומי שהוא בנידוי ולא התנו שלא לדבר עמו אדם אין על המדר כלום ואם הזהירו שלא לדבר עמו חרם אין ראוי לדבר עמו אדם והמדבר עמו מגונה הוא אבל אין עליו דין ואינו יורש מ' שמדבר עמו המדבר עמו משומד פמותו: רכב שאלה ראובן נשא שני נשי' ורחל היא שנשא באחרונה ונמנעה רחל לדור עם לאה ומכרה מעט מנדונג' ולקחה מדור בשטר כתוב בלשון ערבי והשטר על שמה והזכיר בשטר שהמדור הזה לקוח מנכסי גדוניתה ואחר כך כתב לה הבעל זה המדור שלקחה שטר מתנה ושכנה בו זמן הרבה לבדה ומת ראובן זה ונשארה רחל בחצירה ושטר מתנה תחת ידיה ולא גבתה כתובתה ונשארה אלמנה שבע שנים ולאחר פן נשאת לשמעון ושכן עמה בחצר חמש עשרה שנים ואין אדם שימחה בידה והיא לא בקשה כתובתה מבנו של ראובן ולא מלאה אמו לפי שהכל עשתה ברשות לאה זו ובנה ונסתרה לאה ובתה לאחר נשואי בתה לבעל הגדונית ממה שהניח ראובן אביה ואחר כך בקש שמעון זה לצאת מזו המדינה ויצא הוא ורחל ואשתו והשפירה רחל זו והחצר לזמן קצוב ללוי עם כל מטלטלין שבהושפן לו בחצר ימים רבים שלא בפני רחל ושמעון ואחד כך הוגד לרחל ושמעון שלוי יצא מן החצר לאחר שנהרס רובה ואבדו המטלטלין וכל מה שהניח בה ועמד יהודה בנו של ראובן הנפטר ושכן באותו מקום שלא נהרס מן החצר ושמעון ורחל אינן יכולים לילך לאותה המדינה מפני המחס ושכן יהודה זה בחצר זה זמן הרבה יורנו רבינו ממי יתבע שמעון ורחל שכירות החצר והמטלטלין שהא בה אם מלוי אם מיהודה ואם החצר זו ראויה לה או לא וממי תתבע רחל זו כתובתה ולא צרתה ובתה כבר מתו בלא שבועה ואם יש מן הדין שתשבע רחל והיא אשת אחיו או לא והמקום יכפול שכתרו: תשובה עיינו בשאלה זו וראינו אם הדבר פן הרי החצר ראויה לרחל באחד מן העניינים הללו או בשטר מתנה או בלקיחת ממון גדוניתה וכל שכן משניהם ולענין השכירות אם לוי לא יצא מן החצר אלא לאחר הזמן ששכר אותה מושלם

אין עליו מן השכירות אלא בכדי מה שישכון בחצר ובנו של ראובן ישלם השאר משום החצר זו קניימה לאיגרא ואין על לוי שיתבע השכירות מיהודה שכתב בשלם הזמן של לוי ולא נשתייר לו עסק בה אלא נדאי אם לוי יצא מן החצר עד שלא נשלם זמנו חייב הוא ליתן כל השכירות לשמעון ולרחל עד שינשלם זמנו וישלם בנו של ראובן השאר לרחל כל עגנו המטלטלין והא שלוי חייב בהם בין שהניחם בין שלא הניחם לפי ששומר שפסד לשומר חייב וכן הלכה.

ולעגנו פתובת רחל פינן שמתה לאה ולא גבתה פתובה ולא נשבע יש מן הדין שתתבע רחל פתובה מירשי ראובן לאחר שתשבע לפי שאין ליורש כלום עד שייגבו בעלי חובות כל מה שהוא שלהם וכן הדין: רפ"ג שאלה הרשאה יצאה לפנינו וכתוב בה זיל סב ואפיק לנפשך היו שם מאן דאמר הרשאה בטלה לפי שאין בה זיל וזכי ואפיק לנפשך ואמר לו (אחר) הכי סב יש בה וכאלו הדברים מתקנימת ואפ"ל נאמרו בלשון עראי היתה ההרשאה קניימת יורנו רבינו עם מי הדין: תשובה פינן מכתוב בהרשאה זו סב אע"פ שאין בה זכי אינה נבטלת וסב וזכי חדא היא אבל מדבר אחר היתה נבטלת שאין פתוב בה ודון אלא פינן שענינינו בה מציינו שפתוב בה כל דמתעני מן דינא קבילית עלי בין לזכות בין לחובה הרי הן עומדין במקום דין וההרשאה קניימת: רפד שאלה ראובן נפטר והניח בן ואלמנה והאלמנה אינה רוצה ליתול פתובה אלא אמר' כל יומי מיגר אלמנתי אתזון ואתפרנס מנכסי בעלי ואהא משתמשת בפלים שגשתממתי בחיי בעלי: תשובה שאלה זו בהלכות שלנו דהלכה כאנשי גליל ונזונת תנן וכו' בהלכות: רפח שאלה ראובן נתחייב לשמעון שבועה ותלה עצמו בא' מן השרים ולא יכול להשביעו עמד אביו של ראובן זה ואמר לשמעון אני אעשה עמך פשרה בשביל בני מיד עמד שמעון ומסר מודעא אצל שני עדים ואמר להם דעו שאני עושה פשרה עם אביו של ראובן אלא (שהיא) באונס יודיענו רבינו אם פשרה זו קניימת או המודעא: תשובה אם נתברר על העדים אנסו של שמעון הרי המודעא שפסד קניימת והפשרה בטלה אבל יכול אביו של ראובן זה לומר לשמעון תן לי המזון שנתתי לה בפשרה שהרי הפשרה אינה ולאחר פן תרד עם בני לדין: רצו תשובה מכר לו בית מכר לו שדה ואמר לו לכשיהיו לי מעות תחזירם לי אסור לכשיהיו לה מעות אחזירם לה מותר מ"ט רישא ומ"ש סיפא אמר רבא סיפה דאמר לו מדעתו.

ויש לנו להקשות מה הפרש בדבר דהיכא דאמר לו מוכר דהוא אסור והיכא דא"ל לוקח דהוא מותר מאחר כי על שני הפנים לא נגמר המעשה אלא על מנת להחזיר. ופרקינן כי הלכה זו נשנית על דרך קצרה ולכך צריכה שקליא וטרביא פדאמר צריכה לפני ולפני ולשנים וזה עיקרה.

הוי ידע כי דין של הלכה זו מחולקת לשני חלקים החלק הא קודם גמר המעשה. והחלק השני אחר גמר המעשה.

וכל חלק מהן יש בו שני תנאים הא' בזמן שהמתנה עליו מוכר. והשני בזמן שהמתנה עליו לוקח וכן הדבר בחלק השני החלק הראשון שהוא קודם גמר המעשה בין שקפץ לוקח ואמר לכשיהיו לה מעות אחזירם לה בין שקפץ מוכר ואמר לכשיהיו לי מעות אחזירם לה אסמכתא היא ואסיר מאחר שלא נגמר המעשה אלא בתנאי ע"מ להחזיר ועל

זה תנאי הודעה המוכר' ומוכר סומך על אותו תנאי וכאילו לא יצאו הנכסים מרשותו ועל זה אמר כי אסור הלוקח לאכול פירות אותן נכסים לפי שאותן פירות רבית הוא והיינו הוא דאמר לכשיהיו לה מעות אחזירם לה אסור ואם תאמר הי"ל בקצרה לכשיהיו לה אסור הוי יודע כי א הוא אבל באו לקצור תנאו של לוקח קודם גמר המעשה לפי שאין דרכו ורצונו של לוקח לקנות בתנאי ולקח לא הזכירו תנאי כי לעולם לא יהא לוקח מתנא אלא שהתנה עליו מוכר.

והחלק השני כמו כן יש בו שני תנאים שמתנה בו לוקח ותנאי שמתנה בו מוכר ושניהם מותרין לפי שלא התנה אחד מהם על חברו אלא אחר גמר מעשה ולאחר שבאו הנכסים ביד לוקח עלה אמרינו לכשיהיו לה מעות אחזירם לה מותר וזהו שמתנה לוקח ועל זה לא הזכירו תנאי המוכר לפי שאין למוכר להתנות על הלוקח ואם בא להתנות אין בדיבורו ממש עד שיוודה לו לוקח אבל דין אחד הוא בין שהתנה לוקח בין שהתנה מוכר מותר לפי שנגמר המעשה על תנאי וראיה על מה שהזכרנו אותו מעשה דאמרו בגמרא ההוא גברא דזבין ליה ארעא לחבריה שלא באחריות חזייה דהוה עציב א"ל אמאי עציבת אי טרפו מינך מגבינא לה שבחא שופרא ופירא דאמר אממר פטומי מלתא בעלמא הוא א"ל רב אשי לאמימר והא רבא סיפא דאמר לו מדעתו אמר לו נעשה כמאן דא"ל מדעתו אתמה' כי לפי שהי"ל למוכר למכור באחריות ברוב בני אדם ולא רצה למכור לו בתנאי שלא יהא לו אחריות גלי אדעתיה דלא א"ל מגבינא לה שבחא שופרא ופירא אלא להשביתה ועל זה אמר אממר פטומי מילי בעלמ' הוא ולא פלום הוא אבל לוקח דקנן והתנה על עצמו תנאי שלא נזכר המעשה נעשה כמאן דקנן ואיתחיל והתנה על עצמו תנאי שלא באונס אלא בלב שלם ובנפש חפצה: רפו תשובה לפרש אם רצה בונה את החדר לפניו וכו' (היא) פדאי' בהל' פ' לא יחפור: רפח שאלה על שירא של עכ"ום שהיו אנשים מישראל ונשותיהם ומקצתן היו פהגים עם נשותיהן ויצאו עליהם ליסטים וכבשו השירא והפרידו בין האנשים והנשים לילה אחת שלם אשת פהג מותרת היא או לא ואם אסורה ולא רצה להפריש ממנה מה יהא חייב ואם יש לפסלו הוא ובנו אי לא: תשובה אם העידה אחת מאותן נשים שהיו שם שהיתה אצלה כל אותו הליל' ולא נעלמה מעינה ושהיא טהורה הרי היא נאמנת עליה והיא מותרת לבעלה על פי מה שאמרו אם יש להם עדים ואפילו עבד ואפילו שפחה הרי אלו נאמנים וכו' ואם אין להם עדים הרי היא אסורה ואינה נאמנת כשתאמר טהורה אני ואם לא רצה להוציאה מלקין אותו מדרבנן משום שהוא ספק וכל זמן שהוא יושב עמה גוערין בו ויפסל מן הכהונה והנולד ספק חלל ופסול.

איבעיא להו רב: יהודה לכתחלה קאמר או דיעבד קאמר בעינן לה על הא דאמר רב יהודה במתניתין אמר לפני רבן גמליאל הואיל וזכה באשה לא יזכה בנכסים וכן בעינן לה לכתחלה קאמר דאם רצתה למכור מונעין אותה ואמר הואיל וזכה באשה לא יזכה בנכסים אבל בדיעבד מודה רבי יהודה דמכרה קיים או דיעבד קאמר דאפילו אם מכרה תהא מכרה בטל ואמר הואיל וזכה באשה לא יזכה בנכסים ומשיבין על בעיא ואומרים דרבי יהודה אפילו דיעבד נמי אמר דאמר הואיל וזכה באשה לא יזכה בנכסים הואיל וזכה בנכסים? הא מכרה בטל אפי' בדיעבד וכל שכן לכתחלה והכי אמר תא שמע דתניא אמר רבי יהודה לפני רבן גמליאל הואיל וארוסה אשתו ונשואה אשתו מה נשואה מכרה

בטל אף זו מכרה בטל שמעינו דייעבד קאמר אמר ליה רבן גמליאל לחכמי מנא ליה שהנשואה מכרה בטל שאתם אומרים פשם שהנשואה מכרה בטל כה מכרה של ארוסה בטל אף הנשואה לא תמכור לכתחלה אבל אם מכרה ונתנה קיים לאו לדמויי דין נשואה לדין ארוסה קאמר דכשם שארוסה אין מניחין לה לכתחלה למכור אף הנשואה נמי אין מניחין לה לכתחלה למכור אלא אתא לדמויי נשואה לדין ארוסה בדיעבד ואמר הכי פשם שהארוסה מכרה קיים דייעבד כה נשואה מכרה קיים בדיעבד והא דאמר לא תמכור אתחולי הוא דקא מתחיל ואזיל למאי דבעי מימר אם מכרה ונתנה קיים דאליבא דידיה ארוסה מוכרת לכתחלה ונשואה זו שנפלו לה נכסי' לאחר שנשא' הוא ונשואה שנפלו לה נכסים עד שלא (כנסה) לדעתיה דרבי יהודה אליבא דרבי גמליאל מותרת לכתחלה כדין ארוסה שלא נשאת כמו שיתפרש לה לקמן ומאחר דאמר לו רבן גמליאל אף הנשואה לא תמכור ואם מכרה ונתנה קיים אקשינו ואמרין ליה היא דהא היא של נשואה קיים הואיל ונכה באשה לא ינכה בנכסים אמר לו רבן גמליאל על התדשים אנו בושין אלא שאתם מגלגלין עלינו את הישנים פלומר על שאנו מונעין אותה למכור לכתחלה אנו בושים אלא שאתם וכו' לבטל מה שמכרה כבר שמע מינה מיהא דרבי יהודה אדרבן גמליאל בנשואה שנפלו לה נכסים פשהיא נשואה לא תמכור ואם מכרה ונתנה קיים קאמרנא רבי חנינא בן עקיבא לסתור דברי רבי יהודה ולפרק פירקא אחרנינא ואמר לו לא כה השיב רבן גמליאל אף זו לא תמכור ואם מכרה ונתנה קיים פלומר על הנשואה שנפלו לה נכסים פשהיא נשואה אלא כה השיב להן אף ארוסה שנפלו לה פשהיא ארוסה ונשאת לא תמכור ואם מכרה ונתנה קיים אבל נשואה שנפלו לה נכסים אליבא דידיה לא תמכור ואם מכרה ונתנה בטל ונדא היא דתניא אמר רבי חנינא בן עקיבא לא כה השיב רבן גמליאל לחכמים אלא כה השיב רבן גמליאל לחכמים לא אמרתם בנשואה שכן בעלה זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה תאמרו בארוסה שאין בעלה וכו' אמר לו עד שלא נשאת מהו אמר לו אף זו לא תמכור ואם מכרה ונתנה קיים.

והא דאמר רבי חנינא בן עקיבא אף לדמות דבנשואה אם מכרה קיים ובארוסה שלא נשאת אבל הא דאמר לא תמכור לכתחלה בנשואה הוא דאמר ארוסה שלא נשאת אליבא דידיה מוכרת לכתחלה אמר לו לרבן גמליאל היא דהא מכרה של ארוסה שנשאת קיים הואיל ונשאת ויהא מכרה בטל אמרו לו על התדשים אנו בושים שאנו אומרים לא תמכור עכשיו לכתחלה אלא שאתם מגלגלין עלינו את הישנים לבטל מה שמכרה כבר ואקשינו על רבי חנינא דאמר אליבא דרבן גמליאל משלא נשאת ונשאת לא תמכור לכתחלה והא אנו תנינו עד עולא אמר נשאת ונשאת רבן גמליאל אומר מוכרת ונותנת וקיים ופריק רב זביד ואמר תני עברה ונתנה וקיים ואתא רב פפא לאוקימה למתניתין כדאיתא ופריק פירוקא אחרנינא ואמר הא דתנו מוכרת ונותנת וקיים לכתחלה רבי יהודה היא אליבא דרבן גמליאל דמאחר דאית ליה לרבי יהודה אליבא דרבן גמליאל בנשואה שנפלו לה נכסים פשהיא נשואה שלא תמכור ואם מכרה ונתנה קיים דינא הוא אליבא דידיה דאם נפלו לה פשהיא ארוסה ונשאת שיתהא מוכרת לכתחלה וברייתא דקתני עד שלא נשאת ונשאת שלא תמכור ואם מכרה ונתנה קיים רבי חנינא בן עקיבא היא כהדיא תו ואקשינו ורבי חנינא דאמר כבית שמאי פירוש מאחר דאליבא דרבי חנינא בן עקיבא עד שלא

נשאת ונשאת לא תמפור לכתחלה דינה הוא דאם לא נשאת מוכרת לכתחלה דינא הוא
והא אליבא דבית שמאי היא והיאף שביק בית הלל ועביד כבית שמאי מאי קאמר לא
נחלקו בית שמאי ובית הלל בדבר זה: רפט ששאלת לפרש לה דאחים שקנו אתרוג
בתפיסת הבית פירוש האחים שקנו אתרוג מפלל הממון שעומד להוצאת מזונותם ונטל
אחד מהם אתרוג אחד קודם חלוקה לצאת בו ידי חובתו אם יכול הוא לאכלה שאין אחיו
מעכב עליו משום שהניח לו אחרת פמותה יובא ביה ידי חובתו ואם אחיו ממכה בידו
ומעכב עליו ואומר לו אתה שנטלת היא יפה מאד יותר ממה שהנחת לא צא ידי חובתו
והא דאמר יצא ידי חובתו דוקא שהניח לו אתרוג אחר אבל בריש או רימון לא: רץ
תשובה לברר גירסא דאין טומנין בדבר המוסיף הכל אפילו מבעוד יום גזרה שפא ירתיח
מה שנמצאת בשאר ספרים אין טומנין בדבר שאינו מוסיף הכל משחשיכה גזירה שפא
ירתיח אל תסמוך אליו שהוא שבוש גדול לפי שדבר שאינו מוסיף הכל אינו מרתיח ואם
כן אין לגזור עליו אבל הטעם בדבר שפא יטמין ברמץ וזהו שכתב מבעוד יום כל שכן
משחשיכה אבל בערב שבת מותר קדרות בערב שבת רותחות (הן): רצא שאלה כל מה
שנשאלו במגודה דלא איפשיט בו גזון בו תיקו לקולא או לחומרא: תשובה כל מאי דלא
איפשיט דינו פדין תיקו בדרבנן לקולא בדאורייתא לחומרא ומגודה דרבנן הוא: רצב
תשובה מצאתי בתשובה מי ששנדר לצום יום ידוע מן החדש או מן השבוע כגון שאמר
הרי עלי נדר שאצום רביעי בחדש או שביעי בחדש וכל אותו יום בשבת או ביום טוב
יש מן הדין שיצום אותו בנדאי מפני גזרתנו וכו' וזה נאמר במה שהוא מדרבנן וכל שכן
בשבת ויום טוב כף דעתנו נוטה כל מה ששנדר להם יום שבת אין הנדר חל עליו וכן אם
אמר באותן הימים שהיתה מגלת תענית ונדר על עצמו שיהא בהן בתענית אינו חייב
לישב בתענית אבל מי ששנדר על עצמו לישב בתענית ימים במספר יש לו לצום בשבת
שבהן וכן הדין גמי במגלת תענית הלא תראה בשבועות אם בלל דברים המותרין על
דברים האסורין שהשבועה עליו וחיוב על המותר ועל האסור ואע"פ שהוא מושבע
ועומד מהר סיני וזהו שכתבו דברי תורה אין צריכין חזק ודברי סופרים צריכין חזק
הוא שהימים שבמגלת תענית (אסור) לפניהם ולאחריהם ושל תורה אסור לפניהם
ומותר לאחריהם: רצג שאלה ברפת אירוסין אין מברכין אותה וקדושין כבר קדמו וכן
ברפת אבי הבן מברכין אותה לאחר מילה או לא: תשובה אין ראוי לעשות כל עיקר
מפני שהמצו' פולן מברך עליהן עובר לעשייתן היקף מברך ואחר כך נותן קדושין וכן
אבי הבן צריך שיברך להכניסו בביתו של אברהם אבינו ואחר כך מלין אותו ואפילו
אם בירך לאחר ששל אם לא פרע עדיין מותר משום דאמרינן מל ולא פרע את המילה
כאילו לא מל: רצד שאלה אם קרא שליח ציבור ישראל במקום פהו ולאחר שעמד
ישראל קודם שיתחיל בברכה נכנס פהו יברך ישראל פיון שהוא שם משום בןשית או
יברך הפהו משום פגמו של פהו ואם יש הפרש קודם שיתחיל בברכה ובין לאחר שיתחיל
ואם אמר ברכו את המבורך הויא התחלה או לא הויא התחלה עד דפתח אשר בחר
פנו וכן יודיענו רבינו מה שראינו לרב האייגאון ז"ל שאמר בשני פהנים אם היו ביחד
בבית הפנסת ביום חתן שיעלו שניהם לספר תורה משום כבוד חתן או בעת שיתחייבו
לברך ברפת הודאה כגון הבא מן הדרך והנרפא מחוליו וכדומה להם ושיקרא אחד מהם
תחלה ואחריו לוי וישראל ואחר כך הפהו השני ואחריו לוי וישראל יודיענו רבינו:

תשובה אם קרא שליח צבור ישראל במקום פהו ונכנס פהו קודם שיברך ישראל הוא ראוי שיעמוד בתוכה אותו ישראל ולא יקרא ולא ישב עד שישלימו פהו ולוי ואחר כך יקרא אחריהם ואין בזה משום פושטת וברכו את ה' המבורך לא הויא התחלה דחזינון פל יומא בשליח צבור דאמר ברכו את ה' המבורך קודם תפלת שמונה עשרה לאפוקי ידי חובתו למאן דלא הנה בתחלת, תפלת ערבית ולית בה איסורא פלל ומאי דחזיתם לרב האי גאון ז"ל בתרין חתנים אין הכי נמי שרי למעבד דהכי חזינא דעבדין חזינא ביומא דאי ביה חתן: רצה שאלה חזינו אשר ימזוג בו יין מבנושל אם נוכל לברך עליו בורא פרי הגפן או לא: תשובה עם יהיה הרוב מן חזינו שאינו מבנושל מברכין עליו בורא פרי הגפן אבל אם יט הרוב מן חזינו המבנושל מברכין עליו שהכל וזה אינו ראוי לקדוש היום מפני שאין אומרים קדוש היום אלא על חזינו הראוי לנסף על גבי המזבח וכיון שיש בזה מן המבנושל אינו ראוי לגבי המזבח: רצו שאלה על ציצית של פשתן בטלית של פשתן אם א הוא מותר או אסור: תשובה הדבר הזה כבר הרבו לדבר בו הגאונים ז"ל וריב"ז ז"ל מתיר אותו במתעטף בו.

והענין הזה הוא מפורט יפה בהלכות שלנו: רצו שאלה על גדה אשר רחצה על ימי נדותה במים שאובין והיא שומרת שבועה ימים נקיים אם יש לה משקב ומושב או לא: תשובה אם על עיקר התורה אתה דורש כל זמן שאין הנדה טובלת במי מקנה היא כשאר בעילות נדה דכתי' והדנה בנדתה תהא, בנדתה עד שתבא במים וצריכה היא למשקב ומושב אבל בזמן הזה שאין מתרחקים ממשקבה ומושבה של נדה אלא כדי שלא תשתפח תורת טהרה מישראל וכיון בטהרה מנדתה ורחצה במים שאובין אין מתרחקים ממשקבה ומושבה ועל זה מתנהג העם בדור הזה: רצו שאלה מי שרחץ בט' קבין הואיל ואינה טבילה מברך על הטבילה או לא: תשובה אין מברכין על הטבילה וכ"ש על הנדחתה הואיל ואינה מצוה בזמן הזה אבל טבילה שהיא מצוה פגון זכה ויולדת מברכין לאחר כך טובלין ולא תקשה לה ממה שאמרו כל המצות פולן מברך עליהן עובר לעשייתן חוץ מן הטבילה דהוא טבילה בגר ועבד איגרי דלא חזי לברוכי (מקדם): רצו שאלה למה שאמרו רבותינו ז"ל לצאת בטלית שאינה מצויינת כהלכותה לצאת במקצת חוטי ציצית לפי שיט שאומר כי אין איסורו אלא משום שאסור לצאת בטלית מצויינת בלילי שבת לפי שאין זמן ציצית: תשובה אין איסורו אלא משום שאמרו ז"ל ציצית חשיבי ולא בטלי לגבי טלית.

ופירוש הדבר לפי שמקצת הציצית ראוי הוא להשלי' עליו לפיכך אינו בטל לגבי ציצית אלא חשוב הוא בפני עצמו ונהיה ליה פאילו דבר עומד בפני עצמו. וכשיצא בהן פאילו יוצא בהן שלא פדרך מלבוש ומש"ה חייב טטאת: ש שאלה על הא האמרו רבנן והוא אומר על הפוגמר וכו' ופירש רבינו חננאל ז"ל הבוצע הוא מברך על הפוגמר הוא מברך תחלה אם הביאו בתוך הסעודה אע"פ שאין דרך ארץ להביא מוגמר על הסעודה אלא לאחר הסעודה לא תימא פשם שלאחר הסעודה כל אחד מברך לעצמו כך בתוך הסעודה אלא אחד מברך לכלן: והביא ראיה מן התלמוד ירו' מה בין מוגמר לבין מוגמר פוליהון מריחון פוליהון נהנין פוליהון חייבים לברך יין פל אחד מברך לעצמו כשהוא שותה בתוך הסעודה וכו' וא"כ הוא שפולן נהנין מה הפרש יש בין בתוך הסעודה בין לאחר הסעודה בתוך הסעודה א' מברך לכלן לאחר הסעודה פל א' מברך לעצמו: תשובה כך הוא כמו

שפכת רבינו חננאל ז"ל והטע' הוא שמי שמברך המוציא הוא יברך על המוגמר לפי שהוא מוגמר לברך עליו כמו הנוטל ידיו תחלה לאחר סעודה הוא מוגמר לברך והטעם שהביא מן הירושל' במוגמר הבא בתוך הסעודה הוא טעם יפה כי כשתעלה תמרתו של מוגמר הפל מריחין אותו בבת אחת הילכך צריכין מי שיברך לכולן כדי שיענו כולן אמן בשעת הנאתו בו אבל היינו אין לכולן הנאה אלא לאחד מהן יש הנאה שיעניע לידו הכוס וישתהו ובאותה שעה יברך עליו.

ומה שאמרת כולן נהנים מה הפרש יש בין בתוך הסעודה בין לאחר הסעודה תשובתך אין ביניהם הפרש בענין אחד מברך לכולן אבל יש הפרש ביניה' במברך שאם היה בתוך הסעודה יברך עליו אותו שביברך המוציא ואם היה לאחר הסעוד' יהיה המברך או הוא או זולתו לפי שאינו מוגמר לברך אלא כשהוא בתוך הסעודה וכשנשאלמה הסעודה פסק זמנו וחסר הזמן לאותו שנטל ידיו תחלה: שא שאלה זה שאמרו לנה תעניתו ופורע (הוא דוקא) במי שיש עליו ימים שאינ' ידועים אלא יש עליו לצום ימים סתם או אפילו שיש עליו ימים ידועים כגון מי שנדר לצום יום שני בשבת או חמישי בשבת עצמות שובה אין הדבר במי שיש עליו לצום יום בעצמו אלא במי שיש עליו מספר ימים וכיון שהוא צם אותן ימים אם נזדמנה מסעודת מצוה או פיצא בה מה שהוא כבוד לבריות לנה ופורע חוץ מתענית חלום שהצריכו רז"ל לצום אותו יום עצמו שאין לו ללות ולפרוע ואפי' בשבת וכ"ש למי שנדר יום ידוע בעצמו: שב שאלה מי שחירף את חבירו באחד מן העבירות חייב להלקותו ולנדותו עד שיתברר מה שאמר על חבירו או לא.

וכן יש בדבר הפרש בין על שאמר על דבר חובה ובין שאמר על דבר עדות כגון שנתפונן להעיד עליו וכן מי שמעיד על אשת איש או פנויה עדות גמורה בדבר והוא עד אחד ולא נמצא עד אחר מלקין אותו משום שהוציא שם רע או לא: תשובה מי שהעיד יחידי בדבר עביר' או על אשת איש מנגדינן ליה כמ"ש רז"ל במעשה דזיגוד וטוביה (במסכת מכות): שג שאלה עי שפיצא עליו שם רע שחילל את השבת או עבר עבירה היש מן הדין להחרי' בפניו אם עשה אותה או לא ואם שמע החכם והוא חייב מלקו' או מפת מרדות א"ד אינו חייב כלום משו' שהוא קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו רשע: תשובה אין מן הדין להטביע אדם אם עבר אם לאו אלא כשיתברר בב"ד שעשאה משביעין שלא ישנה פדכתיב ואריב עפם ואקללם ואשביעם וגו': שד שאלה על איזו עבירה מתחייב מלקות ועל איזו מפת מרדות: תשובה כל עבירות שבתורה לאו שיט בו מעשה לוקין עליו ומה שהוא איסור מדרבנן לוקין בו מפת מרדות מדרבנן: שה שאלה היא הדין באלו השרצים כגון תולעת וזבוב ונמלה שנפלו בקדרה היא הדין בהן כמו שאמרנו כל איסורין שבתורה בס' או אין אומרים כן אלא כשנפלו בצונן אבל נפלו בחמין בכלי שני וכל שכן בכלי ראשון אפשר שיפסוק אותו זבוב ויבצע בתוך התבשיל או יאכל נמלה וכבר אמרו לוקה חמשה: תשובה מי ש מצא אחד מן השרצים בקדירה משליף אותו ולא נאסר אותו תבשיל בין שהיה חם בין שהיה צונן אבל אם נפסק אותו שרץ בתבשיל שיעורו כשאר איסורין שבתורה ואם חלת עיסה נתערבה בכצק אם אין מקומה ידוע מפריש אחרת ואינו חושש משו' חלת חוצה לארץ היא מדרבנן ואינה מקדשת מה שנתערבה בו ושיעור חלה הוא (דבר מועט) כמו שנהגו להפריש ולא הצריכו אותה רז"ל אלא שלא תפ

תשתפח תורת חלה: שו שאלה מי הם קרובים שנוהגים באבלות: תשובה אשתו ואביו ואמו ובנו ובתו ואחיו ואחותו הבתולה מאביו אלו שמתאבלין עליהן מן התורה.

הוסיפו עליהן אחיו ואחותו הבתולה מאמו ואחותו נשואה בין מאביו בין מאמו: שו שאלה פהו שיצא מן הכלל ונשארו בניו בדין ישראל ועוסקין במצות פסולין לכהונה או לא: תשובה אינו פסולין לכהונה שאינם נתפשי' בעון אביהם וכן פתיב בן לא ישא בעון האב ואב לא ישא בעון הבן: שח שאלה שראיתי למקצת הגאונים ז"ל שאומרים שפהו אינו חייב בתפלה של יד וכן מי שנשבע על אשתו שלא תאכל כלום תמתין עליו יום אחד וביום ב' יגרש אותה ואם הנה פהו ימתין אותה שני ימים וזה ההפרש שהפריש זה הגאון ז"ל בין פהו לישראל בטני דברים אלו לא עמדת על עקרו: תשובה זה שאמר גאון ז"ל שאין חייב הפהו בתפלה של יד נראין הדברים שלא אמר בן אלא משום שהוא נושא את פפיו ואילו הנה הדבר כמו שפכתת לא הנה פטור אלא בשעת נשיאות פפים שהעוסק במצנה פטור מן המצנה ואין אנו צריכין לכל רף שיכול הוא להסיר את הרצועות מעל אצבעותיו ויחזור אותם אחר הברכה אבל מה שפכתת לענין האלה בנדאי בן הוא שישאל אם גרש את אשתו יכול הוא להחזיר אותה משום בן אינו ממתין אלא יום אחד שמה ימצא מי שיתיר את שבועתו ואם לא ימצא באותו יום יגרש ביום שני ואם לא ימצא אח"כ מי שיתיר שבועתו יחזיר אותה אבל הפהו אם גירש אינו יכול להחזיר ומשום בן ימתין שני ימים: שט שאלה ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים ירח שלשים יום ימים שלשים וא' ואחר כף שלשים הרי שלשה חדשים משום תקנת הגולד.

ואמר גאון א' ז"ל שירח זה לאחר שלשה חדשים הוא והביא ראיה מאתקפתא דרבינא ירח שלשים ימים שלשים ואח"כ פי הנהו ואנו רוצים לידע דעתו חל רבינו: תשובה זהו שכתב הגאון ז"ל שאינה צריכה אלא שלשה חדשים בלבד יפה וכן הלכה ואתקפתא דרבינא אין סומכין עליה מפל מקים שאומר קשיא אינו דחוי שקושני' אינה מוציא מידי הלכה: שי שאלה על בת ישראל שנשאת לכהן ומה והניח בת נשאת הבת לישראל יש בבת פח לאחר שנשאת לישראל להאכיל אמה בתרומה אע"פ שהיא אינה אוכלת או לא: תשובה אע"פ שהבת אינה אוכלת מאכלת את האם ומאין יצא דין זה ממ"ש במשנה ממזר פוסל ומאכיל פיחד בת ישראל שנשאת לכהן וילדה הימנו בת והלכה הבת ונשאת לעבד או לעכ"ו וילדה הימנו בן הרי הבן זה ממזר היתה אם אמו בת ישראל שנשאת לפהו תאכל בתרומה וכו' הנה הבת שהיא בת פהו אם נשאת למי שהוא פסול לה תפסל מן התרומה ואפילו אם לא ילדה וכ"ש אם ילדה ששניהם פסולין ואפ"ה אם שהיא בת ישראל לכהן אוכלת בתרומה בשביל הזרע ואע"פ שהוא פסול הרי נתברר שהיא אוכלת בתרום' בשביל זרע פסול נאם יצחק ב"י אלפאס: שיא שאלה היא נראית הראיה מזה שכתבו א"כ היתה נוהג לא קיימת מצות סופה מימיה ומי שעשה כב"ש לא עשה כלום: תשובה מפני שאמר למי שהיה ראשו ורובו בפסוקה ושולחנו בתוך הבית על דעת ב"ש שאין הלכה פמותן בזה הדבר לא קיימת מצות סופה מימיה כלומר לא עשה כלום בן מ' שעשה כב"ש משום שאין הלכה פמותן לא עשה ולא כלום וכן אם היו ישראל בפונדק של עכ"ו לא הותר להם להוציא מבתיהן לקרקע הפונדק עד שיקנו הרשות מבעל הפונדק ובלבד שיהא יכול להוציא בעל הפונדק כל מי שישוכן בפונדק בכל שעה שירצה אבל אם אינו יכול להוציאם כל זמן שירצה אינו יכול להקנות הרשות ואפילו יהיה מקבל

יהודי או בעל הפונדק עצמו אינו מועיל כלום: שיש שיג ששאלת לענגן עירובי תבשילין היא שאם חל יום טוב להיות ערב שבת ושבת צריכה שיקדים מיום חמישי בשבת שהוא ערב יום טוב ונוטל מעט בשר צלי ומבנושל ומברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וציונו על מצנת עירוב ויאמר נמי בהדין עירובא יהא שרי לן למיפא ולבשולי מיומא טבא לשבתא ויצניע אותו בשר ולא אכל אותו עד לילי שבת ולא יהא הבשר פחות מפזית ואם יהיה דג שפיר דמי.

ולענגן עירובי חצירות אם יהיו שני משכונות בקצור או יותר ואם אינם משתתפין במזונותם אין רשאים להוציא מן הבתים לקצור ומן הקצור לבתים עד שיערכו מערב שבת הקלף צריכה שיקחו מקל בית מעט קמח ויערכו אותו ולשין את הפל ועושין ריקק אחד ומצניעים אותו באחד מן הבתים ומברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו על מצנת עירוב ואו' במי בהדין עירובא משתרי לן לטלטולי מביתא לדירתא ומדירתא לביתא.

ולענגן עירובי תחומין נמי כגון שהיתה עילה או בית האכל או בית המשתה חוץ לתחום שבת נוטל ריקק אחד של לחם והולך בו ערב שבת או ערב יום טוב חוץ למדינה שהוא שריי בה ונרחיק ממנה עד שלא ישתייך בינו ובין המקום של מצוה שצריכה לילה אליו ביום השבת אלא פחות מאלפי' אמה ובלבד שלא ירחיק ממדינתו יותר מאלפים אמה ויניח שם העירוב ויאמר שביתתי בכאן ושאבא מחר בכאן ולענגן הזיכוי שאם רצה לעשות העירוב משל עצמו ולא יטל מאחר כלו' נוטל שיעור העירוב ואם הוא שיתופי מבואות צריכה שיטול בכדי שיגיע לאחד מבני מבוי פגורגרת אם היו פחותין משמונה עשר אכל אם היו משמונה עשר ולמעלה' טול שתי סעודו' שהם שני שלישי לטרא של קמח במשקל בכלי ומזפה אותם ואומר לאדם אחר זכי בהאי עירובא לבני מבוי כי היכי דנשתרי לטולתו לטלטולי בכל מבואה וכיון שנטל אותו אדם אחר בו לכל בני מבוי ולאחר כן מצניעין אותו יפה וכל זמן שאותו עירוב מצוי מותר לטלטל בכל המבוי ומחצר לקצור ומצניעין אותם על ידי בנו ובתו הגדולים ועל ידי אשתו אכל לא על ידי בנו ובתו הקטנים מפני שיזון בידו וכל העירובין יתכן בהם זכוי.

ואם ניתוסף אדם במבוי חוץ מאותן שהיו שם בשעת העירוב צריכה לזכות בשבילו או ליטול עמנו חלקו וצריכה שיודיע לאנשי מבוי תחלה ודוקא שהיתה אותה חצר בין שני מבואות הוא שצריכה להודיע אותו ששוכן בה בשעת הזיכוי אכל אם לא היה לו פתח אלא במבוי אחד אין צריכה להודיע בשעת הזיכוי לפי שזכין לאדם שלא בפניו.

ובעירובי תבשילין נמי זוכה להם שלא מדעתם וכיון שהודיע אותם בי"ט שעירב בשבילם דיו ואין צריכה להודיעם בשעת הזיכוי ודקא סלקא דעתך דהא דאמר רב חסדא מדברי רבינו נלמד חולב אדם עז בתוך הקזרה אכל לתוך הקערה דבשבת הוא לאו הכי מלתא דהיא ליכא מאן דשרי בשבת.

ודקא אמרת לא מצנינו חולב מאבות מלאכות ולא מהתולדות איששתמקטפה הא דגרסינן בפרק המצניע החולב והמגבן וכו' דאמרין רב חמא בר גוריא איקלע לנהרדעא בעו מיניה חולב משום מאי מיחייב וכו' ומההוא נמי דאבא שאול שמעת דחולב הוא חייב משנה מפרק דאמר לענגן יונק ומפרק פלאחר יד הוא טעמא דיונק הוא מפרק פלאחר יד

הוא בידו מפרק גמור הוא ומתוך שמלאכה' אוכל נפש בי"ט בדברי' שאפשר לעשותו מעי"ט שריא חולב נמי בתה האנך' נמי מותר ואע"ג שהוא מלאכה' וחולב לתוך הקערה' והיא מלאכת משקין לא הותרה בי"ט וחוץ בפי' דילך פלשון הזה מורה הנה רבי יהודה לתקמים בזתים וענבים פיון דבני סחיטה גינהו יחייב דעתיה עליוהו והיו להו מוקצין ואסורין לאו הכי הוא דאי משום מוקצה הוא פירות גינהו גופייהו ליתסרו אלא גינהו טעמא דהיוצא מהו אסור מתום דכי יחייב דעתיה אמשקין דידהו אטרופי אחשבינהו ונפקי להו מתורת אוכל לתורת משקין והווי להו פולד ואסירי וטעמא דנולד דאסור משום פירות הנושרין שמא יכלה ויתלוש ומשום משקין שזבו גינהו שמא ישחוט ושאר משקין דלא יחייב דעתיהו עליוהו בתורת אוכל הו ולא נולד הו.

ש"ד שאלה ההוא מעשה דרבי בנאה דהנה מציינן מערתא מאי הנה עביד ומאי הנה חזי: תשובה רבי בנאה הנה עסיק בציון מערתא פי היכי דליפרסם מקום טומאה דלאבדלי כהני מינה והאי מעשה דאתמר בחלום ראה אותו ולא במראית העין.

שטו שאלה מאי פ"י זה שאמרו מוסיפין בשבת ואין צריך להוסיף ביום טוב: תשובה מוסיפין על אהל עלאי כגון שהניח מחצלת פרוכה מערב שבת ונתנה פשהיא פרוכה על הקורותופרש ממנה טפח בלבד והניח השאר פרוה ממנו לאויר בלילה ולמחר פשוזרת עליו השמש מותר למשוך שאר המחצלת לסוף על עצמו ועל בהמתו מפני חנם השמש הואיל והיה ממנה טפח פרוש מערב שבת שהוא שיעור אהל כשפורש השאר אינו עושה אהל עראי לכתחלה אלא מוסיף על אהל הוא ונשפיר: שטו שאלה מי שרוצה לעשות מלבוש כגון גנירא או דומה לה ורוצה לעשות תיקונום מפשטן כגון שיש עדיין בהרבה מקומות פרפין שדרפן לעשות אשורש בכל מקטורין שלהו ונקרא בלשון ערבי חליא ועכשיו מי שרוצה לעשות מלבוש כגון זאת או זולתם מצמר ולשום בו עדי המלבוש הפשטן ולתפרן במשי אם הוא מותר אם הוא אסור עיין בהרבה מקומות דבר זה: תשובה אין לי בענין זה מפורש מדברי רבותינו ז"ל יותר מזה שכתבו רבותינו התוכף תכיפה אחת אינו חיבור ומשמע דשתי תכיפות הוי חיבור ובשבת אומר בענין מכניס חבלים לתוך ידו וימשוך ובלבד שלא יכרוך ואשרו אותו מטעם פלאים דחבלים כלומר שאם יהיה חבל אחד פשתים והאחד מצמר וכרוך אותם על ידו ביחד והקשו על זה הדבר ואמרו אם נדין הפריכה כדין תכיפה הלא אמרה ההלכה התוכף תכיפה אחת אינה חיבור ואמר' לעיל ובלבד שלא יכרוך ומסקנא תרצי ובלבד שלא יכרוך ויקשור מפני שהפריכה והקשירה במקום תכיפה עומדת.

ומכאן הנבחר לנו שהתכיפה חיבור ועל זה הדרך אלו העדרילקין של מלבושים הנקרא אליה ואטרש בלעז ששאלת המתחברת בתפירה היא פלאים כמו החבלים שאם יקשור זה עם זה אסור לכרכו על ידו מפני שהו חבור.

ושאלת עוד על פירוש שעטנז שווי טווי ונוז מהו שווע הוא דבר המתחבר ומתערב זה עם זה הרבה ואינו נפרד כמו הלכדין וזה השווע אסור והוא שמנפצין הצמר והפשטן ביחד וילבד אותם פעין הלכדין ויעשה מהו כגד אחד כמו שכתב במשנתנו הלכדין אסורין מפני שאין שוועין.

ויפירוש שווע תרגום וטח את הבית ושועת ביתא. טווי הוא המטנה והוא שגמנין הצמר והפשתן ביחד וטוןן אותו מעורב.

ויפירוש נזו הוא דבר מחובר ותלוי בדבר אחר כמו התפירה והאריתה ונעשיית הגדילין והעבותות: שזו שאלה אין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים קודם לשבת וראיתי מי שפי' בזה בזמן שהספינה גוששית למטה מעשר' טפחים ומשום גזרת תחומין נגעו בה: תשובה זה הענין אינו ברור אצלי שאם היה מטעם זה היה מפר' אותו כף ומה שנ"ל בזה הוא מפני צער שיצטער משבת ואתי לאימנועי מעונג שבת לפי שכל עת שאדם מפליג בים דעתו משתנית עליו (דכתיב יחוגו וינועו פשפור וכו') והוא חוטא בעצמו כל שלשה ימים ולאחר שלשה ימים אינו חושש כל כף וכמו כן אמרו מטעם זה אין צדין על עיירות של עכ"ם פחות מג' ימים קודם דשבת לפי שטרוד המלקמה אין יוצא מן הלב אלא לאחר ג' ימים: שיח שאלה על האי קרא דכתיב לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת וכתיב בספר ירמיהו לא יספדו להם ולא יתגודדו ולא יקרא להם אלו הוו עבדי הכי קשו קראי אהדדי: תשובה אנו לא חזינו דקשו קראי אהדדי אטו מי קאמר להו התגודדו ושימו קרחה דקשינו קראי אהדדי אלא הכי קאמר אותן דברים שהייתם עבדים עליהם צווי ועושים למיתכם עקשיו אני אביא עליכם פורענות דלא מציתו למעבד להו ואין פאן קוש' כלל ומההוא קרא אחריןא איפא לאקשוני קרחי וגו' על בני מענוגיה וגו' דהכא כתיב לא תתגודדו וכתיב קרחי וגו' ופירושא דהאי דאסר דחמנא גדידה וקריחה על מת הוא דאסר אבל על ח' לא אסר והאי קרחי וגו' על החיים הוא דכתיב הרחיבי קרחתך פנמר גלו ממה: שיח שאלה לענין קיבת עפ"ם ואמרת דשמיע לה דאית דשרי דתמהת מהיכן שרי והא אנו מקצת טריפה אסרינו מקל וחומר דרבא וכו' וגם אנו תמהים עליה והלא סוף הדין פרקא דמתניתין קא פסקינו בהדיא והלקחא אין מעמידין בעור קיבת גבילה אבל בקיבת גבילה ובקיבת שחיטת עכ"ם ו בקיבת פשרה שינקה מן הטריפה מעמידין וכל שפן בקיבת טריפה שינקה מן הפשרה מ"ט דחלב המכונס בעור הקיבה פירשא בעלמא הוא והאי ק' ודרבא לדברי דמשנה הראשונה הוא דאית ליה קיבת גבילה אסורה אבל למשנה אחרונה פוליה עדיין וליפא ק"ו זה והיינו דאמר ל"ק פאן קודם חזרה פאן לאחר חזרה ומצינו באגדתין פאן קודם גזירה פאן לאחר גזירה ולא הכי הוא אלא קודם חזרה ולאחר חזרה ומפרשה בענין אחר בענין שאל ר' ישמעאל את רבי יהושע מפני מה אסרו וכו' חזר וא"ל מפני שמעמידין בקיבת עגלי עכ"ם וכו' זהו קודם חזרה ולאחר חזרה ושאלת לפרט לה ומשנה לא וזה ממקומה הכי פירושה פינן דאקשי אהא דתנו טריפה שינקה מן הטהור' קיבתה מותרת.

מיהא דקתני רישא קיבת גבילה ושל עכ"ם אסורה ופריק רב חסדא ולא קם פירוקיה והדר פריק רבי יצחק ארבי יוחנן ל"ק הא דקתני רישא קיבת עכ"ם אסורה קודם חזרה שגאה רבי והדר חזא לטעמא דרבי יהושע אחר חזרה להתיר קיבת גבילה ויתנא סיפא טריפה שינקה מן הפשרה קיבתה מותרת דשמעינו מינה דקיבה גבילה שרי' ולא תוקמא לרישא דמתניתין אלא כדקיימא ומשנ' לא וזה ממקומה: ש"ך שאלה למה היתה תפילת המנחה משש שעות ולמעלה: תשובה עיקר דבר זה נטעמו לפי שתפילות כנגד תמידין תקנום וכתיב את הפכש אחד תעשה בבוקר ואת הפכש השני תעשה בין הערבנים מפי יטו צללי ערב והוא משש שעות ולמעלה שהוא מנחה גדולה שנתקנה במקום תמיד של

בין הערבים וכן שנינו תמיד נשחט משיש ומחצהומי שלא התפלל אותה בזה הזמן יש עליו להתפלל תפלת מנחה עד הערב כמו ששנינו תפילת מנחה עד הערב אבל מי שהתפלל תפילת המנחה בשיש טעות ומחצה ונודמן לו עת תפילת המנחה לערב עם הציבור אם ירצה להתפלל נדבה עם הציבור ותפלל והחידוש שהזכירו ח"ל אין לו מקום ידוע אבל מי שמתחדש צריף שיהי' מענגן אותה ברכה שמחדש בה כגון עי שיש לו חולה בתוך ביתו שמתפללים עליו ברפת החולים ואם הי' צריף לפרנסה אומרה בברפת השנים ושאר צרכים אומר בשומע תפלה על הענגן הזה יהי' אותו חידוש שיתחדש.

ומאי דאקשית מה שאמרו חכמים מרימר ומר זוטרא בשבתא דריגלא דהווי מכנפי בי' משרה ומצלו ונהדר אגלו לבי' פנישתא ומצלו בה בציבורא ושאלת איף הי' מתפללים עם הציבור ואפי' תפילת נדבה דהא קי"ל דתפילות פנגד תמידין תיקנוה וכשם שאין מביאין עולת נדבה בשבת פה אין מתפללים נדבה בשבת דבר זה לא מצאתי לו עיקר ולא ראיתי לגאון מדבר בקף אבל אם הוא עיקר שאין מתפללים נדבה בשבת והא דאמרינו ונהדר ונפקי לבי' פנישתא ומצלו בהדני' ציבורא לא שיתפללו בלחש אלא שישמעו תפלה מפי ש"צ ויענו אמן ובקף אינו חשש אם התפללו כפר.

ואם אינו עיקר מה שאמרת מאין מתפללין תפילת נדבה בשבת זהו טעם הדבר ועניינו הואיל ויחיד יכול להביא קרבן נדבה בכל יום יכול נמי להתפלל תפילת נדבה עם הציבור לפי שאינו נאמר להביא קרבן נדבה בשבת מפני שהוא יחיד אלא מפני חילול השבת והתפלה אין בה חילול שבת ולכך התירו מרימר ומר זוטרא תפלת נדבה ואפי' בשבת וזהו טעמו של דבר ומה ששאלת אם נכנס ש"ץ לב"ה כנ"ל ומצא ציבור שמתפללים כפר תפלה בלחש והוא צריף עת שנוכנס לעבור לפני התובה לאלתר אם יתחייב אח"כ לאחר שיתפלל לציבור לחזור ולהתפלל או נאמר שיצא ידי חובתו בתפילת ציבור התשובה א"ב להתפלל בלחש מפני שפבר יצא י"ח בתפילה שהתפלל לציבור לאחרים מוציא לעצמו לא כ"ש ואם יש לומר המשמיע קולו בתפילתו ה"ז מקטני אמנה זה פיון שע"י הדחק עושה ומפני צורך הציבור אין בזה משום קטני אמנה ונזכה לחזות בבגני ציון וקבוץ עדת מי מנה.

ואז נעשה עבודתינו בתיקונה אמן: